

EESTI
STATISTIKA

RAHVA JA ELURUUMIDE LOENDUS 2011

ÜLEVAADE EESTI MAAKONDADE
RAHVASTIKUST

Ene-Margit Tiit
Mihkel Servinski

Toimetanud Taimi Rosenberg
Küljendanud Alar Telk
Kaane kujundanud Maris Valk
Kaardid: Ülle Valgma

Teemakaartidel on kasutatud Maa-ameti haldusüksuste piire.

Kirjastanud Statistikaamet Endla 15, 15174 Tallinn
Mai 2013

ISBN 978-9985-74-538-0

Autoriõigus: Statistikaamet, 2013

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

HEA LUGEJA!

Esimene Eesti Riigi Statistika Keskbüroo direktor ja Eesti statistikasüsteemi rajaja Albert Pullerits ütles enne Eesti Vabariigi esimest, 1922. aastal toimunud loendust, et rahvaloendus annab rahvale silmad. Nii on see Eesti rahvaloenduste ajaloos ka olnud.

Hästi korraldatud rahvaloendus on rahvastikuarengu kirjeldamisel kõige autoriteetsem andmeallikas. Rahvaloendus täpsustab jooksva rahvastikuarvestuse infot ja on paljude küsimuste puhul ainus koht, kust statistilist infot saab.

2011. aasta rahvaloenduse tulemusi oodati põnevuse ja ehk ka väikese hingevärinaga: negatiivsed trendid rahvastikuarengus olid teada, küsimus oli vaid selles, kas trendid on hullemad, kui arvati. Õnneks võib nüüdseks öelda, et oluliselt hullemad need ei olnud.

Rahvaloendusega kogutud andmete töötlemine on väga töömahukas. Tulemusi avaldatakse vastavalt sellele, kuhu on andmetöötlusega jõutud. Järgnevalt anname ülevaate Eesti maakondade rahvastikuarengust. Uute andmete avaldamisel lisanduvad ülevaatesse uued osad.

2011. aasta rahvaloenduse andmekogumise etapp sai tänu Eesti inimeste kaasabile edukalt läbi. Loenduse tõeline väärtus oleneb aga sellest, kuidas oskame kogutud andmeid oma elu paremaks korraldamiseks kasutada. Kõigile põnevaid avastusi rahvaloenduse tulemuste analüüsimisel ning edu uute teadmiste rakendamisel Eesti elu edendamiseks.

Igaüks loeb!

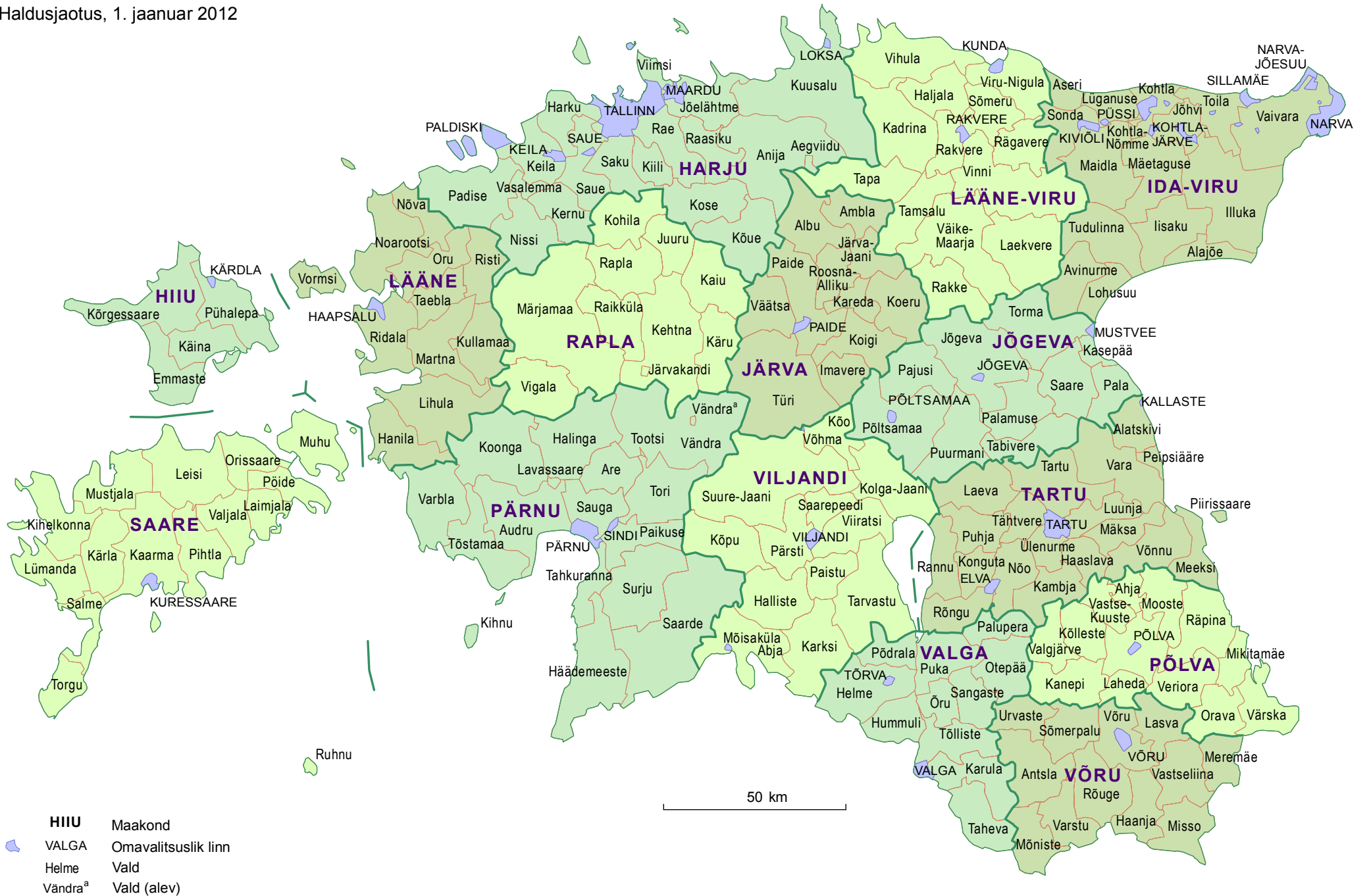
Diana Beltadze

2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse projektijuht

SISUKORD

Haldusjaotus	4
Rahvaarv, rahvastiku paiknemine, rahvus ja soo-vanusjaotus.....	5
Elanike sotsiaal-majanduslik seisund.....	13
Tööränne	18
Metoodilised märkused	21
Haldusüksuste piirimuudatused 31. märts 2000 – 31. detsember 2011.....	22
Maakondade ülevaade	
Harjumaa	I-1
Hiiumaa.....	II-1
Ida-Virumaa	III-1
Jõgevamaa	IV-1
Järvamaa	V-1
Läänemaa.....	VI-1
Lääne-Virumaa	VII-1
Pölvamaa	VIII-1
Pärnumaa	IX-1
Raplamaa	X-1
Saaremaa	XI-1
Tartumaa	XII-1
Valgamaa.....	XIII-1
Viljandimaa	XIV-1
Võrumaa	XV-1

Haldusjaotus, 1. jaanuar 2012

- HIIU** Maakond
- VALGA** Omavalitsuslik linn
- Helme Vald
- Vändra^a Vald (alev)

RAHVAARV, RAHVASTIKU PAIKNEMINE, RAHVUS JA SOO-VANUSJAOTUS

Esimene asi, mida rahvastikust rääkides tavaliselt teada tahetakse, on rahvaarv. Rahvastikuarengu seisukohalt on arvukusest isegi olulisem see, milline on rahvastiku soo-vanusjaotus ja kus inimesed riigi territooriumil elavad. Nende andmeteta on võimatu vastata tänapäeva Eestis põletavale küsimusele rahva tuleviku kohta või ennustada, milline on meie rahvastik kümne, kahekümne või viiekümne aasta pärast.

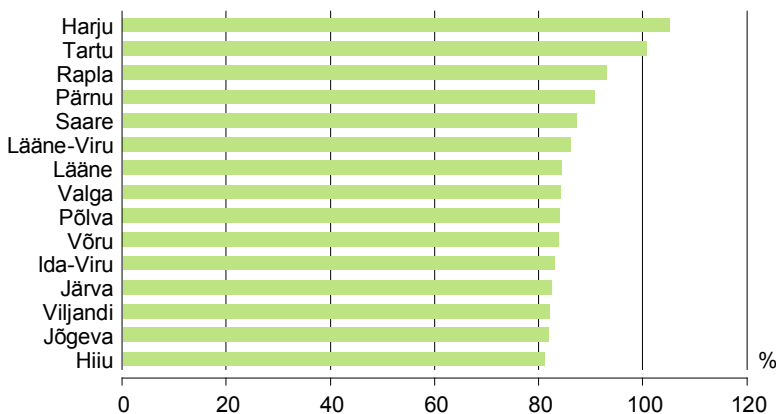
Rahvaarvu ja rahvastiku struktuuri iseloomustavad andmed saab rahvaloendusest. Küsimusele tuleviku kohta on aga hoopis keerukam vastata. Et näha ette Eestimaa lähitulevikku, on tarvis selgitada, missugused rahvastikuprotsessid on toimunud eelmisest loendusest siiani ja kuidas need tõenäoliselt jätkuvad. Selleks on tarvis teada kus, kui palju ja miks on rahvaarv suurenenud või vähenenud. Kas tegemist on uue nähtusega või jätkuvad endised suundumused ja kuhu need suundumused võivad viia?

Rahvaarv

2011. aasta rahvaloendusel loendati Eestis 1 294 455 püsielanikku, s.o enam kui 75 000 võrra vähem kui eelmisel, 2000. aasta rahvaloendusel, mis toimus 11 aastat ja 8 kuud tagasi. Seega on loendatud püsielanike arv kahanenud 5,5%. Rohkem kui 32 000 inimese kao põhjustas loendustevahelise perioodi negatiivne iive ja üle 22 000 negatiivne registreeritud välisrändesaldo. Ligikaudu 21 000 inimese kao tõenäoliselt põhjus on negatiivne registreerimata välisrände saldo. Rahvastikuarengu seisukohalt on oluline, et kahanemine ei olnud ühtlane ei elukoha ega ka soo ja vanuse järgi.

Nagu keskmisele näitajale iseloomulik, ei ole ühegi maakonna rahvastik rahvaloendustevahelisel perioodil kahanenud täpselt 5,5%. Rahvaarvu muutumise kontekstis jagunevad maakonnad kaheks: kasvava rahvastikuga maakonnad on Harju ja Tartu, ülejäänud maakondade rahvastik kahaneb. Kõikides kahaneva rahvaarvuga maakondades on kahanemine suurem riigi keskmisest, enamasti oluliselt suurem (joonis 1).

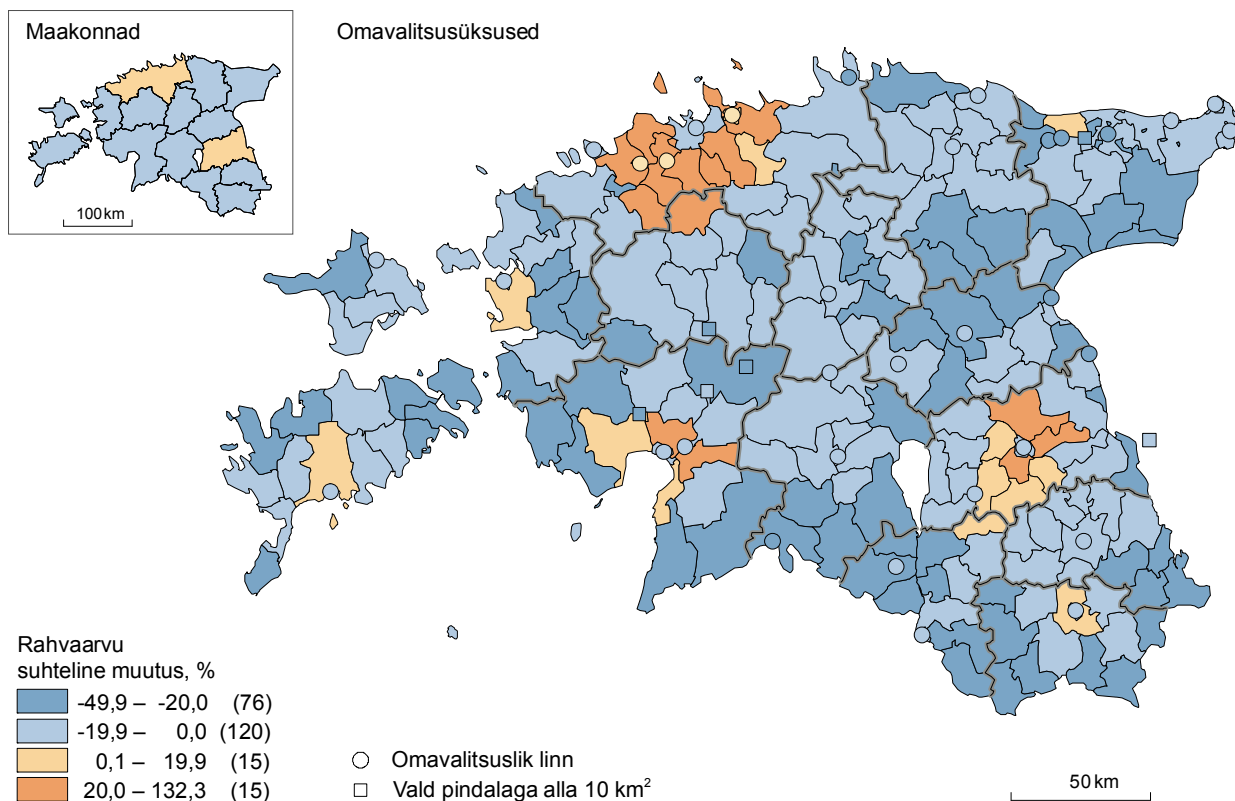
Joonis 1. Rahvaarvu suhteline muutus maakonna järgi, 31.03.2000–31.12.2011

Rahvaarvu ebahühtlast muutumist on põhjustanud eelkõige maakondadevaheline tasakaalustamata ränne, mis võimendab kahaneva rahvaarvuga piirkondades loomulikke iivet negatiivses suunas.

Rahvaarvu muutumine ei ole ebahühtlane ainult maakondade vahel. Ka maakondade sees on muutumise kiirus oluliselt erinev (kaart 1). Kiiremini kahanevate piirkondadena võib välja tuua Läti piiri äärsed ala ning ala, mis moodustub Jõgevamaa põhjaosast ning Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa lõunaosast.

Kaart 1. Rahvaarvu suhteline muutus, 31.03.2000–31.12.2011

Rahvastiku paiknemine

Rahvaarvu erineva suuna ja kiirusega muutumine piirkondades toob kaasa muutuse elanike paiknemises. Eestis on kaks tõmbekeskust, mille mõju ületab maakonna piire – need on Tallinn koos lähiümbrusega, mis toimib tõmbekeskusena eeskätt Põhja- ja Kesk-Eesti jaoks, kuid omab olulist mõju kogu riigis, ja Tartu linn, mis on tõmbekeskus Lõuna-Eesti, peamiselt Jõgeva, Põlva ja Valga maakonna jaoks. Maakonnakeskused on tõmbekeskuseks oma maakonnas.

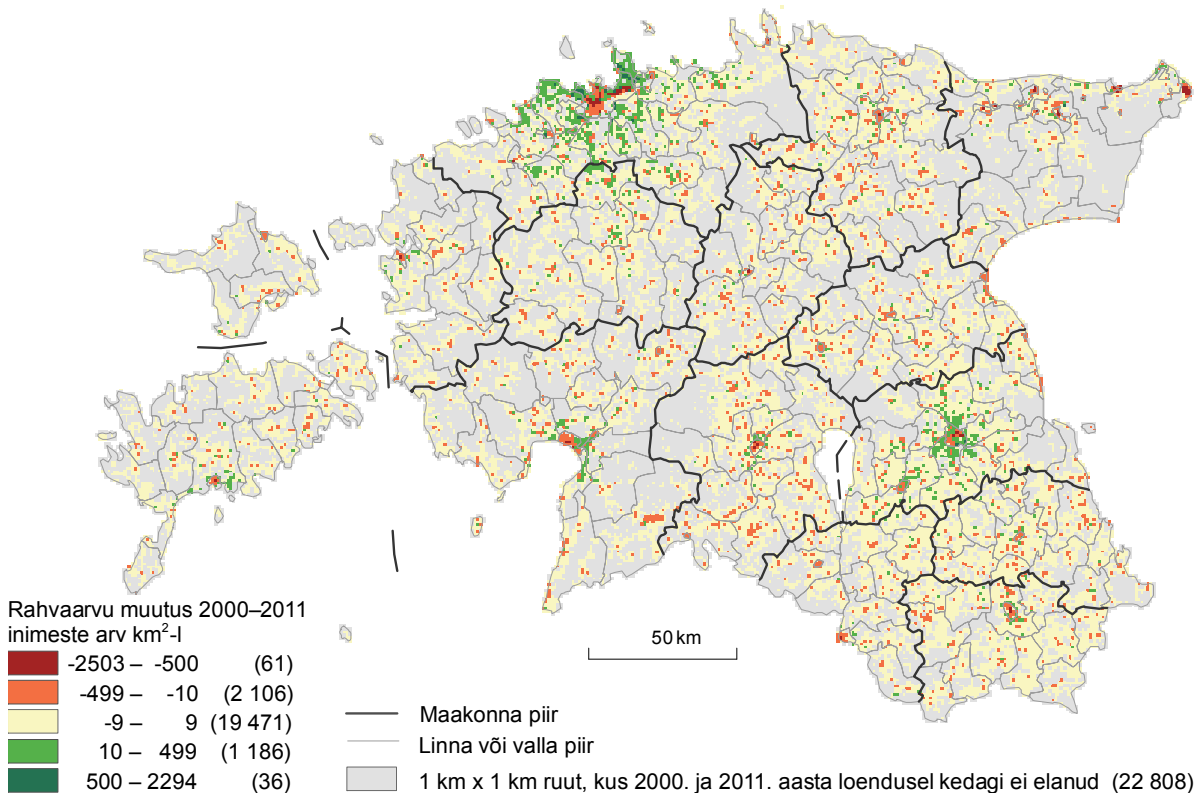
Elanike paiknemise puhul on oluline tähele panna, et kuigi räägime linnadest kui tõmbekeskustest, siis linnade rahvaarv, sh Tallinna ja Tartu oma, ei kasva. Selle põhjuseks on intensiivne valglinnastumine ehk linnaelanike kolimine linna lähedale maale. Samas pole mingit põhjust käsitleda tõmbekeskustena suuremate linnade lähedasi valdu – tõenäoliselt kahaneks nende rahvaarv linna mõjuta samuti nagu enamikus Eesti valdades.

Valglinnastumine on arenenud maailmas toimunud juba aastakümneid – jõukamad, sageli lastega pered, leiavad, et tänapäevane suurlinn ei rahulda neid elukeskkonnana ja otsivad looduslähedasemat ja privaatsemat elukohta maal, säilitades seose linnaga kas iga päev linnas tööl käies või linna teenuseid (sh kultuuri) tarbides. Valglinnastumise tulemusena on loendustevahelisel perioodil kerkinud arvukad elamud Tallinna ja Tartu lähivaldadesse. Suuremate linnade lähikonda on tekkinud uut tüüpi suurkülad, mis erinevad väga oluliselt Eesti traditsioonilistest küladest. Neis külates ulatub elanike arv sageli tuhandetesse, asustustihedus on lähedane alevite-alevike omale ja elanike elulaad meenutab pigem suurlinna magalaid.

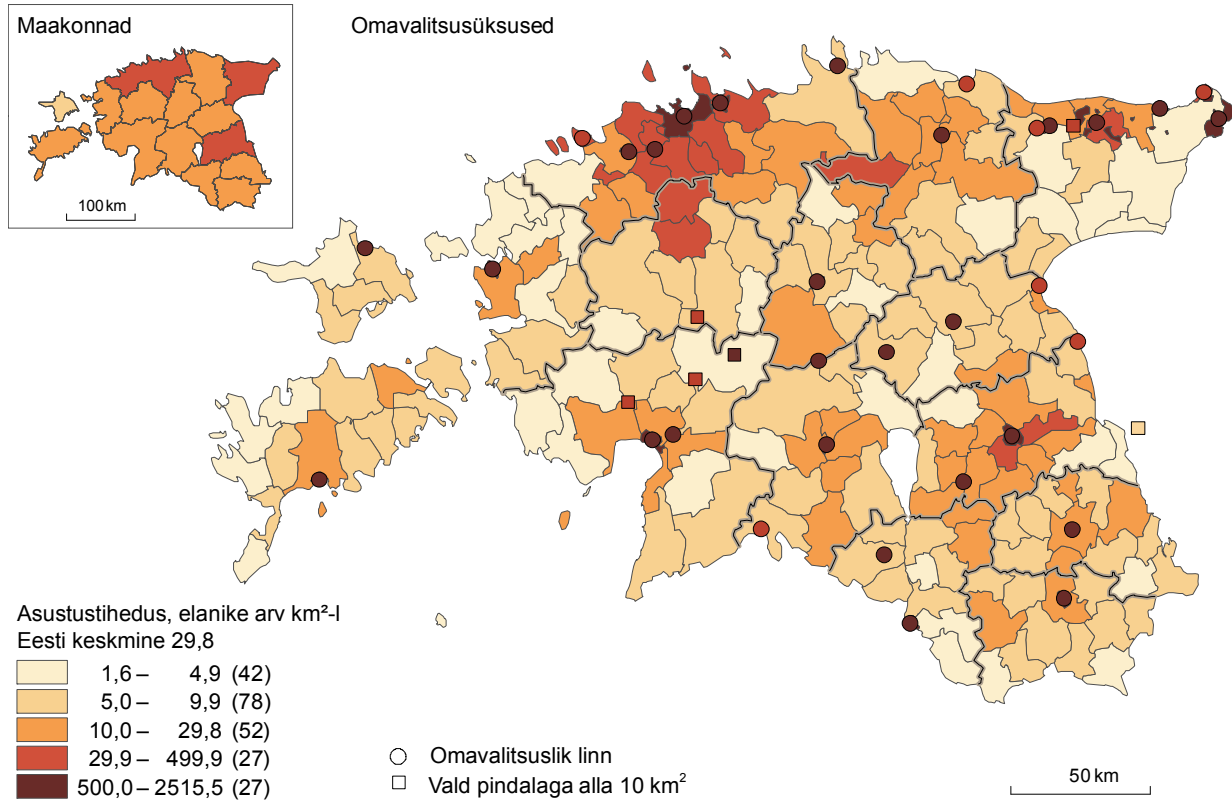
Valglinnastumine ei toimu üksnes Tallinna ja Tartu ümbruses. Väga selge on see ka Pärnu lähedal, kuid linna lähedastesse valdadesse siirduvad elama ka mõne väiksema maakonnakeskuse, nagu Võru, Haapsalu, Kuressaare ja Viljandi elanikud (kaart 2).

Rahvastiku koondumine tõmbekeskuste lähikonda ja riigi elanikkonna vähenemine tähendab ääremaastumist – ääremaa rahvaarv kahaneb ja seetõttu kaovad piirkonnast elutähtsad teenused. Ääremaastumine toimub mitmel tasandil. Riigi mõttes avaldub see eelkõige ida-, lõuna- ja läänepiiri äärsetel aladel ning saartel. Maakondades on ääremaastumine täheldatav maakonnakeskusest kaugemale jäävates piirkondades. Üsna mitme valla puhul on näha, et valla äärtes paiknevatest küladest kolivad elanikud intensiivsemalt ära. Eesti ebaühtlast rahvastikupaiknemist iseloomustab kaart 3, mis näitab, et suurel osal Eestimaast on asustustihedus alla 10 inimese ruutkilomeetri kohta, mis on tänapäeva Euroopa mõistes äärmiselt väike.

Kaart 2. Rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

Kaart 3. Asustustihedus, 31.12.2011

Suurima rahvaarvuga vallad: Viimsi (18 533, Harju); Rae (15 721, Harju); Harku (14 181, Harju); Jõhvi (12 739, Ida-Viru); Saue (10 759, Harju); Saku (9618, Harju); Türi (9419, Järva); Rapla (9051, Rapla); Tapa (7961, Lääne-Viru); Ülenurme (7751, Tartu);

Suurima rahvaarvuga külad: Peetri (4435, Rae vald, Harju); Muraste (1698, Harku vald, Harju); Randvere (1690, Viimsi vald, Harju); Vahi (1620, Tartu vald, Tartu); Alliku (1575, Saue vald, Harju); Tammiste (1562, Sauga vald, Pärnu); Pärnamäe (1556, Viimsi vald, Harju); Lohkva (1288, Luunja vald, Tartu); Püüsi (1256, Viimsi vald, Harju); Papsaare (1028, Audru vald, Pärnu);

Väikseima rahvaarvuga vallad: Piirissaare (53, Tartu); Ruhnu (55, Saare); Vormsi (231, Lääne); Torgu (250, Saare); Alajõe (320, Ida-Viru); Nõva (350, Lääne); Öru (448, Valga); Lavassaare (460, Pärnu); Tudulinna (462, Ida-Viru); Kihnu (487, Pärnu);

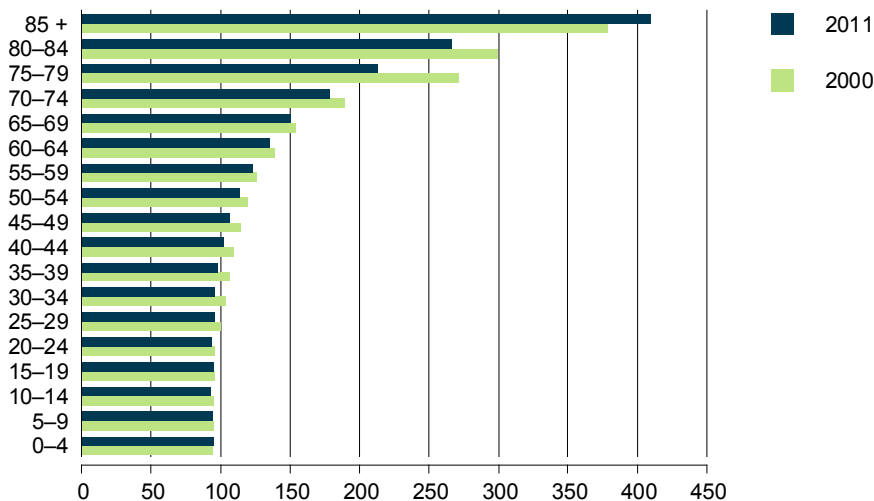
Väikseima rahvaarvuga linnad: Mõisaküla (825, Viljandi); Kallaste (852, Tartu); vallasisene linn Suure-Jaani (1039, Viljandi); Püssi (1083, Ida-Viru); vallasisene linn Abja-Paluoja (1084, Viljandi); Võhma (1314, Viljandi); vallasisene linn Lihula (1338, Lääne); Mustvee (1358, Jõgeva); vallasisene linn Antsla (1402, Võru); vallasisene linn Karksi-Nuia (1573, Viljandi);

Suurima rahvaarvuga linnad: Tallinn (393 222, Harju); Tartu (97 600, Tartu); Narva (58 663, Ida-Viru); Pärnu (39 728, Pärnu); Kohtla-Järve (37 201, Ida-Viru); Maardu (17 524, Harju); Viljandi (17 473, Viljandi); Rakvere (15 264, Lääne-Viru); Sillamäe (14 252, Ida-Viru); Kuressaare (13 166, Saare);

Rahvastiku soo-vanusjaotus ja selle muutumine

2011. aasta rahvaloenduse tulemuste järgi elas püsivalt Eestis 693 929 naist ja 600 526 meest. See tähendab, et 100 mehe kohta elas Eestis 116 naist. Kuigi olukord on eelmise loendusega võrreldes pisut paranenud (siis oli 100 mehe kohta 117 naist), on naiste ülekaal Eestis siiski suur – suuremaid Euroopas. Eestis on naiste oodatav eluiga juba aastakümneid olnud meeste omast üle 10 aasta pikem, mistõttu on eakate hulgas suur naiste ülekaal, mis mõnevõrra üllatuslikult on üle 80-aastaste vanuserühmas isegi suurenenud (joonis 2). Võrreldes kahe viimase rahvaloenduse tulemusi, on naiste ülekaal nihkunud hilisemasse ikka: 2000. aasta loenduse ajal muutus naiste arv meeste omast suuremaks 25–29-aastaste rühmas, 2011. aastal aga alles 40–44-aastaste rühmas.

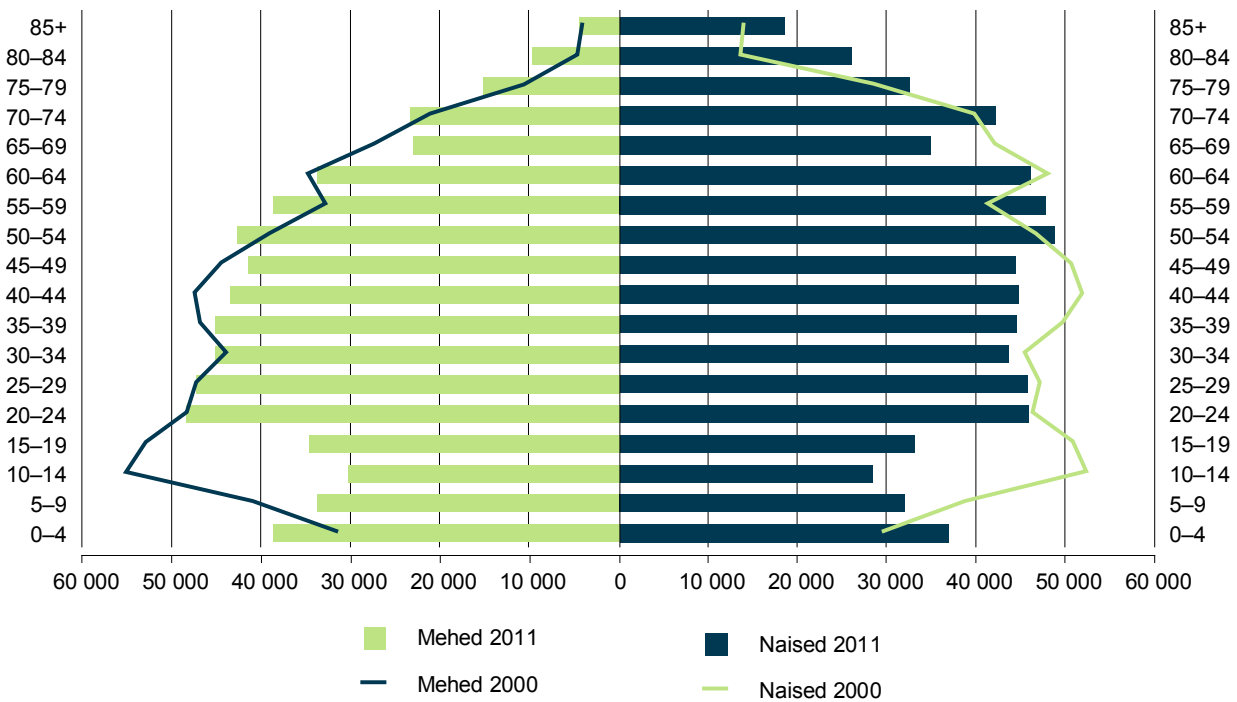
Joonis 2. Naisi saja mehe kohta vanuserühma järgi, 31.03.2000, 31.12.2011

2000. aastal loendatud arvukas 10–20-aastaste põlvkond (kelle sünniaeg langes 1980. aastatesse) on 20.–30. eluaastatesse jõudnuna kaotanud oma arvukusest mitukümmend tuhat inimest – oletatavasti põhiliselt väljarände tulemusena. Uus 10–20-aastaste põlvkond on aga märksa väiksem. Seevastu eakamate arvukus on suurenenud, sellele on kaasa aidanud viimasel kümnendil toimunud oodatava eluea viieaastane pikenedamine. Positiivne uudis on noorima vanuserühma arvukuse märgatav kasv eelmise loendusega võrreldes.

Rahvastikupüramiidi kuju (joonis 3) on viimastel aastatel muutunud positiivsemaks – kolme noorima vanuserühma arvukus järjest suureneb. Ometi põhjustab püramiidi tugevasti laineline kuju muret, sest lähitulevikus jõuab sünditusikka väga väikesearvuline põlvkond, mille tagajärjel muutub iive tõenäoliselt oluliselt negatiivseks ka siis, kui viljakusnäitajad püsivad head. Eriti muretekitav on see juhul, kui jätkub noorema põlvkonna intensiivne väljaränne.

Rahvastiku vanusjaotuse ebaühtluse tulemusena on igasugune rahvastiku ressursi arvestav planeerimine (alates koolivõrgust) edaspidi võrdlemisi keerukas ülesanne. Olukorda komplitseerivad veel ka soo-vanusjaotuse paikkondlikud eripärad.

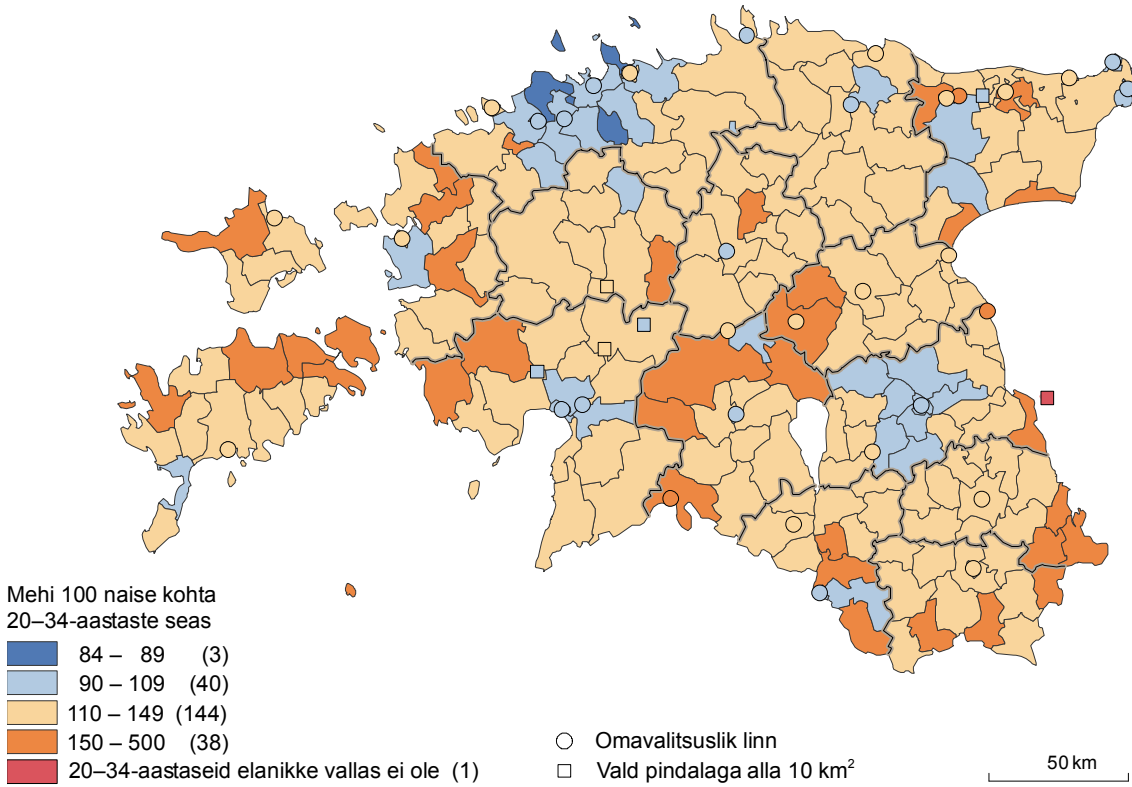
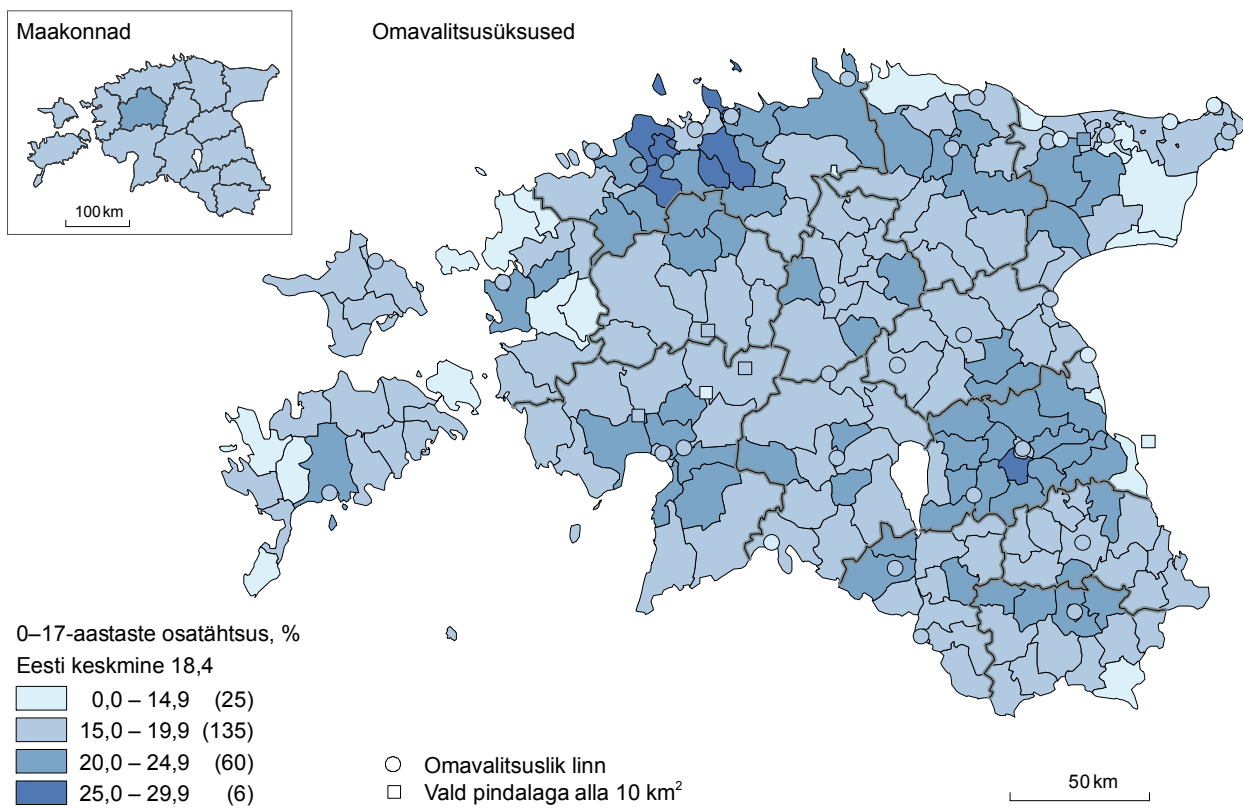
Joonis 3. Rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

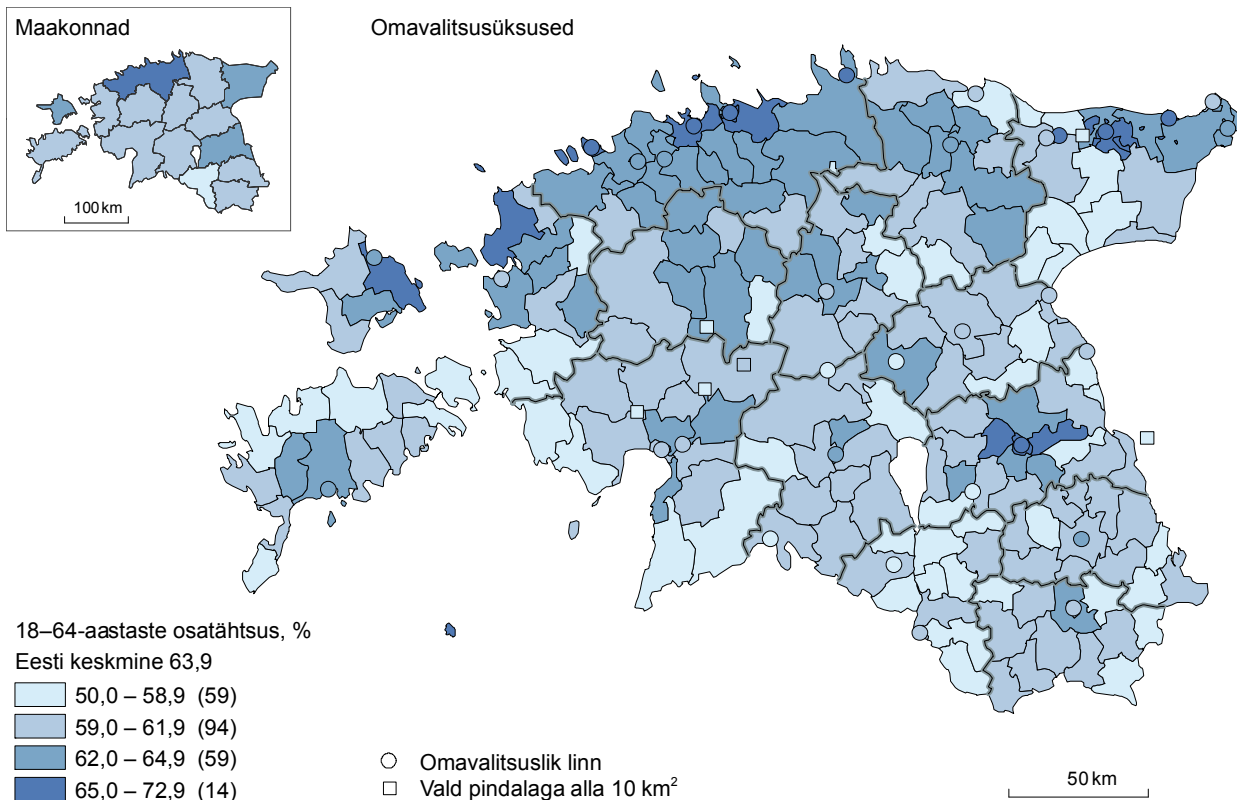
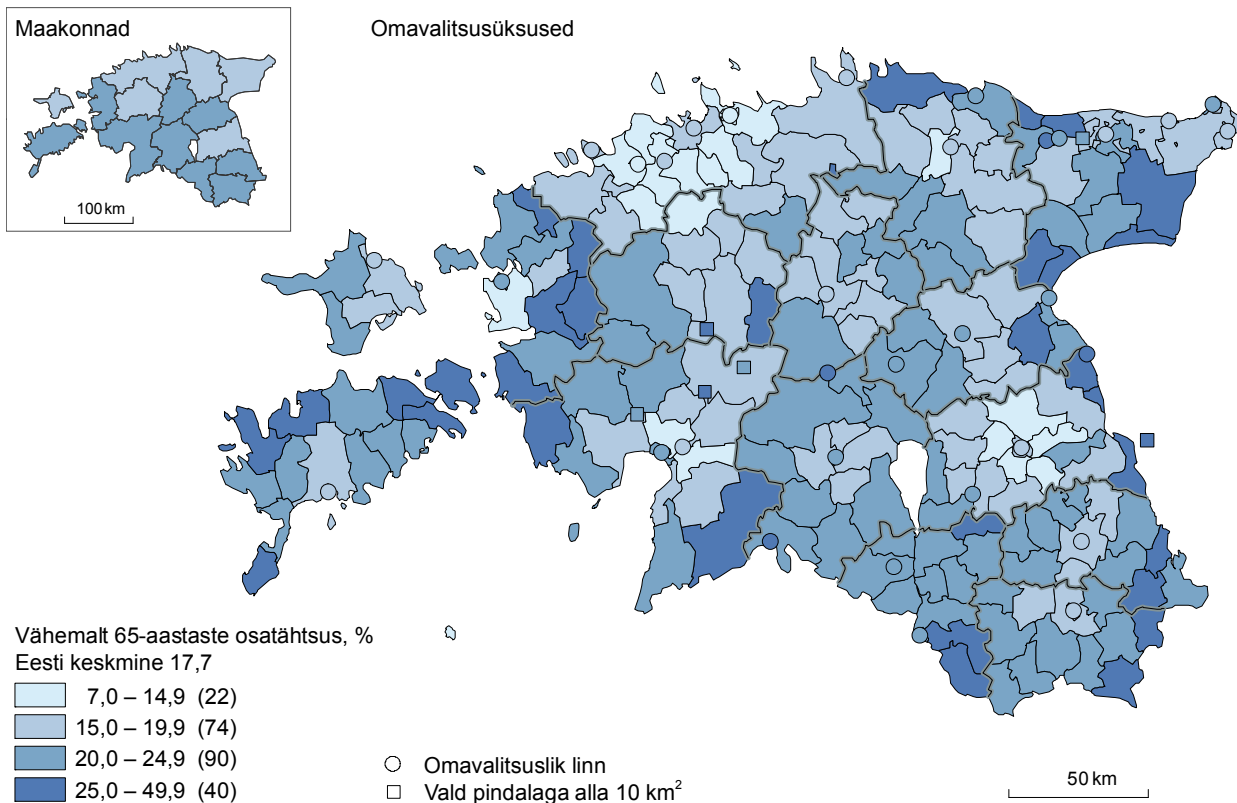
Rahvastiku soo-vanusjaotuse ja paiknemise eripärad

Eestis on juba mitme põlvkonna jooksul olnud naised hariduse mõttes edasipüüdlikumad kui mehed. Just tütarlapsed on liikunud agaramalt maalt linna õppima ja sageli jäänudki linna „puhtamale tööle“. Selle tagajärjel on linnaelanike seas olnud pikka aega väike naiste ülekaal. Seda on käsitletud probleemina nende naiste jaoks, kellel puudub võimalus leida endale partner, hoolimata sellest, et noori mehi on rahvastikus mõne protsendi võrra enam kui noori naisi (üldiselt sünnib poisse umbes 5–6% rohkem kui tüdrukuid, kuid nende suremus noores eas on pisut kõrgem niihästi bioloogilistel kui ka sotsiaalsetel põhjustel). Meeste ja naiste arvuline vahekord tasakaalustub enamasti 30. eluaastates ja alates 40. aastatest naiste ülekaal järjest kasvab.

Viimase rahvaloenduse andmetel on aga Eesti rahvastikus pilt mõnevõrra tavapärasest erinev. Nooremate naiste arv on välisrände mõjul nii palju vähenenud, et meeste ülekaal jätkub peaaegu 60. eluaastateni. See erinevus ei ole absoluutarvudes kuigi suur, kuid seda võimendab rahvastiku ebaühtlane paiknemine. Enamikus maakondades on 20–34-aastaste seas arvestatav sooline disproportsioon – 100 mehe kohta tuleb vaid 80–85 naist, kusjuures maal on see suhe märgatavalt väiksem kui linnades. Ainsana on noori naisi meestest rohkem Harju- ja Tartumaal. Noorte naiste defitsiit on suurim just neis maakondades, kus elanikkonna kahanemine on olnud suurim – nimelt nendest maakondadest on naised lahkunud. Loomulikult on neis maakondades ka sündimus madalaim ja loomulik liive negatiivne.

Rahvastiku vanuselise paiknemise eripärasid iseloomustavad kaardid 4–7.

Kaart 4. 20–34-aastaseid mehi saja samas vanuses naise kohta, 31.12.2011

Kaart 5. 0–17-aastaste osatähtsus rahvastikus, 31.12.2011

Kaart 6. 18–64-aastaste osatähtsus rahvastikus, 31.12.2011

Kaart 7. Vähemalt 65-aastaste osatähtsus rahvastikus, 31.12.2011

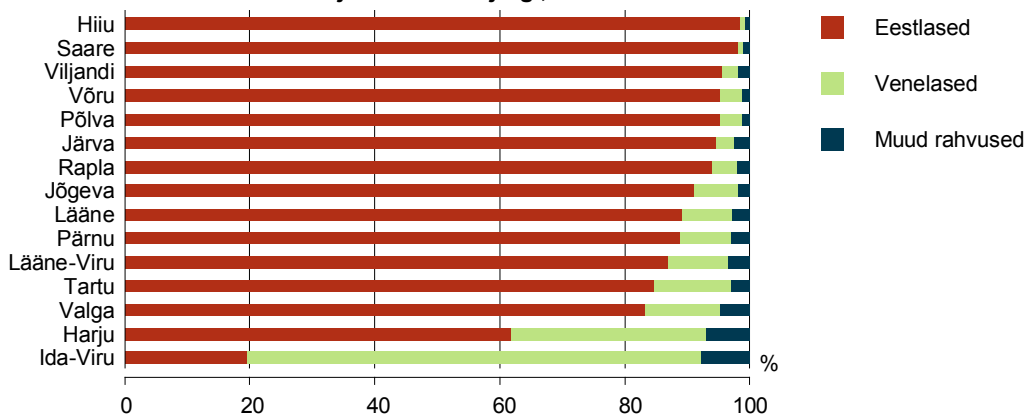
Rahvus ja kodakondsus

Rahvastiku rahvusstruktuuris loendustevahelisel perioodil olulisi muutusi ei toimunud. Eestlaste osatähtsus kasvas ühe protsendi võrra, lähenedes 70%le ja nende arv ületas napilt 900 000 piiri (loendati 902 547 eestlast).

Rahvusstruktuuri poolest jagunevad Eesti maakonnad kahte teravalt eristuvasse rühma. Ida-Virumaal on eestlased vähemuses ja nende osatähtsus vähenes veelgi – 20%lt 19,5%le. Kuigi muutus on tühine, näitab see suundumust – sisseränne Ida-Virumaale mujalt Eestist ei toimi. Kõigis teistes maakondades on eestlastel suur ülekaal ja see kasvas

veelgi 1–2% võrra (joonis 4). Teise suurema rahvusrühma – venelaste osatähtsus oli 25%, ülejäänud rahvusi oli 5%. Endiselt on neist arvukaim ukrainlaste rühm, ülejäänud rahvusrühmad olid võrdlemisi väikesed. Eri rahvuste esindajaid on eelmise loendusega võrreldes lisandunud, kuid kõik suuremad vähemusrahvuste rühmad on arvuliselt oma esindajaid kaotanud.

Joonis 4. Rahvastik rahvuse ja maakonna järgi, 31.12.2011

Rahvastiku jaotus kodakondsuse järgi on loendustevahelisel perioodil märgatavalt muutunud – 2011. aastal oli Eesti kodanikke 85,2% (eelmisel loendusel 80%), muu riigi kodanikke 8,2% (6,9%) ja kodakondsuseta 6,6% (12,4%) püsielanikest.

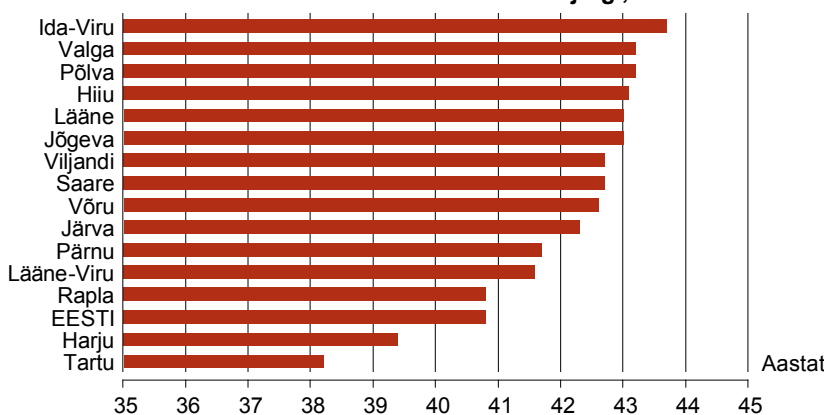
Suhteliselt kõige vähem eestlasi elab Sillamäe linnas (4,8% elanikkonnast), Narva linnas (5,2%) ja Peipsiääre vallas (9,9%). Ainult eestlastest elanikega pole Eestis ühtegi linna ega valda. Kõige lähemal sellele on Pühalepa, Kihnu ja Muhu vald, kus eestlasi on elanikest 99,4%.

Keskmine vanus

2011. aasta loenduse andmetel on Eesti elanike keskmine vanus võrreldes 2000. aastaga veidi suurenenud. Kui aastal 2000 oli Eesti elanike keskmine vanus 38,7 aastat, siis 2011. aastal oli see 40,8 aastat, seejuures meeste keskmine vanus oli 37,7 aastat (2000. aastal 35,9) ja naistel 43,4 aastat (2000. aastal 41,1).

Keskmisest rohkem on noori Tartu ja Harju maakonnas – keskmine vanus on seal vastavalt 38,2 ja 39,4 aastat. Keskmisest vanemad on Ida-Virumaa elanikud (joonis 5)

Joonis 5. Rahvastiku keskmine vanus maakonna järgi, 31.12.2011

Kõige nooremad inimesed elavad Rae vallas (keskmine vanus 32,3 aastat), Ülenurme vallas (33,3 aastat) ja Kiili vallas (33,5 aastat). Rae vallas elavad ka kõige nooremad mehed (keskmine vanus 31,2 aastat) ja kõige nooremad naised (33,2 aastat).

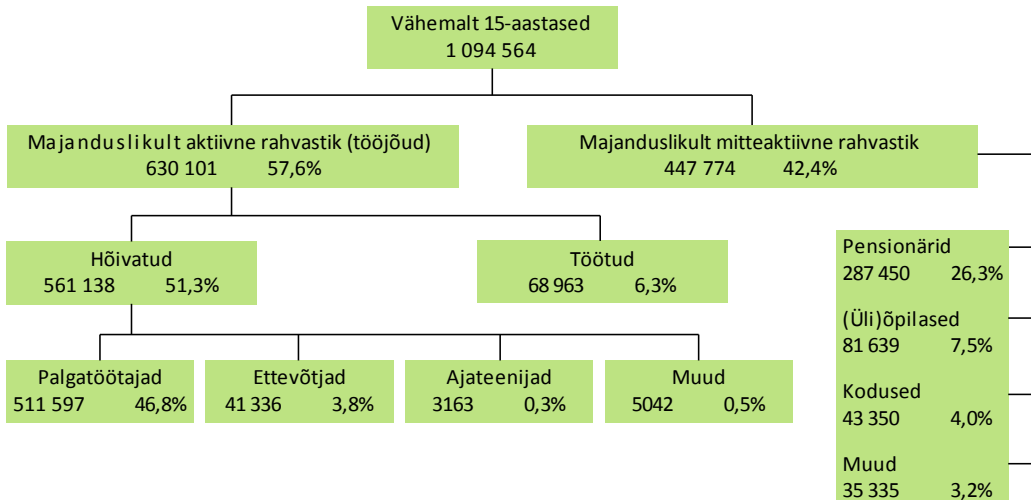
Kõige vanemad inimesed elavad Piirissaare vallas (keskmine vanus 63,1 aastat), Alajõe vallas (53,9 aastat) ja Torgu vallas (51,2 aastat). Üle viiekümne aasta on keskmine vanus veel Kihelkonna vallas (50,4), Peipsiääre vallas (50,2), Misso vallas (50,2), Tootsi vallas (50,1) ja Mõisaküla linnas (50,0). Kõige vanemad on Piirissaare valla mehed (keskmine vanus 59,1 aastat) ja sama valla naised (69,7 aastat).

ELANIKE SOTSIAAL-MAJANDUSLIK SEISUND

2011. aasta rahvaloenduse andmetel elas Eestis 1 094 564 vähemalt 15-aastast inimest. Kõigist vähemalt 15-aastastest Eesti elanikest oli hõivatuid 51,3%, sealhulgas palgatöötajaid 46,7%, ettevõtjaid 3,8% ja muid hõivatuid (sh ajateenijad) 0,8%. Töötuid oli kõigist vähemalt 15-aastastest 6,3%. Niisiis oli majanduslikult aktiivsete inimeste osatähtsus – hõivatud ja töötud kokku – 57,6%.

Majanduslikult mitteaktiivseid oli 447 774 ehk 40,9% kõigist vähemalt 15-aastastest, lisandub veel 1,5% selliseid, kelle majanduslik aktiivsus jäi teadmata. Õppureid oli vähemalt 15-aastastest Eesti elanikest 7,5% ja pensionäre 26,3%. 1,7% vähemalt 15-aastastest oli lapsehoolduspuhkusel, muudel põhjustel koduseid oli 2,3%. Ülejäänud 3,2% vähemalt 15-aastastest olid muudel põhjustel mitteaktiivsed – nende seas on nii kinnipeetavad kui ka heitunud, kes on töö otsimisest loobunud (joonis 6).

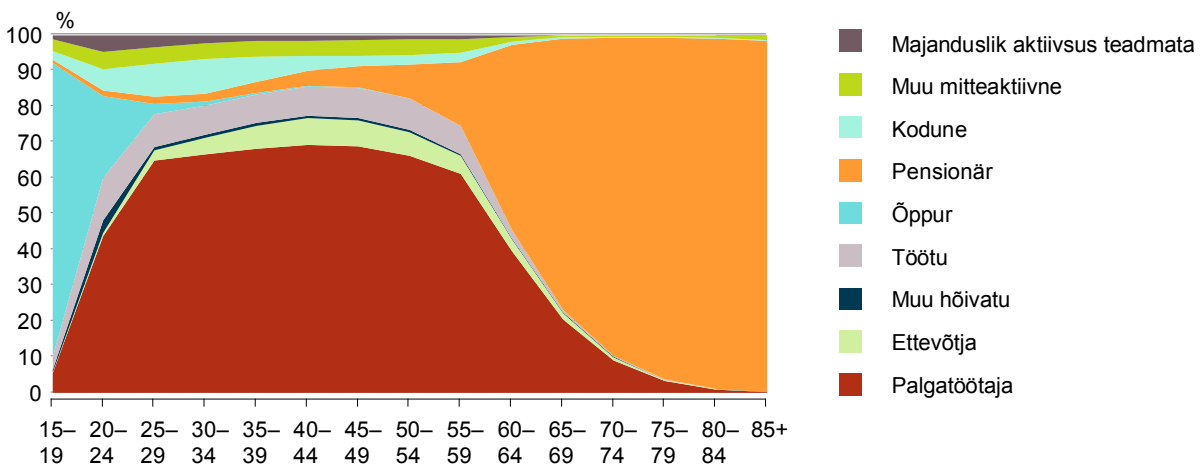
Joonis 6. Vähemalt 15-aastaste hõiveseisund, 31.12.2011

Vanuse mõju sotsiaal-majanduslikule seisundile

Vanus määrab suuresti inimese sotsiaal-majandusliku seisundi. Ootuspäraselt (joonis 7) on enamik õppuritest (98%) kuni 30-aastased – hilisemad õppijad ei pühendu enamasti üksnes õppimisele, vaid seovad seda töötamisega. Kõigi 15–25-aastaste puhul on ligi poolte (47,7%) põhitegevus õppimine. Alla 30-aastaste noorte seas on ka kõige rohkem töötuid (8,7%) ja neid, kelle sotsiaal-majanduslik seisund on teadmata (3,3%). Sellesse vanuserühma jäävad ka ajateenijad ja ligi pooled (46,2%) lapsehoolduspuhkusel viibijatest. Kolmveerand kõigist 30–55-aastastest käib palgatööl, 6,5% on ettevõtjad. Vähemalt 60-aastastest on ligi neli viiendikku (79,7%) pensionärid, vähemalt 70-aastastest aga 93,9%.

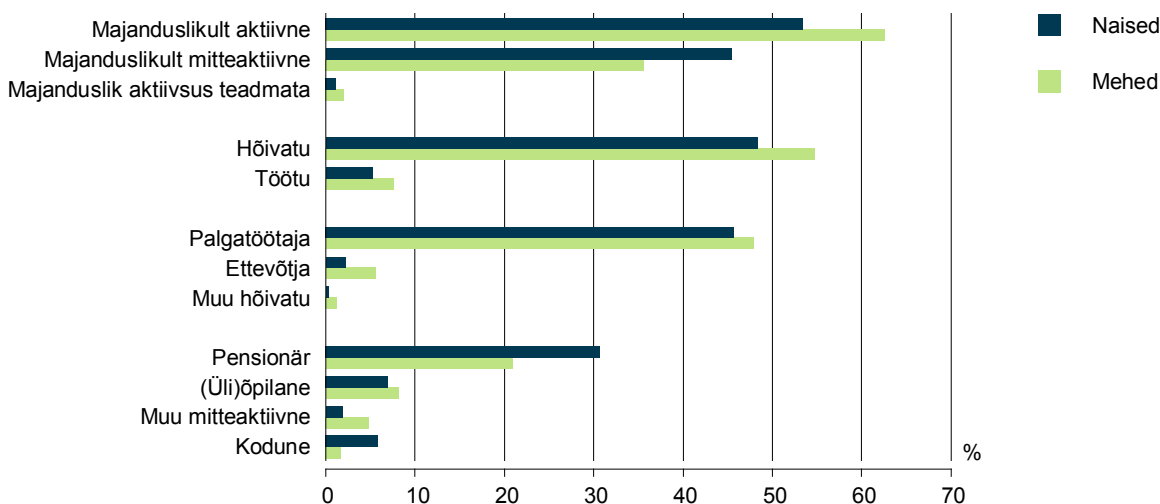
Joonis 7. Vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi ja vanuse järgi, 31.12.2011

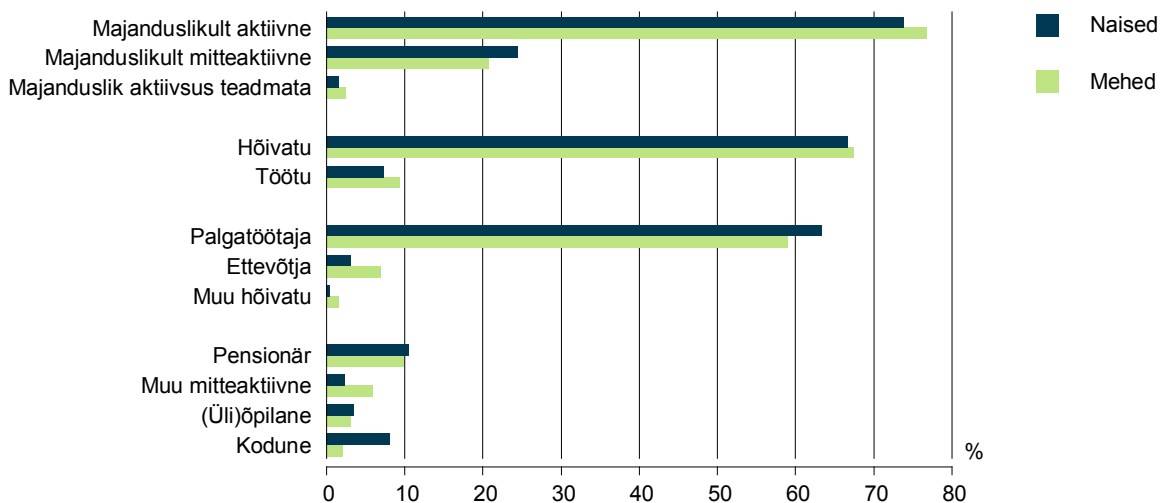
Soo ja elukohta mõju sotsiaal-majanduslikule seisundile

Sotsiaal-majandusliku seisundi soolised erinevused ei ole rahvaloenduse andmetel suured, v.a muidugi ajateenijate puhul, mis Eesti sõjaväe ülesehitust arvestades on igati ootuspärane. Kõigi vähemalt 15-aastaste meeste ja naiste sotsiaal-majandusliku seisundi struktuuris võib täheldada mõningaid erinevusi, näiteks on mehed majanduslikult aktiivsemad (joonis 8), aga see on suuresti seletatav vanemaealiste naiste suurema osatähtsusega rahvastikus meestega võrreldes. 20–64-aastaste meeste ja naiste sotsiaal-majanduslik seisund (joonis 9) suuremate rühmade järgi oluliselt ei erine. Märkimist väärib ettevõtjate suurem osatähtsus meeste seas ja koduste suurem osatähtsus naiste seas. Arvestades naiste teistsuguse rolliga laste kasvatamisel, on koduste naiste suurem osatähtsus mõistetav. Ettevõtjate puhul erinevusel otsest põhjust ehk polegi.

Joonis 8. Vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund soo järgi, 31.12.2011

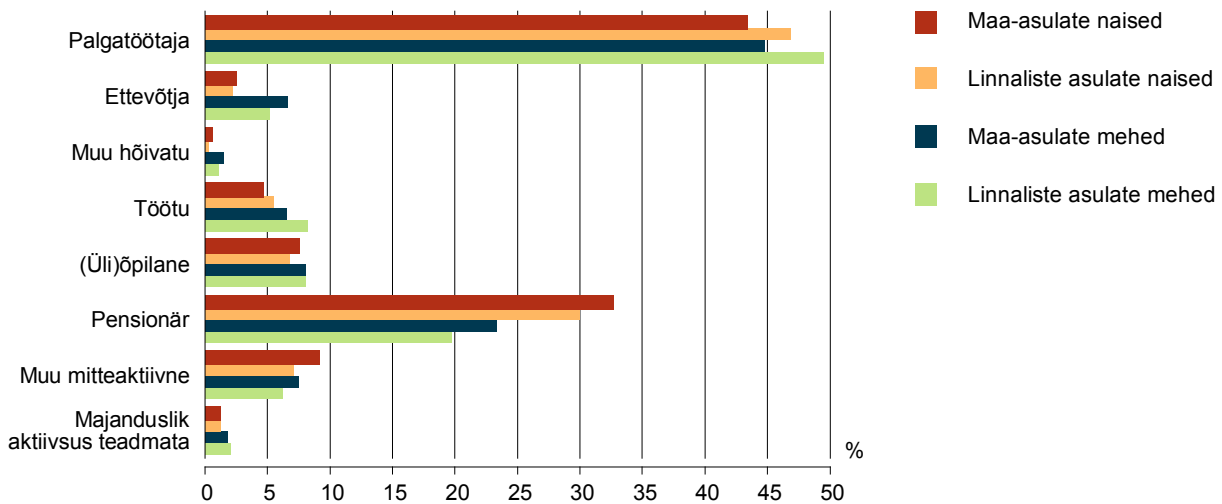

Joonis 9. 20–64-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund soo järgi, 31.12.2011

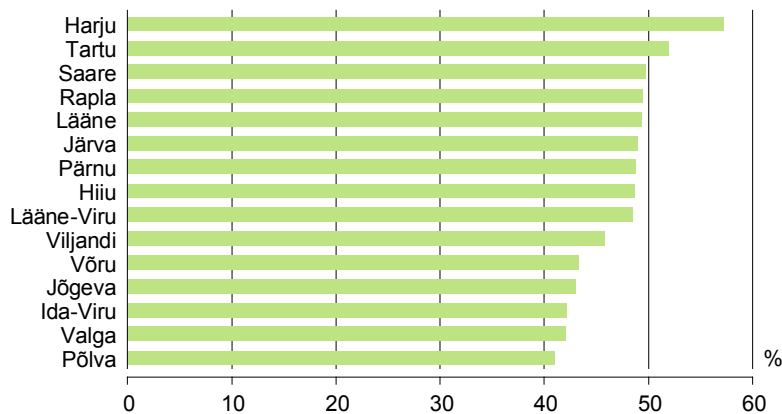
Niihästi maal kui ka linnas on domineeriv sotsiaal-majanduslik seisund palgatöö. Palgatööd teevad pooled vähemalt 15-aastased linnamehed ja 47% linnanaistest. Ka maal teeb enam kui 45% vähemalt 15-aastastest palgatööd (joonis 10). Ettevõtjaid on maal rohkem kui linnas – ettevõtjate hulka maal suurendavad talunikud, kes sageli majandavad üksnes oma pere abil, ilma palgatöötajateta. See omakorda tähendab, et maal on vähem arvuka töötajaskonnaga ettevõtteid. Töötuid on linnas pisut rohkem kui maal, siin võib põhjuseks olla see, et maal töötä jäänud inimesed ei otsi (enam) aktiivselt tööd, vaid majandavad ennast kas väikemajapidamisega või on nn heitunud. Õppurite osatähtsus on linnas ja maal peaaegu sama ja võrdlemisi suur. Niisiis linna- ja maaelanike sotsiaal-majanduslikus struktuuris väga suuri erinevusi ei ole, mis aga ei tähenda, et Eestis puuduksid sotsiaal-majandusliku seisundi struktuuris piirkondlikud erinevused.

Joonis 10. Vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund soo ja elukoha järgi, 31.12.2011

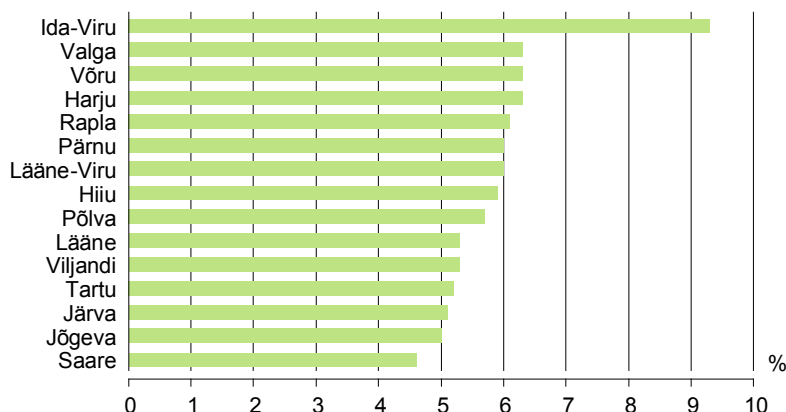

Hõivatute osatähtsus vähemalt 15-aastaste seas on suurim Harjumaal (57,2%) ja väikseim Põlvamaal (41%). Nende kahe maakonna erinevus on märkimisväärne (joonis 11). Ka töötute osatähtsus vähemalt 15-aastaste seas (joonis 12) näitab olulisi maakondlikke erinevusi. Selle näitaja puhul eristub teistest maakondadest väga oluliselt Ida-Viru maakond.

Joonis 11. Hõivatuid vähemalt 15-aastaste seas maakonna järgi, 31.12.2011

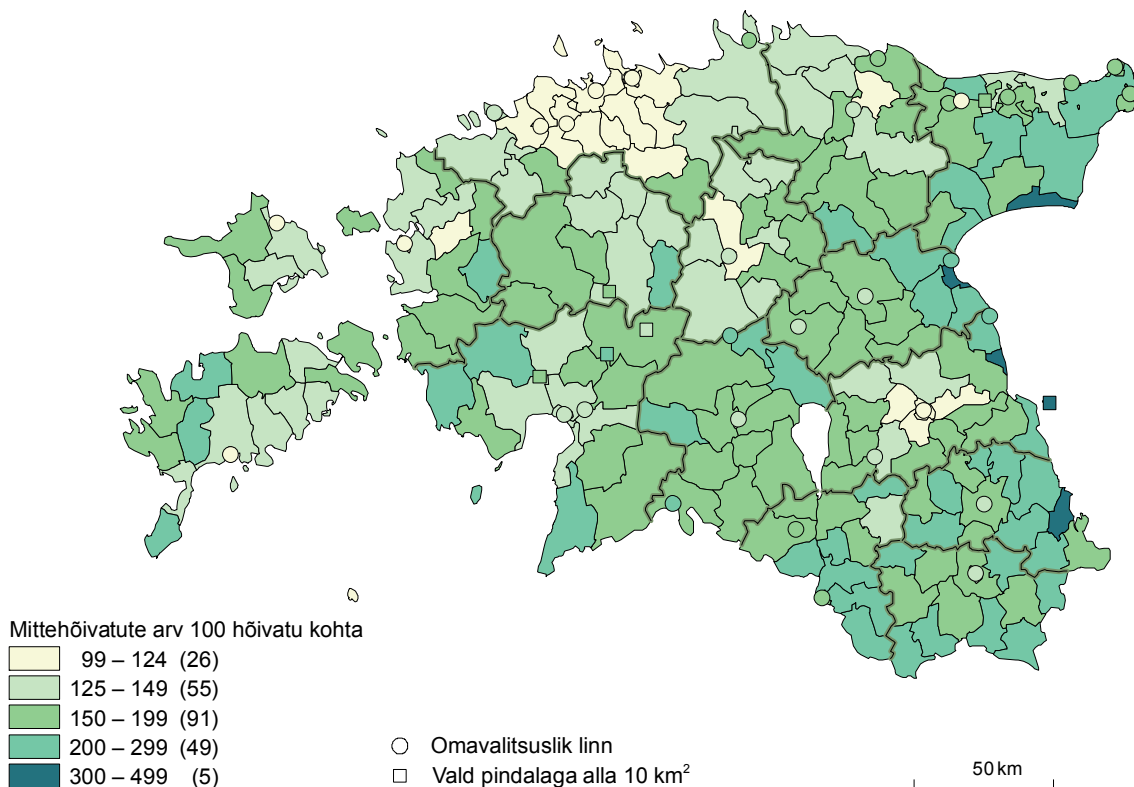

Joonis 12. Töötuid vähemalt 15-aastaste seas maakonna järgi, 31.12.2011

Sotsiaal-majandusliku seisundi piirkondlikke erinevusi iseloomustab kaart 8, kus on esitatud mittehõivatute arv saja hõivatud kohta. Tegemist on rahvastiku vanusjaotust iseloomustava ülalpeetavate määra analoogiga sotsiaal-majandusliku seisundi struktuuri iseloomustamiseks. Piirkonniti erineb näitaja kordades ning see on ülimalt murettekitav. Näitaja järgi võib öelda, et parimas positsioonis on Tallinn ja seda ümbritsevad vallad ning Tartu oma lähiümbrusega. See ei ole Eesti olusid tundvale inimesele üllatus. Üllatus võib aga olla enamiku Läänemaa hea seis ning ehk ka see, et Pärnu linn ja selle lähiümbrus selgelt positiivsena ei eristu. Tõsi, Pärnut ja selle ümbrust võib suure osa Eestimaaga võrreldes vaadeldava näitaja puhul siiski heaks piirkonnaks pidada. Probleemseimad piirkonnad on Peipsi järve ääres paiknevad vallad ja Kagu-Eesti.

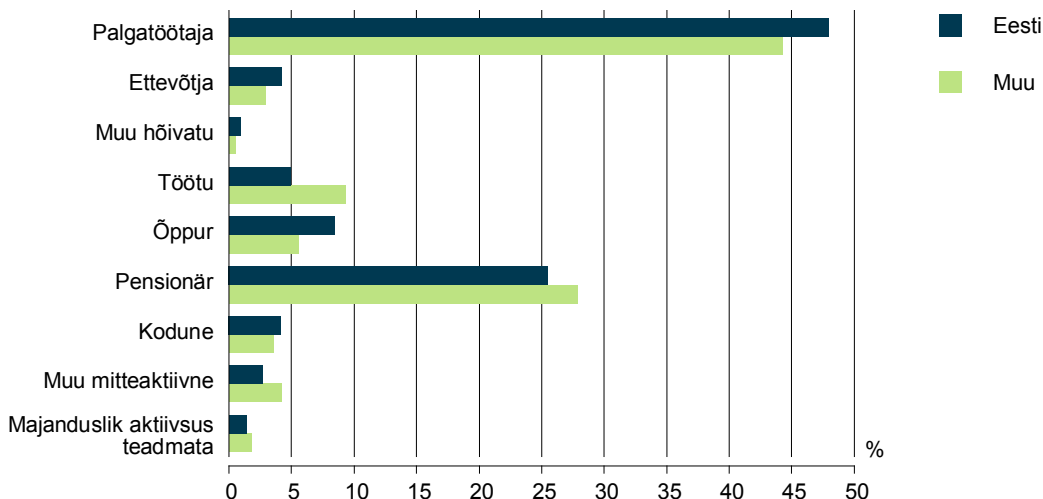
Kaart 8. Mittehõivatuid saja hõivatu kohta, 31.12.2011

Emakeele, rahvuse ja kodakondsuse mõju sotsiaal-majanduslikule seisundile

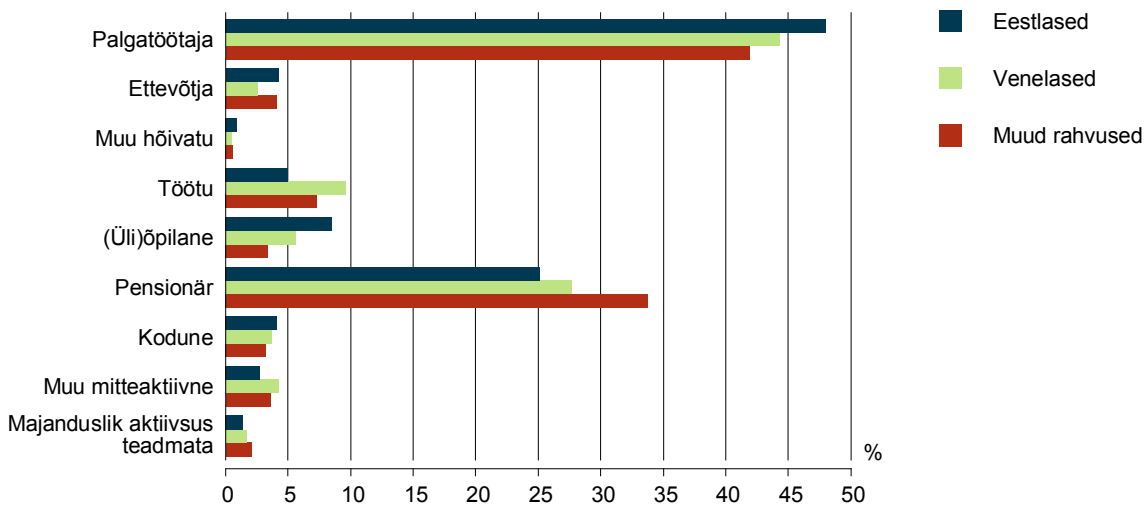
Vähemalt 15-aastastest püsielanikest 67,6% nimetas emakeelena eesti keelt ja 32,4% mõnd muud keelt. Eesti keelt emakeelena kõnelevate inimeste hulgas on paar protsenti rohkem palgatöötajaid ja ettevõtjaid, õppurite puhul on vahe koguni poolteisekordne (tuleb arvestada, et erinev on ka vanusjaotus – eestikeelsete elanike hulgas on noori rohkem). Muukeelsete elanike seas on rohkem pensionäre ja peaaegu kaks korda enam töötuid, lisaks ka rohkem muid mitteaktiivseid (s.h heitunud). Probleemiks võib olla muu hulgas ka vähene riigikeele oskus (joonis 13).

Joonis 13. Vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund emakeele järgi, 31.12.2011

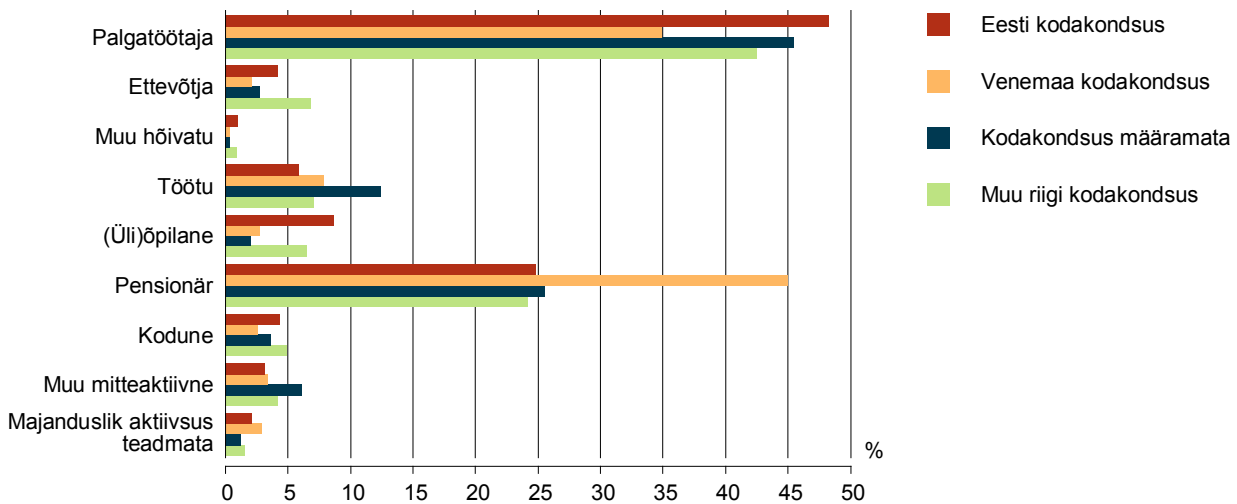
Vähemalt 15-aastastest püsielanikest loeb end eestlaseks 68,6%, venelaseks 25,9% ja mingi muu rahvuse esindajaks 5,5%. Seega on eestlaste ja eesti keelt emakeeleks pidavate inimeste arvukus ja ilmselt ka koosseis väga lähedased. Vastavalt langeb ühte ka eestlaste ja eesti keelt emakeelena kõnelevate tööalane ja sotsiaal-majanduslik seisund. Suuremad erinevused ilmnevad aga muukeelsete isikute hulgas. Selgub, et venelasi on pisut rohkem palgatöötajate ja õppurite seas, muude rahvuste esindajad on aga venelastest aktiivsemad ettevõtluses. Ka töötute ja muude mitteaktiivsete hulgas on kõige rohkem venelasi. Suhteliselt märksa rohkem kui eestlasi ja venelasi on muude rahvuste esindajaid pensionäride seas, arvuliselt pole see erinevus siiski suur, piirdudes mõne tuhande inimesega (joonis 14).

Joonis 14. Vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund rahvuse järgi, 31.12.2011

Vähemalt 15-aastastest püsielanikest on 83,2% Eesti kodakondsusega, 7,8% Venemaa kodakondsusega, 1,2% muu riigi kodakondsusega ja 7,7%-l on kodakondsus määramata. Kodakondsusest tulenevatest erinevustest suurim on Venemaa kodakondsusega inimeste suhteliselt väiksem osatähtsus palgatöötajate ja suurem pensionäride hulgas, mis viitab selle elanikerühma eakusele. Muu riigi kodakondsusega isikute suur arv üliõpilaste ja ka ettevõtjate seas näitab sihipärast rännet, sh õpperännet Eesti kõrgkoolidesse. Määramata kodakondsusega inimeste suhteliselt suur osatähtsus töötute seas kinnitab eespool ilmnenu tõesiasja, et töökoha saamisele aitab kaasa riigikeele oskus (joonis 15).

Joonis 15. Vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund kodakondsuse järgi, 31.12.2011

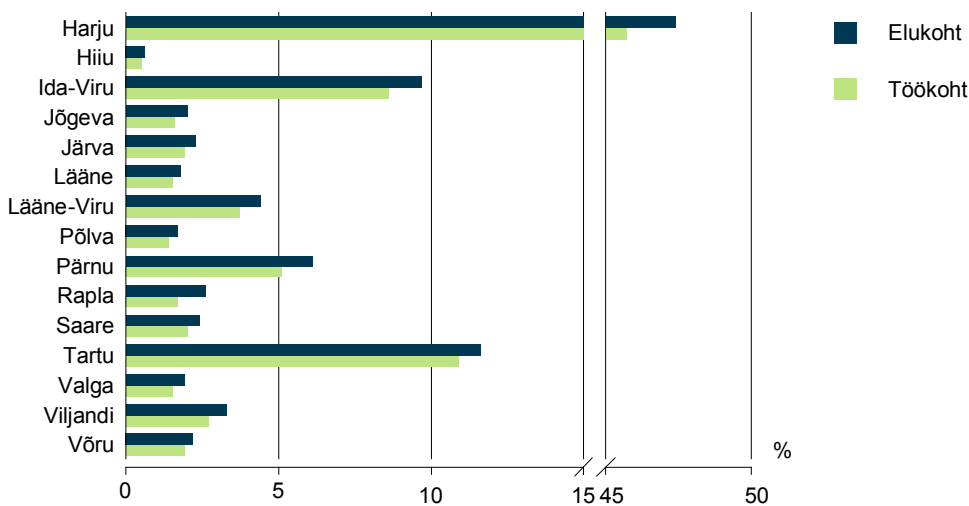

TÖÖRÄNNE

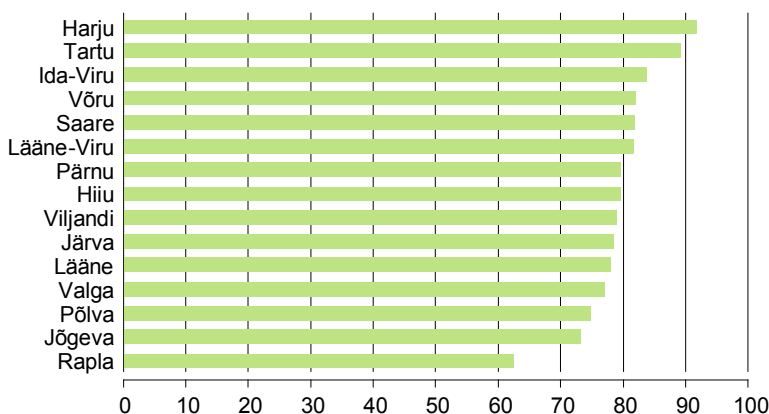
Töörändega on tegemist, kui inimene elab töökohast erinevas paigas. Maakondadevaheline tööränne tähendab, et inimene ei tööta samas maakonnas, kus elab. Töörändes osalejatena saab käsitleda vaid hõivatuid, keda 2011. aasta rahvaloenduse andmetel elas Eestis 561 138 ehk 51,3% kõigist vähemalt 15-aastastest püsielanikest. Nendest isikutest 94,9% töötab Eestis. Eestis töötavatest püsielanikest 3,2% töötab küll Eestis, aga nende töökoht ei ole kindla maakonnaga seotud, ja 5,7% töökohta maakond ei ole teada. Teadaolevalt töötab välismaal 4,4% hõivatutest, kusjuures töökoht – kas Eestis või välismaal – ei ole teada 0,7% hõivatute puhul.

Töökohtade arvuna käsitletakse maakonnas (linnas, vallas) töötavate hõivatute arvu. Ligi pooled (47,4%) Eesti hõivatutest elavad Harjumaal (joonis 16). Üheski maakonnas – ka mitte Harjumaal – ei ole leidunud sobivat tööd kõigile selles maakonnas elavatele hõivatutele (joonis 17). Siiski on töökohti rohkem kui hõivatud elanikke kahes Eesti suurimas linnas – Tallinnas (102,9%) ja Tartus (103,7%).

Joonis 16. Hõivatud elu- ja töökohta ning maakonna järgi, 31.12.2011

Joonis 17. Töökohti saja hõivatatu kohta maakonna järgi, 31.12.2011

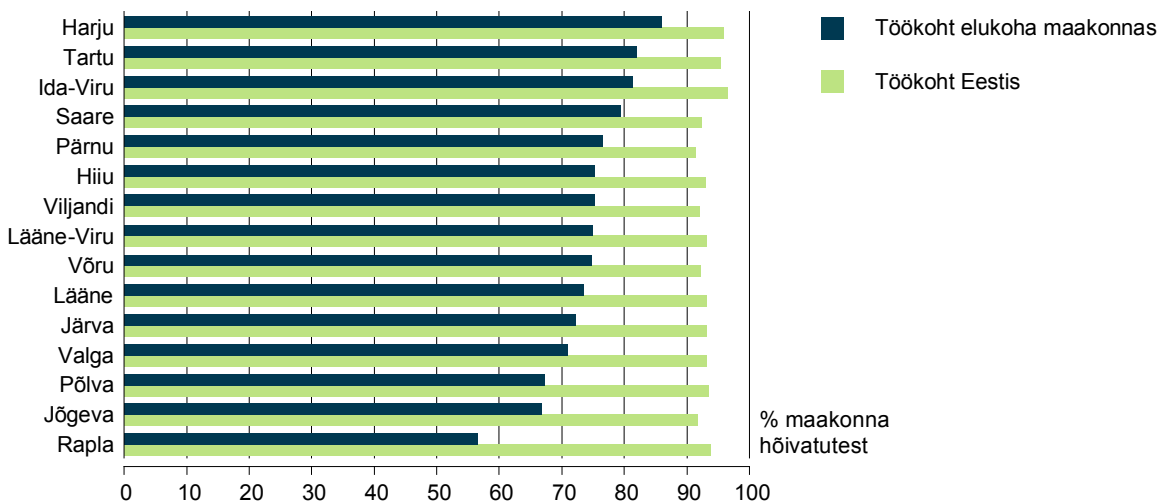
Töörände suunad Eestis

Enamik töörännet toimub maakondade sees, põhiliselt suuremate linnade ümbruses, kus elanikud on asunud elama linnalähedastesse valdadesse, kuid töötavad linnas. Seda võib näha peale Tallinna ja Tartu ka Pärnus, Haapsalus, Kuressaares, Võrus ja muudiski maakonnakeskustes. Kõigist maakondadest käib suur hulk inimesi tööle Harjumaale, sh valdavalt Tallinna. Harjumaa on esimene töörändesiht Hiiu, Ida-Viru, Järva, Lääne, Lääne-Viru, Pärnu, Rapla, Saare ja Viljandi maakonna hõivatutele, kusjuures töörändajate hulk on seda väiksem, mida kaugemal asub maakond Tallinnast. Väga oluline on tööränne Tallinnasse Põhja-Raplamaa elanikele.

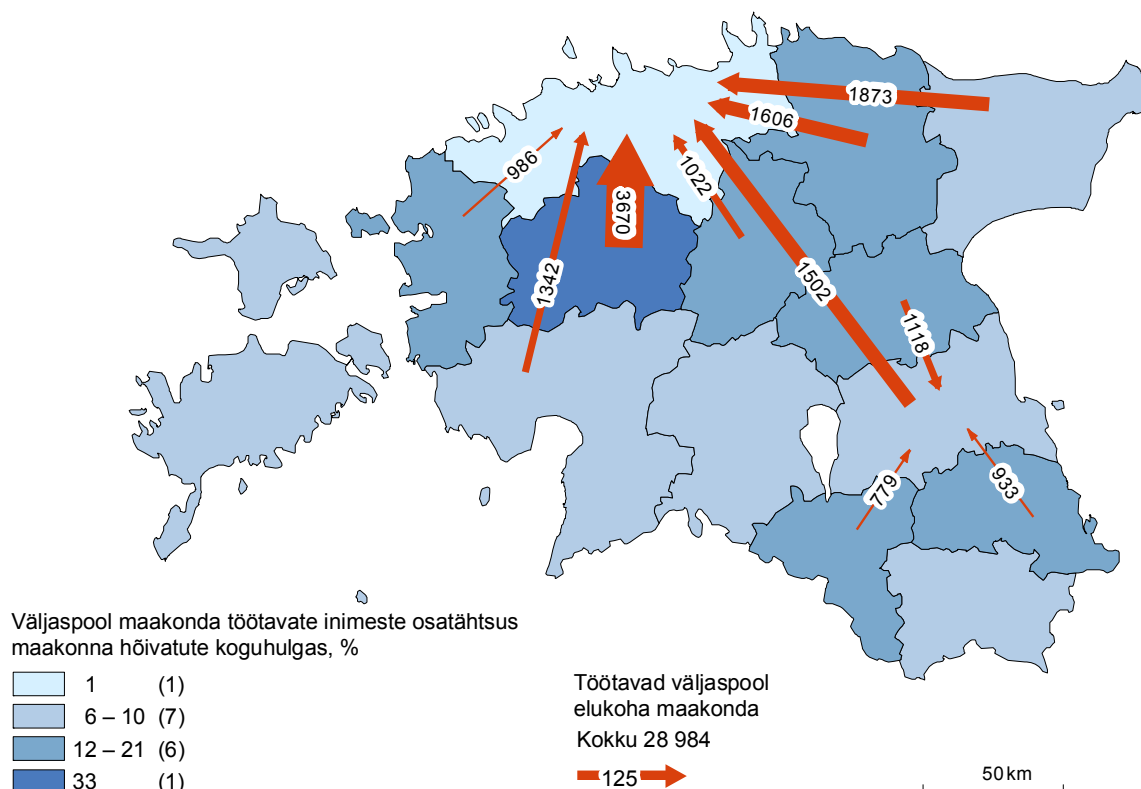
Lõuna-Eestis on kõige tugevam tõmbekeskus Tartu, mis on töörände peamine siht Jõgeva, Põlva, Valga ja vähem ka Võru maakonna hõivatutele. Pärnu linn ei ole teiste maakondade jaoks atraktiivne töörände siht, kuid on arvestatav keskus oma maakonnas. Mingil määral on naabrite – Põlva- ja Valgamaa jaoks hakanud keskuseks toimima Võru. Erandlik on elanike arvult kolmas linn Eestis Narva – siia käivad tööle ainult Narva-Jõesuu ja Vaivara valla elanikud, teiste Ida-Virumaa valdadega (seda enam muu Eestiga) side peaaegu puudub.

Eestis hõivatute osatähtsus on maakondades küll erinev, kuid siiski mitte oluliselt, jäädes 91,4% (Pärnu) ja 96,5% (Ida-Viru) vahele. Väga oluliselt erineb kodumaakonnas töötavate hõivatute osatähtsus maakonna hõivatutes – Raplamaal ei osale maakonna piire ületavas töörändes 56,6% hõivatutest, Harjumaal on selle näitaja väärtus suurim – 86,0% (joonis 18). Konkurentsitud suurim maakondadevahelise töörände voog Eestis on ränne Raplamaalt Harjumaale (kaart 9).

Joonis 18. Eestis hõivatud ja elukoha maakonnas hõivatud maakonna järgi, 31.12.2011

Kaart 9. Kümme arvukamat maakondadevahelist töörändevogu, 31.12.2011

Välismaale suunatud tööränne

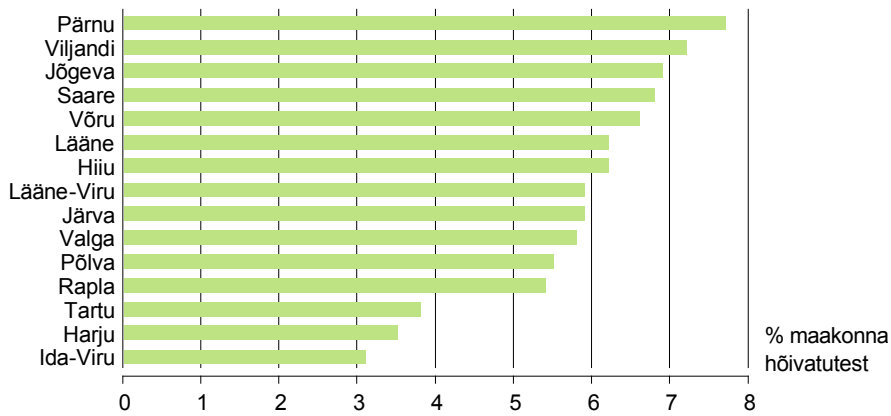
Välismaal töötab ligi 25 000 Eesti püsielanikku, neist 61% (üle 15 000) Soomes. Järgnevad Norra, Rootsi ja Venemaa, kus töötab vastavalt üle 1800, 1500 ja 1300 Eesti püsielaniku. Välismaal töötavad rohkem Pärnu, Jõgeva, Viljandi, Võru ja Saare maakonna elanikud. Vähem on välismaal töötavaid inimesi Ida-Virumaal (3%), Harjumaal (4,1%) ja Tartumaal (4,6%) (joonis 19). See näitab, et välismaal töötamise juures ei ole määrav kaugus, vaid kohaliku tööturu olukord, ning et kui juba minna kodust kaugemale tööle, siis ei ole Tallinn kaugelki ainus valik.

Ida-Virumaalt (eriti Narvast) käiakse tööle kõige sagedamini Venemaale, Hiiumaa hõivatute jaoks on populaarsed sihtkohad Soome ja Rootsi. Välismaal töötavad peamiselt nooremad, vanemad eelistavad kodumaal töötamist (joonis 20).

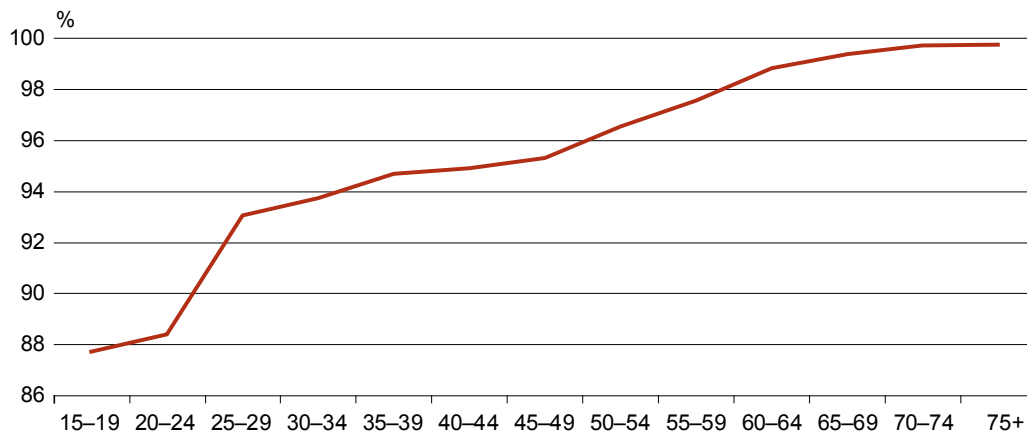
Seda võib põhjendada mitmeti: noortel on Eestis keerulisem sobivat tööd leida, nad on vähem perega seotud, aktiivsemad ja nende valmisolek uuteks väljakutseteks on suurem, noored räägivad paremini võõrkeeli jne. Maa-asulatest käivad kõige aktiivsemalt välismaale tööle 15–29-aastased (ligi 9% selles vanuses hõivatutest), linnaliste asulate puhul on noorim (15–29) ja keskealine (30–49) töötajate rühm arvuliselt tasakaalus – mõlemast töötab välismaal ligi 5%.

Noorte pendelränne võib olla suuremgi kui ilmneb jooniselt, sest siin ei ole arvestatud õpirännet.

Joonis 19. Välismaal hõivatud maakonna järgi, 31.12.2013

Joonis 20. Eestis töötavad hõivatud vanuserühma järgi, 31.12.2011

METOODILISED MÄRKUSED

- 2000. aasta rahvaloendusel loendati rahvast seisuga 31. märts 2000; 2011. aasta rahvaloendusel seisuga 31. detsember 2011.
- Linnarahvastik – linnade, vallasiseste linnade ja alevite rahvastik.
- Maarahvastik – külade ja alevike rahvastik.
- Töötamise mõttes jaguneb rahvastik aktiivseks ja mitteaktiivseks. Aktiivsete hulka kuuluvad hõivatud – need, kes töötavad, aga ka osa neist, kes parasjagu ei tööta (näiteks on puhkusel või haiged), kuid kellel on töökoht olemas. Peale hõivatute kuuluvad aktiivsete hulka ka töötud: isikud, kes ei tööta ja kellel puudub töökoht, kuid kes otsivad aktiivselt tööd. Ajateenistuses olevad inimesed on samuti aktiivsed. Ülejäänud inimesed on majanduslikult mitteaktiivsed. Nende seas on kõik alla 15-aastased lapsed, mittetöötavad pensionärid, õpilased ja üliõpilased. Mitteaktiivsed on kodused, kes hooldavad teisi pereliikmeid, sealhulgas ka lapsehoolduspuhkusel viibijad. Mitteaktiivsed on ka need mittetöötavad isikud, kes on töö otsimisest loobunud (heitunud), kinnipidamiskohtades viibijad, kes ei tööta, ja kodutud.
- Töötamise mõttes aktiivsed inimesed jaotatakse tööalase seisundi järgi palgatöötajateks ja ettevõtjateks. Ettevõtjad jagatakse kaheks: ettevõtjad, kelle ettevõttes töötab palgalisi töötajaid, ning ettevõtjad, kes teenivad enesele ise ettevõtlusega leiba, kuid teistele tööd ei paku.
- Töörändega on tegemist, kui inimene töötab oma elukohast erinevas paigas.
- Rahvaloenduse kontekstis loetakse kõik alla 15-aastased isikud mitteaktiivseteks.

31. MÄRTSIST 2000 KUNI 31. DETSEMBRINI 2011 TOIMUNUD HALDUSÜKSUSTE PIIRIMUUDATUSED

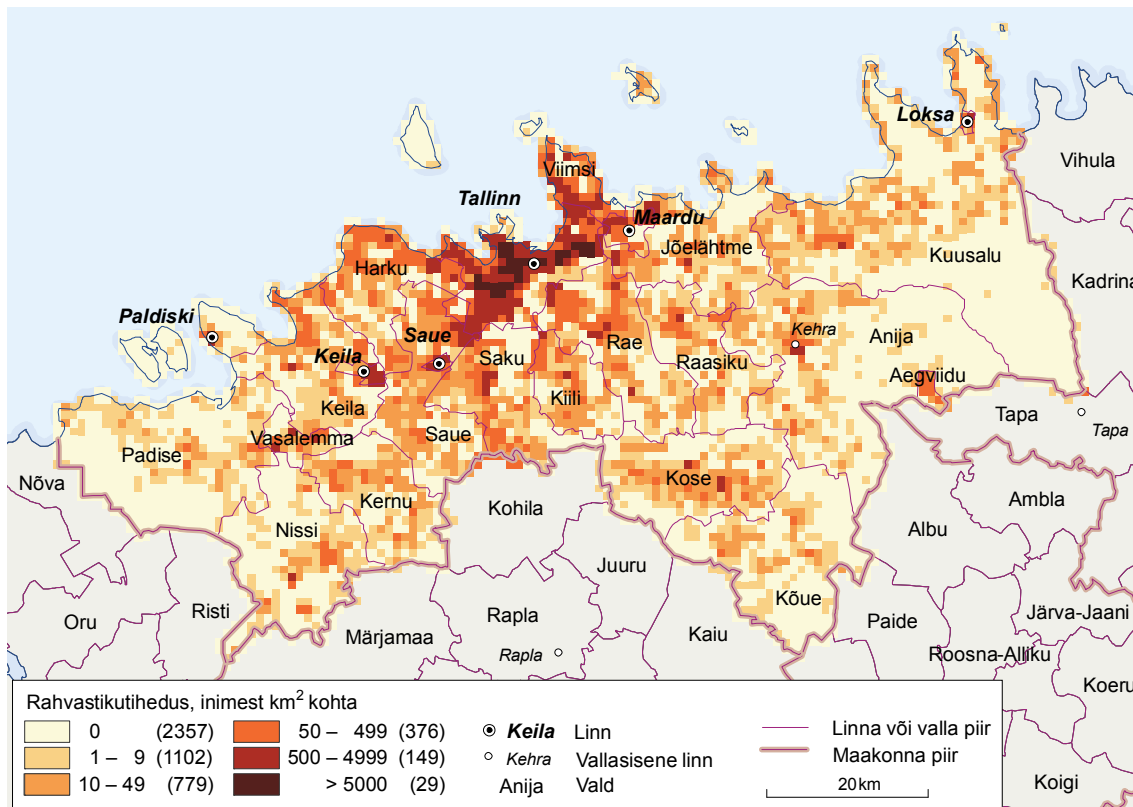
Haldusüksuste piirimuudatused

Harju	Anija vald = Anija vald + Kehra linn
Harju	Kuusalu vald = Kuusalu vald + Loksa vald
Ida-Viru	Jõhvi vald = Jõhvi vald + Jõhvi linn
Järva	Türi vald = Türi vald + Türi linn + Kabala vald + Oisu vald
Lääne-Viru	Tamsalu vald = Tamsalu vald + Tamsalu linn
Lääne-Viru	Väike-Maarja vald = Väike-Maarja vald + Avanduse vald
Lääne-Viru	Tapa vald = Lehtse vald + Saksi vald (v.a Kiku, Pariisi ja Salda küla) + Tapa linn
Lääne-Viru	Kadrina vald = Kadrina vald + Saksi valla Kiku, Pariisi ja Salda küla
Põlva	Räpina vald = Räpina vald + Räpina linn
Pärnu	Saarde vald = Saarde vald + Kilingi-Nõmme linn + Tali vald
Pärnu	Vändra vald = Vändra vald + Kaisma vald
Rapla	Kohila vald = Kohila vald + Kohila alev
Rapla	Märjamaa vald = Märjamaa vald + Märjamaa alev + Loodna vald
Rapla	Rapla vald = Rapla linn + Rapla vald
Viljandi	Suure-Jaani vald = Suure-Jaani vald + Suure-Jaani linn + Olustvere vald + Vastemõisa vald

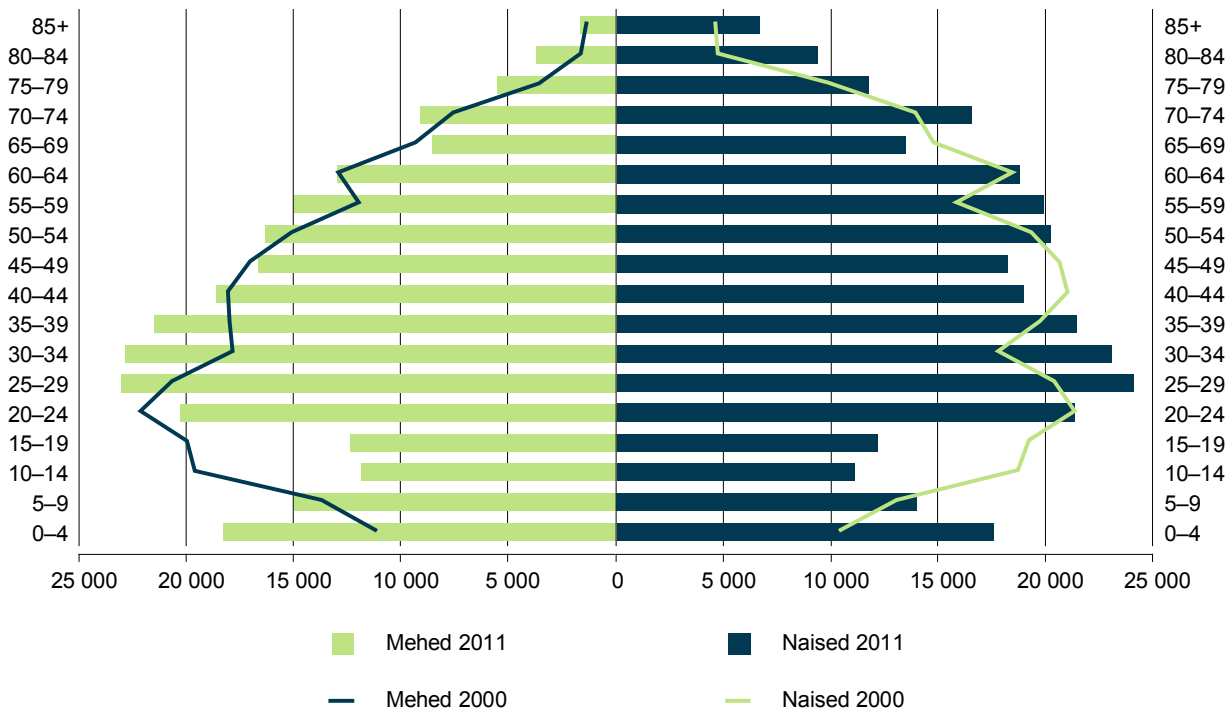
HARJUMAA

Eesti rahvarikkaimas maakonnas elab 552 927 püsielanikku ehk 42,7% Eesti rahvastikust. Harjumaa pindala on 4333 km², see on kümnendik Eesti maismaast. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil I-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel I-1.

Kaart I-1. Harju maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis I-1. Harju maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

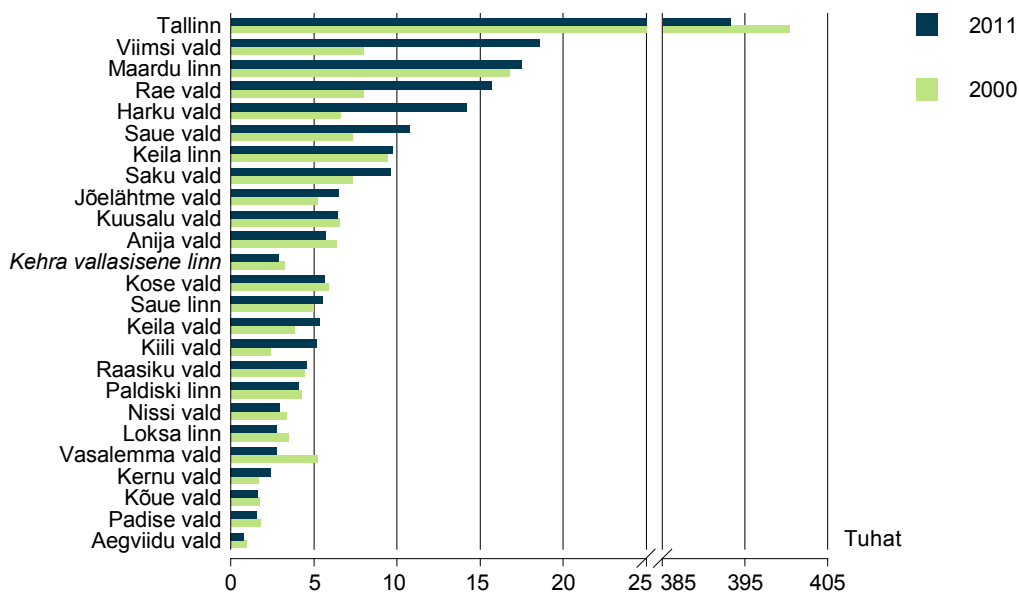
Harjumaa rahvastikutihedus on 128 inimest ruutkilomeetri kohta, see on Eesti maakondade suurim. Vabariigi pealinnas Tallinnas elab 30,4% Eesti elanikest. Lisaks on Harjumaal veel viis linna (Keila, Loksa, Saue, Paldiski, Maardu) ja üks vallasisene linn (Kehra). Harjumaa elanikest on linlasi ligi 79%.

2000. aasta ja 2011. aasta rahvaloenduse vahel kasvas elanike arv vaid Harju ja Tartu maakonnas. Selle tulemusena elab Harjumaal nüüdseks 42,7% Eesti rahvastikust. Aastal 2000 oli see näitaja 38,4%.

Eesti suurima linna Tallinna elanike arv on 2011. aasta loenduse andmetel 393 222, see on 71% Harju maakonna elanikest. Aastail 2000–2011 kahanes Tallinna rahvaarv 1,8%. Loendustevahelisel perioodil on kõige rohkem elanikke kaotanud suurte kortermajadega hoonestatud rahvarikkad Mustamäe ja Lasnamäe linnaosa – vastavalt 8% ja 6%, kuid märgatavalt on kasvanud looduslähedase elukeskkonnaga Pirita elanikkond (62%), samuti on elanikke juurde saanud Haabersti linnaosa (12%).

Harjumaa linnadest on pärast 2000. aastat kõige enam kasvanud Saue (11%). Kasvanud on ka Maardu ja Keila linn. Kõige rohkem on viimase tosina aastaga kasvanud aga Tallinna lähivallad – Viimsi, Rae, Harku, Saue, Saku ja Kiili. Neis on viimase kümmekonna aasta jooksul tekkinud pealinlaste uued magalad – suurlülad, mis ületavad elanike arvu poolest mitu korda Eesti väikelinnu. Seega, kuigi Harjumaal on maaelanike hulk suurenenud, pole tegu traditsiooniliste külaelanikega, vaid inimestega, kelle eluviis on pigem linlik. Harjumaa äärealadel leidub aga selliseidki valdu, kus elanikke on vähemaks jäänud, näiteks Vasalemma, Nissi ja Padise vald ning Aegviidu alev, elanikke on kaotanud ka Loksa linn (joonis I-2).

Joonis I-2. Harju maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.12.2011

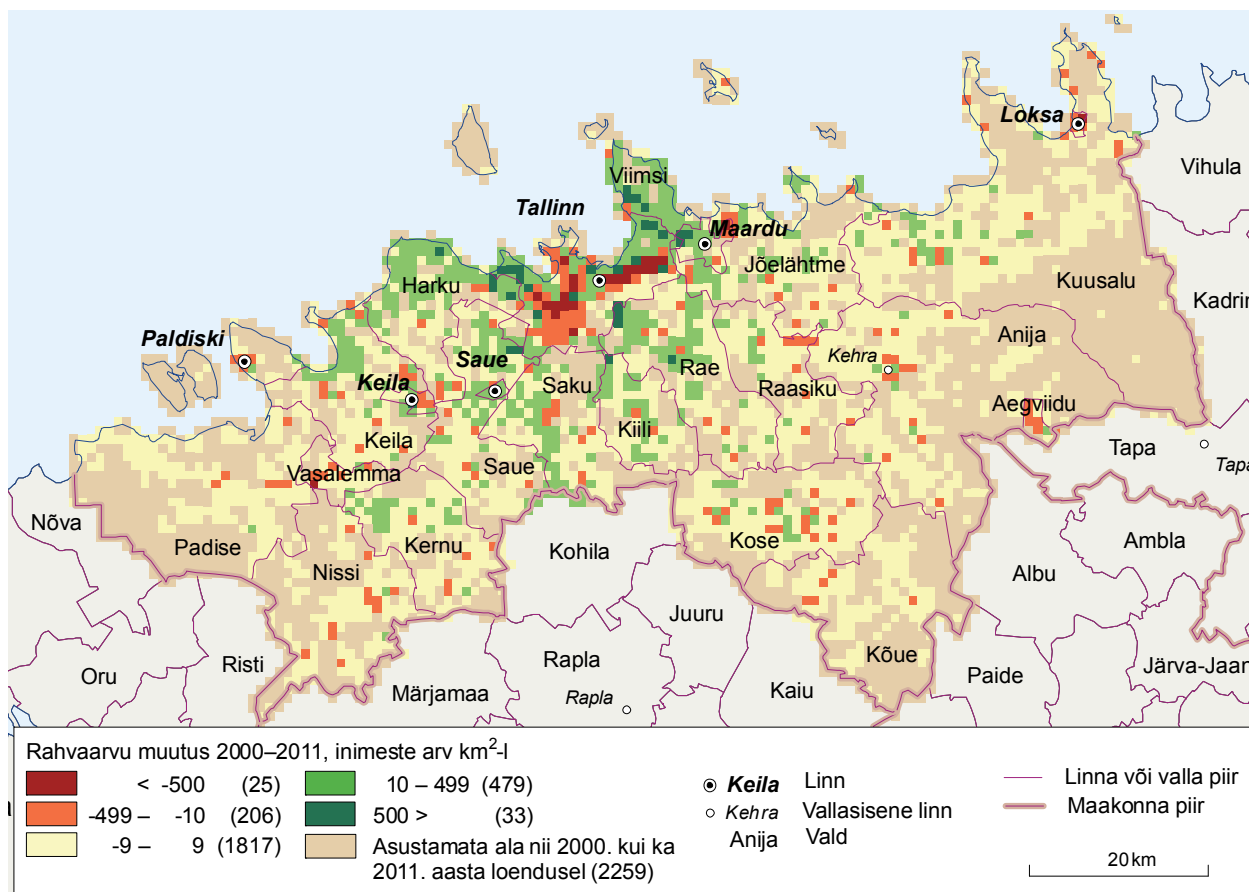
^a 2011. aasta halduspiirides.

Harjumaa rahvaarvu muutumist kajastab kaart I-2, mis toob hästi esile Tallinna valglinnastumise ja rahvastiku kahanemise maakonna äärealadel.

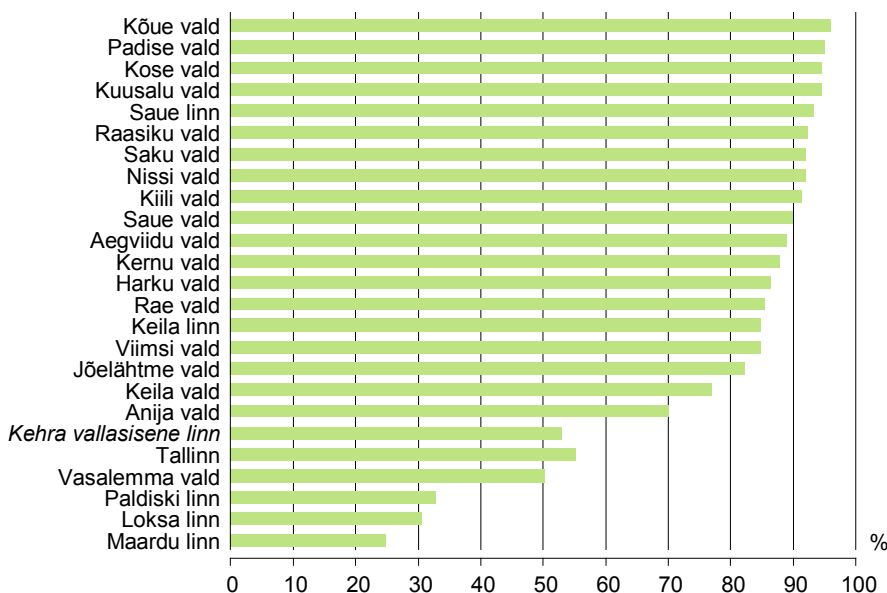
Harjumaa on rahvastiku rahvuskoosseisu poolest üsna kirju. 2011. aastal oli elanikkonnast siiski 61,7% eestlasi (Tallinnas 55,5%), eestlaste osatähtsus on eelmise loendusega võrreldes 3,3% võrra suurenenud. Enamikus valdades on eestlasi vähemalt 90%, kuid Loksa, Maardu ja Paldiski linnas on ülekaalus mitte-eestlased, samuti Vasalemma vallas (joonis I-3).

Harjumaa elanikkond on Eesti keskmisest (40,8 aastat) ligi poolteise aasta võrra noorem – keskmine vanus on 39,4 aastat. Selle põhjus on suur õppurite hulk, kuid ka sisseränne – elukohta muudavad peamiselt nooremad inimesed. Harjumaa omavalitsusüksuste rahvastiku keskmise vanuse erinevus on märkimisväärne – veidi üle neljateistkümneme aasta (joonis I-4).

Kaart I-2. Harju maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

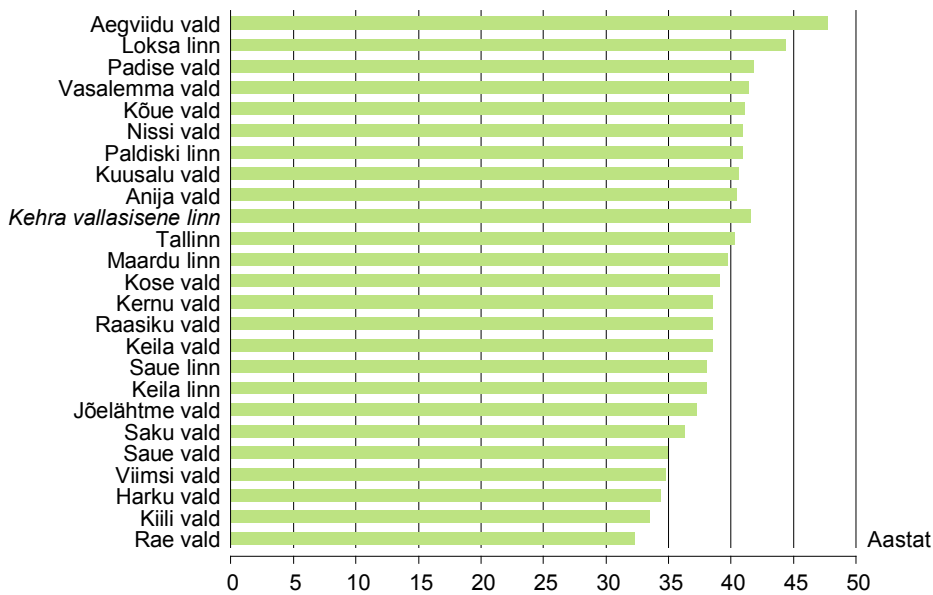
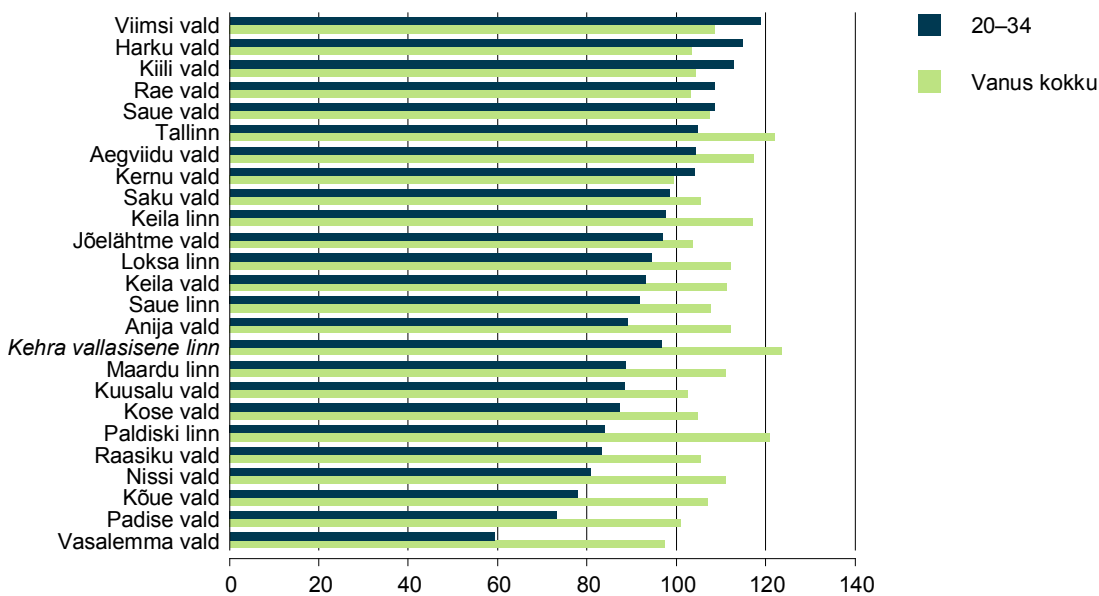
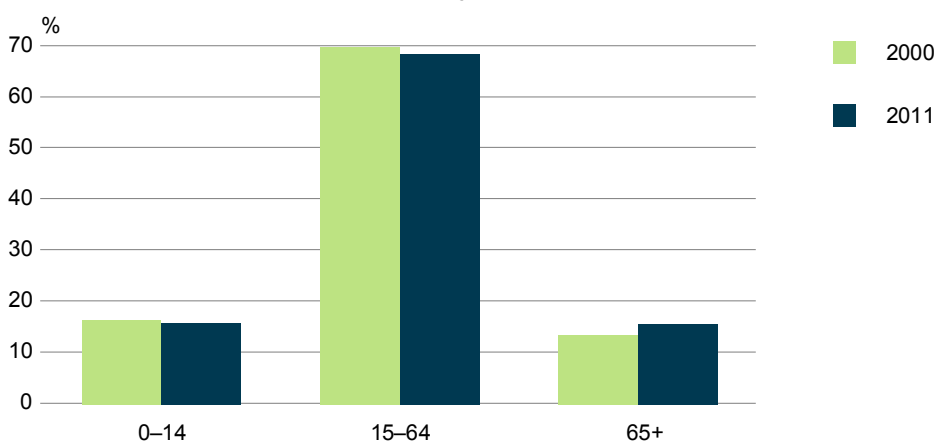

Joonis I-3. Eestlaste osatähtsus Harju maakonnas, 31.12.2011

Harjumaal on naise saja mehe kohta pisut rohkem kui Eestis keskmiselt (116) – siin elab iga saja mehe kohta 118 naist. Meeste-naiste suhe on võrdlemisi hästi tasakaalus kõigis Harjumaa linnades ja valdades. Vanuserühmades selline tasakaal aga kaob. Näiteks 20–34-aastaste seas (parim sünnitusiga) on mitmes vallas (Vasalemma, Padise, Kõue, Nissi) ebanormaalselt suur meeste ülekaal (joonis I-5).

Nagu kogu riigis, nii on ka Harjumaal vanuserühmade vahekord muutunud ebasoodsamaks, kuid muutus on võrreldes teiste maakondadega väiksem – laste osatähtsus on vähenenud vaid 0,5% võrra ja on nüüd 16%, eakate osatähtsus on suurenenud küll 2% võrra, kuid jääb siiski napilt laste osatähtsusest väiksemaks (joonis I-6).

Joonis I-4. Elanike keskmine vanus Harju maakonnas, 31.12.2011

Joonis I-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Harju maakonnas, 31.12.2011

Joonis I-6. Vanuserühmade võrdlus Harju maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

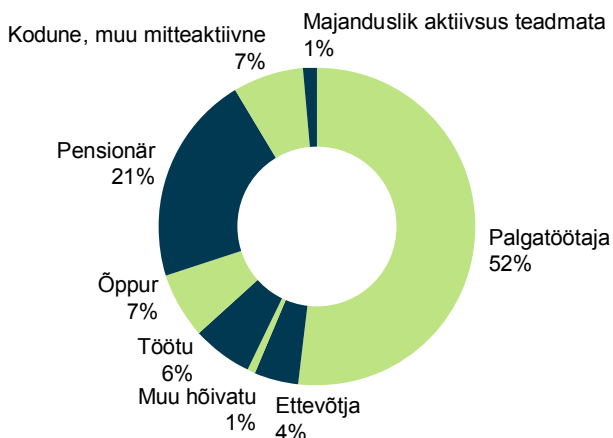
Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

Harjumaal elab 42,5% kõigist vähemalt 15-aastastest Eesti püsielanikest, see on üsna lähedane Harjumaal elanike osale riigi püsielanikkonnas (42,7%). Väike erinevus tuleb sellest, et Harjumaal on Eesti keskmisest pisut rohkem alla 15-aastaseid. Tallinnas elab kõigist vähemalt 15-aastastest Eesti püsielanikest 30,8%, kõigi püsielanike puhul on Tallinna osa 30,4%.

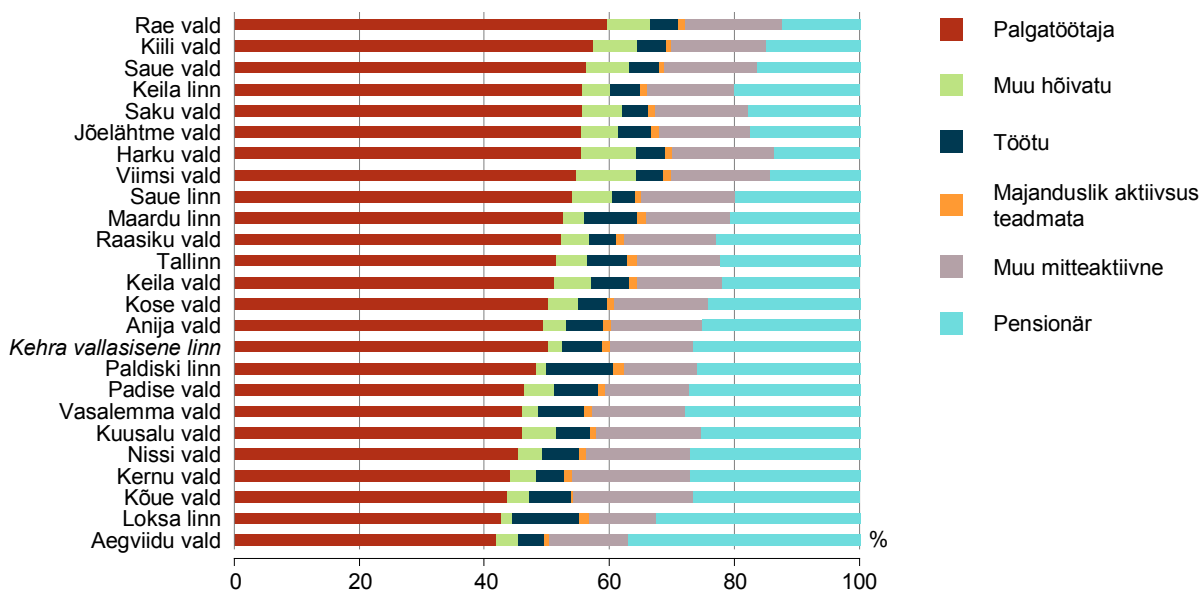
Teiste maakondadega võrreldes on Harjumaal suurim palgatöötajate osatähtsus – neid on üle 50% (joonis I-7). See on hästi kooskõlas tõsiasjaga, et Harjumaal elanikkond on viimase tosina aastaga 33 000 inimese võrra kasvanud ja siinsed elanikud on suhteliselt noored. Ka ettevõtjaid on Harjumaal rohkem kui mujal, pensionäre aga vähem. Harjumaal jätkab arvestatav osa pensioniealistest töötamist. Töötute ja õppurite osa on Harjumaal võrdlemisi lähedane riigi keskmisele, nähtavasti töötavad Harjumaal ka paljud tudengid.

Elanikkonna sotsiaal-majanduslik struktuur on Harjumaal valdades ja linnades üsna erinäoline. Palgatöötajaid on palju Kiili, Rae, Harku, Saue, Saku, Jõelähtme ja Viimsi vallas, kus nende osatähtsus läheneb 60%-le. Need on Eesti kõige jõukama elanikkonnaga piirkonnad, kus elavad valdavalt noored hästi teenivad pered. Nendes piirkondades, samuti ka Saue linnas, on üsna suur ettevõtjate osatähtsus. Keskmisest rohkem on neis piirkondades ka õppureid, vähem aga töötuid, mitteaktiivseid ja eriti pensionäre. Pensionäre on aga rohkem maakonna äärealadel – Loksa linnas, Aegviidu, Padise, Vasalemma, Nissi ja Kernu vallas (joonis I-8).

Joonis I-7. Harju maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

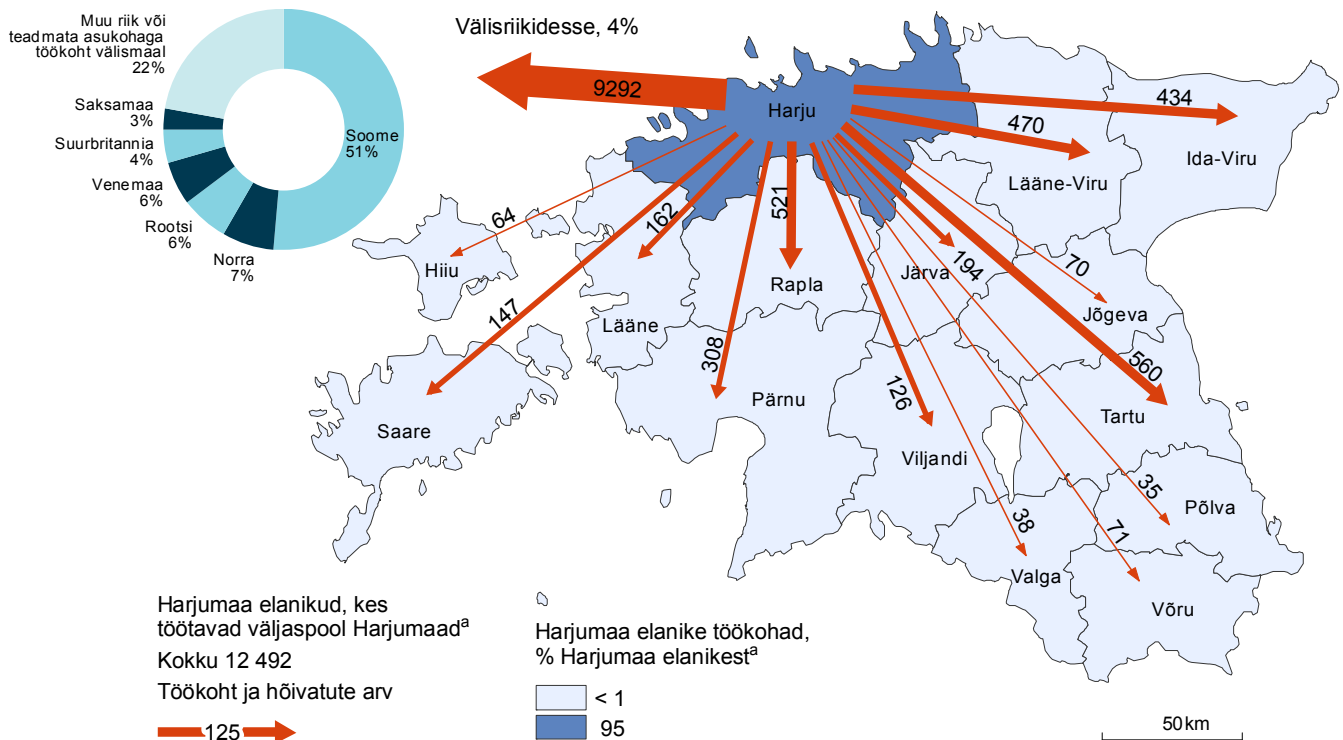

Joonis I-8. Harju maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

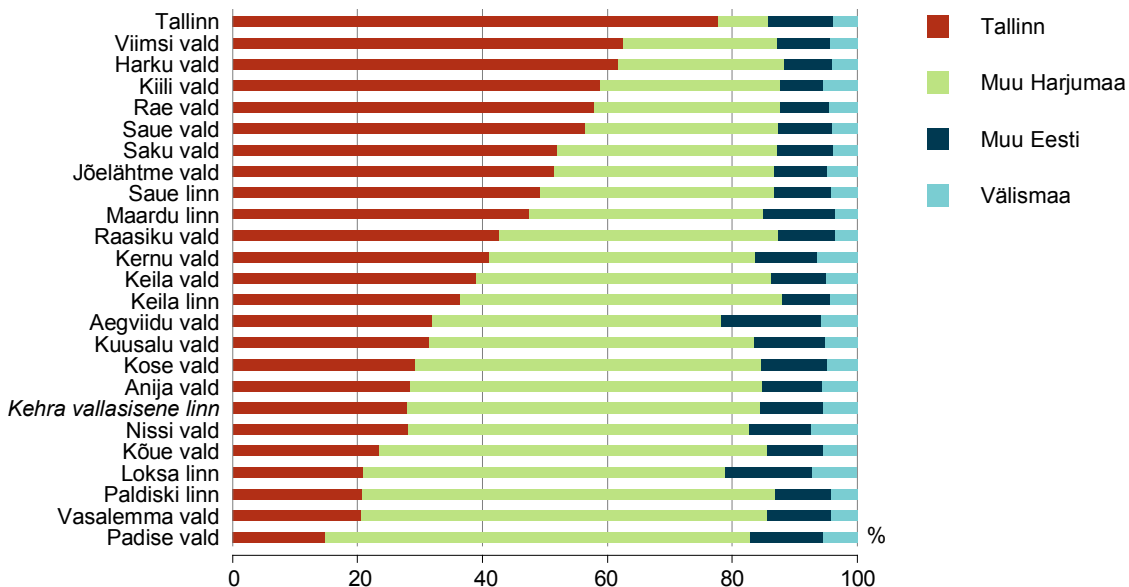

Tööränne on Harjumaal domineerivalt maakonnasisene – 86% Harjumaal hõivatutest töötab Harjumaal ja 10% on selliseid, kes töötavad mujal Eestis või kelle töökoht on küll Eestis, aga ei ole kas kindla maakonnaga seotud või ei ole teada. Eestis ei ole ühtegi maakonda, kus harjumaalasi oleks hõivatute seas üle 1% (kaart I-3). Harjumaal hõivatutest 69% töötab Tallinnas, muu hulgas töötab Tallinnas üle poole Viimsi, Saue, Saku, Rae, Kiili, Jõelähtme ning Harku valla elanikest. See asjaolu viitab valglinnastumise väga tugevale mõjule – Suur-Tallinn haarab enese alla kõik sellega

külgnevad vallad. Samas tuleb Harjumaa elanikel konkureerida töökoha pärast inimestega, kes käivad Tallinnasse ja Harjumaale tööle teistest maakondadest. Välismaal töötab 4% Harjumaa elanikest, kõige rohkem (ligi 6%) on välismaal töötajaid maakonna äärealadel – Nissi ning Kernu vallas ja Loksa linnas (joonis I-9). Pooled välismaal töötajatest käivad töö Soomes, ülejäänud jagunevad Rootsi, Norra, Venemaa ja muude sihtkohtade vahel.

Kaart I-3. Harju maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

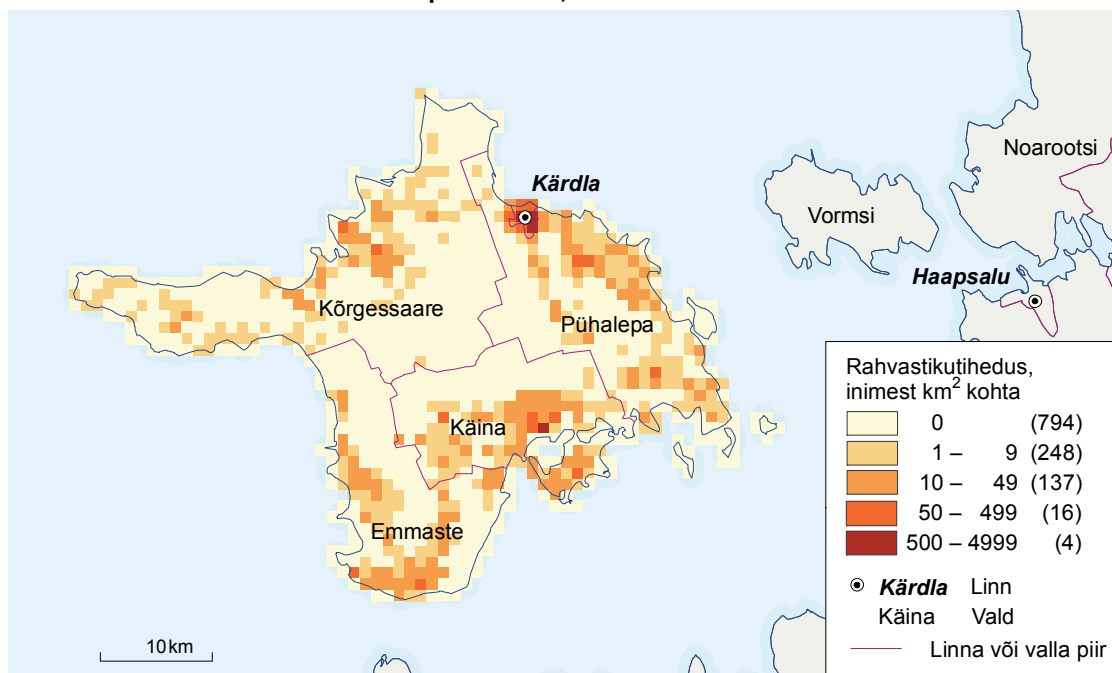
228 602 inimese elu- ja töökoht on Harjumaal.

Joonis I-9 Harju maakonna hõivatud töökoha asukoha järgi, 31.12.2011

HIIMUMAA

Hiiumaa saarel paiknev Hiiumaa on Eesti väikseim maakond, mille pindala on 1023 km² ja rahvaarv 8482 inimest. Hiiumaa ei ole Eesti põlismaakond, vaid kuulus kuni 1946. aastani Läänemaa koosseisu. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil II-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel II-1.

Kaart II-1. Hiiumaa maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

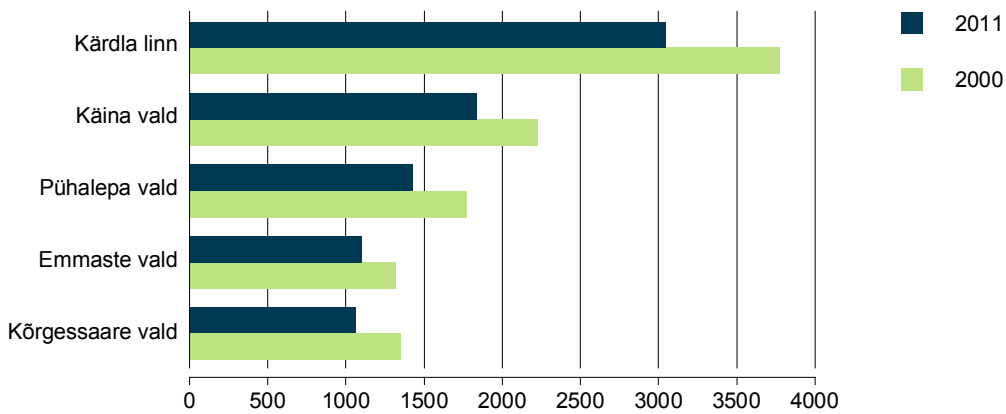
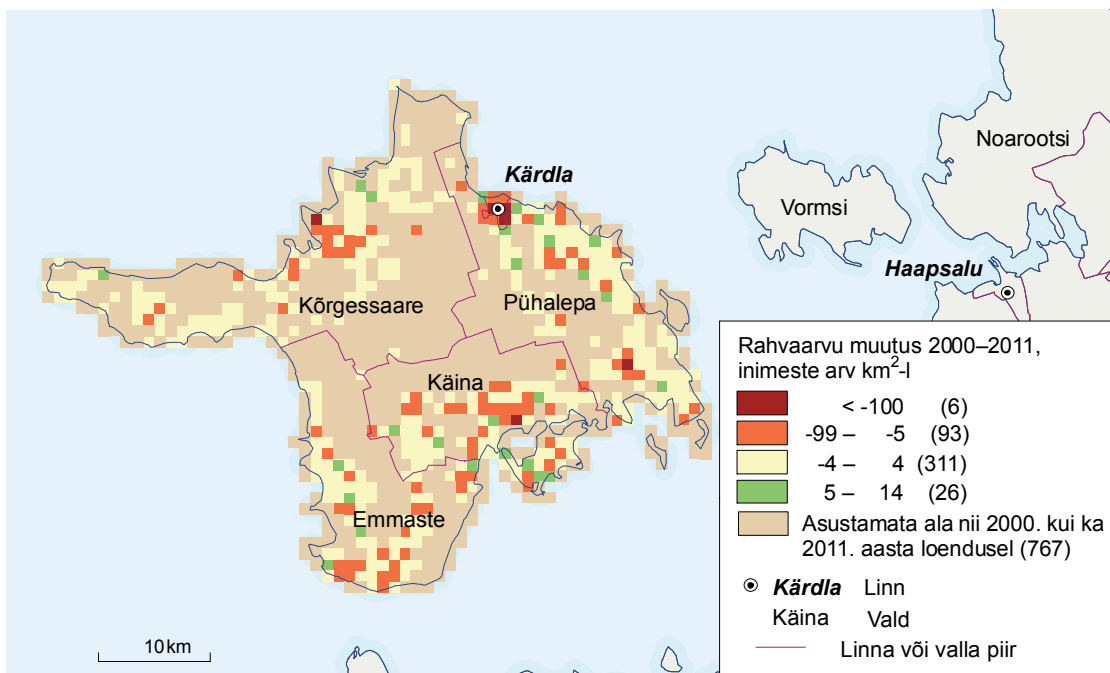

Joonis II-1. Hiiumaa maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

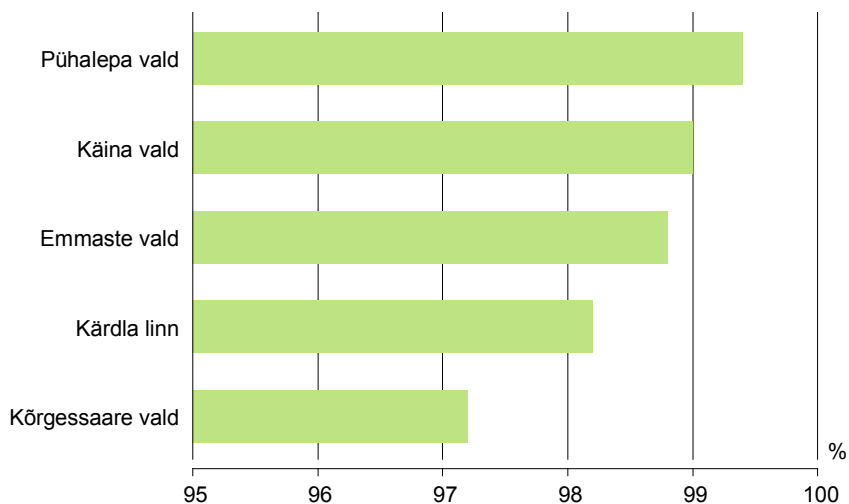

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Maakonna asustustihedus on 8 inimest ruutkilomeetri kohta. Hiiumaa ainsas linnas Kärldas elab 36% Hiiumaa elanikest. Hiiumaa väike elanike arv kahaneb kiiresti. Võrreldes 2000. aasta loendusega, kui siin elas veel üle 10 000 inimese, on 2011. aasta lõpuks Hiiumaa rahvaarv vähenenud 18,8%. Elanikke on kaotanud kõik neli Hiiumaa valda, samuti maakonnakeskus Kärkla (joonis II-2). Hiiumaa rahvaarvu muutumist kajastab kaart II-2.

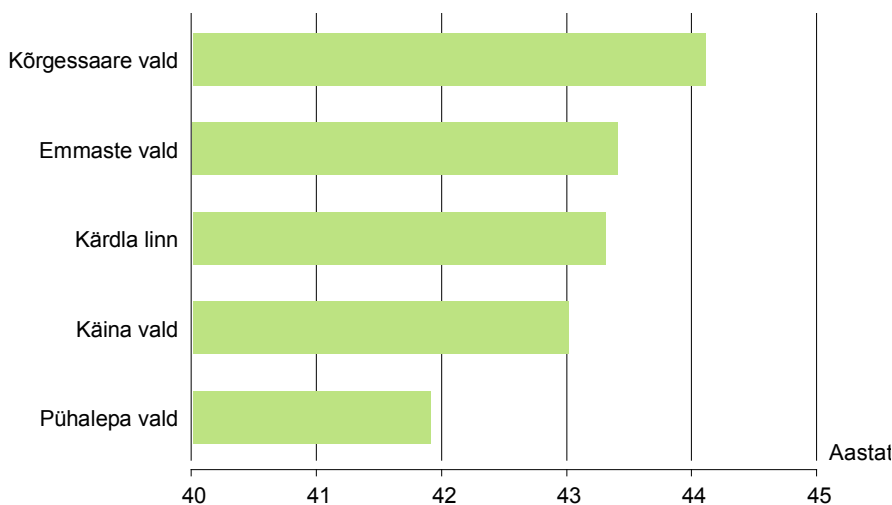
Joonis II-2. Hiiu maakonna rahvastik, 31.03.2000, 31.03.2011

Kaart II-2. Hiiu maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

Hiiumaa elanikud on suuremas osas eestlased (joonis II-3), eestlaste osatähtsus on pärast eelmist rahvaloendust ka pisut suurenenud ja on nüüd 98,5%.

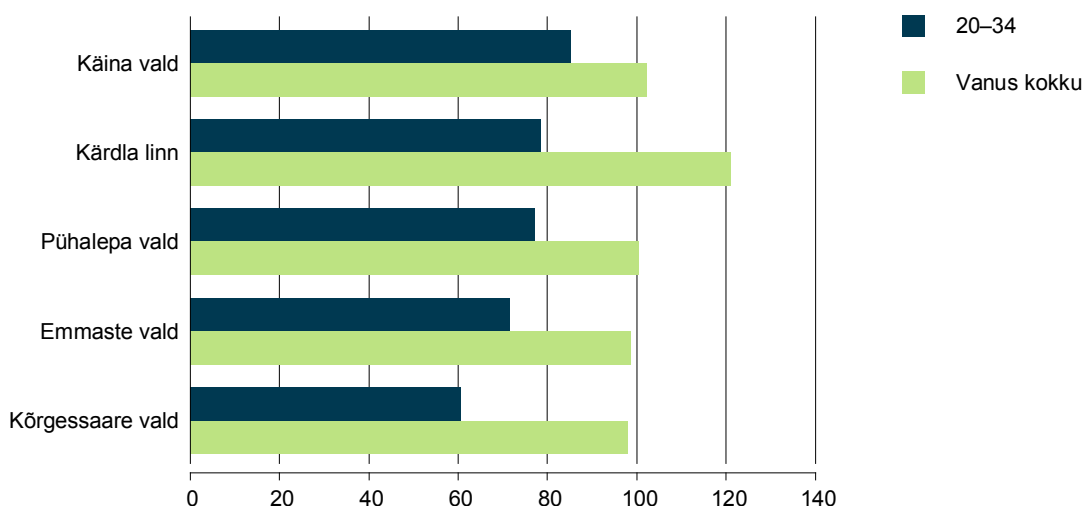
Joonis II-3. Eestlaste osatähtsus Hiiu maakonnas, 31.12. 2011

Hiiumaa elanike keskmine vanus on Eesti keskmisest (40,8 aastat) üle kahe aasta kõrgem ehk 43,1 aastat (joonis II-4). Mehi elab Hiiumaal keskmisest pisut enam – 100 mehe kohta on 107 naist. Vanuserühmade vahekord on Hiiumaal muutunud nagu mujalgi Eestis. Kui eelmise loenduse ajal oli siin lapsi suhteliselt palju – 22%, siis nüüd vaid 14%. Eakate osatähtsus läheneb 20%-le (joonis II-5, joonis II-6).

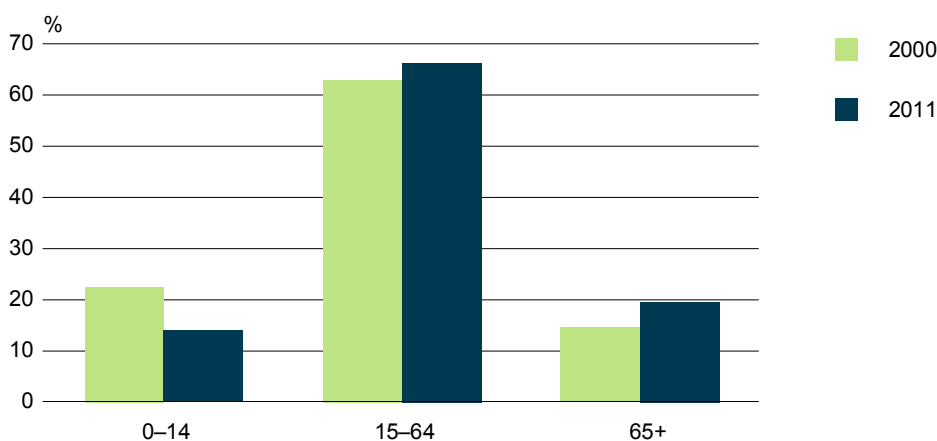
Joonis II-4. Elanike keskmine vanus Hiiu maakonnas, 31.12.2011

Joonis II-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Hiiu maakonnas, 31.12.2011

Joonis II-6. Vanuserühmade võrdlus Hiiu maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

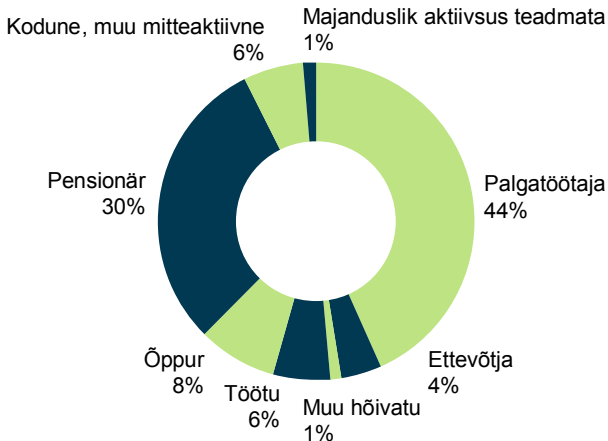

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

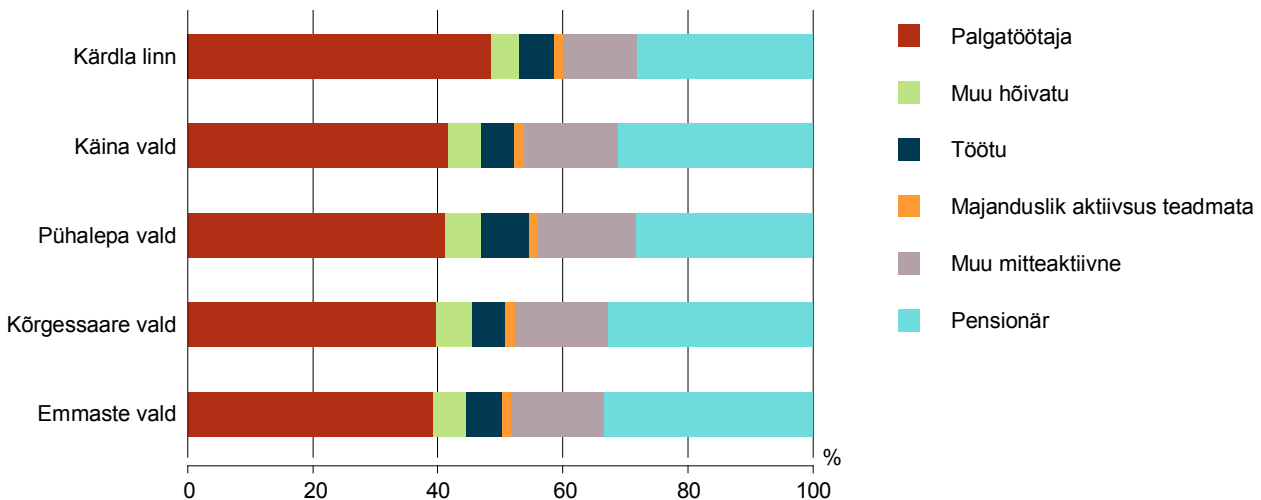
Hiiumaal elab 0,7% kõigist vähemalt 15-aastastest Eesti elanikest, see vastab Hiiumaa elanike osale kogu riigi elanikkonnas. Eesti väikseima maakonnana kaotas Hiiumaa viimase tosina aasta jooksul 19% elanikkonnast, kusjuures lahkusid pigem nooremad. 2011. aasta rahvaloenduse andmetel on palgatöötajaid Hiiumaal riigi keskmisest vähem (43,5% vähemalt 15-aastastest), kuid pisut rohkem on ettevõtjaid ja õppureid (joonis II-7). Oluline erinevus riigi keskmisega võrreldes on suurem pensionäride osatähtsus – see tuleneb maakonna elanikkonna vananemisest, mis viitab Hiiumaa ääremaastumisele.

Hiiumaa elanikkond on oma sotsiaal-majandusliku seisundi poolest võrdlemisi ühtlane. Kärdla linnas on palgatöötajate ja pensionäride suhe mõnevõrra soodsam kui valdades, kuid riigi keskmisega võrreldes on kogu maakonnas ühtlaselt võrdlemisi suur õppurite ja ettevõtjate osatähtsus ning keskmisest mõnevõrra väiksem töötus (joonis II-8).

Joonis II-7. Hiiu maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

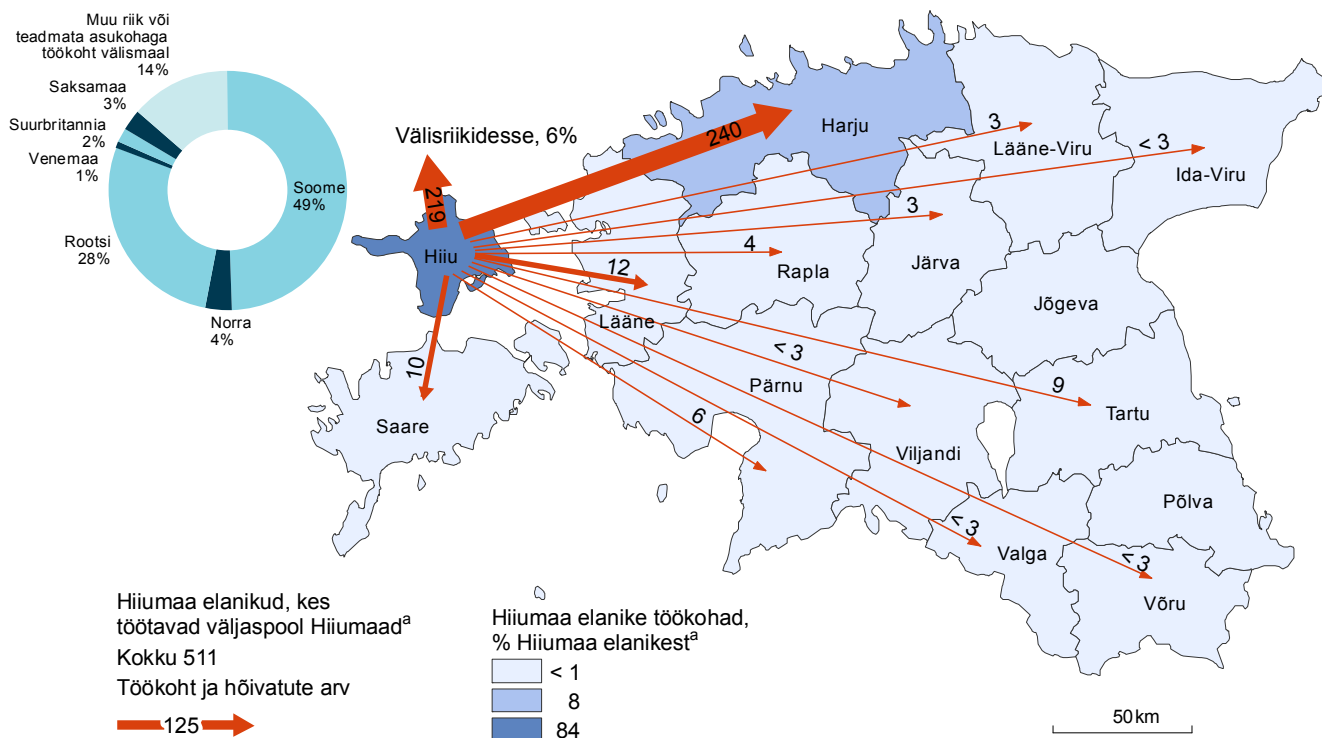

Joonis II-8. Hiiu maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Hiiumaa hõivatutest töötab kodumaakonnas 75% (s.o Eesti keskmisest veidi vähem), Harjumaal 7%, mujal Eestis 11% ja välismaal 6%. Välismaal töötamine on Hiiumaal teiste Eesti maakondadega võrreldes populaarne, seda eriti noorte (15–29-aastaste) seas – välismaal töötab 11% selle vanuserühma hõivatutest. Soome kõrval on sagedane sihtriik Rootsi, kus käib tööliigi 2% Hiiumaa hõivatutest (kaart II-3, joonis II-9).

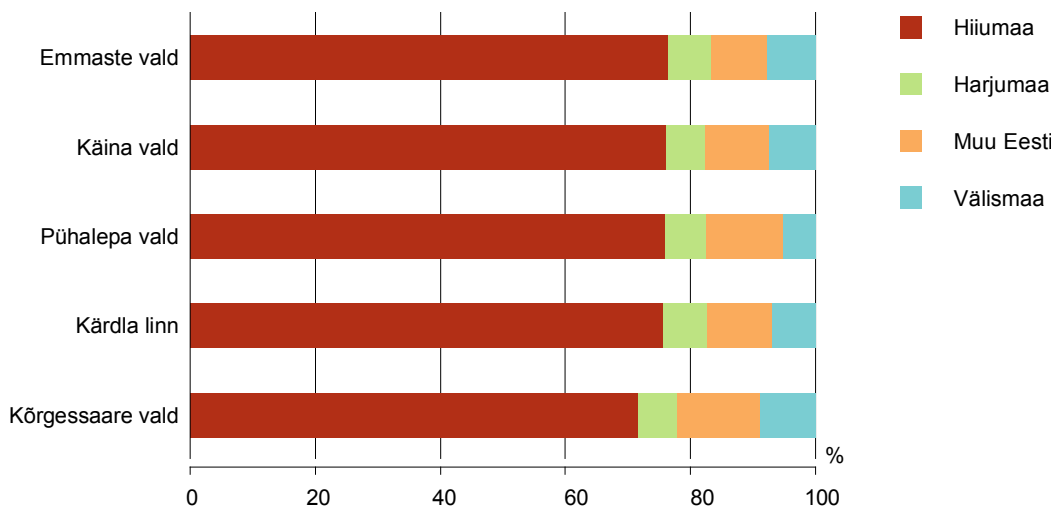
Kaart II-3. Hiiu maakonna elanike tööranne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

2674 inimese elu- ja töökoht on Hiiumaal.

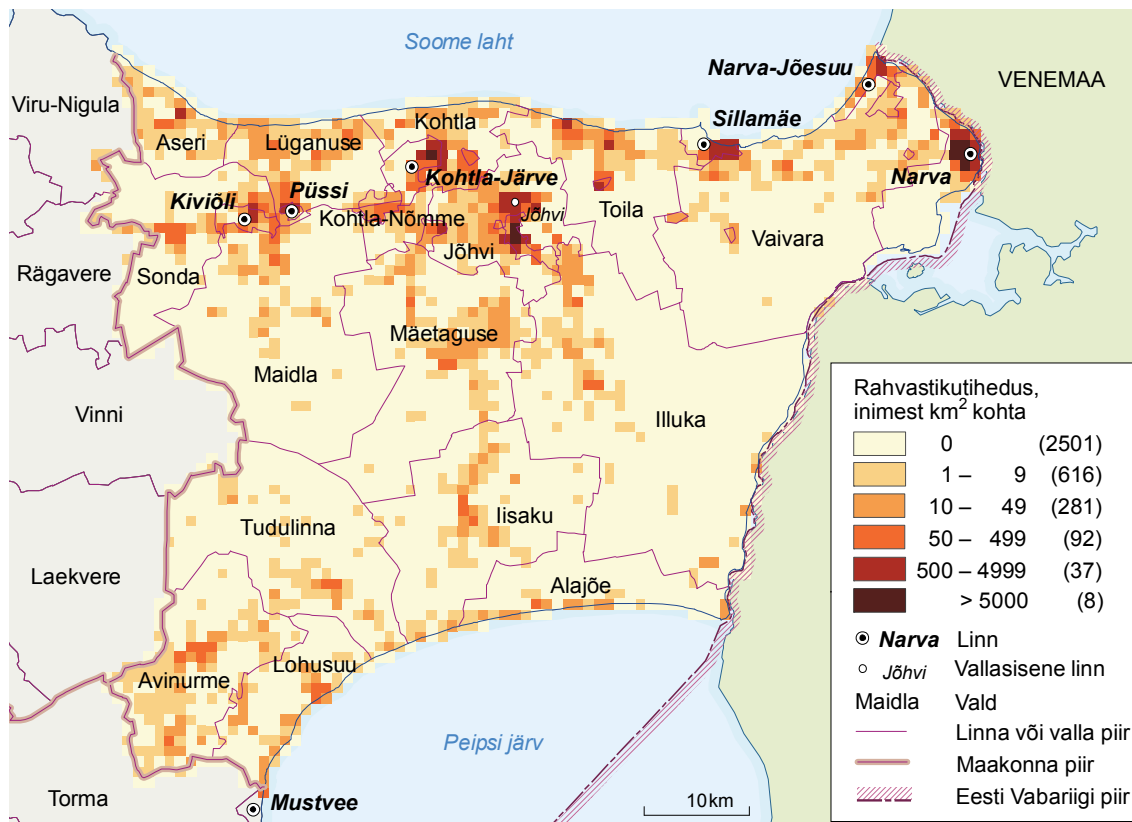
Joonis II-9. Hiiu maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

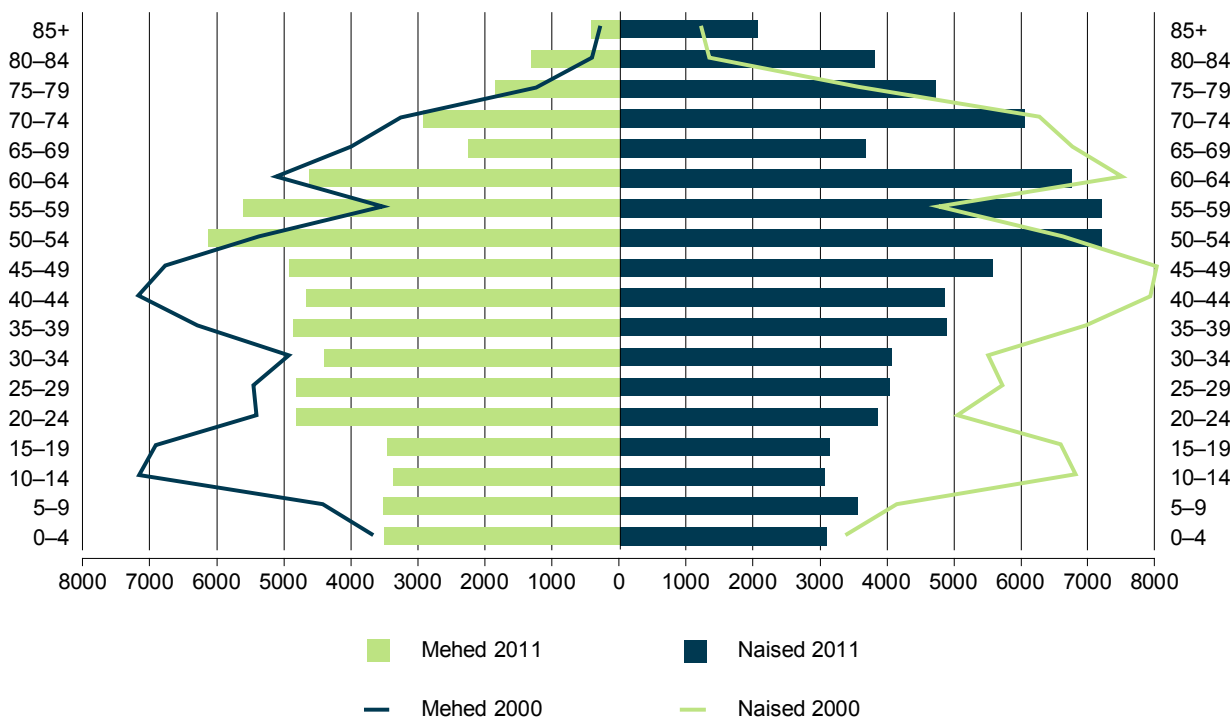
IDA-VIRUMAA

Ida-Virumaa on ajaloolise Viru maakonna idapoolne osa. Hoolimata poolitamisest kuulub Ida-Virumaa Eesti suuremate maakondade hulka. Selle pindala on 3364 km² ja rahvaarv 149 172 inimest. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil III-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel III-1.

Kaart III-1. Ida-Viru maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis III-1. Ida-Viru maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

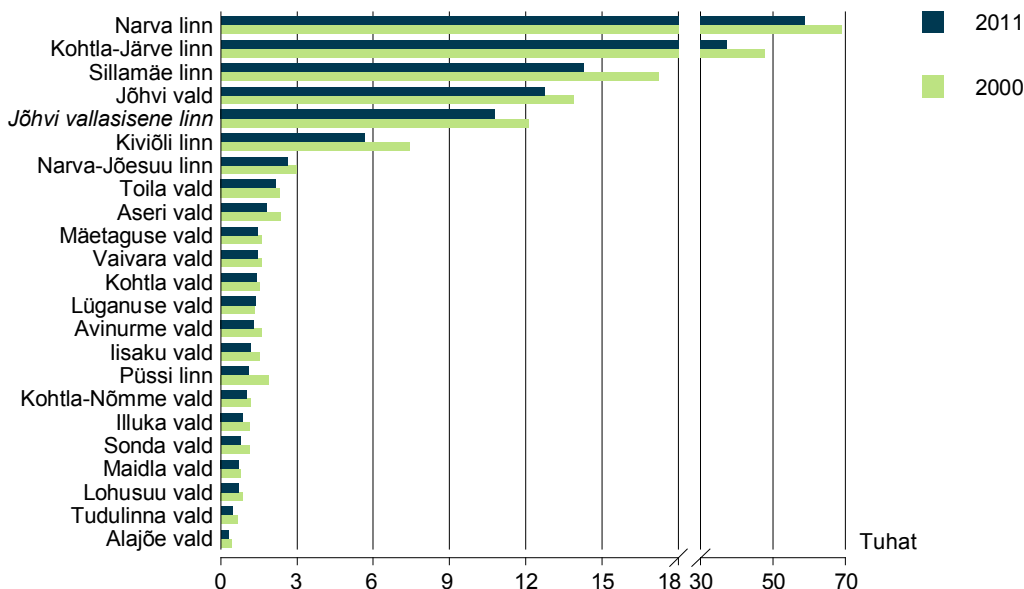

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Enamik maakonna elanikest on viimase 70 aasta jooksul Eestisse sisse rännanud ja nende järeltulijad. Seetõttu ei ole Ida-Virumaa arengut määravad seaduspärad päris samad kui ülejäänud Eestis. Siinne asustustihedus on Eesti mõistes suur – 44 inimest ruutkilomeetri kohta –, sest Ida-Virumaa on Eesti kõige linnastunum maakond. Linnaelanike osatähtsus on siin koguni 87%.

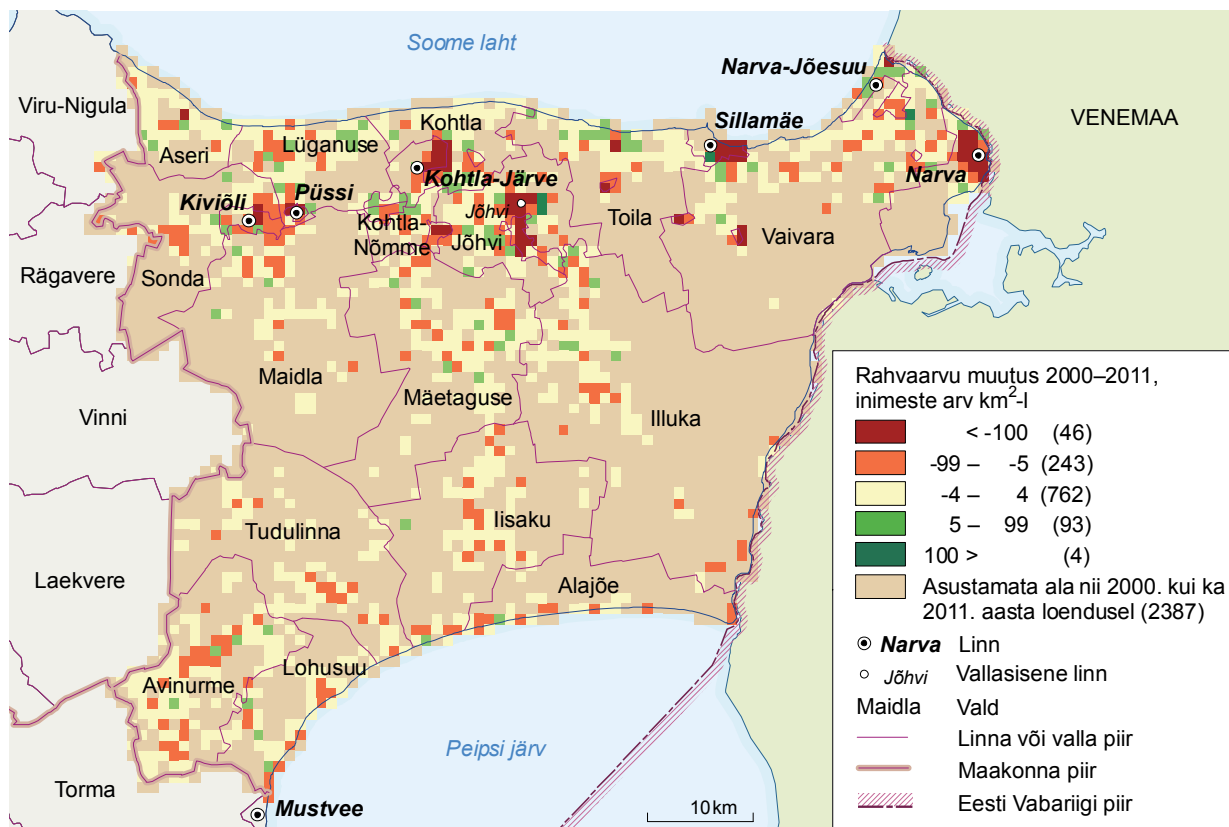
Ida-Virumaa on viimase 12 aasta jooksul kaotanud 17% elanikkonnast, seejuures on elanikke kaotanud kõik Ida-Virumaa linnad. Maakonna suurim ja iidsem linn Narva on kaotanud elanikkonnast ligi 15%, Kohtla-Järve 22%, Sillamäe kuuendiku, Kiviõli ligi veerandi ja Püssi koguni üle kolmandiku (joonis III-2, kaart III-2).

Joonis III-2. Ida-Viru maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.03.2011

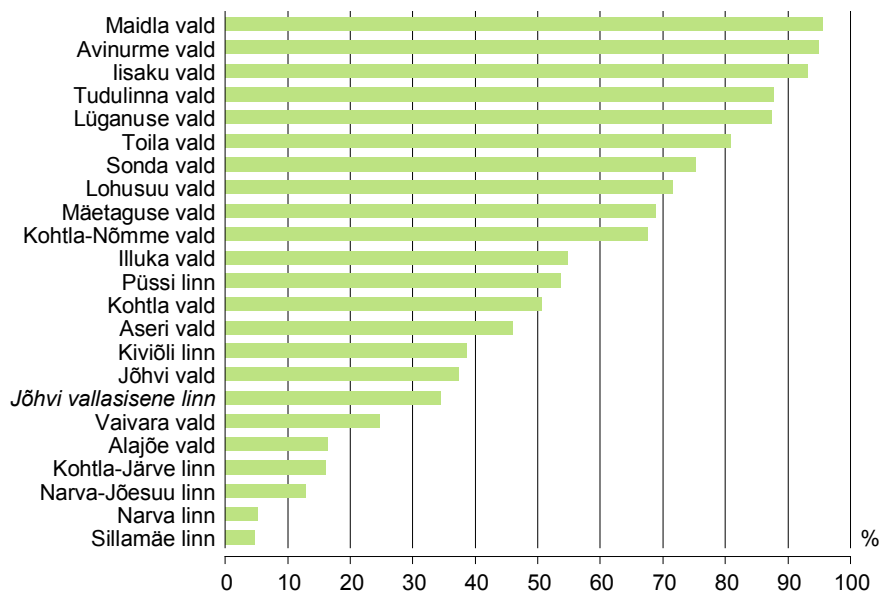
^a 2011. aasta halduspiirides.

Kaart III-2. Ida-Viru maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

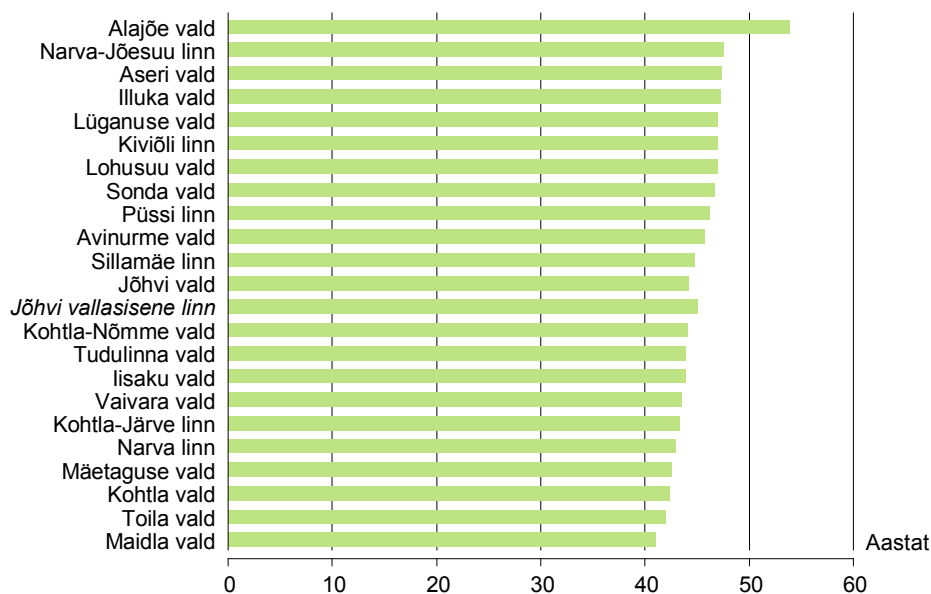
Ida-Virumaa on ainus Eesti maakond, kus põhirahvus ei ole enamuses, ja see vahekord ei ole kuigivõrd muutunud ka viimase tosina aasta jooksul – eelmise loenduse ajal oli eestlasi 20%, nüüd 19,5%. See on ka ainus maakond, kus eestlaste osatähtsus on alates 2000. aastast kahanenud. Kahes linnas – Sillamäel ja Narvas – on eestlasi vaid 5%. 10–20% vahel on eestlasi kaevanduslinnas Kohtla-Järvel ning Narva-Jõesuus. Neis linnades, samuti Kiviõlis, on eestlaste osatähtsus loenduste vahel pisut vähenenud. Seevastu enamikus maavaldades on eestlased arvulises ülekaalus, maksimumi – üle 95% – saavutab eestlaste osatähtsus Maidla ja Avinurme vallas (joonis III-3).

Joonis III-3. Eestlaste osatähtsus Ida-Viru maakonnas, 31.12.2011

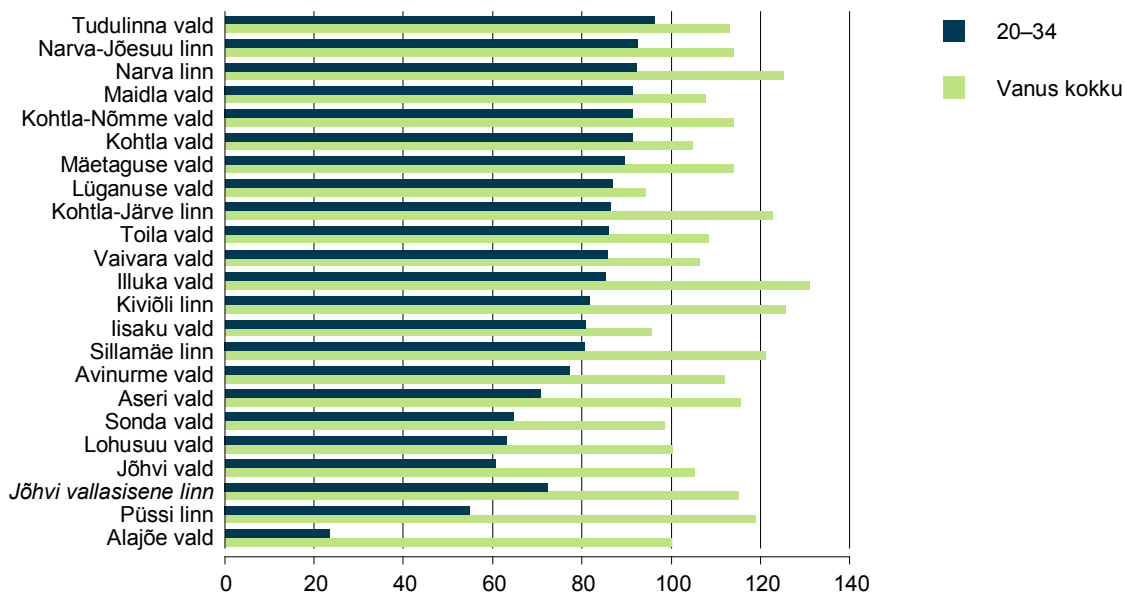

Ida-Virumaa elanikud on suhteliselt eakad, nende keskmine vanus – 43,7 aastat – on ligi kolme aasta võrra kõrgem Eesti keskmisest ja ühtlasi riigi kõrgeim (joonis III-4). Ka naiste osatähtsus on suurim – 100 mehe kohta elab siin 120 naist. Vanuserühmades on toimunud samasugused muudatused nagu mujalgi Eestis, kusjuures tööealiste osatähtsus on keskmine, kuid väga madalale – napilt üle 13% – on langenud laste osatähtsus. Eakate osatähtsus läheneb aga 20%-le (joonised III-5 ja III-6).

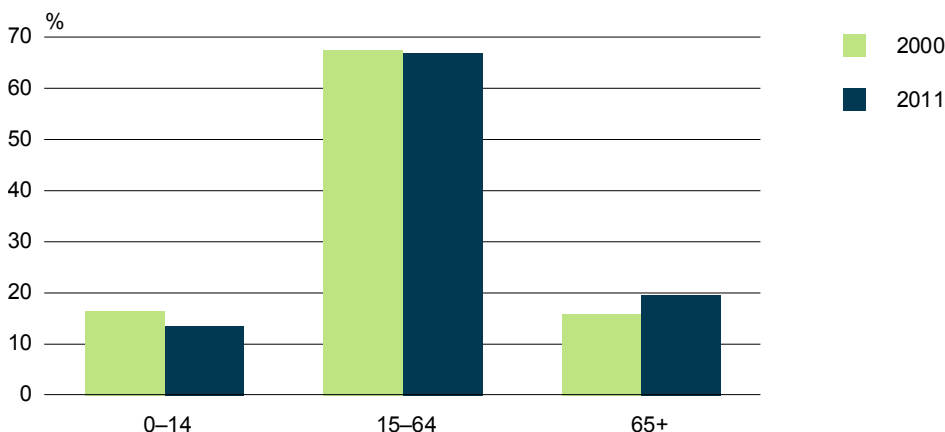
Joonis III-4. Elanike keskmine vanus Ida-Viru maakonnas, 31.12.2011

Joonis III-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Ida-Viru maakonnas, 31.12.2011

Joonis III-6. Vanuserühmade võrdlus Ida-Viru maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

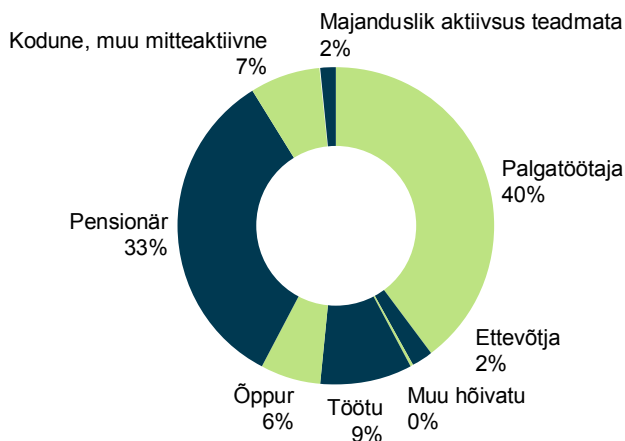

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööranne

Ida-Virumaal elab 11,8% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest püsielanikest, see on pisut rohkem kui Ida-Virumaa elanike osa kogu riigi elanikkonnas (11,5%) – laste osatähtsus Ida-Virumaa rahvastikus on teiste maakondadega võrreldes väiksem. Ida-Virumaa elanike sotsiaal-majandusliku seisundi analüüsimisel tuleb arvestada, et maakond erineb kõigist teistest Eesti maakondadest rahvuskoosseisu poolest – siinsetest elanikest on vaid napp viiendik eestlased ja eesti-keelsed, ka Eesti kodakondsuseta inimesi elab selles maakonnas palju rohkem kui mujal Eestis.

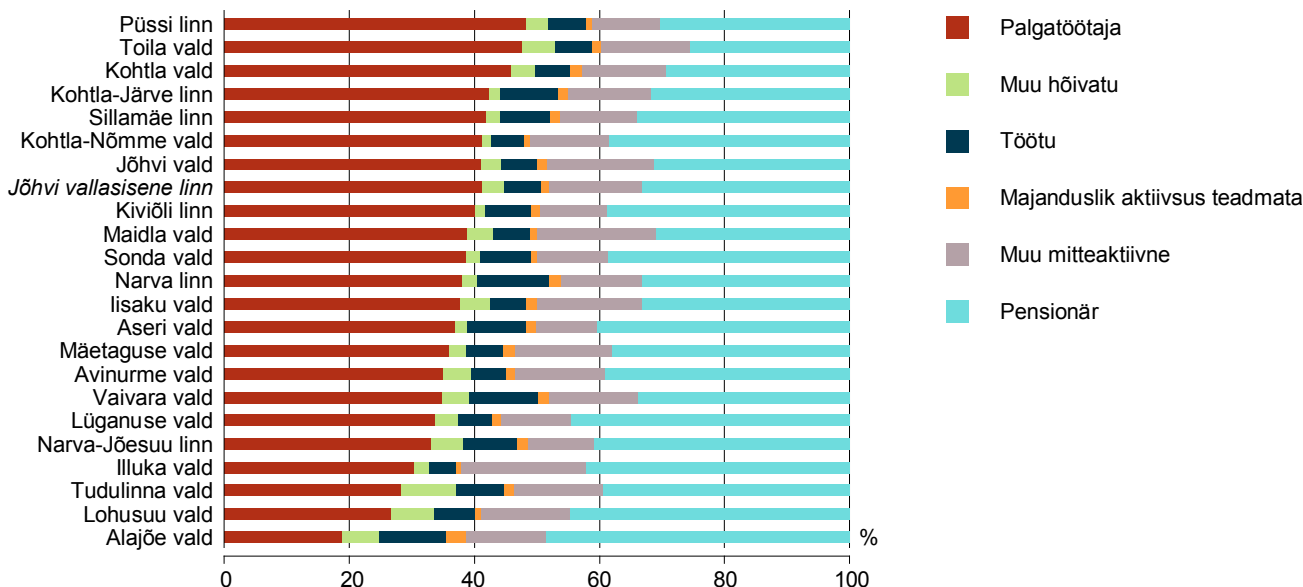
Ida-Virumaal on ülejäänud maakondadega võrreldes erakordselt väike niihasti palgatöötajate kui ka ettevõtjate osatähtsus, seevastu pensionäre on riigi keskmisest rohkem (mida seletab elanike keskmine kõrge vanus). Nähtavasti sellepärast on ka õppureid keskmisest vähem. Töötuid on Ida-Virumaal rohkem kui mujal Eestis (joonis III-7). Selle põhjusi tuleb otsida maakonna majanduse struktuurist.

Joonis III-7. Ida-Viru maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

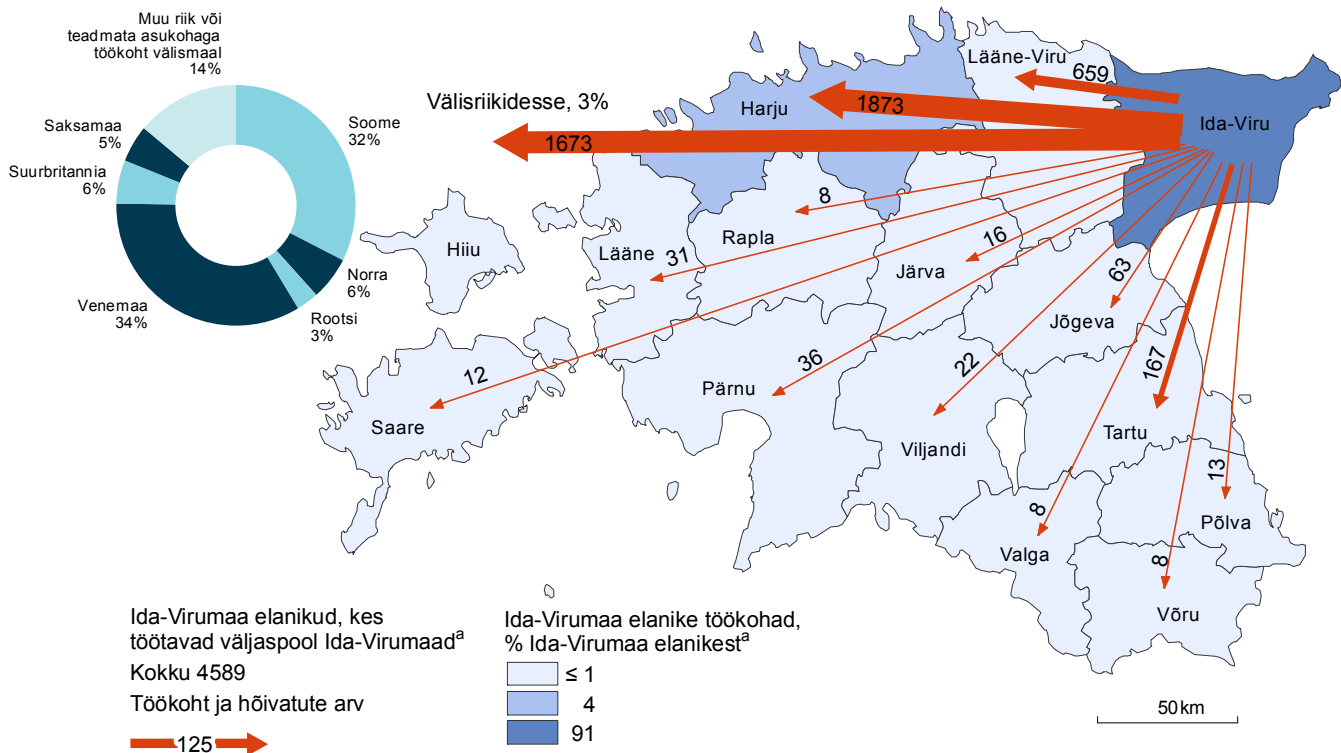
Palgatöötajate ja pensionäride vahekord on Ida-Virumaa valdades ja linnades üsnagi erinev. Suhteliselt palju on palgatöötajaid Toila ja Kohtla vallas, samuti Püssi linnas. Narva, Kohtla-Järve, Jõhvi ja Sillamäe linnas on küll palgatöötajaid rohkem kui enamikus valdades, kuid linnades on ka võrdlemisi palju töötuid – ligi kaks korda riigi keskmisest rohkem. Mõnes vallas, kus palgatöötajaid on vähe, on arvestatav hulk ettevõtjaid – kõige tüüpilisemad sellised vallad on Alajõe, Lohusuu ja Tudulinna, ka Narva-Jõesuus on ettevõtjaid suhteliselt rohkem. Samas on just nendes valdades (ja linnas) kõige suurem pensionäride osatähtsus. Pensionäre on palju ka edukalt kasvanud Lüganuse vallas, samuti Illukal (joonis III-8).

Joonis III-8. Ida-Viru maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

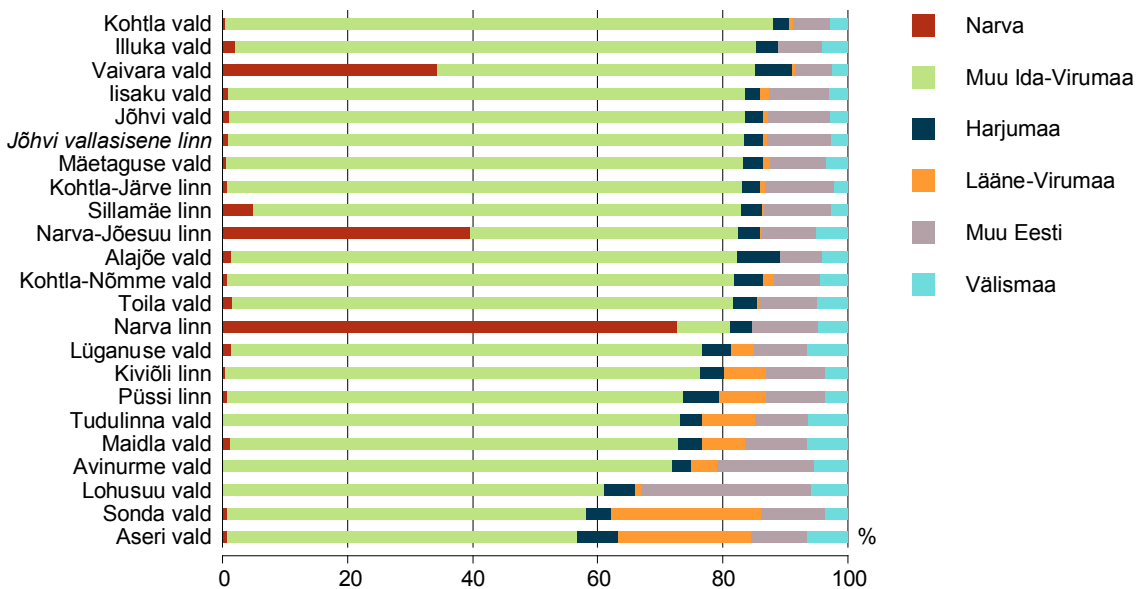

Ida-Virumaa hõivatutest töötab 29% Narvas ja 52% mujal samas maakonnas, seega on see maakond oma elanikele töö pakkumisel esirinnas. Kuigi Eesti suuruselt kolmas linn, ei ole Narva Ida-Virumaal kuigi oluline tõmbekeskus – Narvas käiakse tööle vaid Narva-Jõesuust ja Vaivara vallast. 3% idavirulastest töötab Tallinnas, 1% Lääne-Virumaal. Mujal Eestis käivad tööle peamiselt maakonna läänepiiril asuvate Aseri, Avinurme, Lohusuu ja Sonda valla elanikud. Välismaal töötab hõivatud idavirulastest vaid 3%, kusjuures sihtriigina edestab Venemaa pisut Soomet. Aktiivsemad välismaal töötajad on 15–29-aastased noored – Aseri, Avinurme ja Alajõe vallast käib välismaale tööle üle kümnendiku sellest vanuserühmast (kaart III-3, joonis III-9).

Kaart III-3. Ida-Viru maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

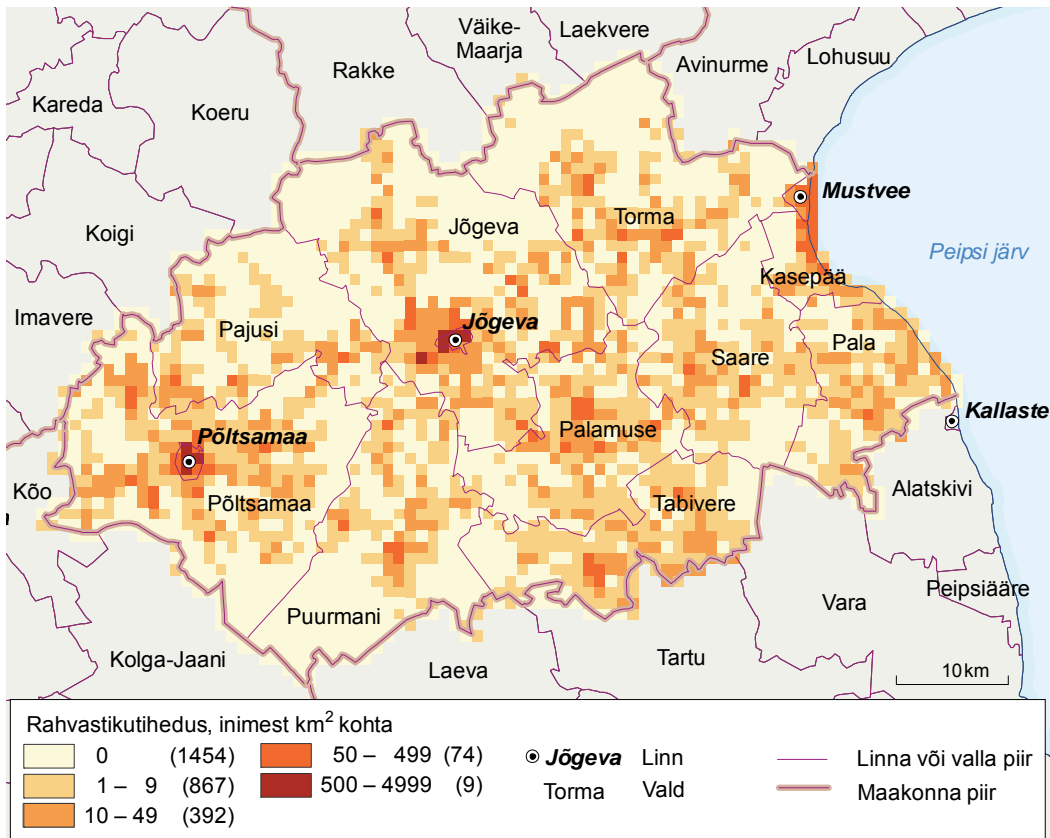
Joonis III-9. Ida-Viru maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

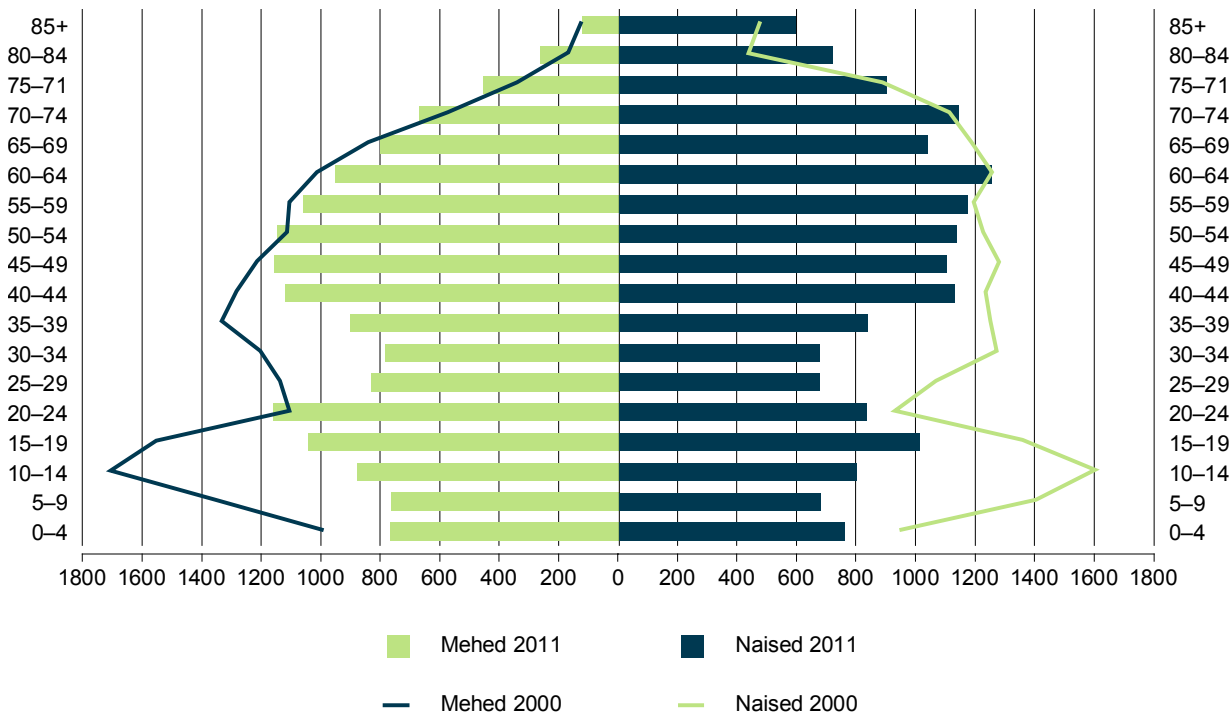
JÕGEVAMAA

Jõgevamaa ei ole Eesti põline maakond, see moodustati 1949. aastal põhiliselt Tartumaa põhjapoolsest osast. Jõgevamaa pindala on 2604 km² ja elanike arv 31 376. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil IV-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel IV-1.

Kaart IV-1. Jõgeva maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

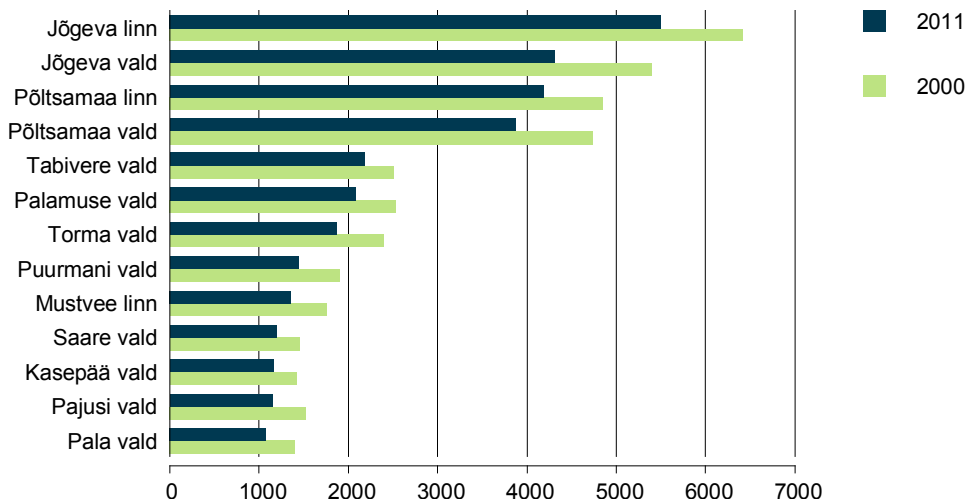
Joonis IV-1. Jõgeva maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

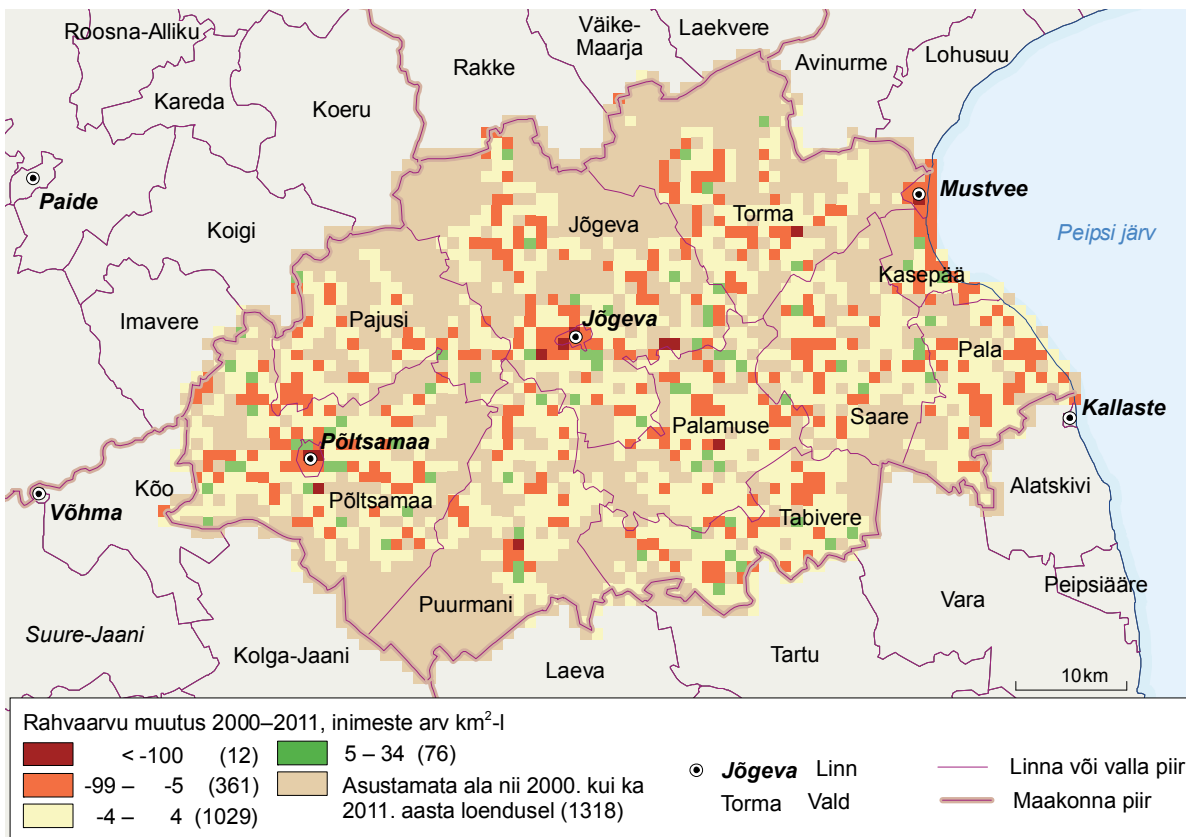
Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Jõgevamaa kolmes linnas – Jõgeva, Mustvee, Põltsamaa – elab 35% maakonna elanikest. Asustustihedus on võrdlemisi väike – ruutkilomeetri kohta vaid 12 inimest. Maakonnakeskus Jõgeva on sündinud ja arenenud suuresti tänu raudteele. Viimase tosina aasta jooksul on Jõgevamaa kaotanud oma elanikest 18,1%, Jõgeva linn aga 14% (joonis IV-2, kaart IV-2).

Joonis IV-2. Jõgeva maakonna rahvastik, 31.03.2000, 31.03.2011

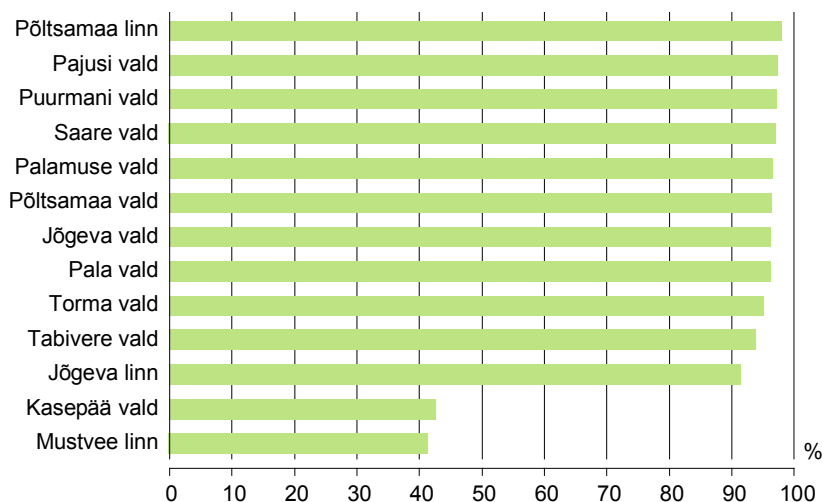

Kaart IV-2. Jõgeva maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

Eestlaste osatähtsus Jõgevamaa elanikkonnas on viimase 12 aasta jooksul suurenenud 1,5% võrra ja on nüüd 91,2%. Ometi on Jõgevamaa elanikkonna rahvuskoosseis üsna omapärane – Mustvee linnas ja Kasepää vallas on eestlasi napilt üle 40%, enamuses on seal juba sajandeid olnud vanausulised venelased. Maakonna kõigis teistes valdades ületab eestlaste osatähtsus 90%, paljudel juhtudel koguni 95% (joonis III-3).

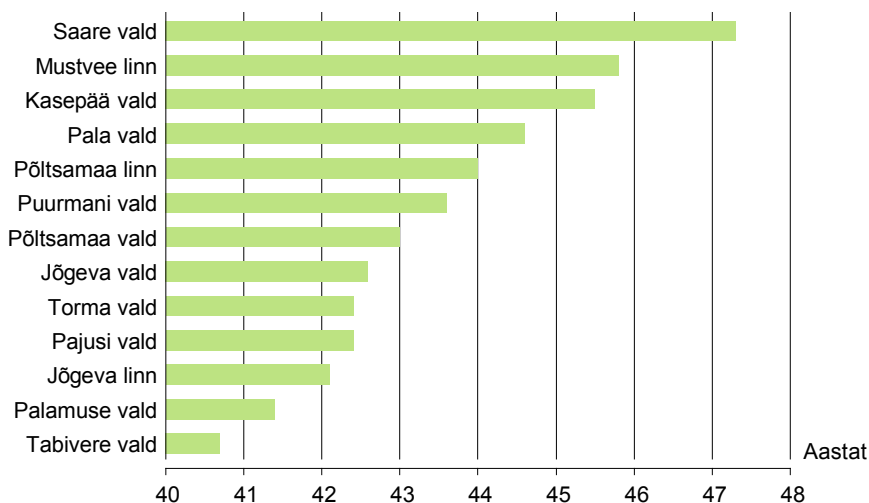
Joonis IV-3. Eestlaste osatähtsus Jõgeva maakonnas, 31.12.2011

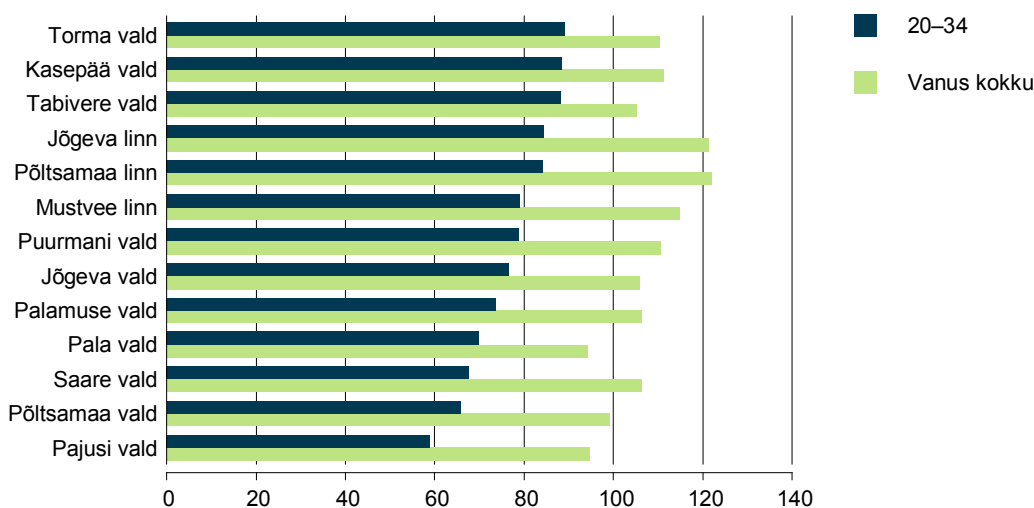
Jõgevamaa elanike keskmine vanus on 43 aastat, mis on üle kahe aasta riigi keskmisest kõrgem (joonis IV-4). Naisi on seevastu keskmisest vähem – 100 mehe kohta elab siin 110 naist (joonis IV-5).

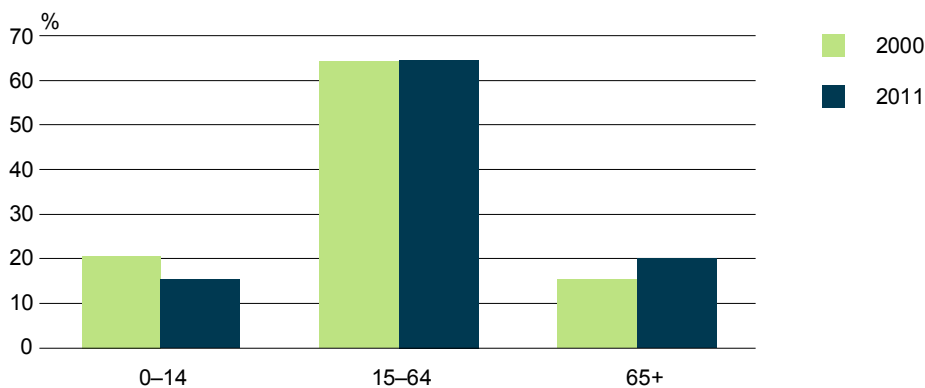
Vanuserühmade vahekorra muutus on sarnane muu Eestiga, eripärane on 3% väiksem tööealiste ja selle võrra suurem eakate osatähtsus (vastavalt 64% ja 21%) (joonis IV-6).

Joonis IV-4. Elanike keskmine vanus Jõgeva maakonnas, 31.12.2011

Joonis IV-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Jõgeva maakonnas, 31.12.2011

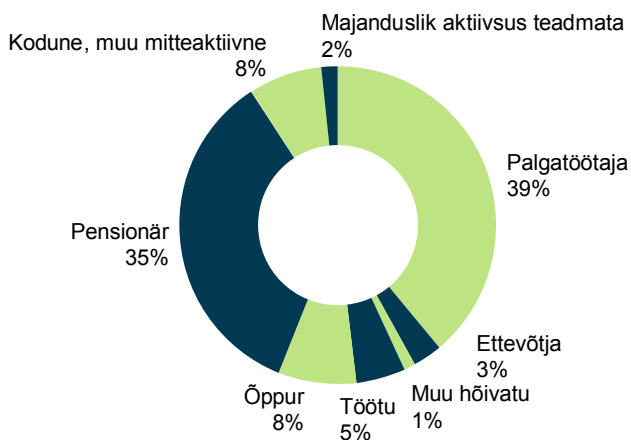
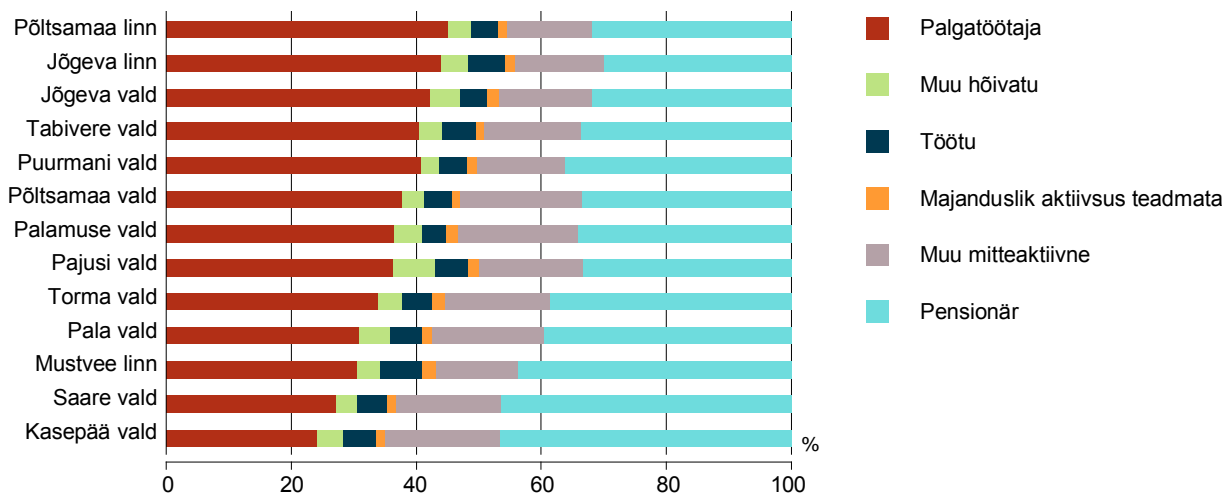
Joonis IV-6. Vanuserühmade võrdlus Jõgeva maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

Jõgevamaal elab 2,4% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest püsielanikest, see vastab Jõgevamaa elanike osale riigi püsielanikkonnas.

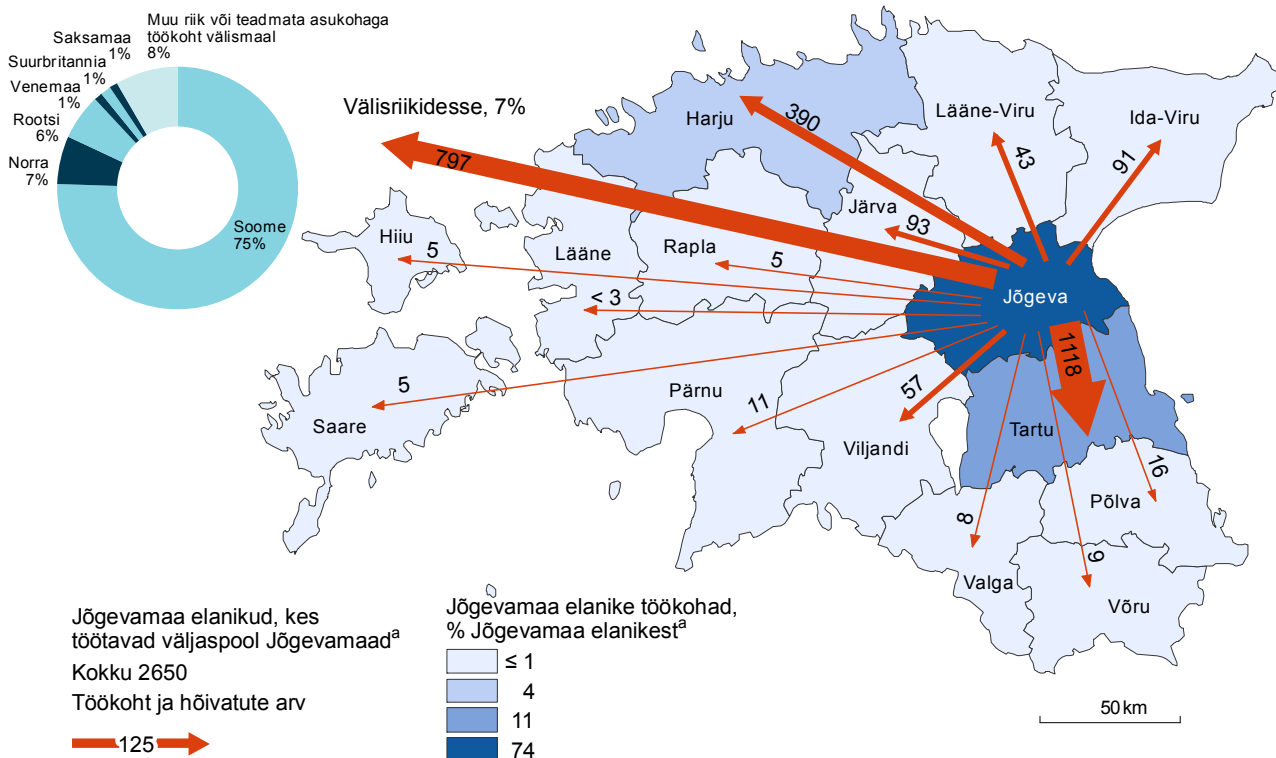
Jõgevamaa elanike sotsiaal-majandusliku seisundi struktuur on üsna sarnane Ida-Virumaa omaga – ka siin on hõivatute arv keskmisest märgatavalt väiksem ning pensionäride arv üpris suur, ületades kolmandiku vähemalt 15-aastaste elanike hulgast. Jõgevamaad eristab Ida-Virumaast aga märksa väiksem töötute ja suurem õppurite arv, ka ettevõtjate osatähtsus on enam-vähem riigi keskmisel tasemel.

Jõgevamaal on suurima palgatöötajate osatähtsusega omavalitsused Jõgeva ja Põltsamaa linn ning Jõgeva vald. Suhteliselt suurem on palgatöötajate osatähtsus ka Tartumaaga külgnevates Tabivere, Puurmani ja Põltsamaa vallas. Taas paistab silma, et ettevõtjaid on veidi rohkem neis valdades, kus palgatöötajaid on vähe – need on Pala ja Kasepää. Maakonna idaserva jäävad Peipsi-äärsed Kasepää, Pala, Torma ja Saare vald ning Mustvee linn paistavad silma pensionäride suure osatähtsuse poolest (joonised IV-7, IV-8).

Joonis IV-7. Jõgeva maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

Joonis IV-8. Jõgeva maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Jõgevamaa hõivatutest töötab kaks kolmandikku kodumaakonnas ja kümnendik Tartumaal. Tartu ongi Jõgevamaa jaoks tugevaim tõmbekeskus. Harjumaale käib tööle vaid 3% hõivatutest, mõnest piirkonnast, nt Kasepää vallast, käiakse tööle Ida-Virumaale. Jõgeva on maakond, kust suhteliselt palju inimesi käib tööle välismaale, kusjuures sihtriikide seas on ülekaalukalt esikohal Soome. Eriti palju käivad välismaal tööl Jõgevamaa noored, kõigist hõivatud 15–29-aastastest Jõgevamaa elanikest käib välismaal tööl ligi 13%, kõrgeim – üle 18% – on see näitaja Saare, Pajusi ja Kasepää vallas (kaart IV-3, joonis IV-9).

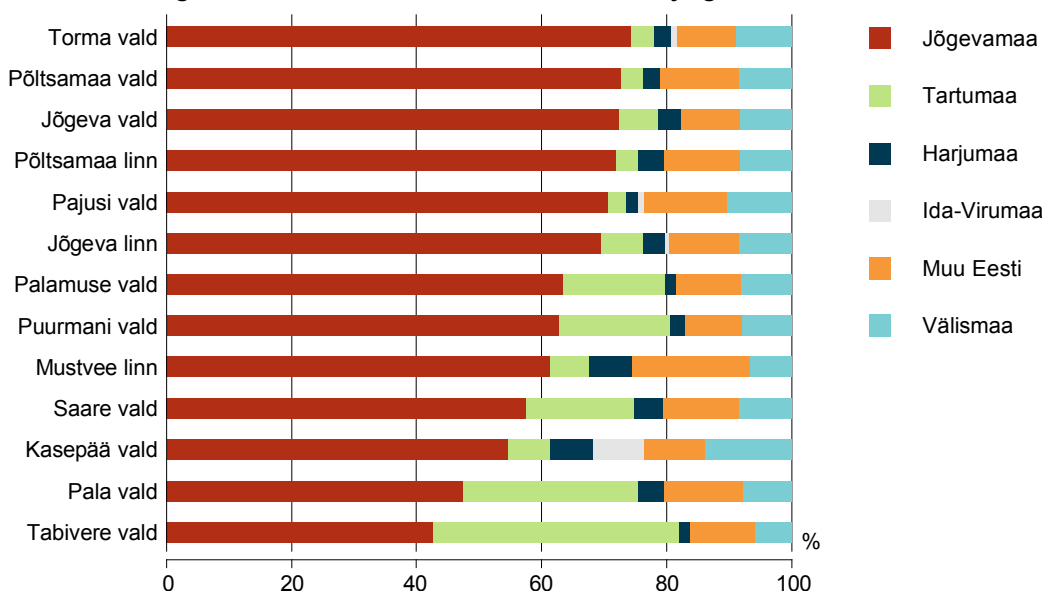
Kaart IV-3. Jõgeva maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

7676 inimese elu- ja töökoht on Jõgevamaal.

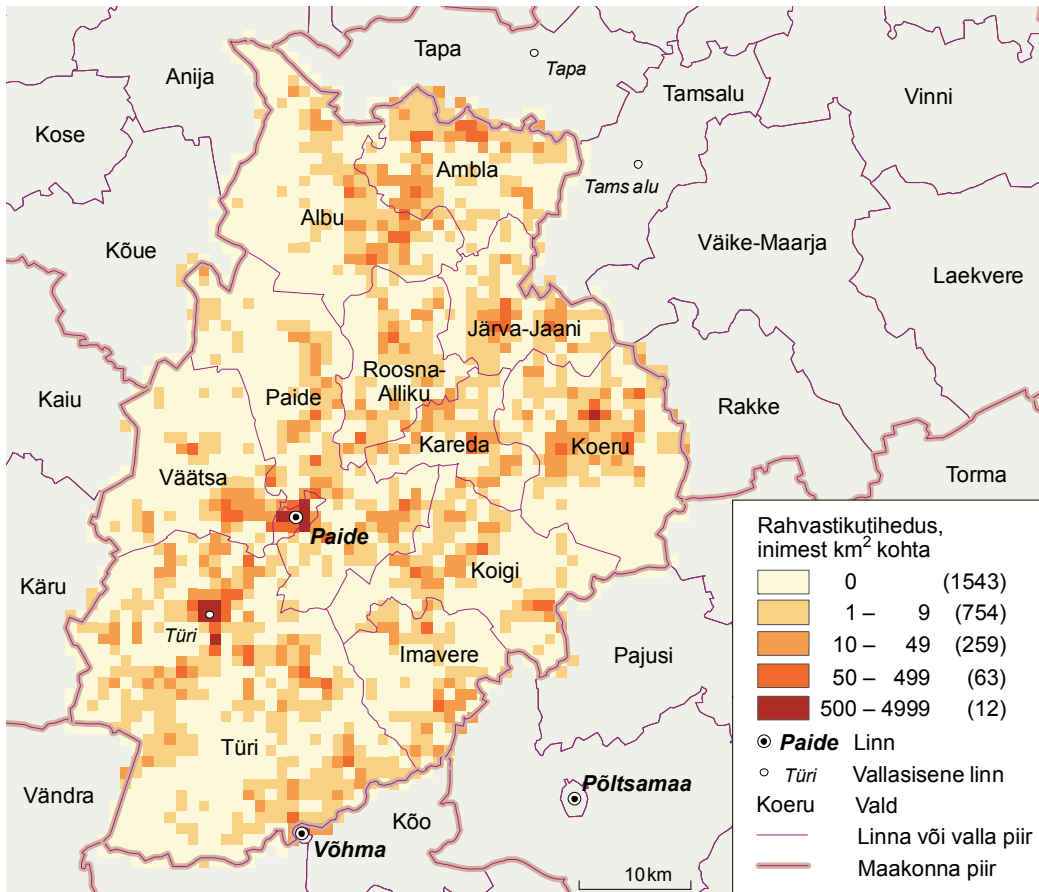
Joonis III-9. Jõgeva maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

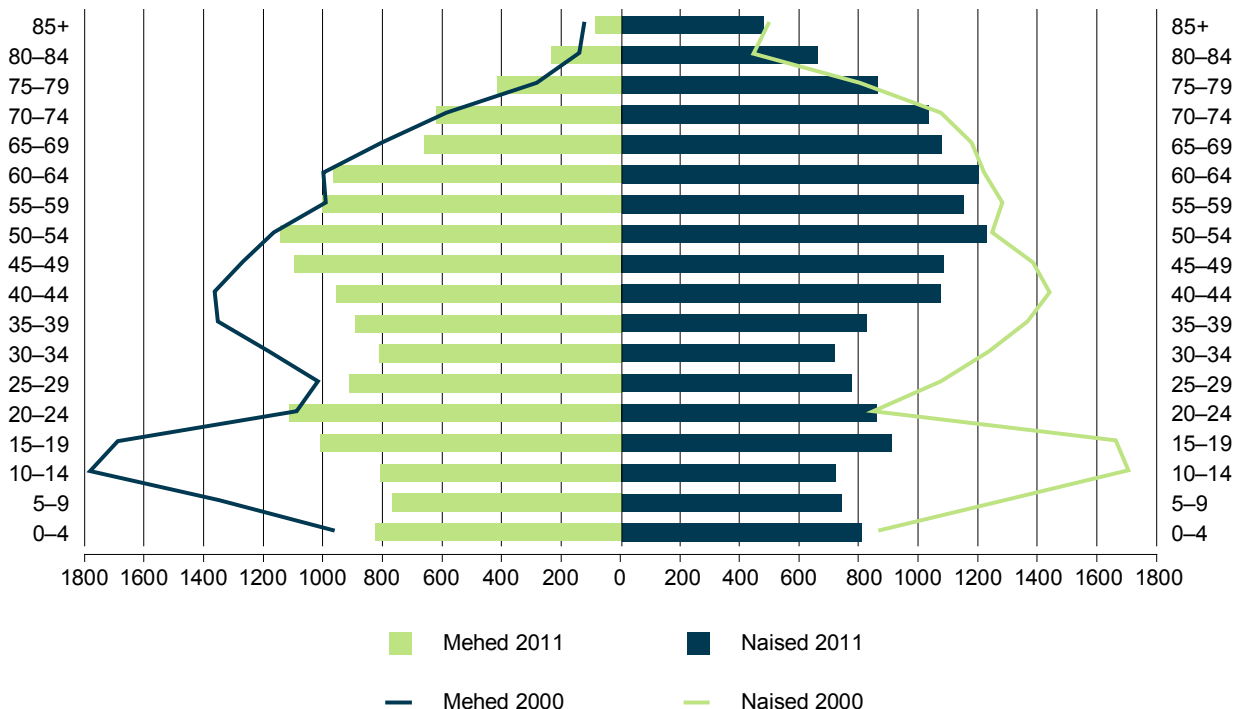
JÄRVAMAA

Eestimaa keskel paiknev Järvamaa – Eestimaa süda – on iidsemaid maakondi, kuid selle piire on sageli muudetud. Praegu on Järvamaa suurus 2460 km² ja siin elab 30 537 inimest. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil V-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel V-1.

Kaart V-1. Järva maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis V-1. Järva maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

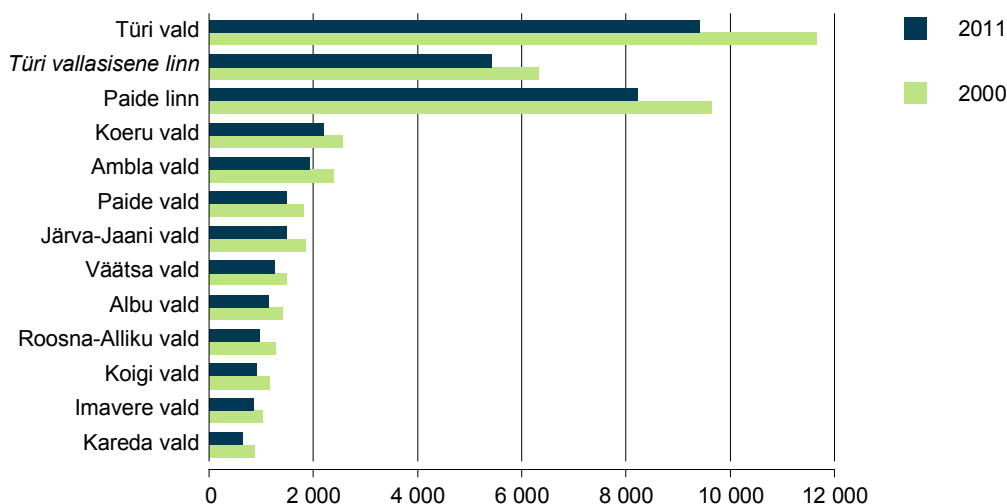
Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Järvamaa asustustihedus on 12 inimest ruutkilomeetri kohta. Järvamaa ajalooline keskus on Paide linn, kus elab 8228 inimest ehk 27% maakonna elanikest. Koos vallasisese linna Türi elanikega on linnaelanike osatähtsus Järvamaal 45%.

Järvamaa on viimase 12 aastaga kaotanud oma elanikest 21,3%, see kadu on Eesti suurim, kuid siin tuleb kindlasti arvestada, et Järvamaa koosseisust on välja viidud Lehtse vald. Võrreldavates piirides vähenes Järvamaa elanikkond 18%, mis on aga siiski üks suuremaid kadusid teiste maakondadega võrreldes.

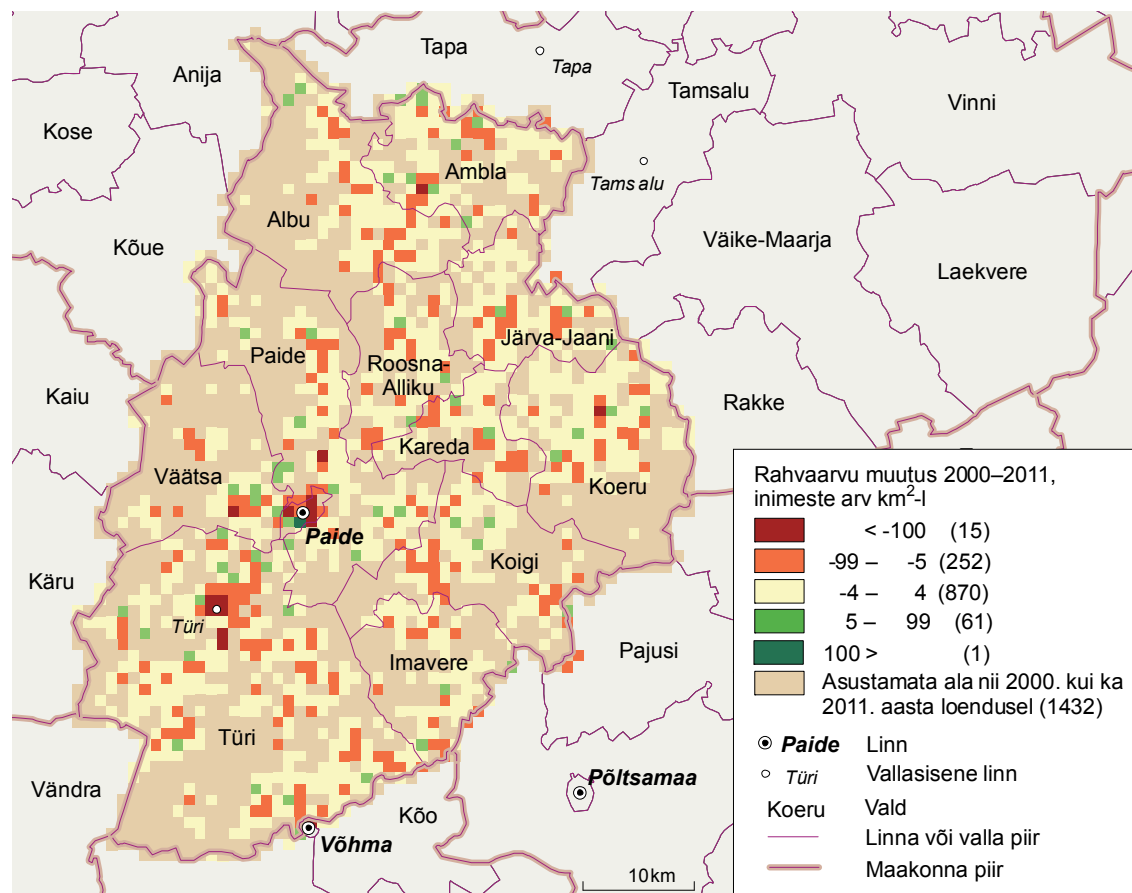
Maakonna elanike hulk on omavalitsustes kahanenud võrdlemisi ühtlaselt, pisut rohkem on säilinud linnade elanikke. Kõige enam, ligi veerandi, on oma rahvast kaotanud Järvamaa keskel asuvad Kareda ja Roosna-Alliku vald (joonis V-2, kaart V-2).

Joonis V-2. Järva maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.03.2011

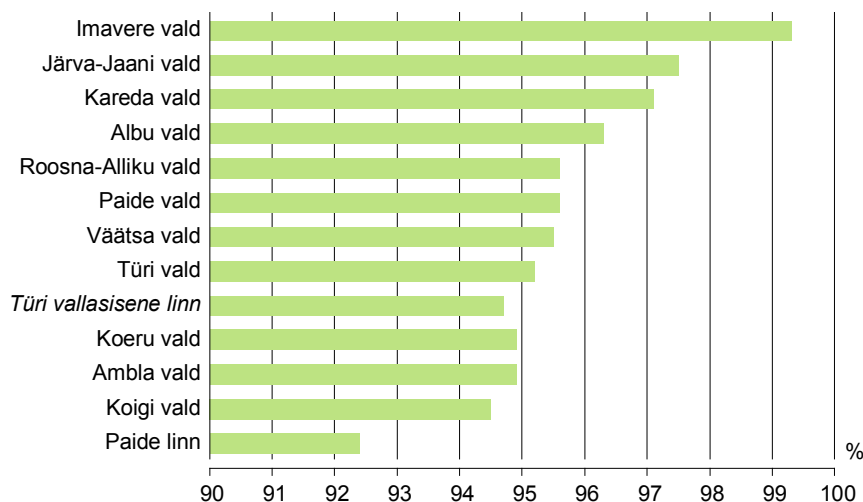
^a 2011. aasta halduspiirides.

Kaart V-2. Järva maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

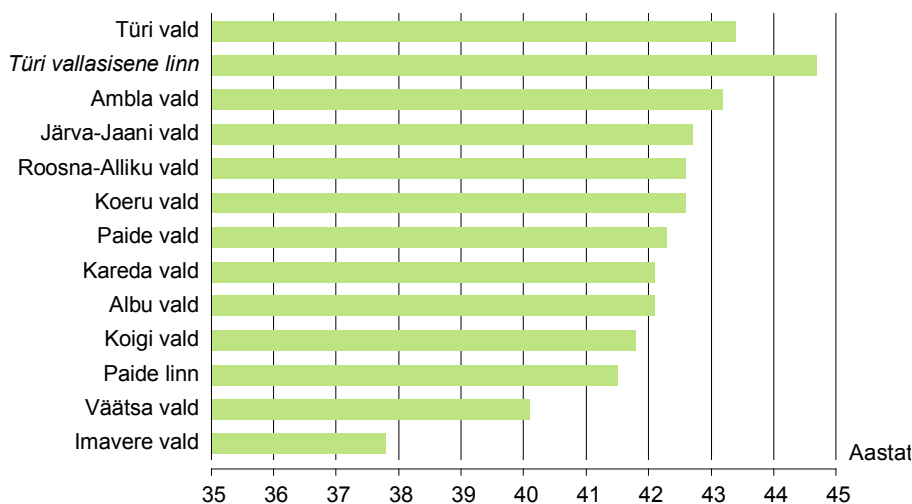
Järvamaa rahvastikust 94,7% on eestlased; eestlaste osa kasvas viimasest loendusest möödunud aja jooksul 1,5%. Rahvuskoosseis on maakonnas peaaegu ühesugune, igas linnas ja vallas on eestlasi vähemalt 92% (joonis V-3).

Joonis V-3. Eestlaste osatähtsus Järva maakonnas, 31.12.2011

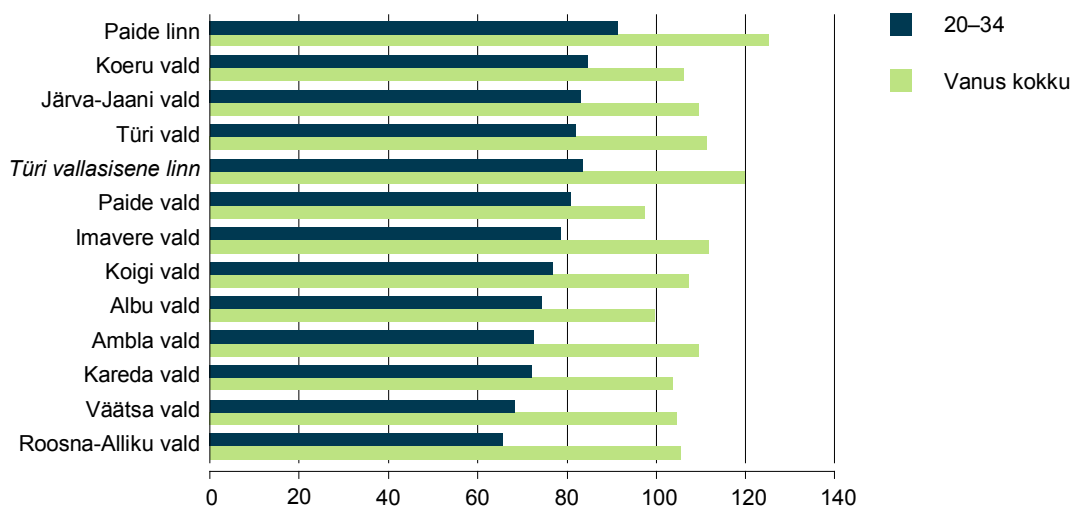

Järvamaal elab iga 100 mehe kohta 112 naist, mis on riigi keskmisest veidi vähem. Järvamaalaste keskmine vanus on 42 aastat ehk riigi keskmisest poolteist aastat kõrgem. Vanuserühmade vahekord (kuni 15-aastaseid 15%, 15–64-aastaseid 65% ja vähemalt 65-aastaseid 20%) on väga lähedane Eesti keskmisele, üksnes tööealisi on 2% võrra vähem ja sama palju rohkem on eakaid.

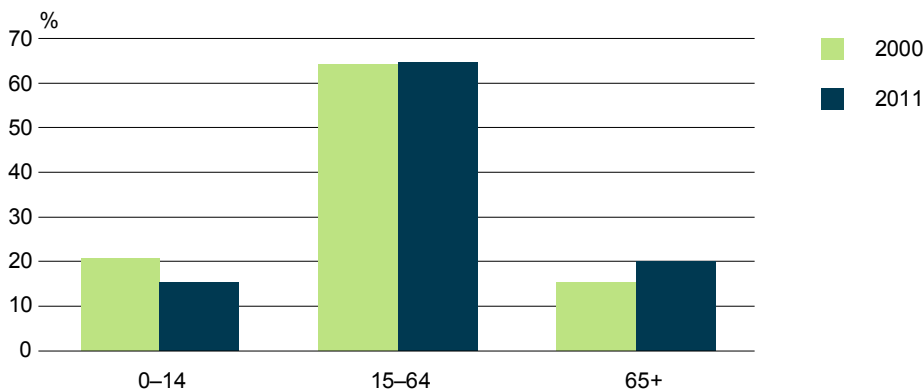
Joonis V-4. Elanike keskmine vanus Järva maakonnas, 31.12.2011

Joonis V-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20-34-aastase mehe kohta Järva maakonnas, 31.12.2011

Joonis V-6. Vanuserühmade võrdlus Järva maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

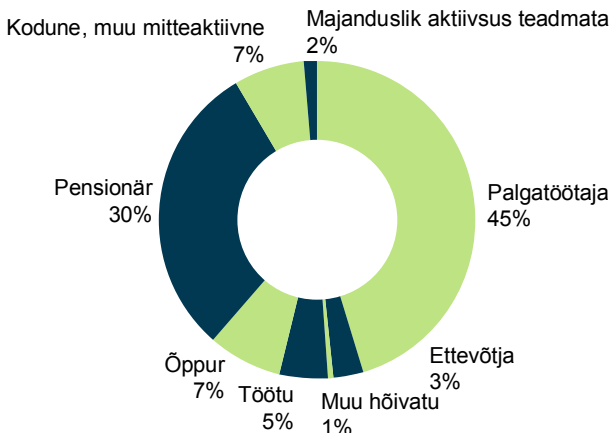

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

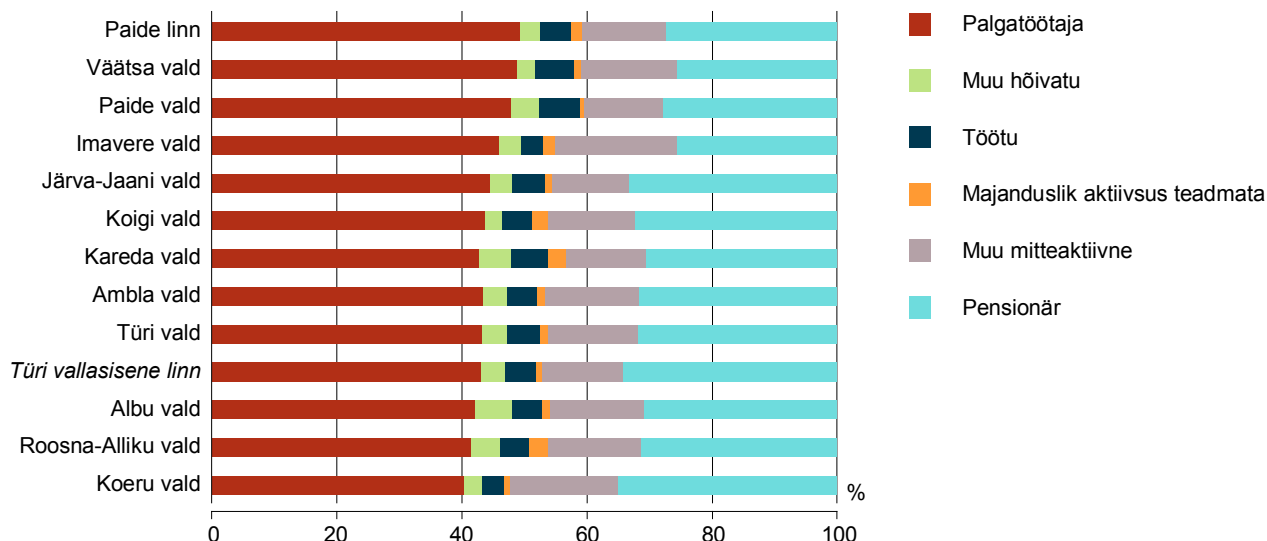
Järvamaal elab 2,4% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest elanikest, see vastab Järvamaa elanike osale riigi elanikkonnas. Järvamaa rahvastiku sotsiaal-majanduslik koosseis on soodsam kui paljudes teistes maakondades – palgatöötajate, õppurite ja ettevõtjate arv on lähedane riigi keskmisele tasemele, töötuid isegi keskmisest vähem. Pensionäride osatähtsus on küll üle riigi keskmise, kuid siiski väiksem kui Ida-Viru- ja Jõgevamaal (joonis V-7).

Järvamaa elanikkond on sotsiaal-majandusliku koosseisu poolest võrdlemisi ühtlane. Siin ei leidu valdu, kus palgatöötajaid oleks väga vähe või pensionäre silmatorkavalt palju. Parim on palgatöötajate ja pensionäride suhe Paide linnas ja vallas (mis tõenäoliselt on suuresti Paide linna „pikendus“), kuid samuti ka Väätsa ja Imavere vallas. Albu ja Kareda vallas on kõige rohkem ettevõtjaid, töötute arv jääb kõikjal allapoole riigi keskmist (joonis V-8).

Joonis V-7. Järva maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

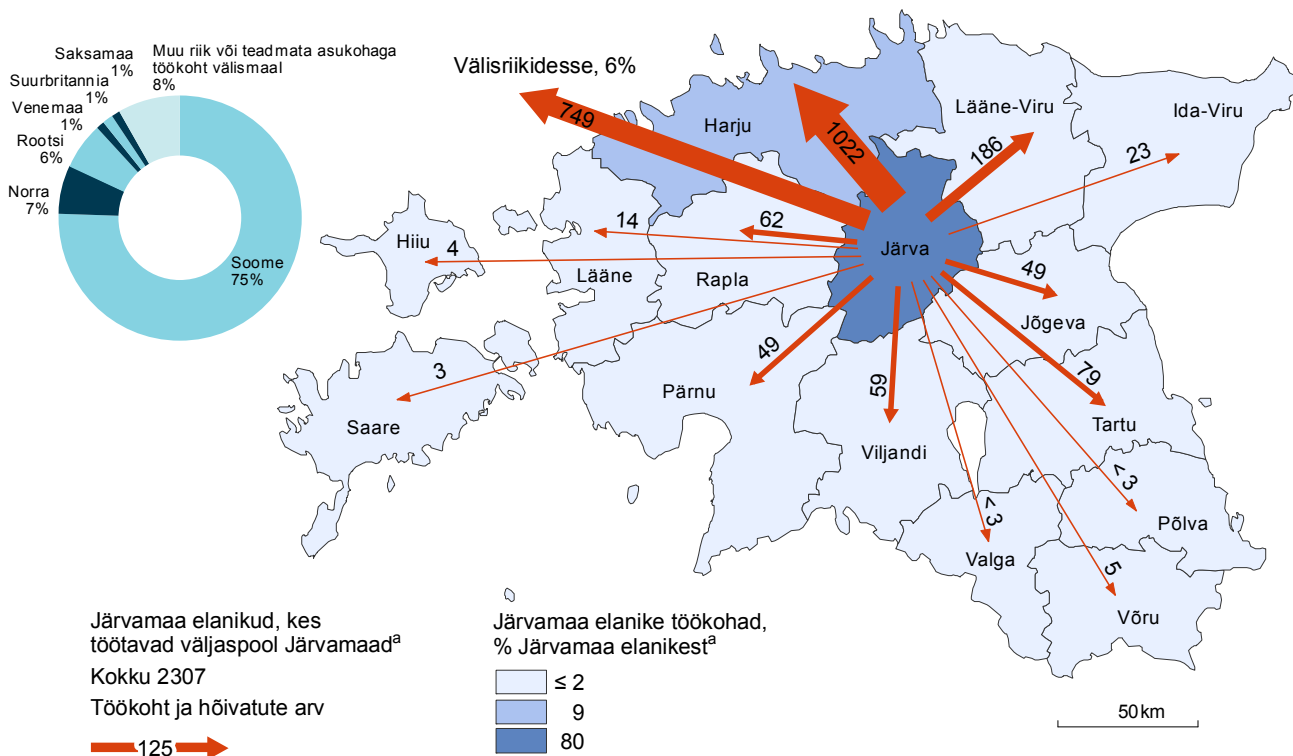

Joonis V-8. Järva maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Hõivatud järvamaalastest töötab kodumaakonnas 72%, populaarseim siserände sihtkoht on Harjumaa (8%), sh Tallinn 2% (eriti maakonna põhjapoolsemate Ambla ja Albu valla elanike jaoks). Ambla vallast käiakse tööle ka Lääne-Virumaale. Ligi 6% hõivatuid käib tööl välismaal, 15–29-aastastest hõivatutest koguni 9%. Kõige enam käiakse tööl Soomes (kaart V-3, joonis V-9).

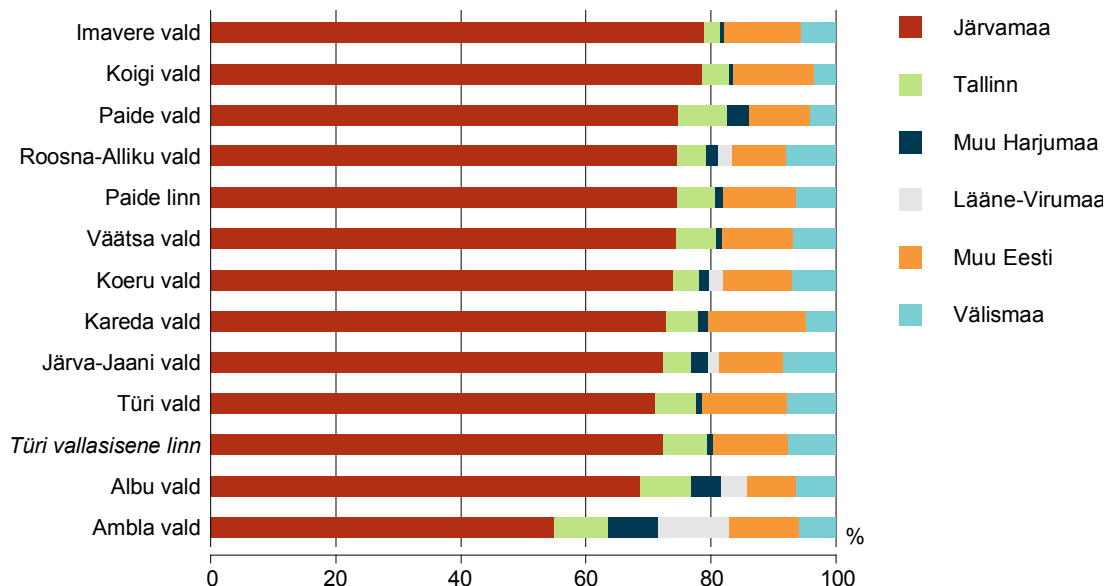
Kaart V-3. Järva maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

9141 inimese elu- ja töökoht on Järvamaal.

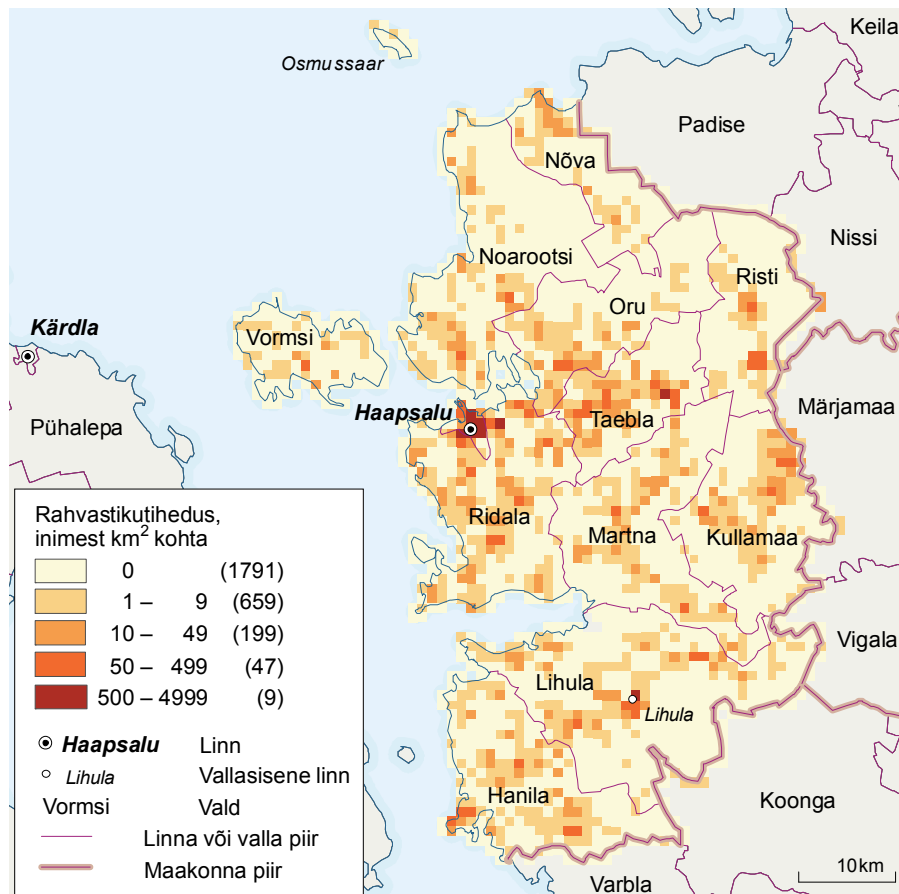
Joonis V-9. Järva maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

LÄÄNEMAA

Läänemaa on Eesti iidsemaid maakondi. Praegu on selle pindala 2383 km² ehk 5,5% Eesti maismaast, seega on Läänemaa üks väiksemaid maakondi. Siin elab 24 140 inimest ehk 1,9% Eesti rahvastikust, mistõttu on Läänemaa ka väikseima elanike arvuga maakond Mandri-Eestis. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil VI-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel VI-1.

Kaart VI-1. Lääne maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis VI-1. Lääne maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

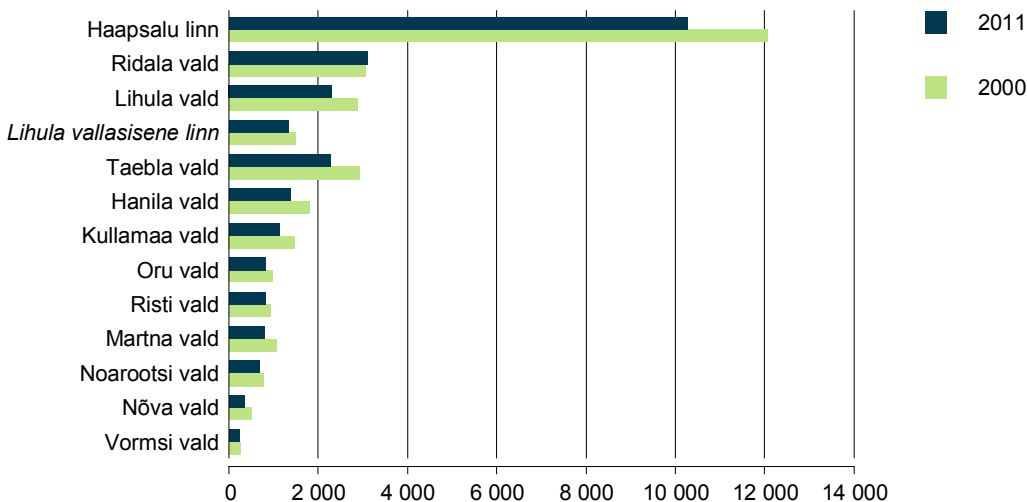

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

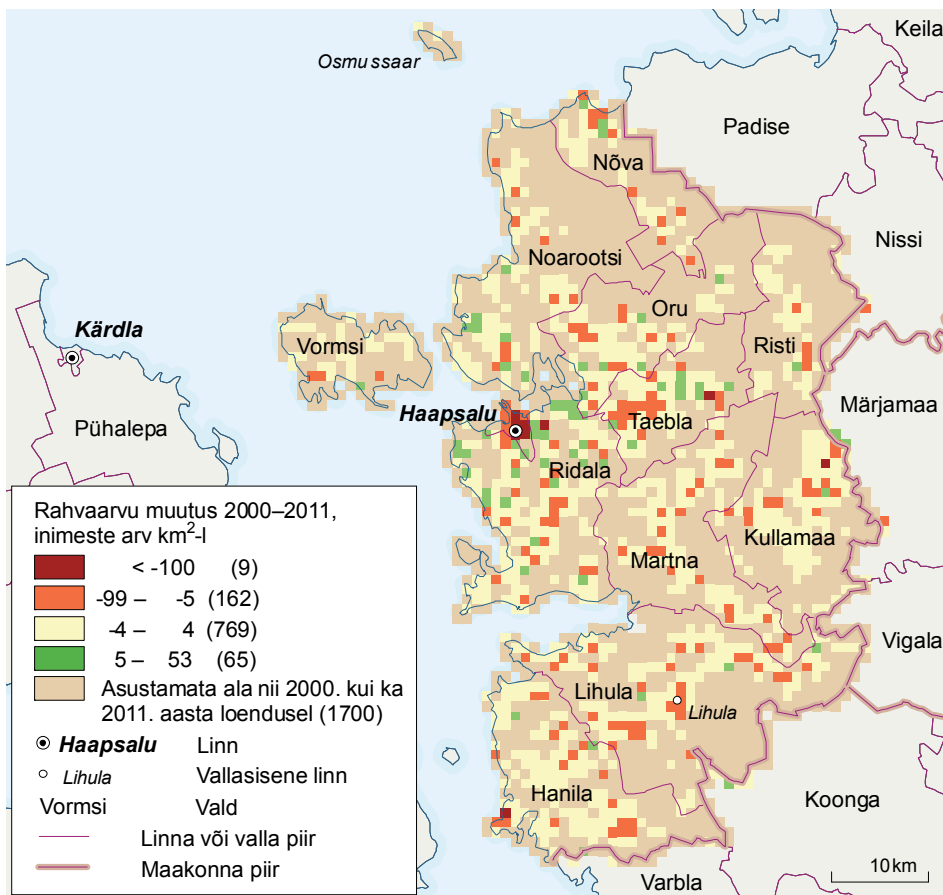
Keskmine asustustihedus on Läänemaal 10 inimest ruutkilomeetri kohta, mis on ligi kolm korda Eesti keskmisest väiksem. Läänemaal on üks linn – Haapsalu –, kus elab 42,5% maakonna elanikest. Koos Lihula vallasisese linnaga on Läänemaa elanikest linlasi 48%. Läänemaal on 11 valda, neist üks – Vormsi – asub saarel. Enamik Läänemaa valdadest on väga väikesed (keskmiselt 1263 elanikku, vaid kolmes vallas on elanikke üle 2000) (joonis VI-2).

Võrreldes 2000. aasta rahvaloendusega on Läänemaa kaotanud 15,7% elanikkonnast, sh Haapsalu linn 15%. Väärrib tähelepanu, et Haapsaluga külgneva Ridala valla elanikkond on suurenenud – ilmselt tänu Haapsalu elanike valglinnastumisele. Elanikke on kaotanud kõige enam maakonna äärealad – Nõva, Hanila ja Kullamaa vald (joonis VI-2, kaart VI-2).

Joonis VI-2. Lääne maakonna rahvastik, 31.03.2000, 31.03.2011

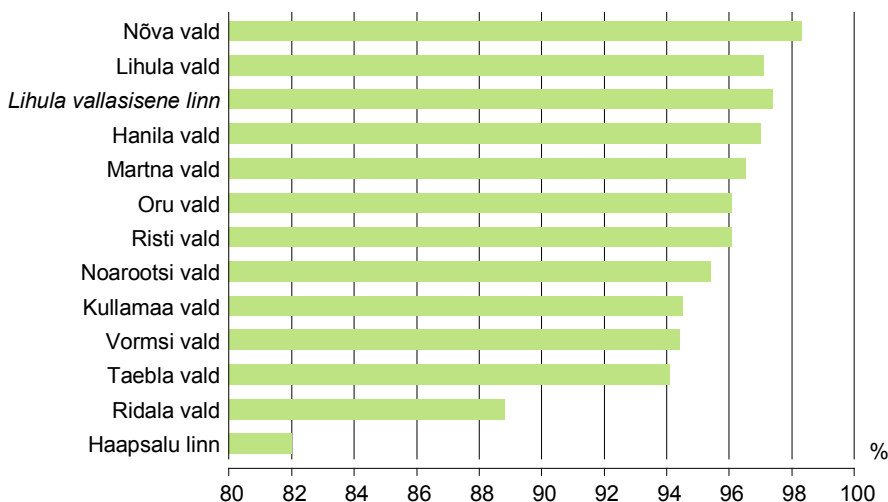

Kaart VI-2. Lääne maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

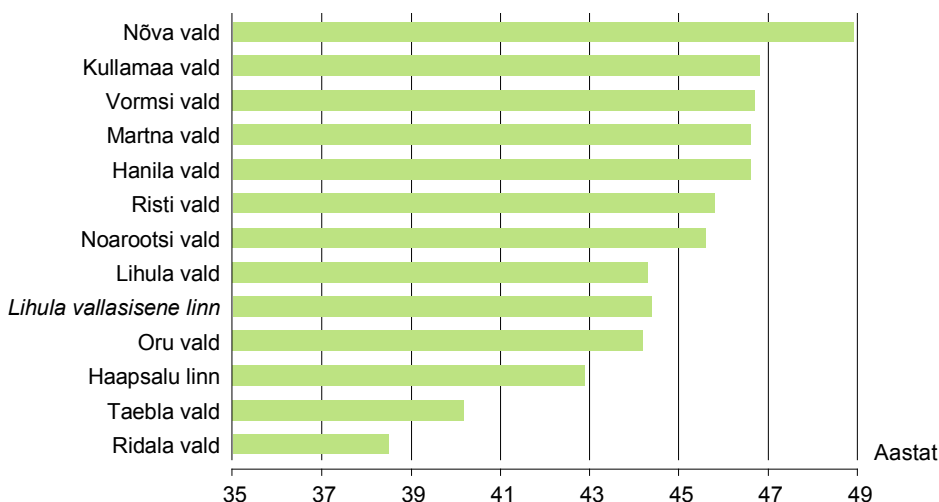
Läänemaa elanikest on eestlasi 89,1%, eestlaste osatähtsus on eelmise loendusega võrreldes suurenenud 1,8% võrra. Kõige väiksem on eestlaste suhtarv Haapsalu linnas, kus see viimase loenduse andmetel jõudis 82%-ni. Alla 90% on eestlaste osatähtsus ka Ridala vallas, kõigis teistes valdades on eestlasi vähemalt 94% (joonis VI-3).

Joonis VI-3. Eestlaste osatähtsus Lääne maakonnas, 31.12.2011

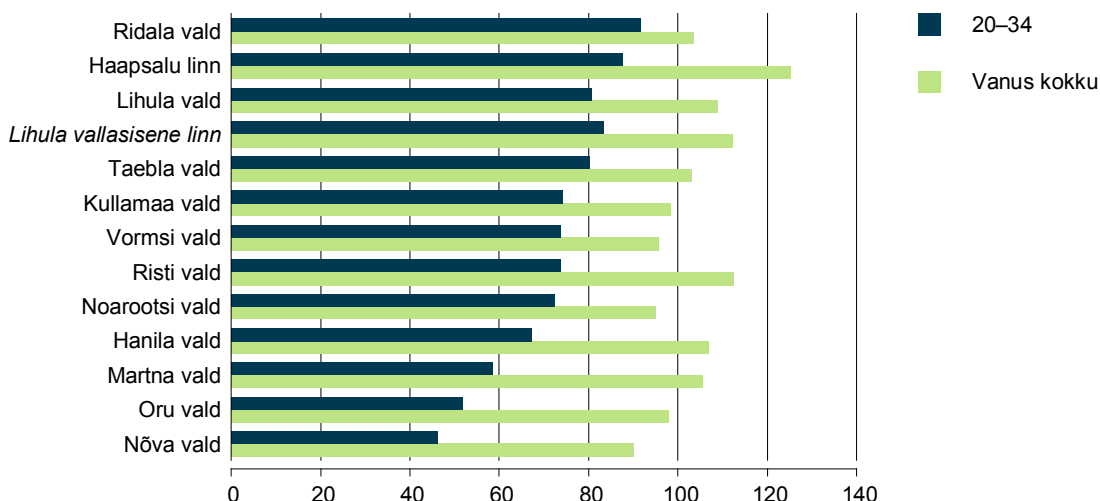
Eesti keskmisega võrreldes on keskmine Läänemaa elanik üle kahe aasta vanem – 43-aastane. Keskmisest suurem on meeste osatähtsus – 100 mehe kohta on 112 naist. Valdade võrdluses muutuvad need näitajad üsna palju (joonis VI-4).

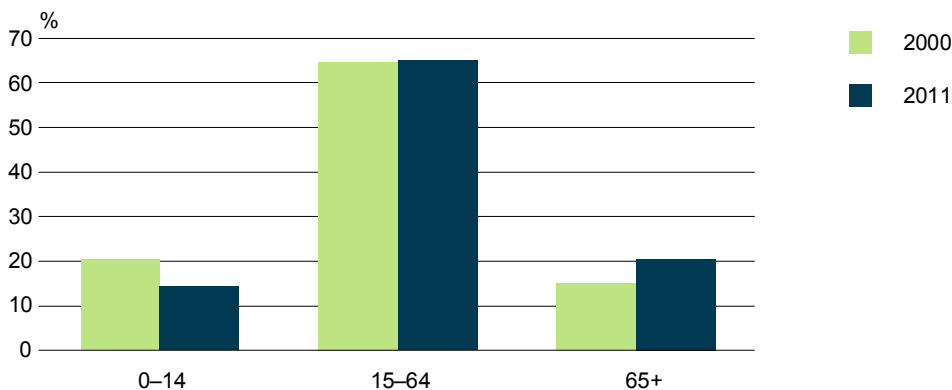
Joonis VI-4. Elanike keskmine vanus Lääne maakonnas, 31.12.2011

Enamikus Läänemaa omavalitsusüksustes on naised rohkem kui mehed. Naiste ülekaal on suurim Haapsalu linnas. Nõva, Noarootsi, Vormsi, Oru ja Kullamaa vallas on rohkem mehi. Nagu kogu riigis, nii on ka Läänemaal vähenenud kuni 15-aastaste laste osa (neid on siiski üle 14%) ja suurenenud eakate, vähemalt 65-aastaste osa (keda on ligi 21%). Tööealiste osatähtsus on Läänemaal vähenenud 65%-ni (joonis VI-5, joonis VI-6).

Joonis VI-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Lääne maakonnas, 31.12.2011

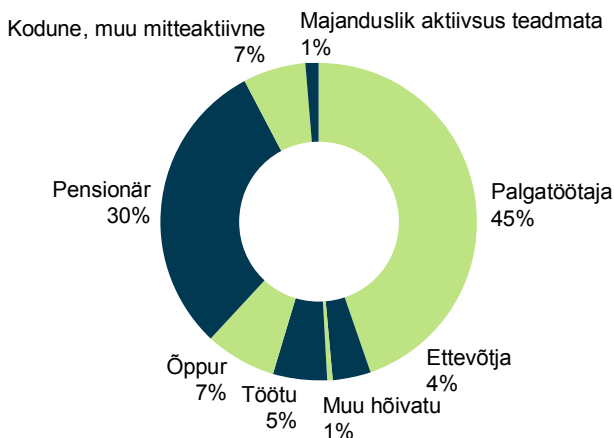
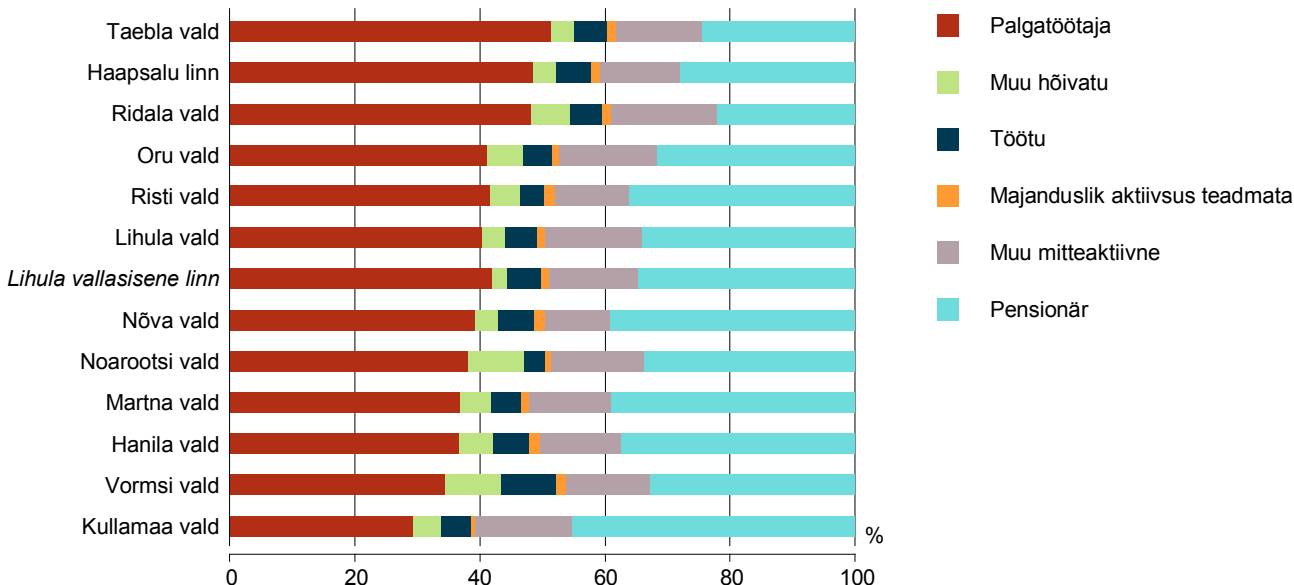

Joonis VI-6. Vanuserühmade võrdlus Lääne maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööranne

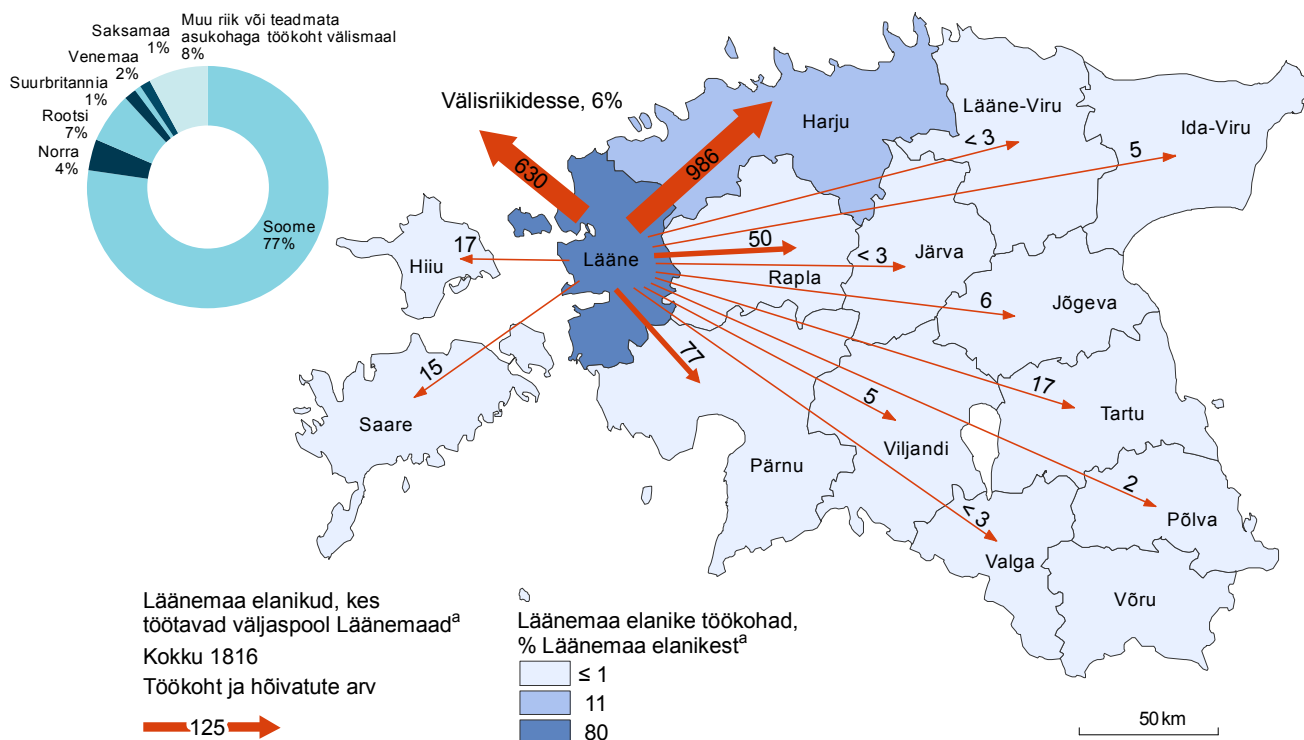
Läänemaal elab 1,9% Eesti elanikest ja sama suur osa kõigist vähemalt 15-aastastest Eesti elanikest. Läänemaa elanike sotsiaal-majanduslik struktuur on üsna sarnane Järvamaa omaga. Pisut vähem kui Järvamaal on palgatöötajaid, ent veidi rohkem ettevõtjaid – riigi keskmisel tasemel. Keskmise on ka õppurite osatähtsus, alla keskmise on töötuid ja keskmisest mõnevõrra rohkem, ent mitte rekordtasemel pensionäre (joonis VI-7).

Kõige rohkem on Läänemaal palgatöötajaid Haapsalu linnas ja sellega külgnevas Ridala vallas, mis ilmselt on maakonnalinnaga väga tugevasti seotud. Kuid huvitav on, et peale selle on palgatöötajate ning õppurite osatähtsus suur ja pensionäride ja töötute oma väike ka maakonna keskel paiknevas Taebla vallas. Pensionäride osatähtsus on suurim Kullamaa vallas, kus palgatöötajate suhtarv on väga väike, aga ka pisikeses Nõva vallas (joonis VI-8).

Joonis VI-7. Lääne maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

Joonis VI-8. Lääne maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Läänemaa hõivatutest töötab ligi kolmveerand ehk 73,5% kodumaakonnas. Töörände kõige populaarsem sihtkoht on Harjumaa (ligi 10%), eriti maakonna idapiiril paiknevate Nõva, Risti ja ka Kullamaa valla jaoks. Naabermaakonna Pärnumaa tähtsus töörände sihtkohana jääb alla 1%, arvestatav on see vaid Hanila (4%) ja Lihula (3%) valla korral. Välismaal käib tööle veidi üle 6% Läänemaa hõivatutest, see on Eesti maakondade seas suuremaid näitajaid (kaart VI-3, joonis VI-9).

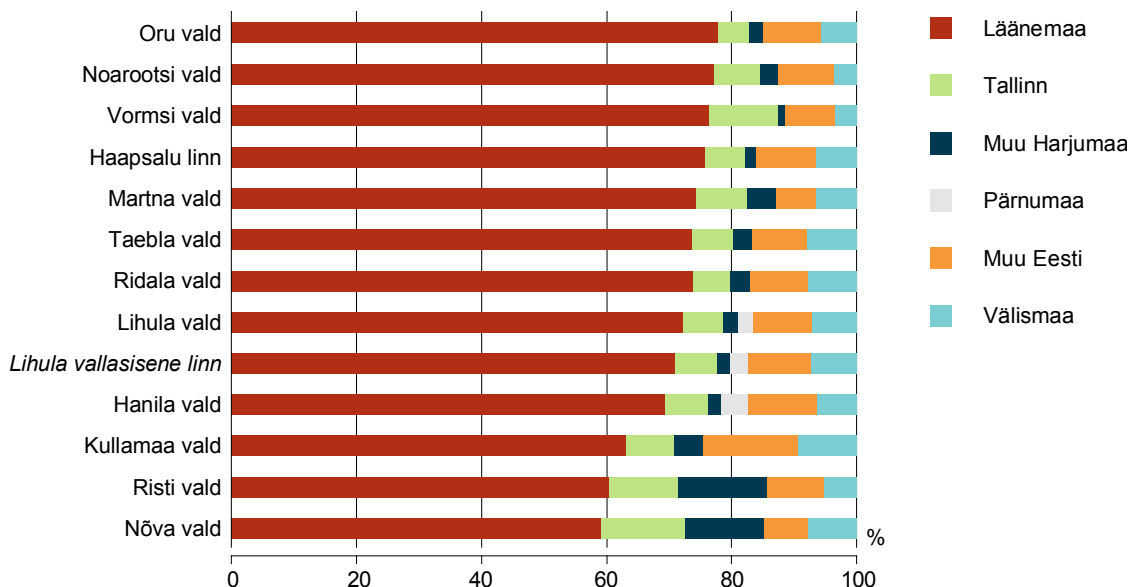
Kaart VI-3. Lääne maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla adressita ja teadmata asukohaga töökohti.

7490 inimese elu- ja töökoht on Läänemaal.

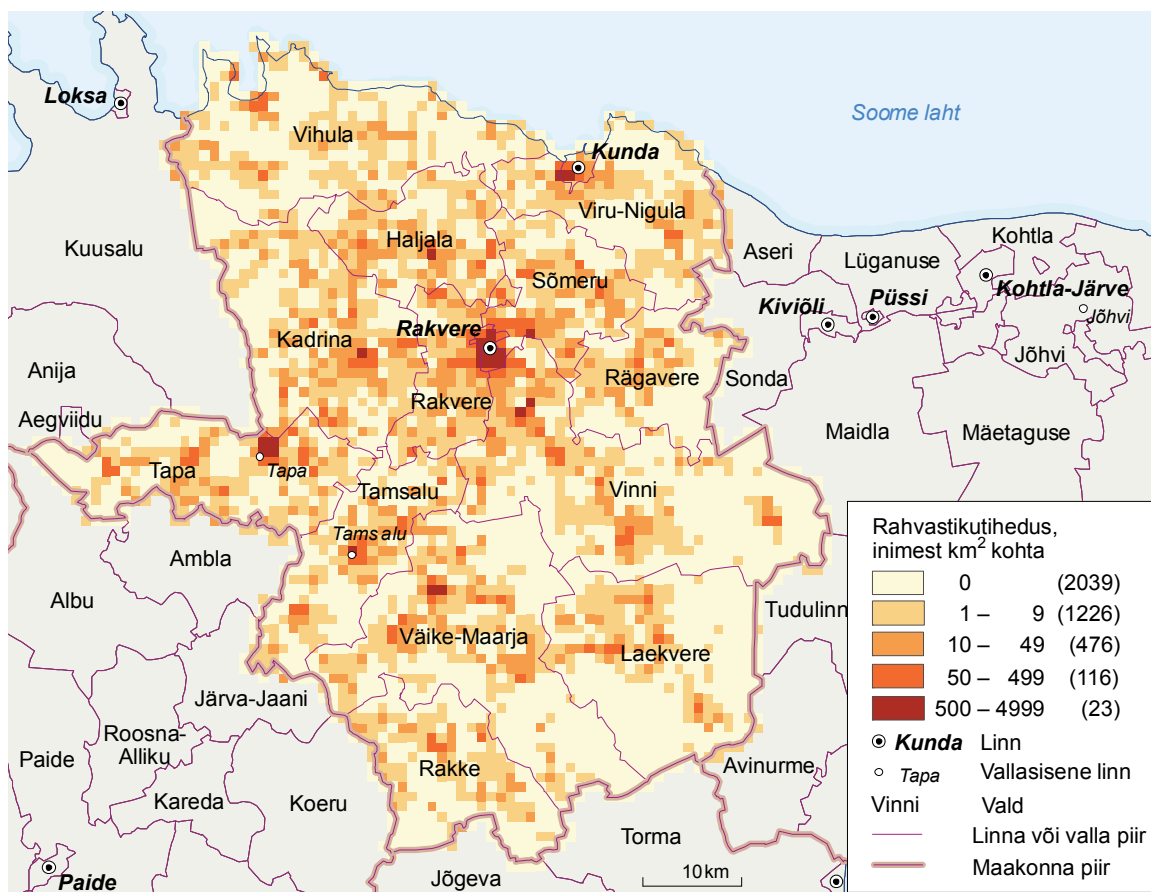
Joonis VI-9. Lääne maakonna hõivatud töökoha asukoha järgi, 31.12.2011

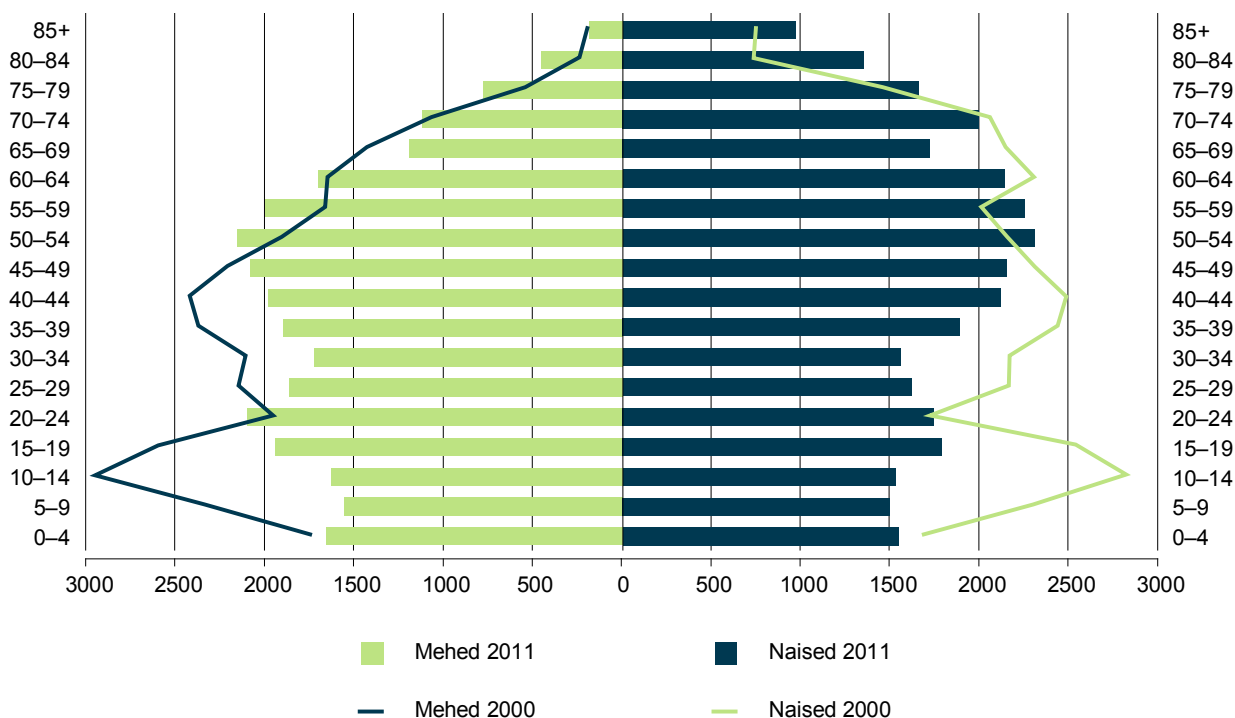
LÄÄNE-VIRUMAA

Lääne-Virumaa on osa iidsest Virumaast. Pindalaga 3628 km² on see Eesti suuruselt kolmas maakond, mis katab 8,4% maismaast. Siin elab 59 842 inimest ehk 4,6% Eesti rahvastikust – ka selle näitaja poolest on maakond üks suuremaid. Lääne-Virumaale kuulub Eesti põhjapoolseim maismaapunkt Vaindloo saar, millel püsielanikke ei ole. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil VII-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel VII-1.

Kaart VII-1. Lääne-Viru maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis VII-1. Lääne-Viru maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

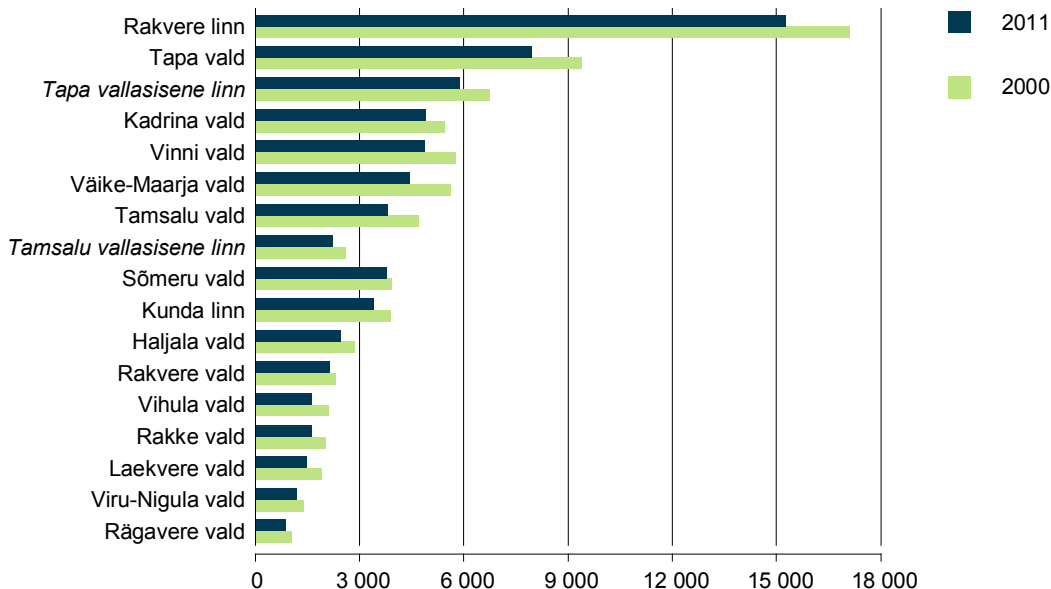

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Rahvastikutihedus on Lääne-Virumaal keskmiselt 15 inimest ruutkilomeetri kohta. Linnu on Lääne-Virumaal kaks – maakonnakeskus Rakvere, mis kuulub Eesti vanemate linnade hulka, ja 1938. aastal linnaõigused saanud tsemendilinn Kunda. Nendes elab 31,2% Lääne-Viru elanikest. Koos vallasiseste linnade Tapa ja Tamsalu elanikega suureneb linlaste osatähtsus maakonna elanike seas 44,8%-ni.

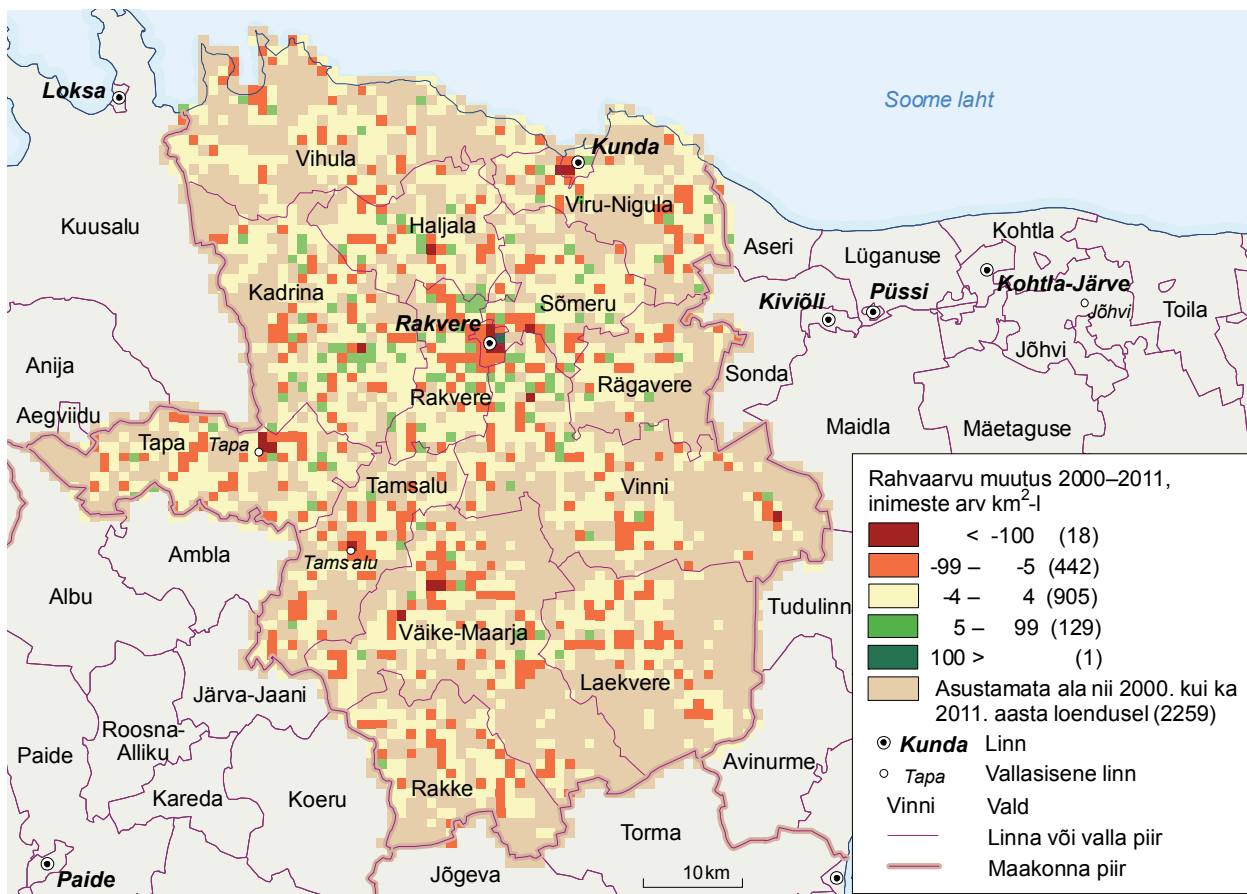
2000. aasta rahvaloendusega võrreldes on Lääne-Virumaa elanikkond kahanenud 11,7%, kuigi maakonda lisandus Lehtse valla 1600 elanikku. Võrreldavates piirides on maakonna rahvaarv vähenenud 13,8%. Ligi 11% on vähenenud Rakvere linna elanikkond (joonis VII-2, kaart VII-2).

Joonis VII-2. Lääne-Viru maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.03.2011

^a 2011. aasta halduspiirides.

Kaart VII-2. Lääne-Viru maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

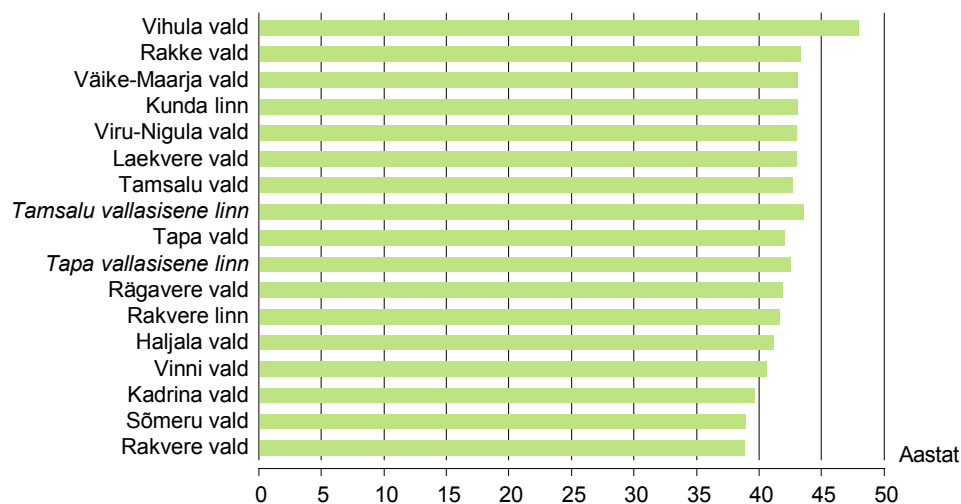
Lääne-Virumaal on eestlaste osatähtsus suurenenud 2,6% võrra ehk 84,3%-st 86,9%-ni. Eestlaste osatähtsus on vähemalt 2% võrra kasvanud kõigis linnades. Tapa linnas, mis pikka aega oli valdavalt venekeelne, läheneb eestlaste osatähtsus 60%-le. Kõigis maavaldades on eestlasi vähemalt 90%, kuid mõnes neist (nt Rakvere vald) on eestlasi loenduste vahel vähemaks jäänud (joonis VII-3).

Joonis VII-3. Eestlaste osatähtsus Lääne-Viru maakonnas, 31.12.2011

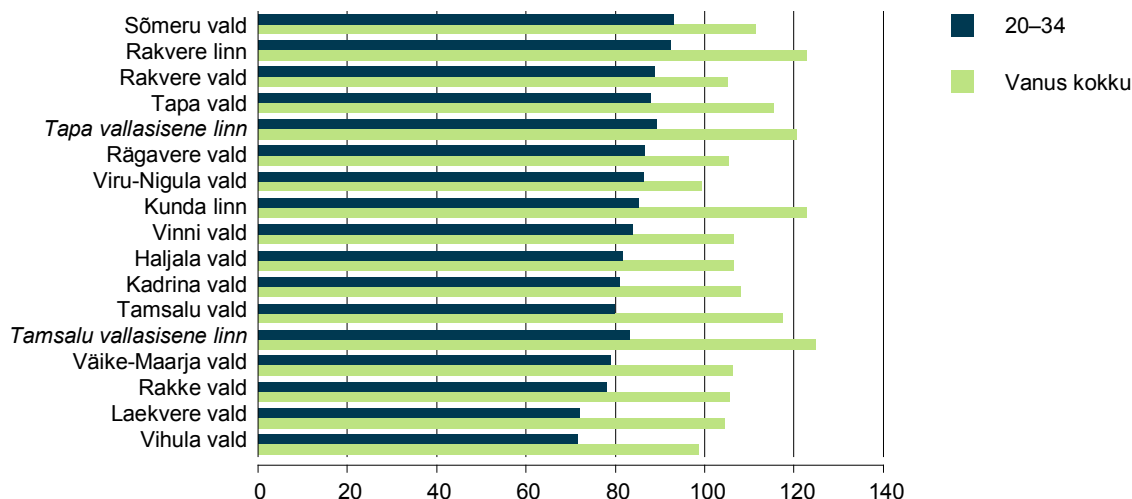

Lääne-Virumaal on 100 mehe kohta keskmiselt 113 naist (pisut vähem riigi keskmisest) ja elanike keskmine vanus on 41,6 aastat (pisut üle keskmise). Laste, tööealiste ja eakate osatähtsus on Lääne-Virumaal vastavalt 16%, 65% ja 19% – samuti üsna lähedal riigi keskmisele tasemele (joonised VII-4, VII-5, VII-6).

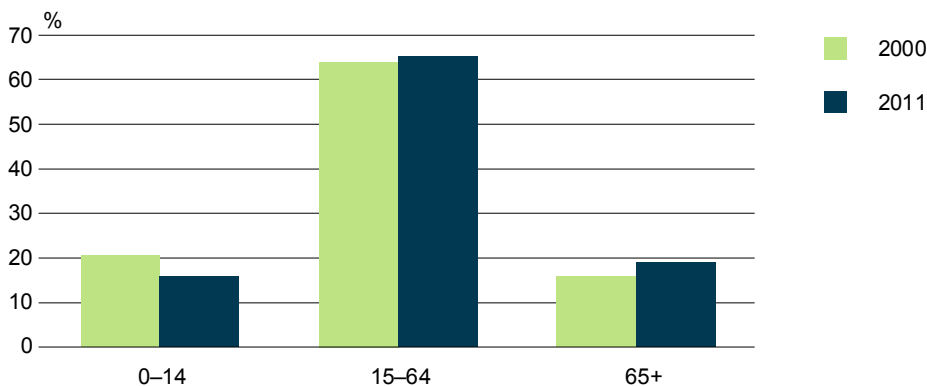
Joonis VII-4. Elanike keskmine vanus Lääne-Viru maakonnas, 31.12.2011

Joonis VII-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Lääne-Viru maakonnas, 31.12.2011

Joonis VII-6. Vanuserühmade võrdlus Lääne-Viru maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

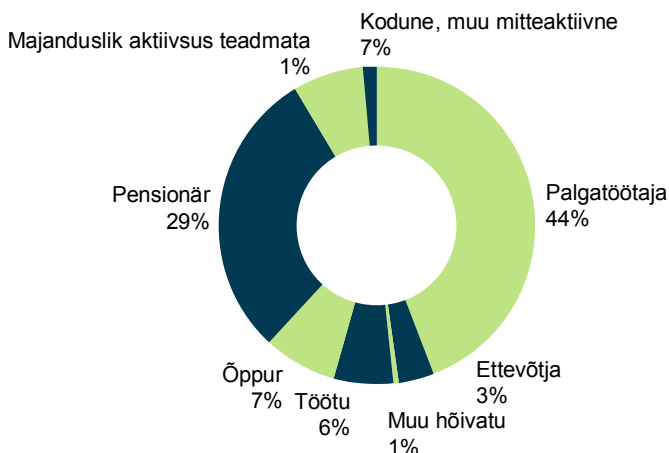

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööranne

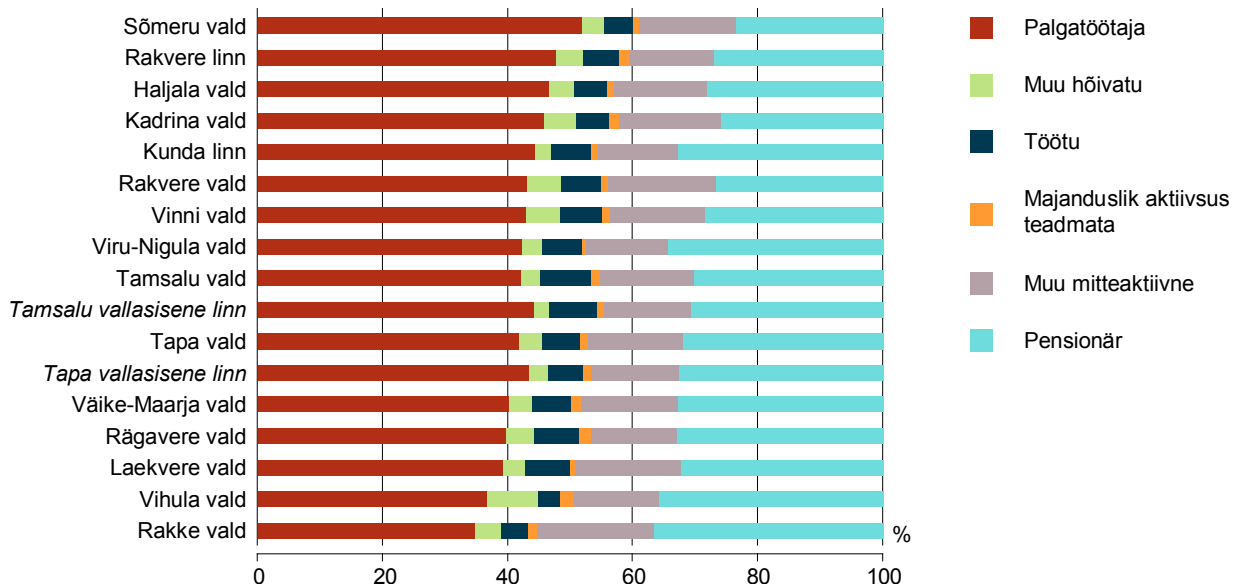
Lääne-Virumaal elab 4,6% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest püsielanikest, see on üsna lähedane Lääne-Virumaa elanike osale riigi püsielanikkonnas. Maakonna elanike sotsiaal-majanduslik koosseis ei erine kuigivõrd Eesti keskmisest. Palgatöötajaid on siin keskmisest vähem, pensionäre rohkem, õppureid, ettevõtjaid ja töötuid peaaegu keskmisel tasemel (joonis VII-7).

Palgatöötajate suhtarvult on Lääne-Virumaal parimas seisus Sõmeru vald, mis edestab Rakvere linna ja Kadrina, Haljala ning Rakvere valda. Mõnevõrra väiksem on see suhtarv Vinni vallas ja teistes maakonna linnades – Kundas, Tapal ja Tamsalus. Rakke vallas on küll palgatöötajaid vähem, kuid õppurite ja ettevõtjate osatähtsus on peaaegu sama suur kui maakonna parimates linnades ja valdades. Ka pensionäride osatähtsuses ei ole valdade vahel suuri erinevusi, kuigi üldiselt on maakonna servades, nt Rakkes ja Vihulas, pensionäre keskmisest rohkem (joonis VII-8).

Joonis VII-7. Lääne-Viru maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

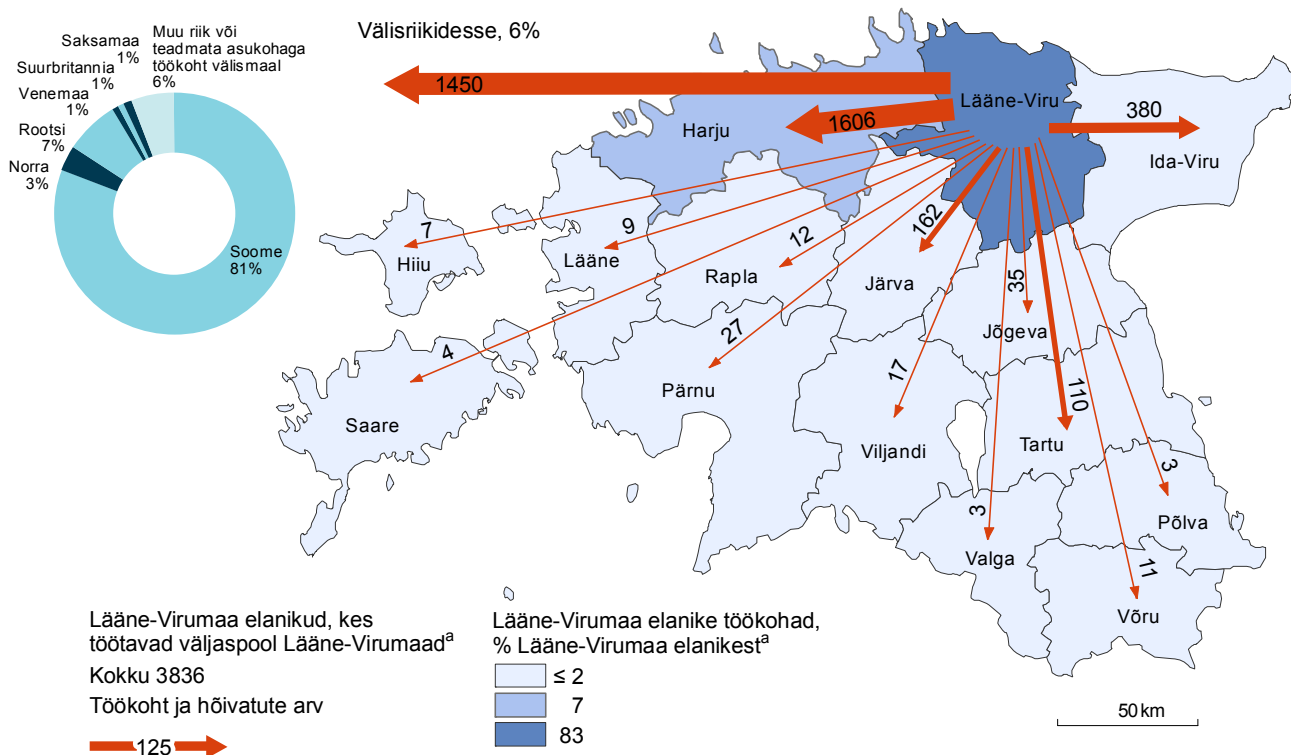

Joonis VII-8. Lääne-Viru maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Lääne-Virumaa hõivatutest töötab kodumaakonnas 75%. Töörände sihtpunktidest on populaarseim Harjumaa (7%), eriti Tapa ja Vihula valla elanike jaoks, kellest käib Harjumaaal tööl 15%. Lääne-Viru hõivatutest 12% käib tööl mujal Eestis, kõige sagedamini Ida-Virumaal. Välismaal töötab ligi 6% Lääne-Virumaa hõivatutest, kõige enam on välismaal töötajaid Vinni vallas (9%) (kaart VII-3, joonis VII-9).

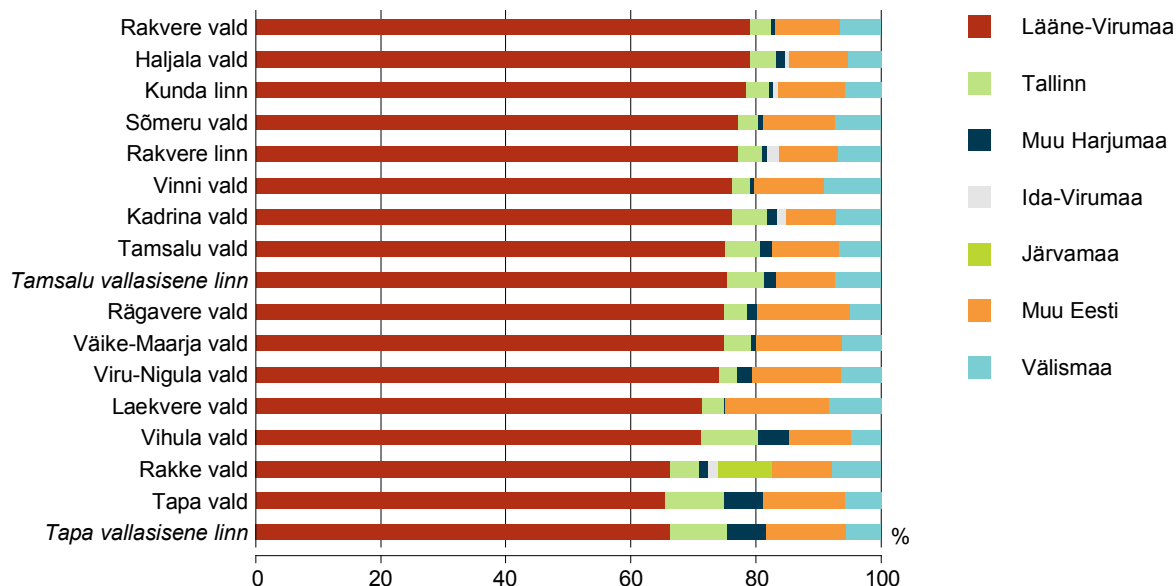
Kaart VII-3. Lääne-Viru maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

18 318 inimese elu- ja töökoht on Lääne-Virumaal.

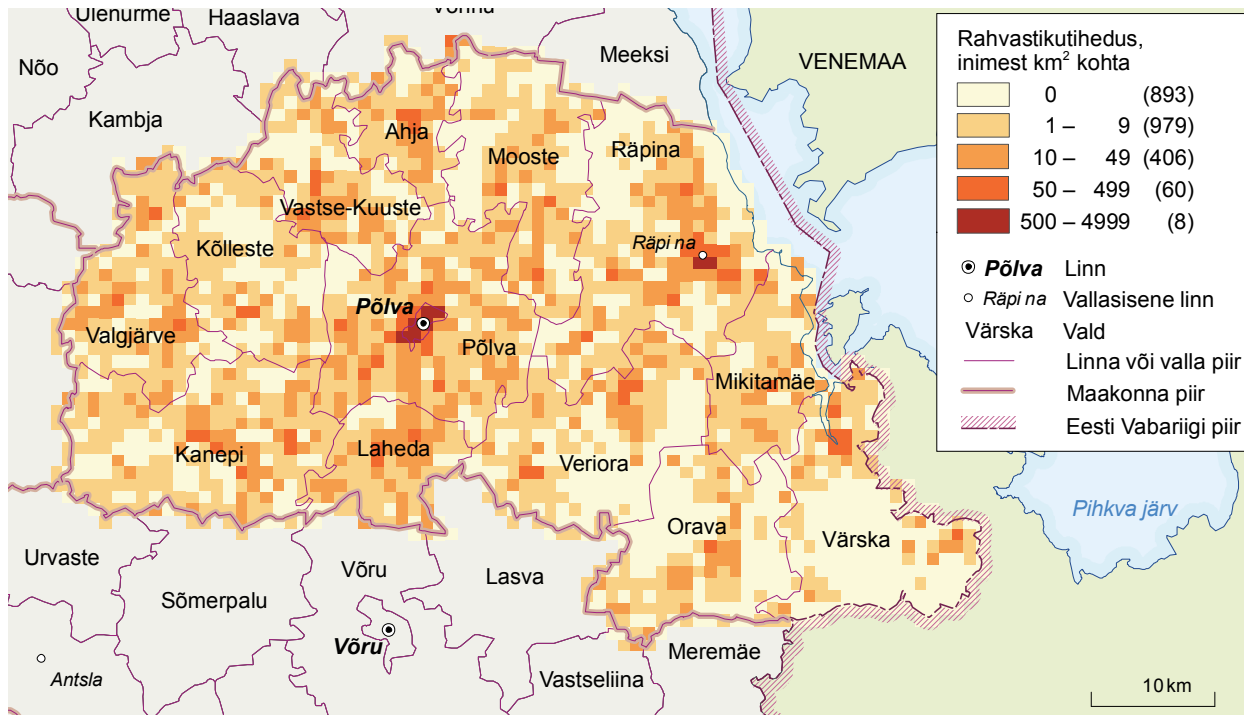
Joonis VII-9. Lääne-Viru maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

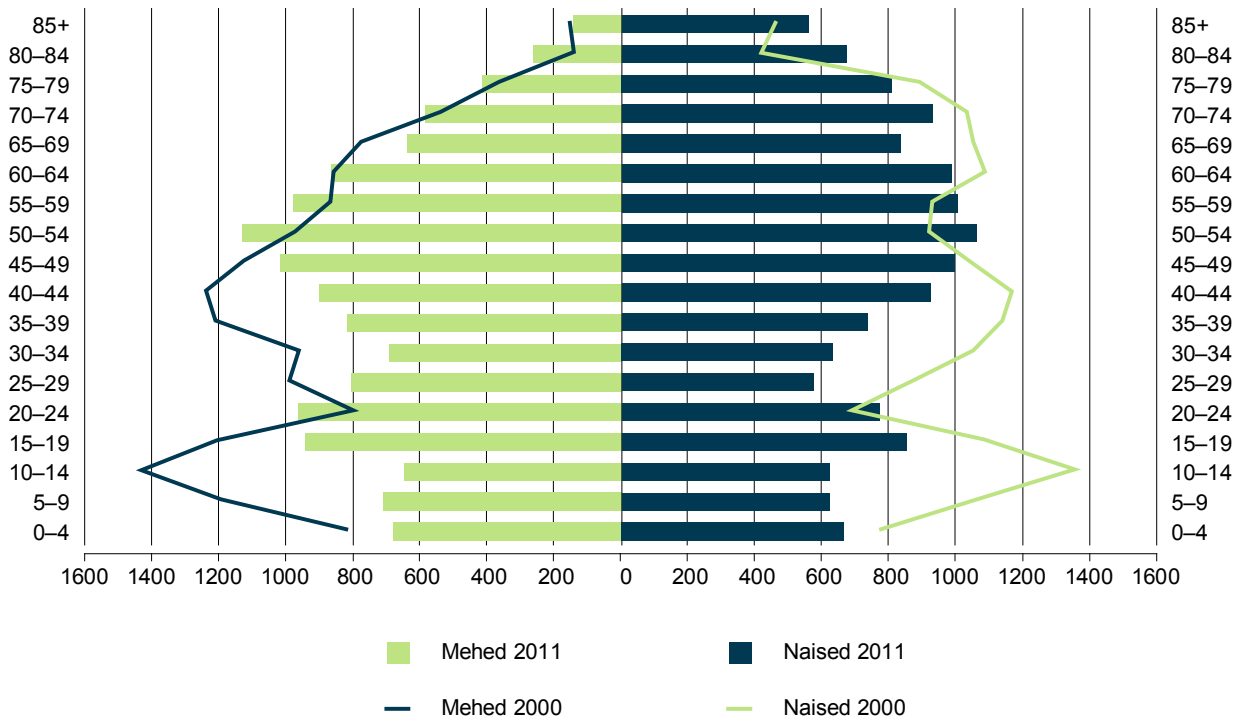
PÕLVAMAA

Põlvamaa ei ole Eesti põlismaakond, vaid on moodustatud II maailmasõja järel Tartumaa idapoolsetest ja Võrumaa põhjapoolsetest valdadest, millele lisandus ka Saatse ja Värska ümbruse alad endiselt Petserimaalt. Põlvamaa pindala on 2165 km² ehk napilt 5% Eesti pinnast ning elanike arv on 27 448 inimest ehk 2,1% Eesti rahvastikust. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil VIII-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel VIII-1.

Kaart VIII-1. Põlva maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis VII-1. Põlva maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

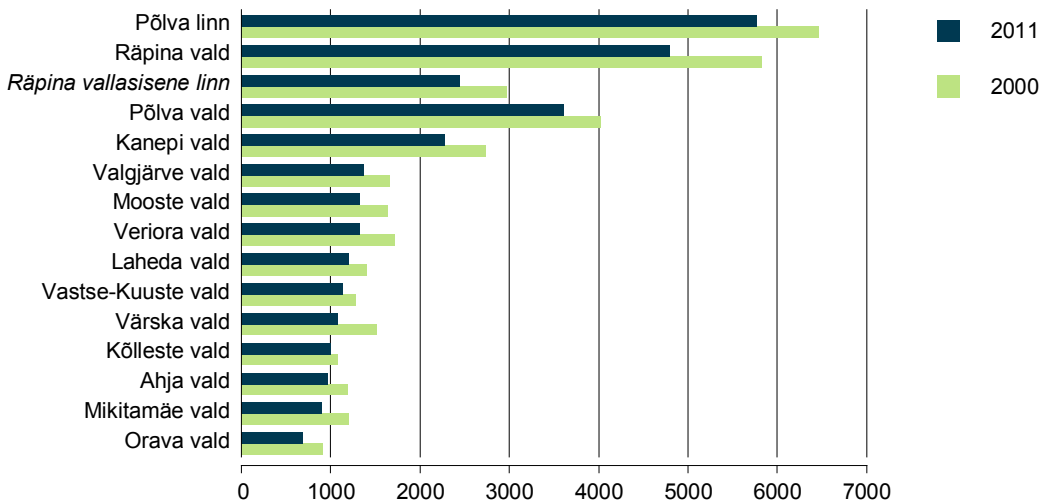

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Pindalalt kuulub Põlvamaa Eesti väiksemate maakondade hulka (väiksemad on vaid Valga- ja Hiiumaa). Ka oma rahvaarvult on Põlvamaa väiksemate killas, vähem elab inimesi üksnes Lääne- ja Hiiumaal. Põlvamaa ainsas linnas, maakonnakeskuses Põlvas, elab vaid 21% maakonna elanikest. Sellegi näitaja poolest on Põlvamaa Eestis äärmuslik. Koos vallasisese linna Räpina elanikega suureneb linlaste osatähtsus maakonnas napilt 30%-ni. Asustus on Põlvamaal hõre: vaid 13 inimest ruutkilomeetri kohta.

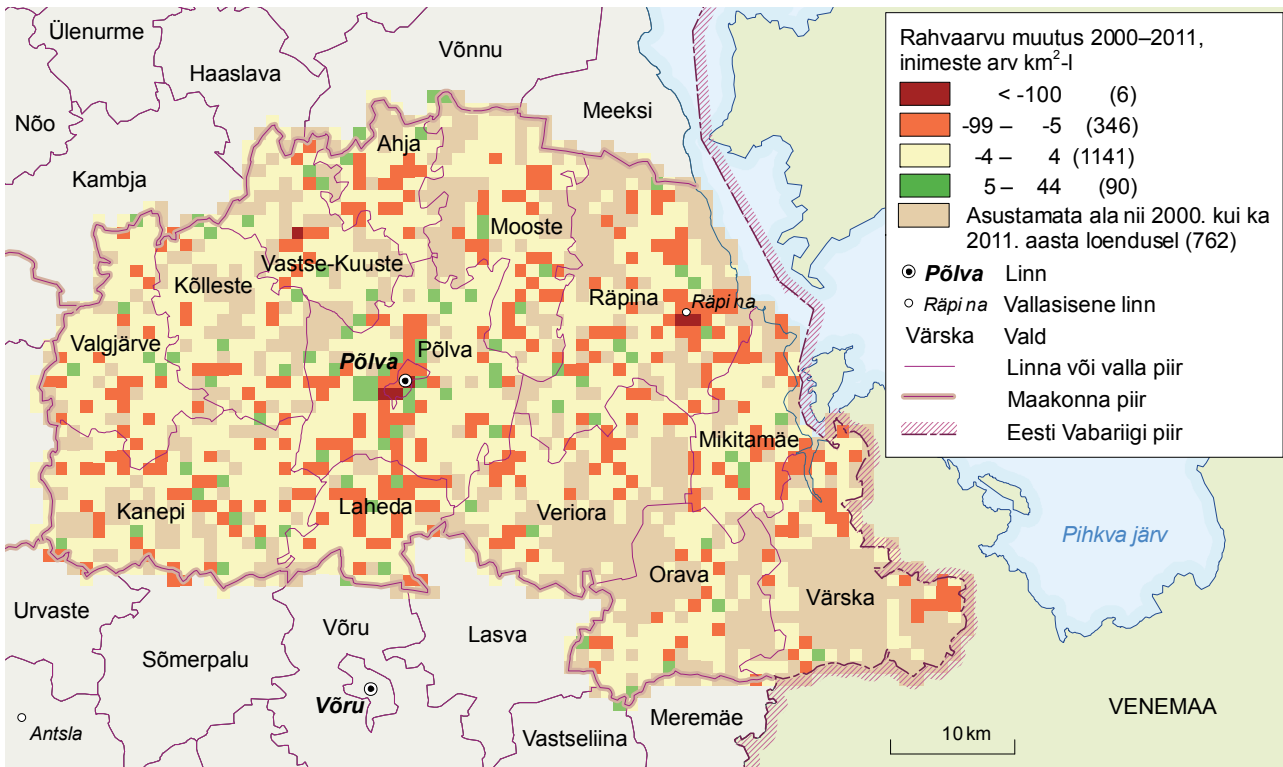
Põlvamaa on 2000. aasta rahvaloendusest saadik kaotanud 16% elanikkonnast ja see kaotus jaguneb valdade vahel võrdlemisi ühtlaselt. Kõige rohkem on elanikke kaotanud maakonna kagunurga vallad – Värskas, Mikitamäel ja Oravas. Pisut paremas seisus on Põlva ja Kõlleste vald, mis on (samuti nagu Põlva linn) elanikke kaotanud vaid 10% (joonised VIII-2, kaart VIII-2).

Joonis VIII-2. Põlva maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.03.2011

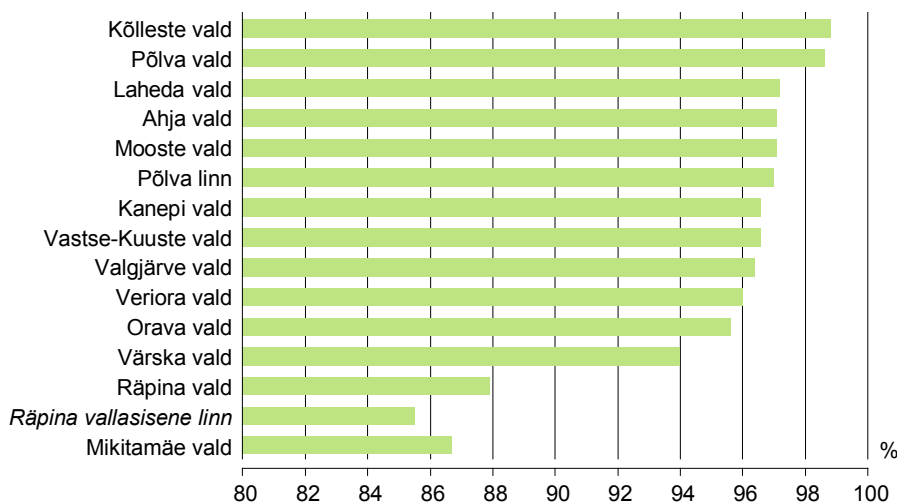
^a 2011. aasta halduspiirides.

Kaart VIII-2. Põlva maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

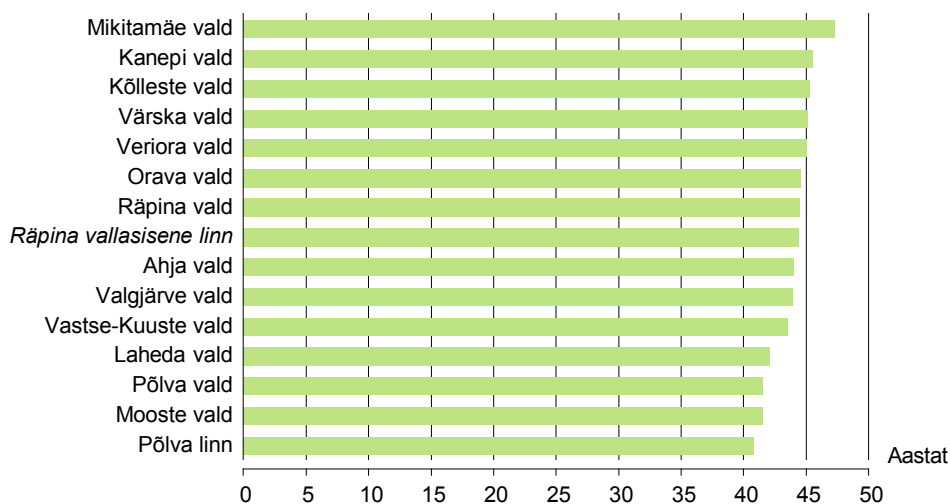
Valdavalt koosneb Põlvamaa elanikkond eestlastest, keda on 95,1%. See näitaja on loendustevahelisel perioodil suurenenud 0,7% võrra. Suhteliselt rohkem elab venelasi Peipsi-äärses Rāpina ja Mikitamäe vallas (joonis VIII-3).

Joonis VIII-3. Eestlaste osatähtsus Põlva maakonnas, 31.12.2011

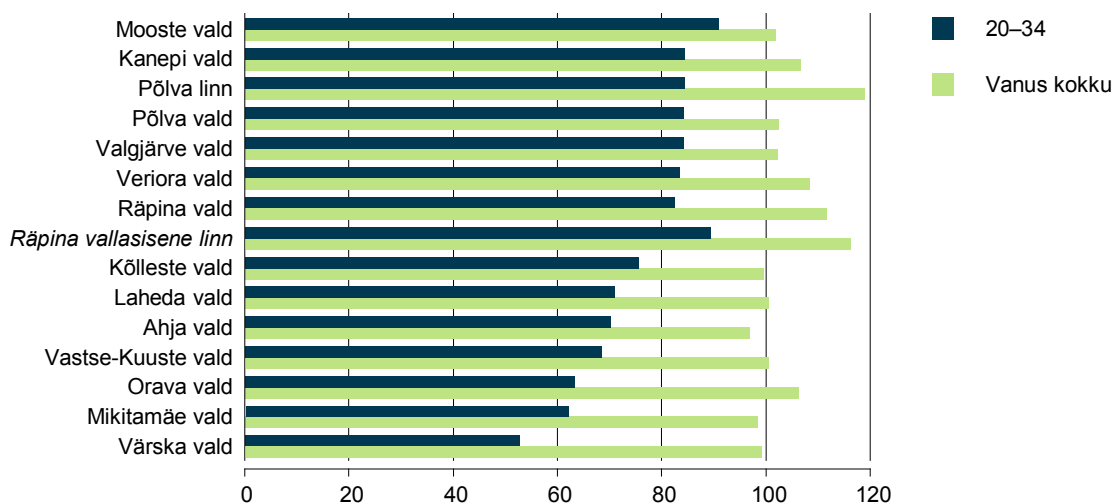

Põlvamaa elanikkond on üsna vana – keskmine vanus on 43,2 aastat ehk ligi kaks ja pool aastat riigi keskmisest kõrgem. 100 mehe kohta on naised 107 ehk märksa vähem riigi keskmisest. Põlvamaa elanike suhteliselt kõrge vanus ilmneb vanuserühmade võrdluses – lapsed on 14% ja eakate osatähtsus on 2011. aastaks suurenenud 21%-ni (seda on 3% võrra rohkem riigi keskmisest) (joonised VIII-4, VIII-5, VIII-6).

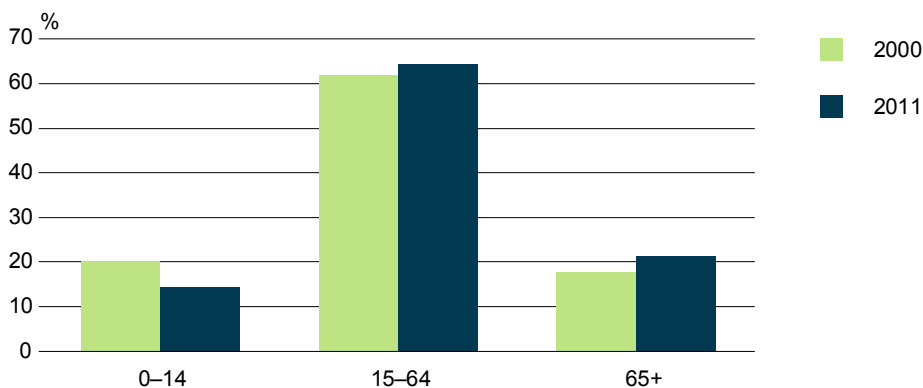
Joonis VIII-4. Elanike keskmine vanus Põlva maakonnas, 31.12.2011

Joonis VIII-5. Naised saaja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saaja 20–34-aastase mehe kohta Põlva maakonnas, 31.12.2011

Joonis VIII-6. Vanuserühmade võrdlus Põlva maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

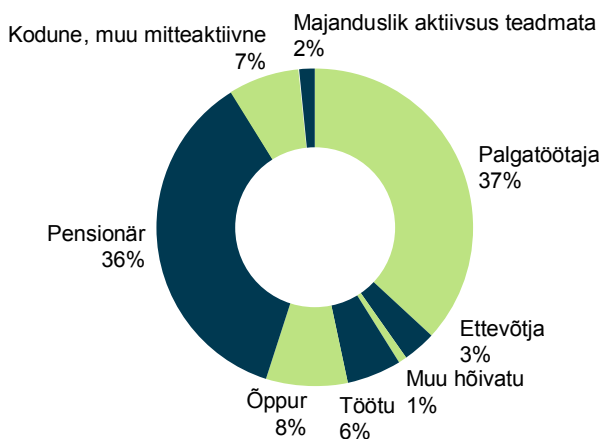
Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

Põlvamaal elab 2,1% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest püsielanikest, see vastab Põlvamaa elanike osale riigi püsielanikkonnas.

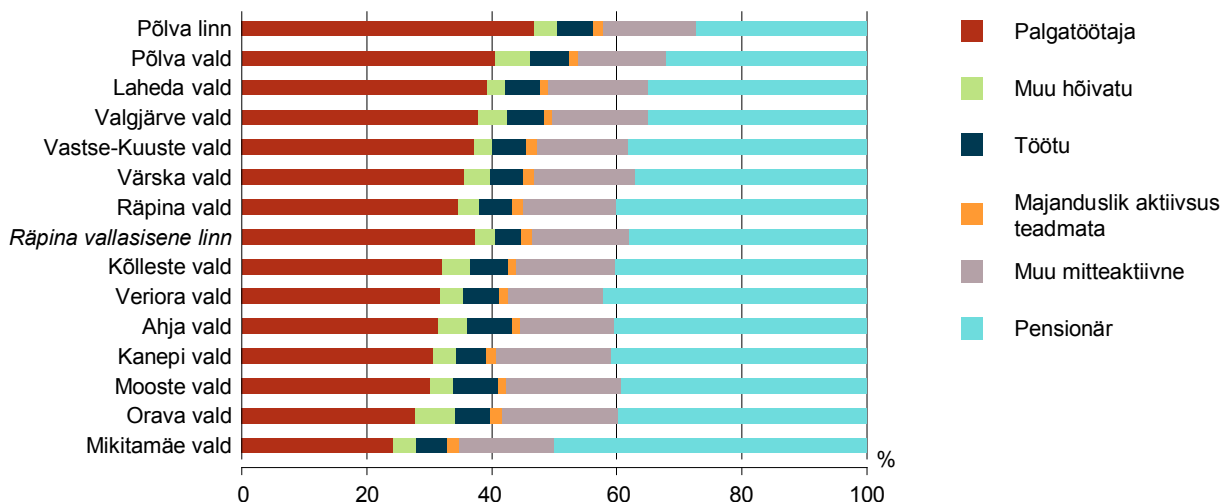
Põlvamaal on palgatöötajate ja pensionäride osatähtsus ligikaudu võrdne, st et pensionäre on palju, palgatöötajaid aga vähe. Riigi keskmisest tasemest pisut rohkem on siin aga õppureid ja ka ettevõtjate ning töötute osatähtsus on keskmise lähedal (joonis VIII-7).

Kõige suurem palgatöölise osatähtsus Põlvamaal on Põlva linnas, järgneb Põlva vald. Mõnevõrra tagasihoidlikum on palgatöötajate osatähtsus Räpina vallasiseses linnas, Laheda ja Valgjärve vallas – viimase puhul on ilmselt tegemist Tartu mõjuga, Laheda seevastu asub Võru mõjutsoonis. Suhteliselt väikese palgatöötajate arvuga Ahja, Orava ja Kõlleste vallas on keskmisest pisut enam ettevõtjaid. Põlvamaal on palju õppureid – tõenäoliselt on suur osa neist Tartu tudengid, kellel erinevalt suurematest linnadest ei ole õpingute kõrval töökohta. Suurel määral annavad Põlvamaa elanikkonnale näo pensionärid. Kõige rohkem – üle poole vähemalt 15-aastastest elanikest – on pensionäre Mikitamäe vallas, teistes valdades on pensionäride osatähtsus võrdlemisi ühesugune; suhteliselt vähem on neid vaid Põlva linnas (joonis VIII-8).

Joonis VIII-7. Põlva maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

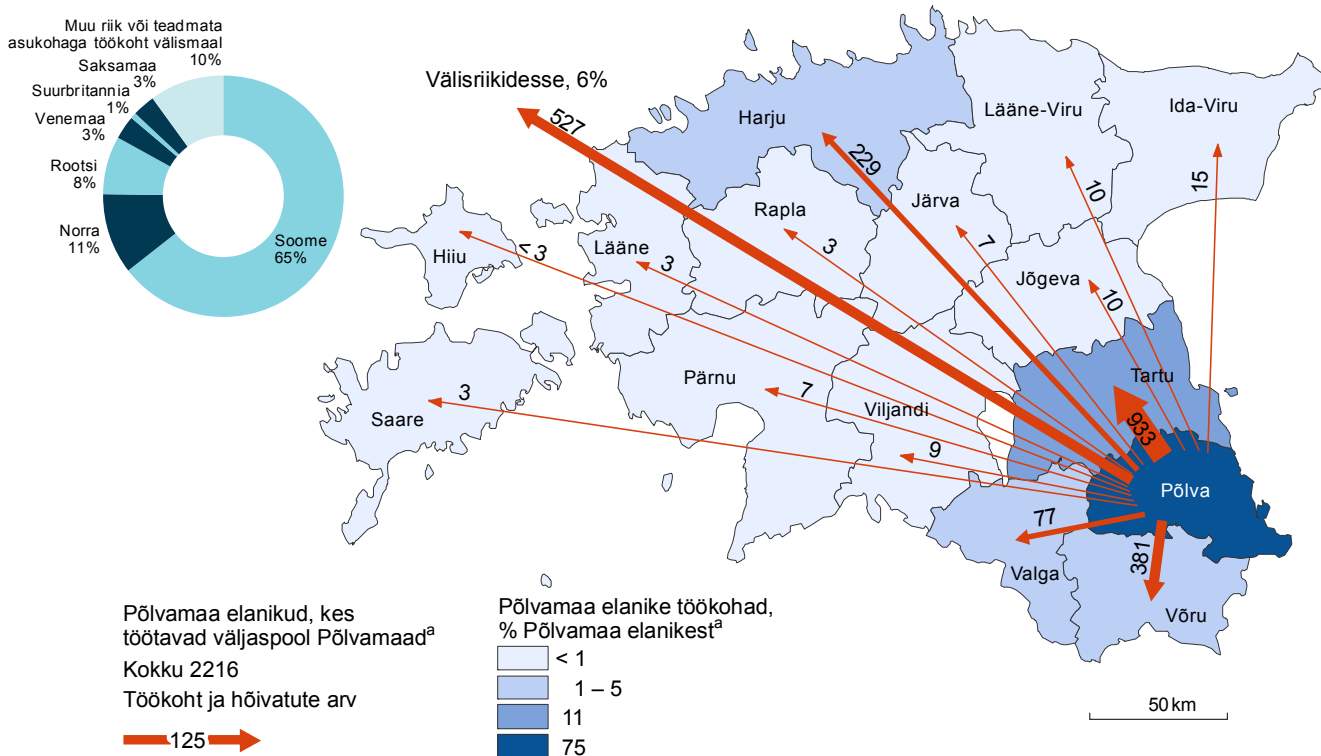

Joonis VIII-8. Põlva maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Põlvamaa hõivatutest 67% töötab kodumaakonnas. Töörände kõige levinum sihtpunkt on Tartumaa, kus töötab ligi 10% Põlvamaa hõivatuid. Eriti palju – üle 25% kõigist hõivatutest – käib Tartumaale tööle Ahja, Vastse- Kuuste ja Valgjärve vallast. Harjumaaale käib Põlvamaalt tööle vaid 2% hõivatutest. Lähimaakondadevaheline tööränne on Kagu-Eestis võrdlemisi tihe: Põlvamaalt käib Võrumaaale 20% Laheda valla ja 15% Orava valla hõivatuid, Kanepi vallast käiakse lisaks Tartumaale tööle Võru- ja Valgamaale, viimatinimetatud maakonnas käib tööle ka 7% Valgjärve valla hõivatutest jne. Välismaal käib tööle 6% Põlvamaa hõivatutest, suurim on välismaale rändajate osatähtsus Ahja vallas, kus koguni 11% hõivatutest käib välismaal tööle (kaart VIII-3, joonis VIII-9).

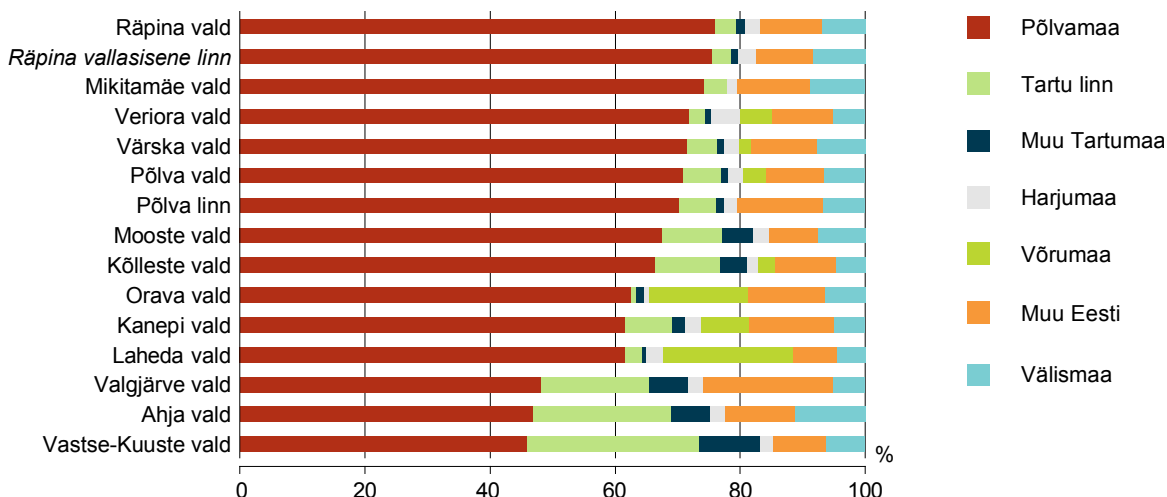
Kaart VIII-3. Põlva maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

6480 inimese elu- ja töökoht on Põlvamaal.

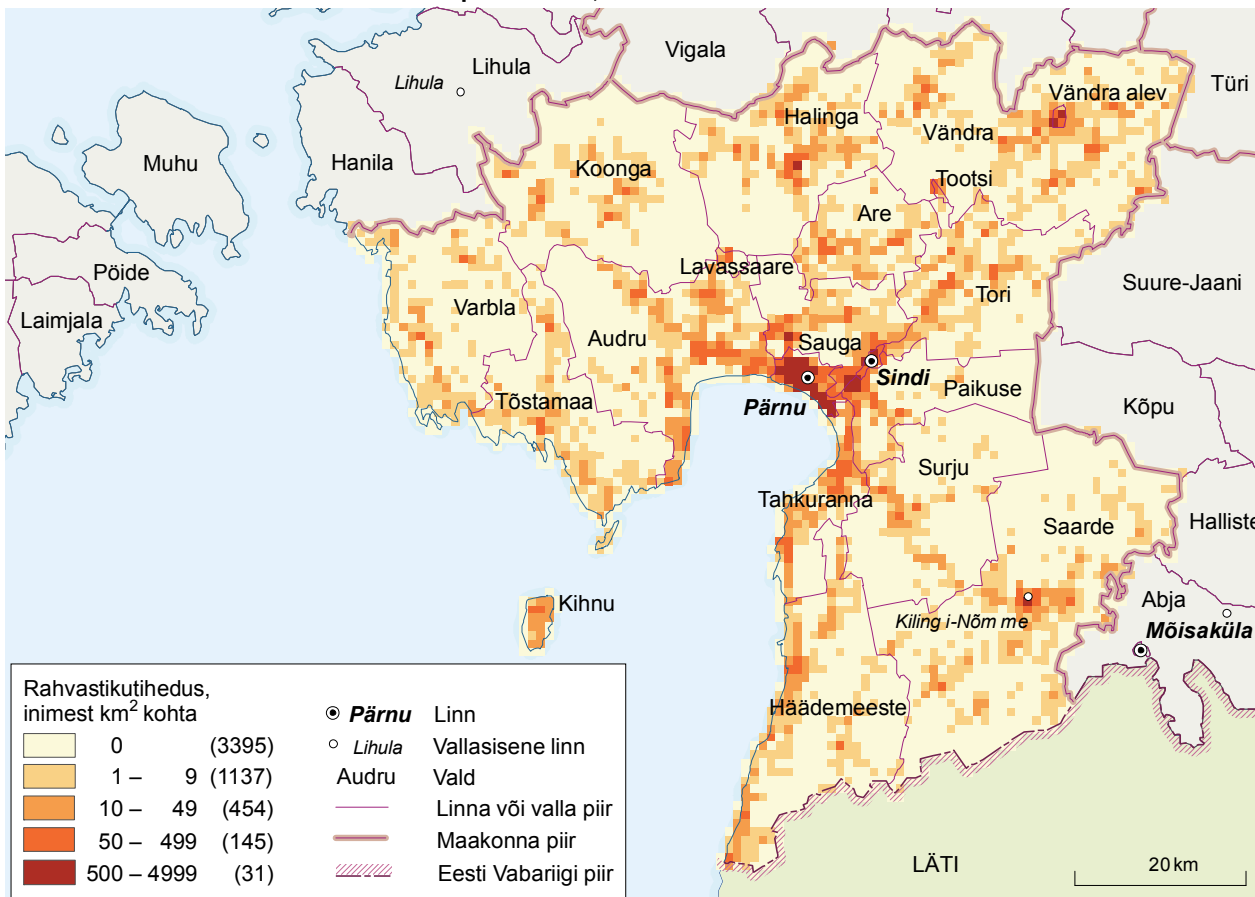
Joonis VIII-9. Põlva maakonna hõivatud töökoha asukoha järgi, 31.12.2011

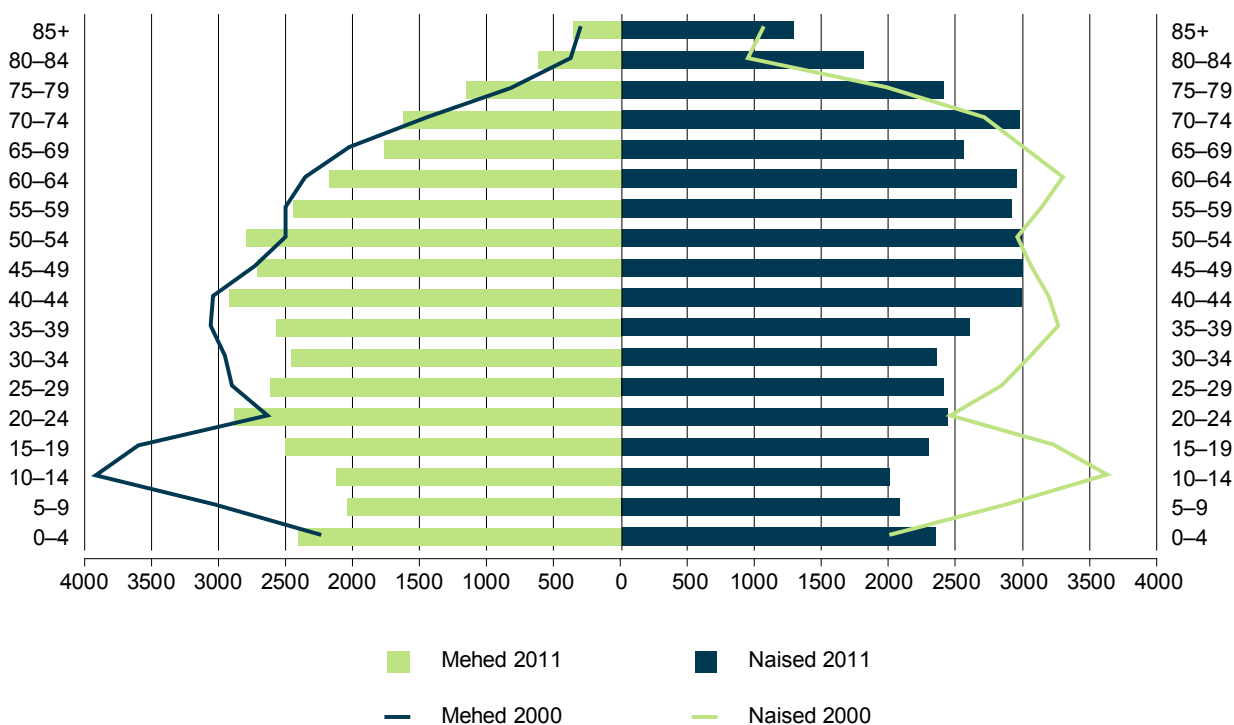
PÄRNUMAA

Pärnumaa kuulub Eesti põlismaakondade hulka. Kuigi selle maakonna piire on reformide ajal muudetud, on see ikka Eesti suurim, kattes 4807 km² ehk üle 11% Eesti pindalast. Pärnumaal elab 82 598 inimest, s.o 6,4% Eesti elanikest, inimeste arvu poolest on Pärnu maakond neljas. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil IX-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel IX-1.

Kaart IX-1. Pärnu maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis IX-1. Pärnu maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

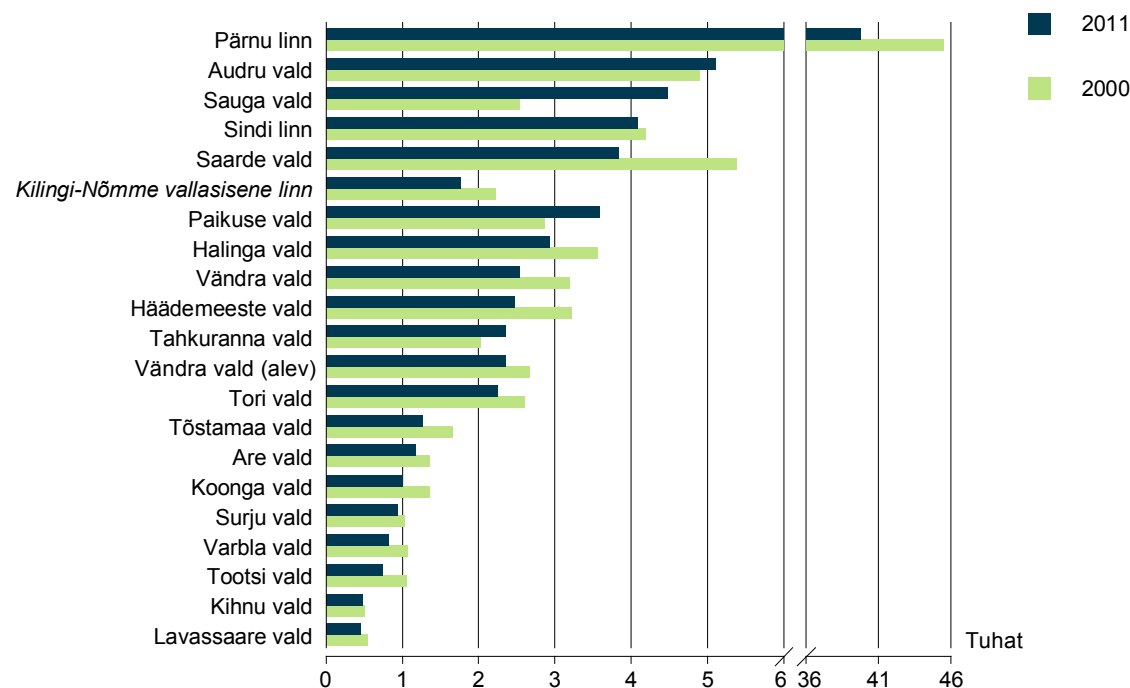
Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Pärnumaa asustustihedus on 17 inimest ruutkilomeetri kohta ehk ligi pool riigi keskmisest. Pärnumaal paikneb Eesti suuruselt neljas linn Pärnu (39 728 elanikku). Lisaks on Pärnumaal veel üks linn – Sindi. Maakonnas on linlasi üle poole elanikest – 53%. Koos vallasisese väikelinna Kilingi-Nõmmega suureneb linlaste osatähtsus Pärnumaal 55%-ni. Omaette vallana kuulub Pärnu maakonda ka Kihnu saar.

Pärnumaal on mitu valda, mis koosnevad üksnes alevist – Lavassaare, Tootsi ja Vändra. Viimase nimega valdu on kaks – üks koosneb ainult alevist, teine küladest.

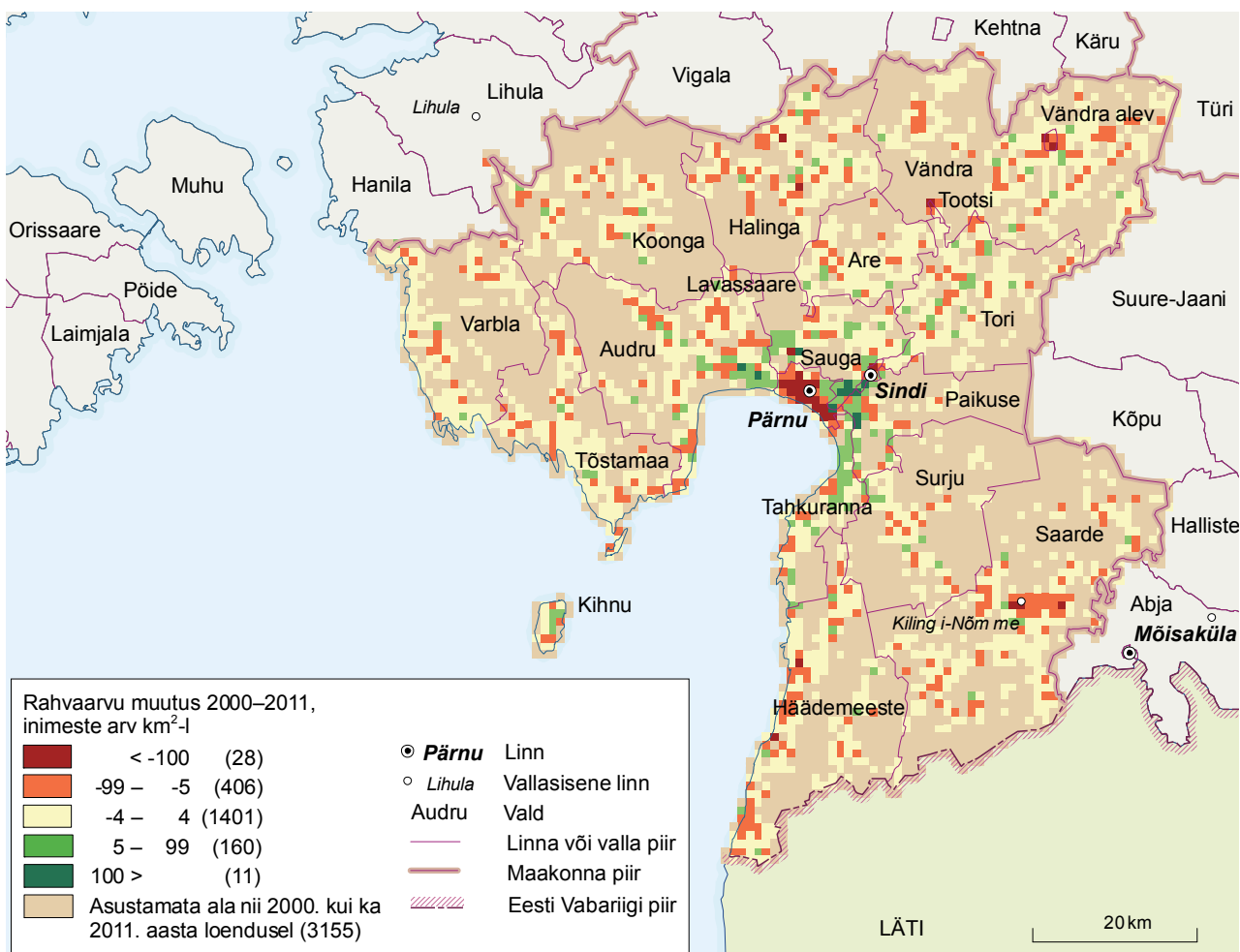
Loendustevahelisel ajal on Pärnumaa kaotanud 9,4% elanikkonnast. Seda on pisut vähem kui enamikus teistes maakondades. Pärnu linn on kaotanud oma elanikkonnast 12,7%, kuid ka Pärnumaal on kasvanud linnalähedaste valdade (Sauga ja Paikuse, aga ka Audru ja Tahkuranna) elanikkond. Kahanenud on seevastu maakonna äärealade – Koonga, Tõstamaa ja Varbla, kuid ka Tootsi – elanikkond (joonis IX-2, kaart IX-2).

Joonis IX-2. Pärnu maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.03.2011

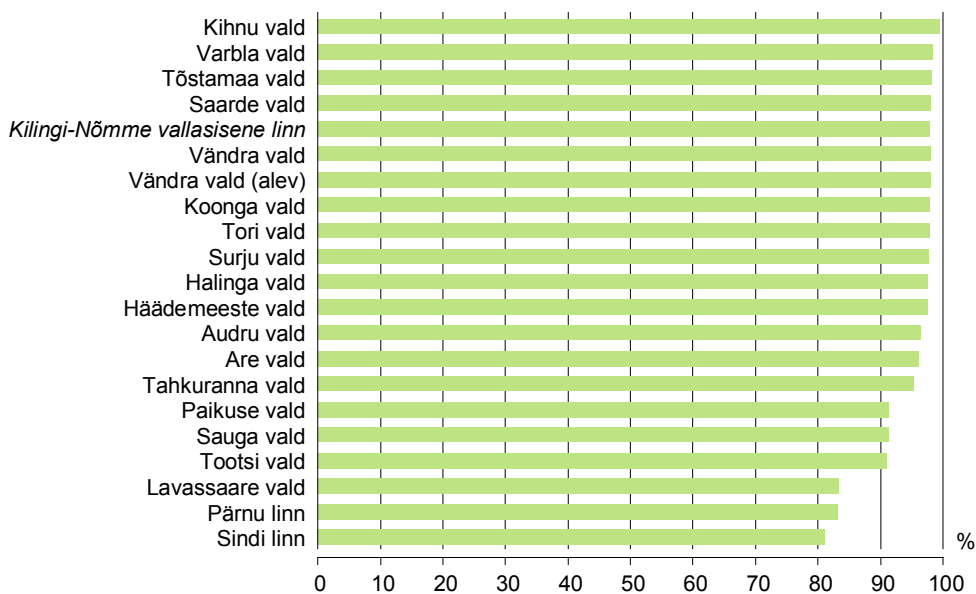
^a 2011. aasta halduspiirides.

Kaart IX-2. Pärnu maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

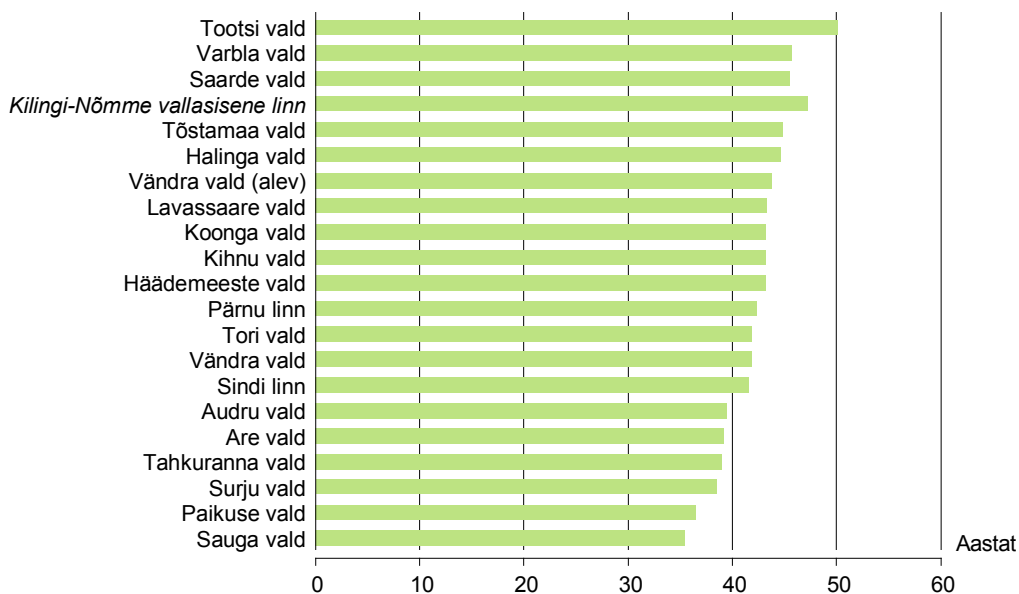
Eestlaste osatähtsus Pärnumaa elanikkonnas on kasvanud 86,9%-st 88,9%-ni, jäädes alla 90% vaid Pärnu ja Sindi linnas ning Lavassaare vallas (joonis IX-3).

Joonis IX-3. Eestlaste osatähtsus Pärnu maakonnas, 31.12.2011

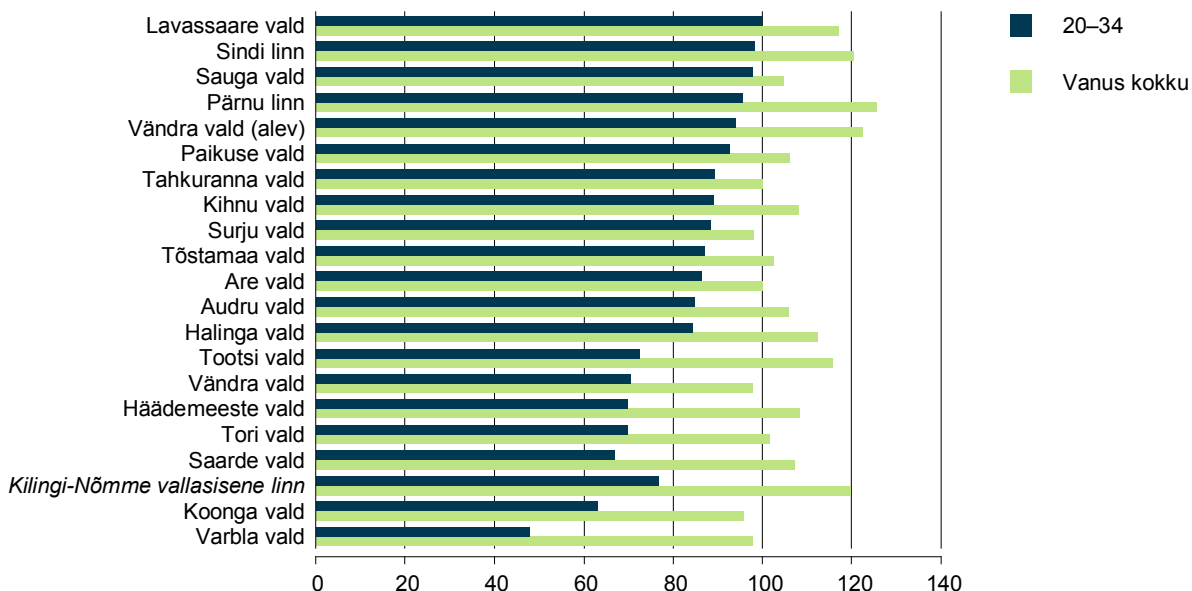

Naiste ja meeste suhe – 116 naist 100 mehe kohta – on Pärnumaal keskmine, aga keskmine vanus – 41,7 aastat – on riigi keskmisest ligi aasta võrra kõrgem. Noorimad on elanikud Pärnu linnalähedastes valdades Paikusel ja Saugas, see on valglinnastumise tunnusjoon. Laste osatähtsus – ligi 16% – on pisut üle riigi keskmise, kuid eakate osatähtsus on riigi keskmisest suurem – 20,1% (joonised IX-4, IX-5, IX-6).

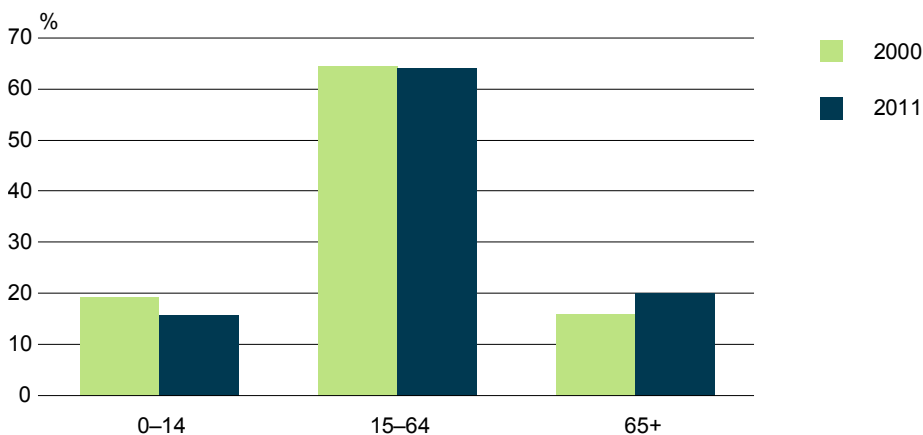
Joonis IX-4. Elanike keskmine vanus Pärnu maakonnas, 31.12.2011

Joonis IX-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Pärnu maakonnas, 31.12.2011

Joonis IX-6. Vanuserühmade võrdlus Pärnu maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

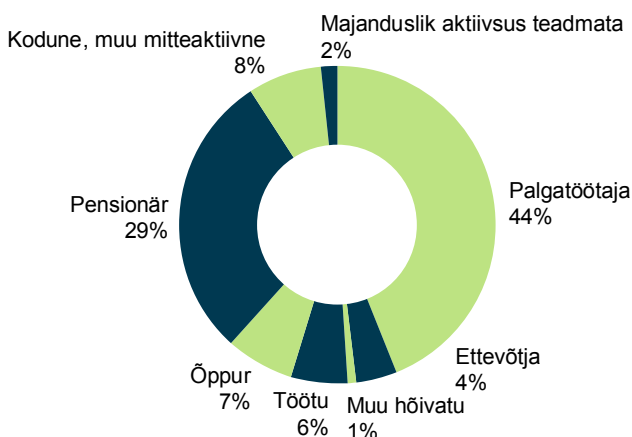

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

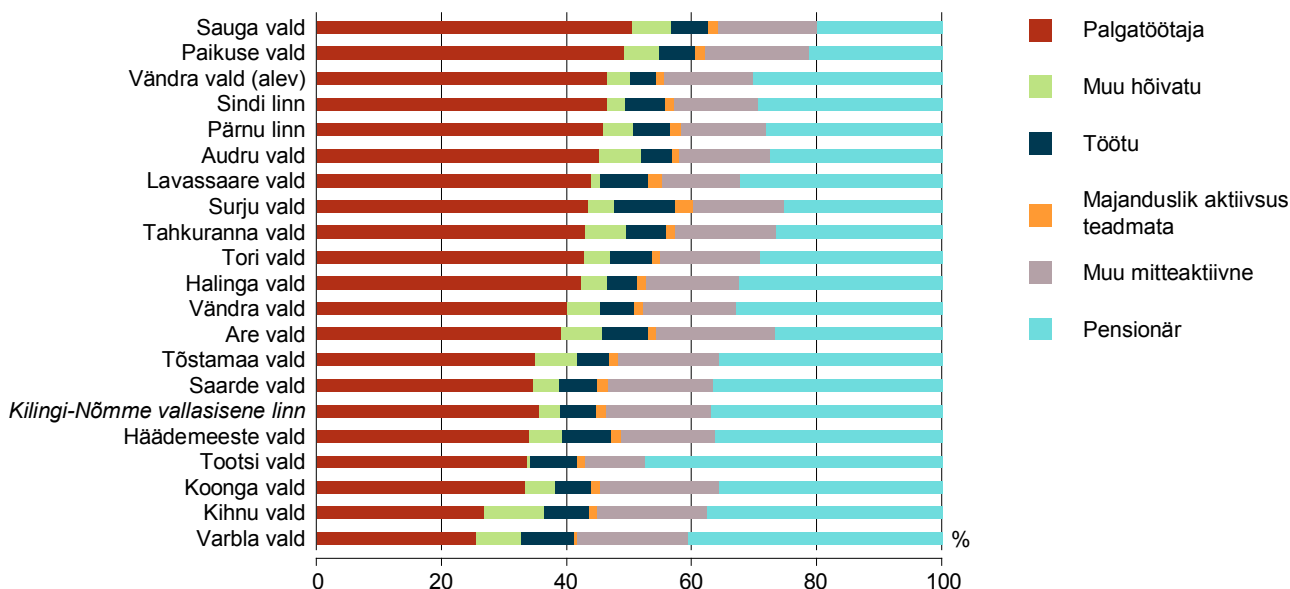
Pärnumaal elab 6,4% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest püsielanikest, see vastab Pärnumaa elanike osale riigi püsielanikkonnas. Möödunud 12 aastaga on kadunud Pärnu kui maakondadevahelise tõmbekeskuse roll – Pärnu linn on mingil määral veel vaid maakonnasisene tõmbekeskus. Siiski on siin elanike sotsiaal-majanduslik koosseis mõnevõrra soodsam kui enamikus maakondades. Palgatöötajate, töötute ja pensionäride osatähtsus on lähedane riigi keskmisele, kuid veidi vähem on õppureid. Suhteliselt palju on Pärnumaal ettevõtjaid – koguni üle 4% (joonis IX-7).

Elanike sotsiaal-majandusliku seisundi poolest on Pärnumaa üpris mitmekesine. Suurim on palgatöötajate osatähtsus Pärnu lähivaldades Saugal ja Paikusel, samuti Pärnus ja Pärnu külje all paiknevas Sindi linnas. Pärnust pisut suuremgi on palgatöötajate osatähtsus teises keskses – Vändra alevis. Võrdlemisi suur on see ka Lavassaare vallas. Seevastu on palka saavaid töönimesi vähe Varbla ja Koonga vallas ning Kihnus. Pärnumaal on rida piirkondi, kus ettevõtlusega tegelevaid inimesi on riigi keskmisest rohkem, nt Kihnu, Sauga, Tõstamaa ja Varbla vald. Töötuid on kõige rohkem Surju ja Varbla vallas, aga ka tööstusliku taustaga Lavassaare ja Tootsi alevis. Ligi pool vähemalt 15-aastastest on pensionärid Tootsi vallas, keskmisest tasemest märksa rohkem on pensionäre ka Varbla, Kihnu ja Häädemeeste vallas ning Kilingi-Nõmme linnas. Muudest mitteaktiivsetest enamik on õppureid. Enamikus valdades on õppurite arv võrdlemisi keskmise lähedane, vähe on õppijaid vaid Tootsis (joonis IX-8).

Joonis IX-7. Pärnu maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

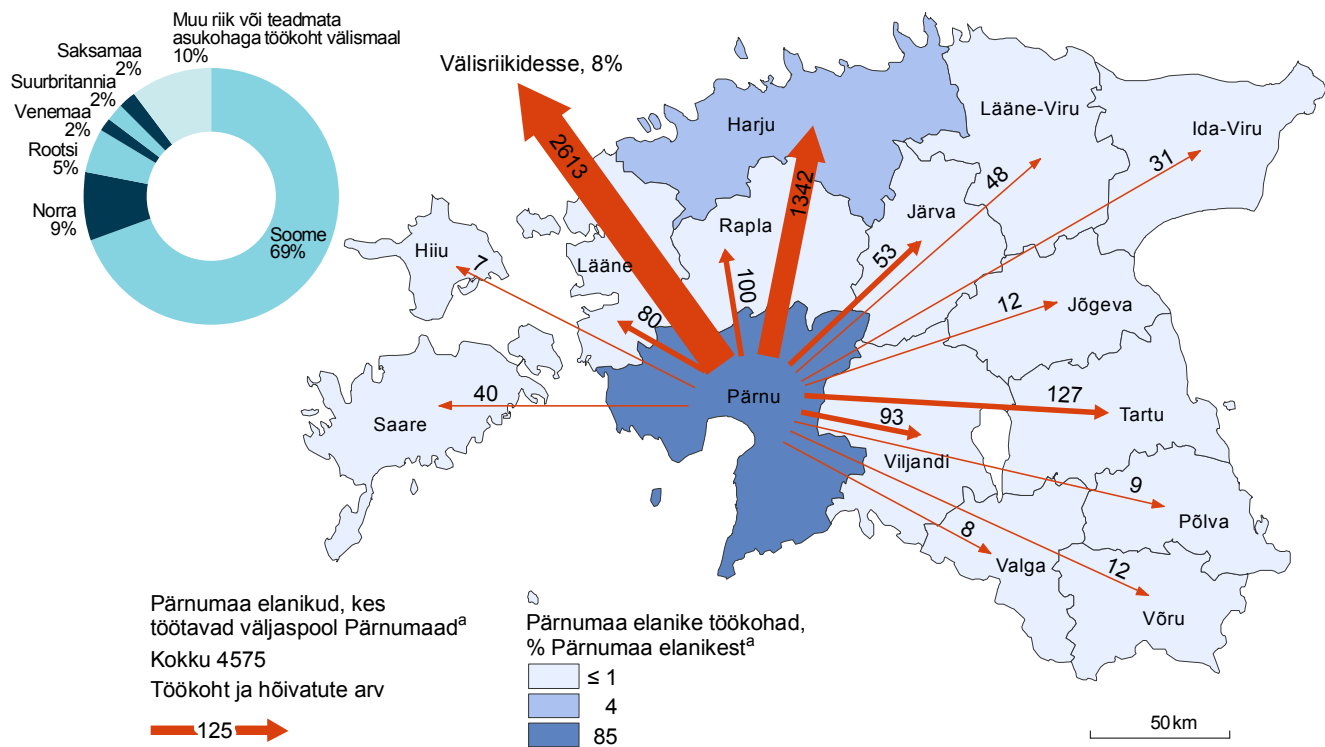

Joonis IX-8. Pärnu maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

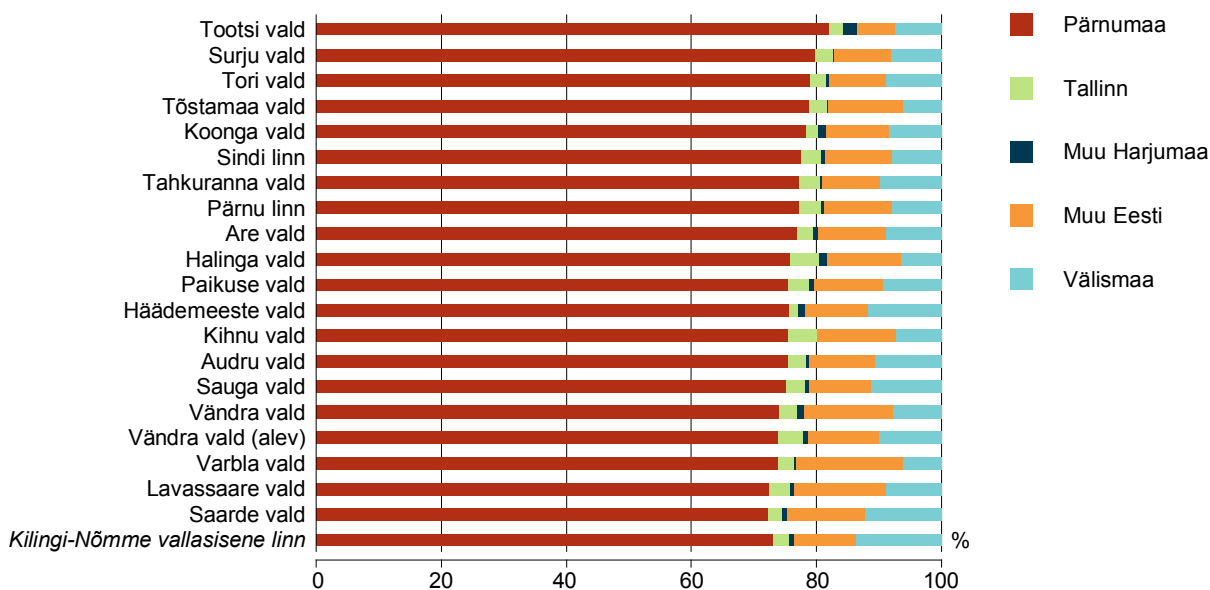
Pärnumaa hõivatutest töötab kodumaakonnas 78%. Silmapaistvat tõmbekeskust, kus töötaks suurem osa Pärnumaa hõivatutest, ei ole. Harjumaal käib tööil 4% (Halinga vallast 6%), mujal Eestis 8% (Varblast 17% ja Lavassaarest 15%) hõivatutest, suhteliselt suur on Pärnumaal ka välismaal töötajate osatähtsus – ligi 8% (kaart IX-3, joonis IX-9).

Kaart IX-3. Pärnu maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

25 996 inimese elu- ja töökoht on Pärnumaal.

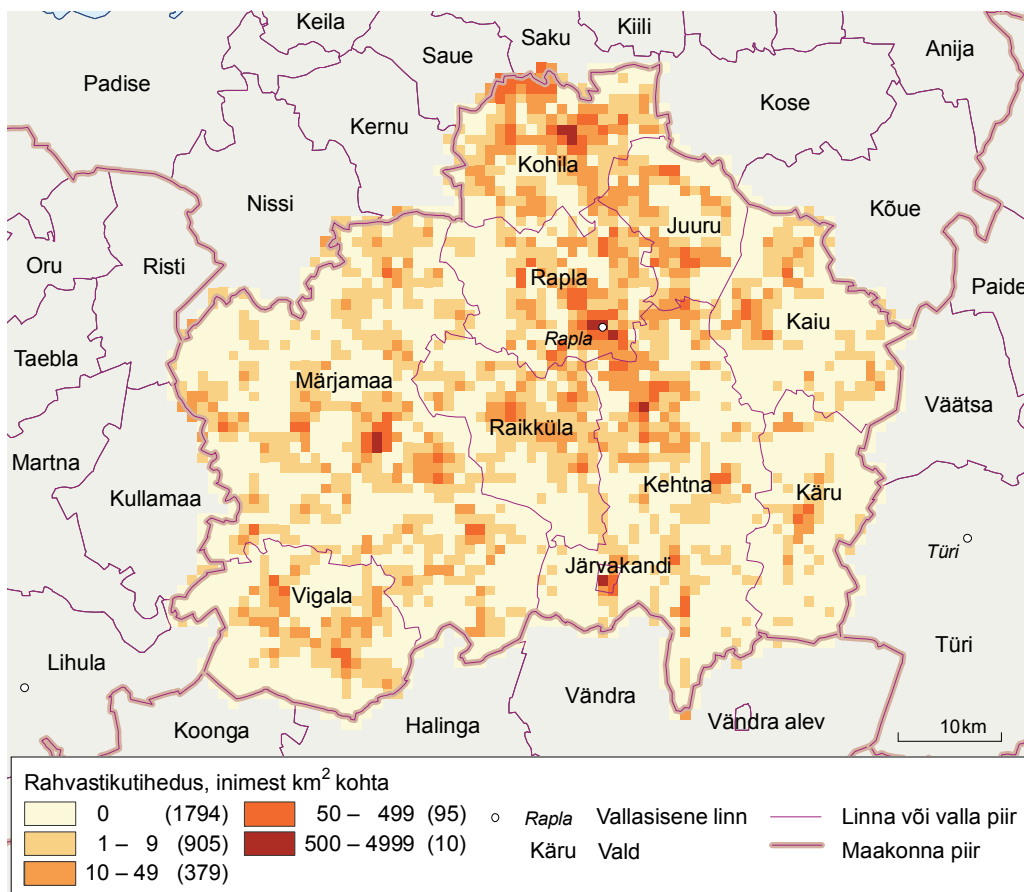
Joonis IX-9. Pärnu maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

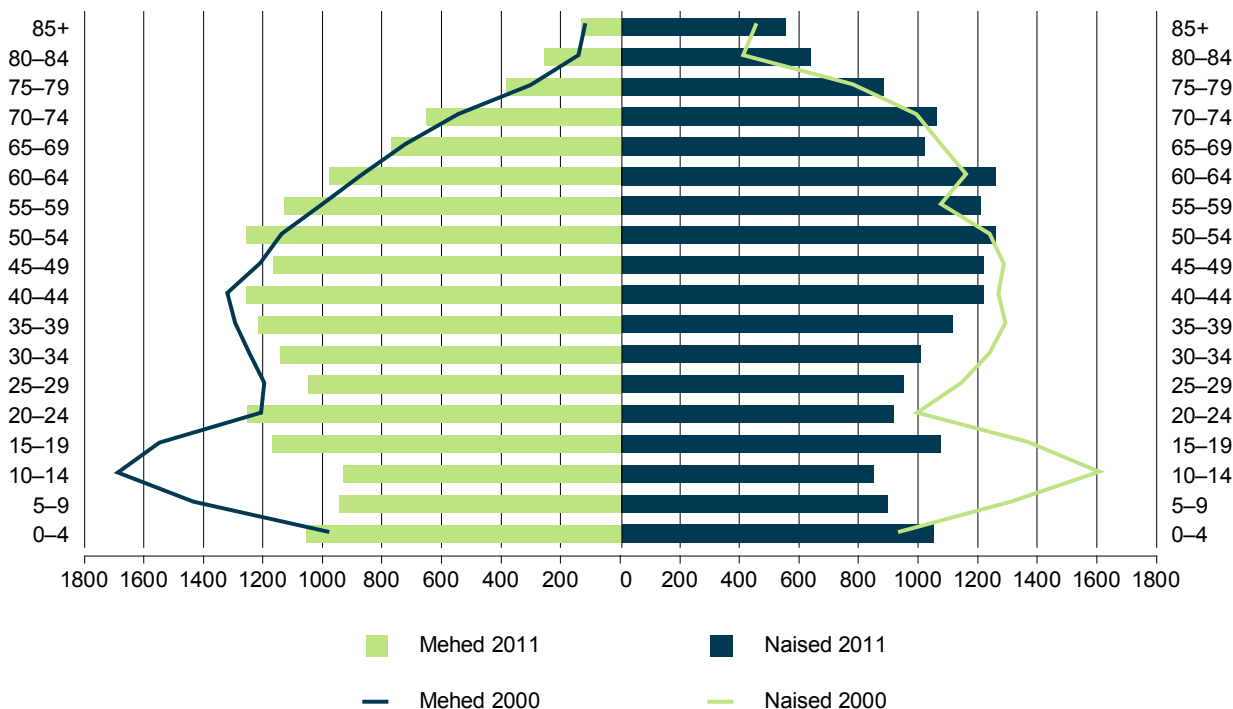
RAPLAMAA

Raplamaa on üsna uus maakond, mis moodustati pärast II maailmasõda põhiliselt Läänemaa ja Harjumaa valdadest. Niihästi pindala (2980 km² ehk 7% Eesti pindalast) kui ka rahvaarvu (34 914 elanikku ehk 2,7% Eesti rahvastikust) poolest kuulub Raplamaa Eesti keskmiste hulka, kuid asustus on siin Eesti hõredamaid – 12 inimest ruutkilomeetril. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil X-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel X-1.

Kaart X-1. Rapla maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

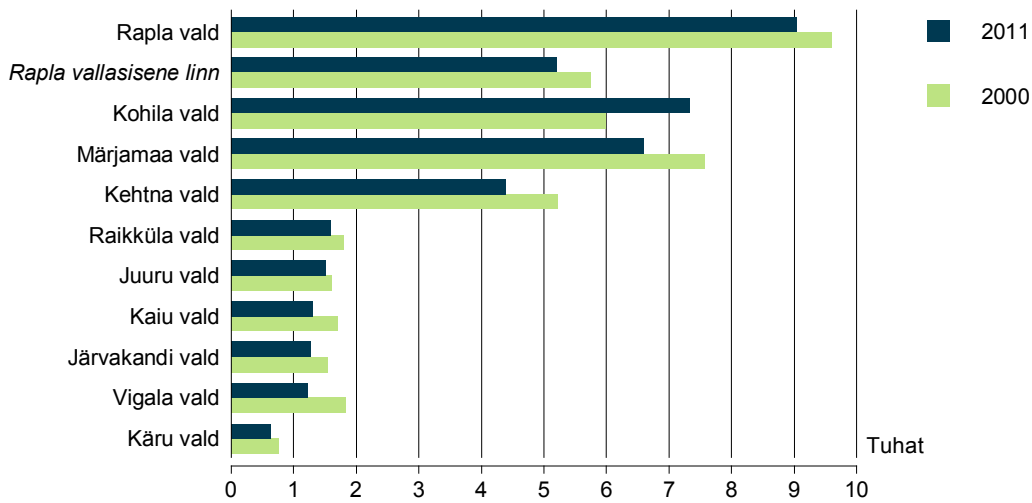
Joonis X-1. Rapla maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

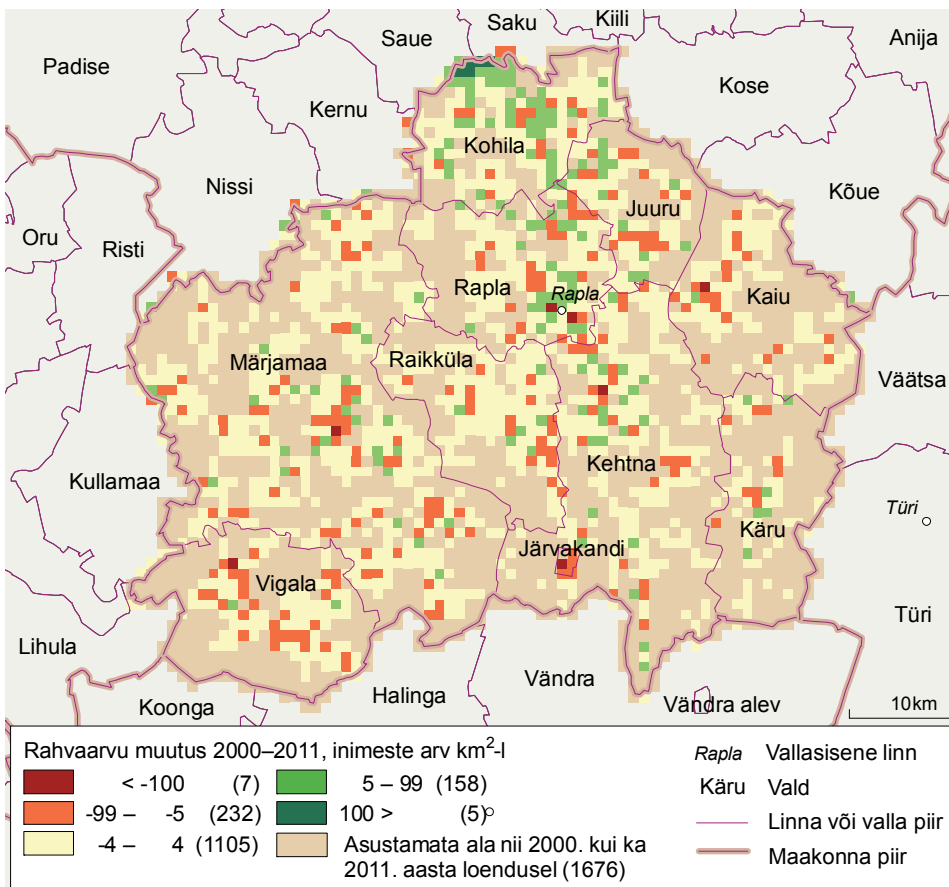
Raplamaa eripära on see, et maakonnas ei ole ühtegi linna. Maakonnakeskus Rapla on vallasisene linn, kus elab vaid 15% maakonna elanikest. Seega on Raplamaa kõige maalisema elanikkonnaga maakond. Ometi on Raplamaa elanike hulk loendustevahelisel ajal vähenenud vaid 1%, see on maakondades paremaid tulemusi.

Joonis X-2. Rapla maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.03.2011

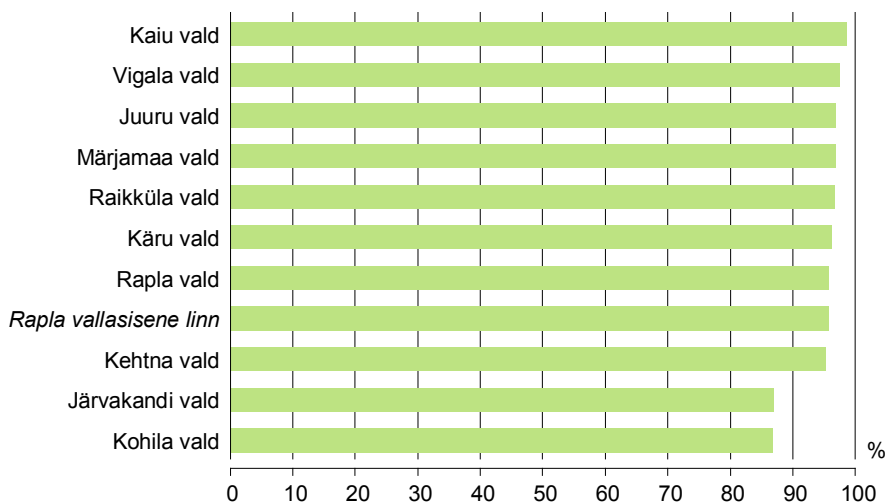
^a 2011. aasta halduspiirides.

Kaart X-2. Rapla maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

Eestlaste osatähtsus on Raplemaal loenduste vahel suurenenud 1,2% võrra ja on nüüd 94%. Alla 90% on eestlasi vaid Kohila ja Järvakandi vallas (joonis X-3).

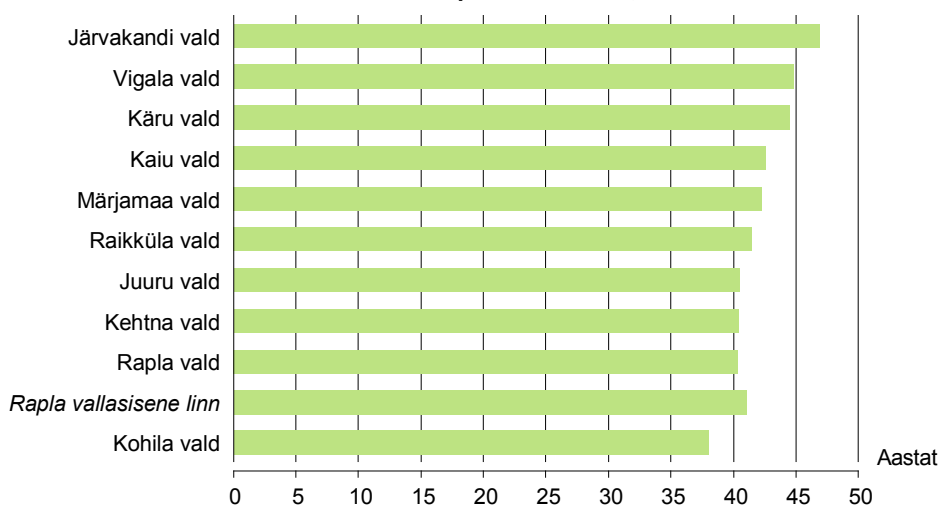
Joonis X-3. Eestlaste osatähtsus Rapla maakonnas, 31.12.2011

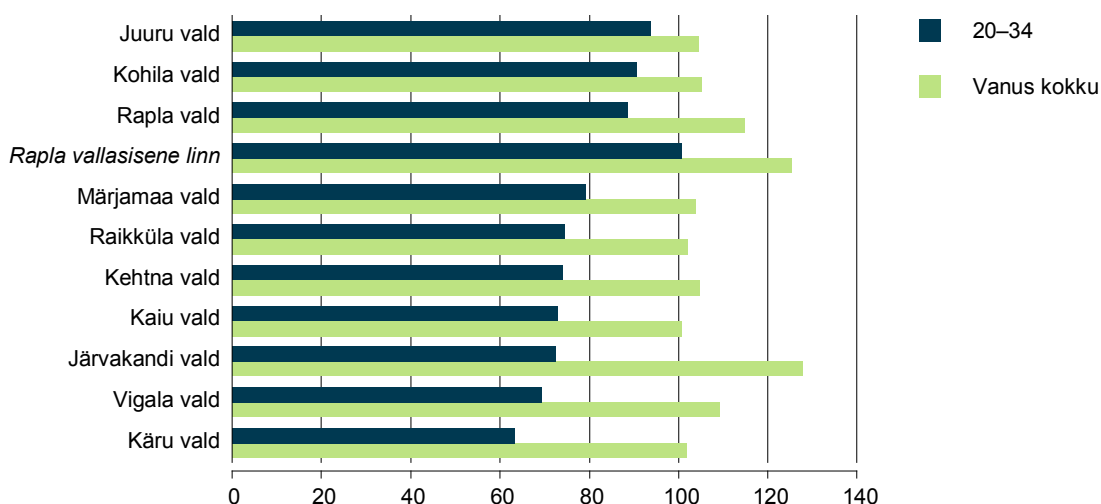
Meeste osatähtsus on Raplemaal Eesti keskmisest suurem: siin elab 100 mehe kohta 107 naist. Raplamee elanike keskmine vanus ühtib Eesti keskmisega, lapsi on siin 1% võrra rohkem kui Eestis keskmiselt, sedajagu vähem on tööealisi.

Suhteliselt noorem on elanikkond Raplamee põhjanurgas Kohila ja Rapla vallas, kus elanike hulk on vähenenud mõõdukalt. Ilmselt kujuneb see piirkond samamoodi kui Harjumaa vallad Tallinna magalaks. Suuresti on rahvaarv kahanenud maakonna lõunaosas, eriti võrdlemisi eaka elanikkonnaga Vigalas (joonised X-4, X-5, X-6).

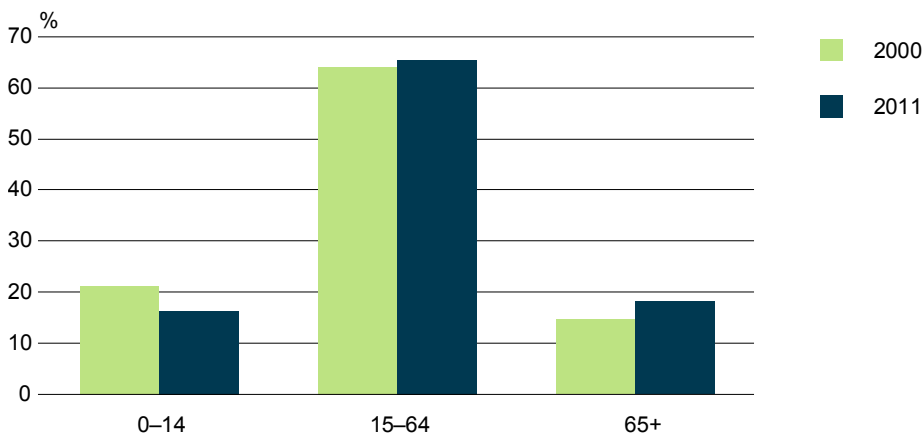
Joonis X-4. Elanike keskmine vanus Rapla maakonnas, 31.12.2011

Joonis X-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Rapla maakonnas, 31.12.2011

Joonis X-6. Vanuserühmade võrdlus Rapla maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

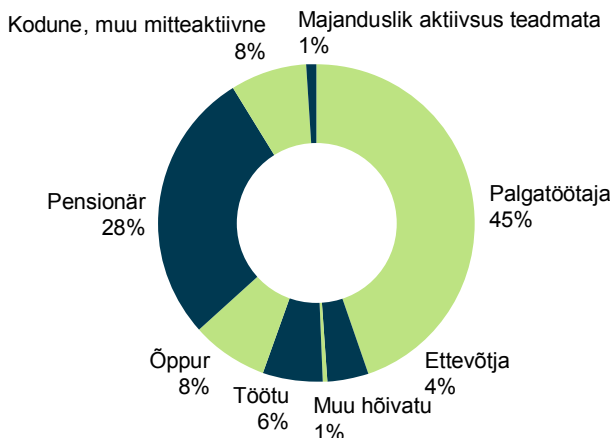

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööranne

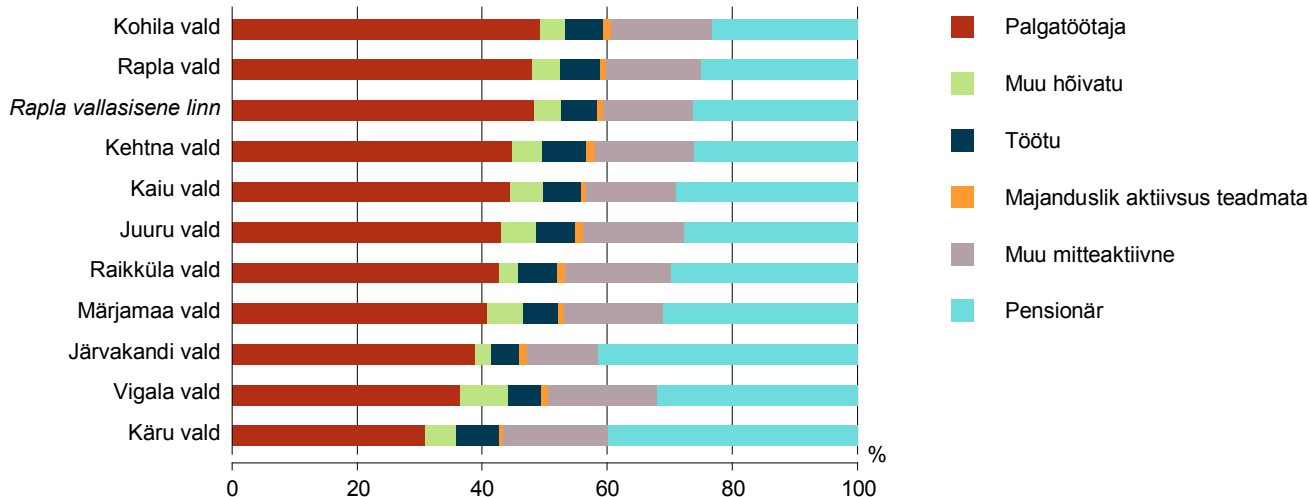
Raplamaal elab 2,7% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest elanikest, see vastab Raplambia elanike osale riigi püsi-elanikkonnas. Raplambia elanikkonna sotsiaal-majanduslik koosseis on üsna sarnane Pärnumaa omaga.

Raplambia elanikkond on sotsiaal-majanduslikult struktuurilt võrdlemisi ühenäoline, ülejäänud maakonnast erineb vaid kagunurgas paiknev Käru, kus palgasaajaid on märksa vähem kui pensionäre. Palgatöötajaid on palju Kohila vallas, mis ka oma paiknemise poolest seostub Harjumaaga, samuti ka Rapla linnas ning vallas. Märjamaal ja Vigalas, kus palgasaajaid on vähem, on keskmisest pisut rohkem ettevõtjaid.

Joonis X-7. Rapla maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

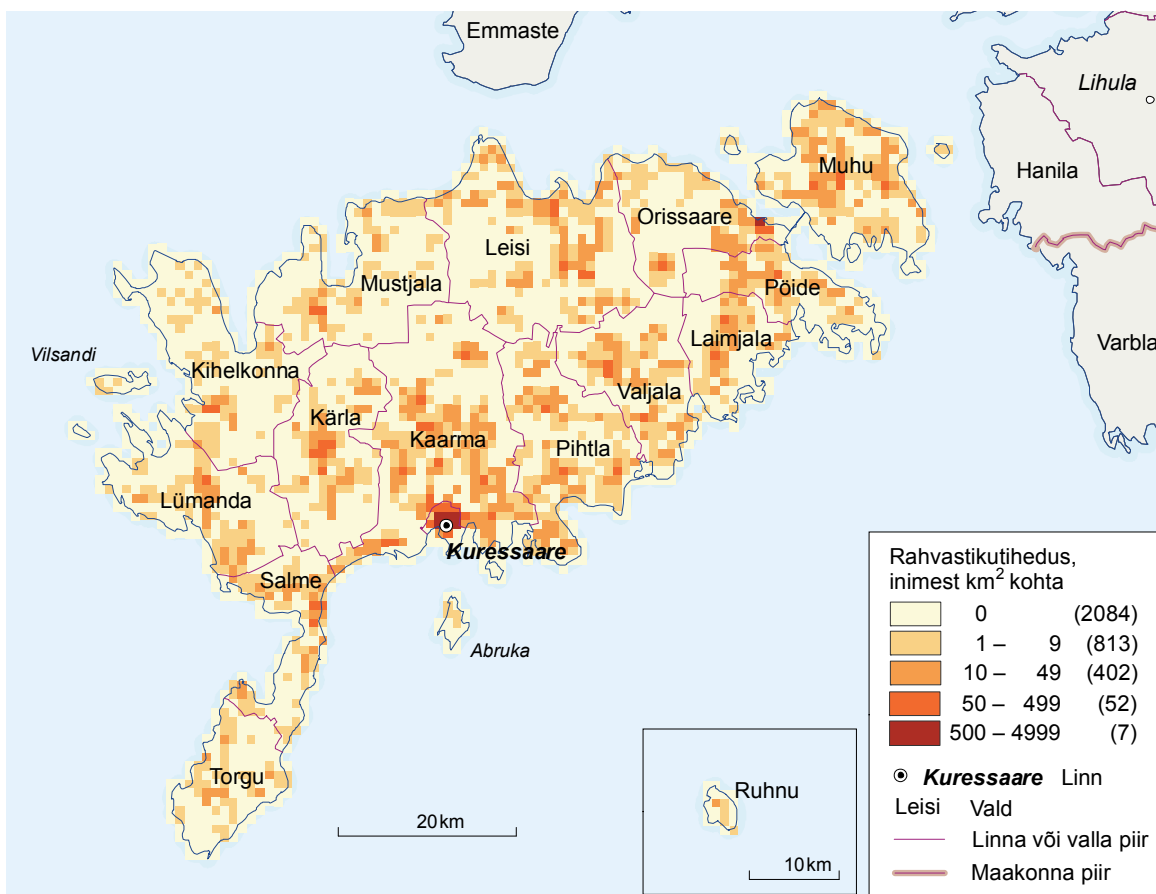
Joonis X-8. Rapla maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

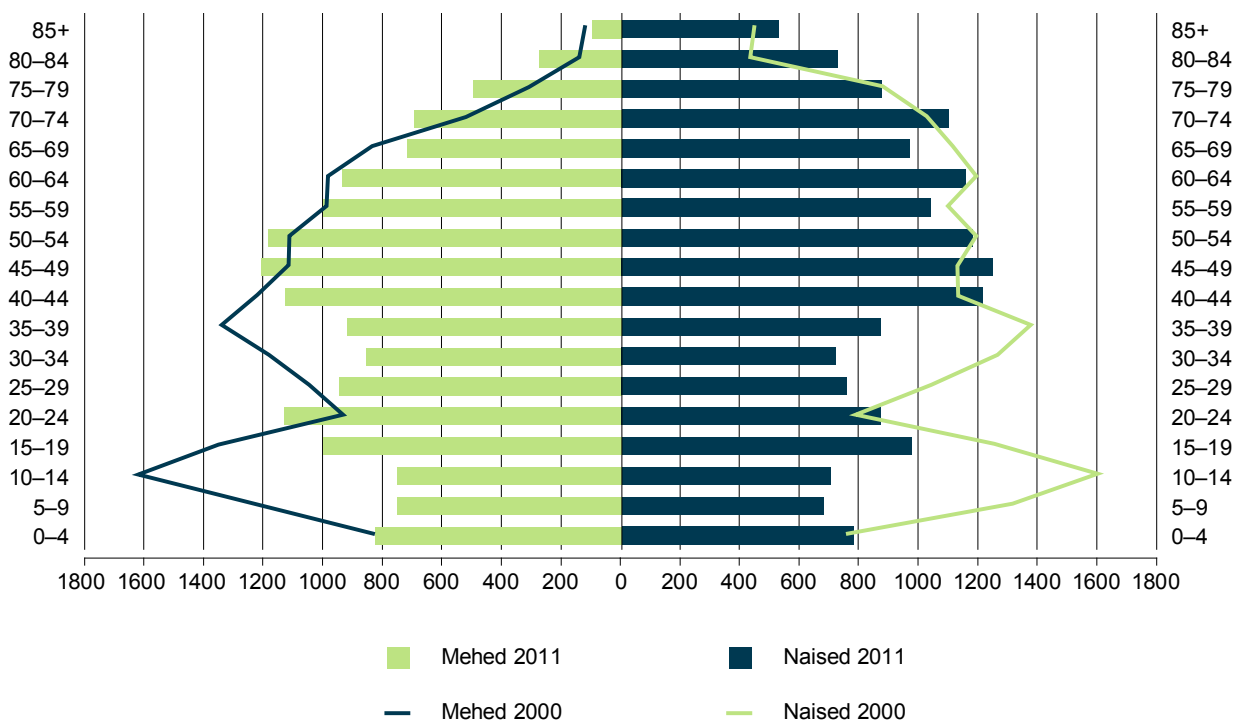
SAAREMAA

Saaremaa on alati olnud iseseisev maakond. Selle pindala on 2922 km² ehk 6,7% Eesti pindalast ja Saaremaal elab 31 317 inimest ehk 2,4% Eesti rahvastikust. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil XI-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel XI-1.

Kaart XI-1. Saare maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis XI-1. Saare maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

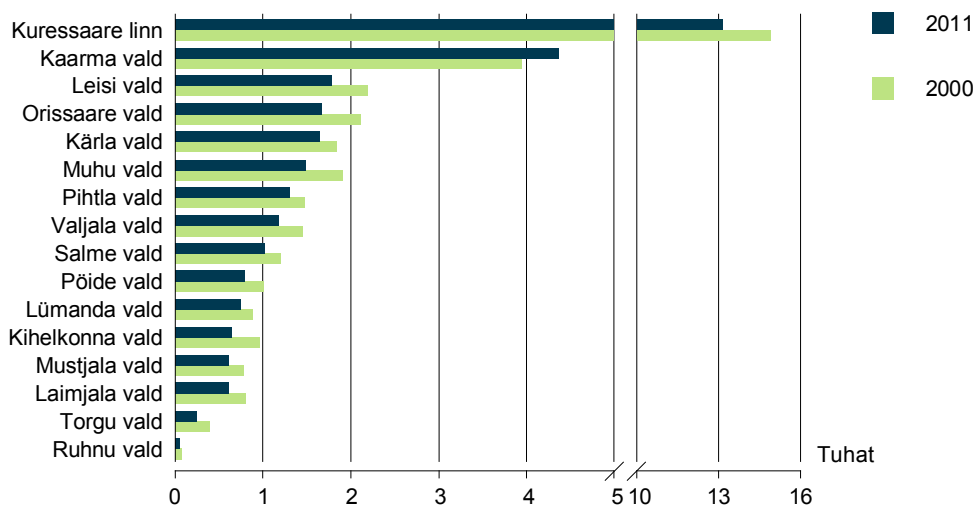

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

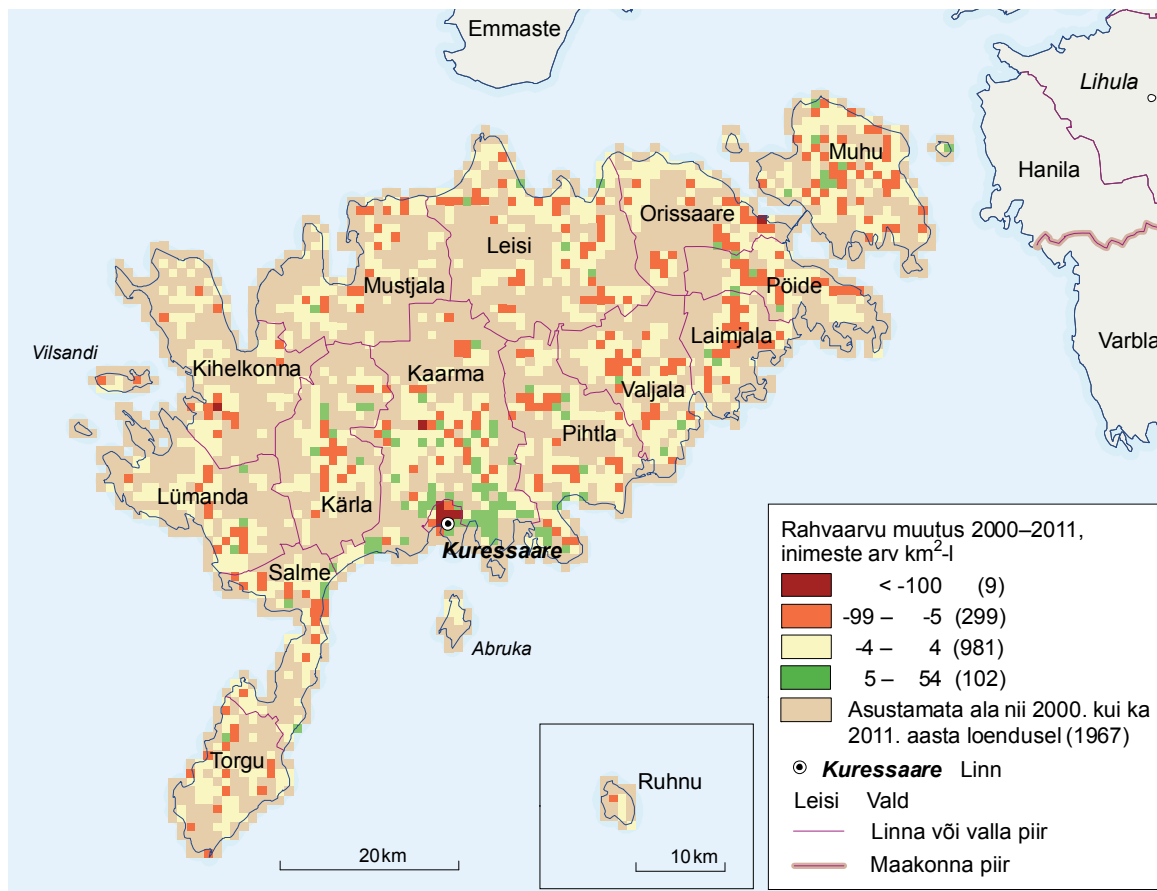
Saaremaa asustustihedus on 11 inimest ruutkilomeetri kohta, see on üks väiksemaid Läänemaa järel. Saaremaa koosseisu kuulub palju saari – iseseisvad vallad on Muhu ja pisike Ruhnu, kuid peale nende on veel hulk asustatud saari (Abruka, Viisandi, Vahase jt) ning laide, kus elab üksikuid inimesi (nt Kõinastu), kuid kus enamasti aasta ringi siiski ei elata. Saaremaa ainus linn Kuressaare kuulub Eesti vanimate hulka. Seal elab 13 166 inimest ehk 42% Saaremaa elanikkonnast.

Võrreldes 2000. aasta rahvaloendusega on Saaremaa elanikkond vähenenud 12,9% ja Kuressaare linna elanikkond 11,8%, samas on Kuressaare naabruses asuva Kaarma valla elanikkond 10% kasvanud. Kõige rohkem – üle kolmandiku – on elanikke kaotanud väike Torgu vald, kus inimeste keskmine vanus on praegu 50 aastat (joonis XI-2, kaart XI-2).

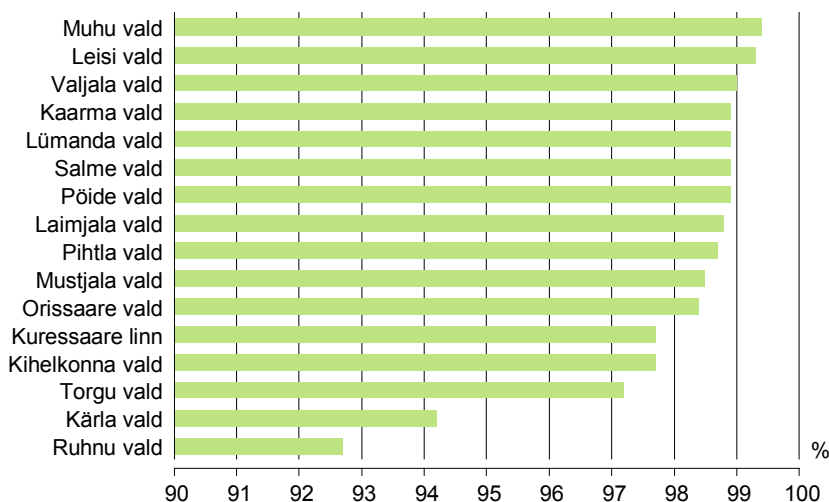
Joonis XI-2. Saare maakonna rahvastik, 31.03.2000, 31.03.2011

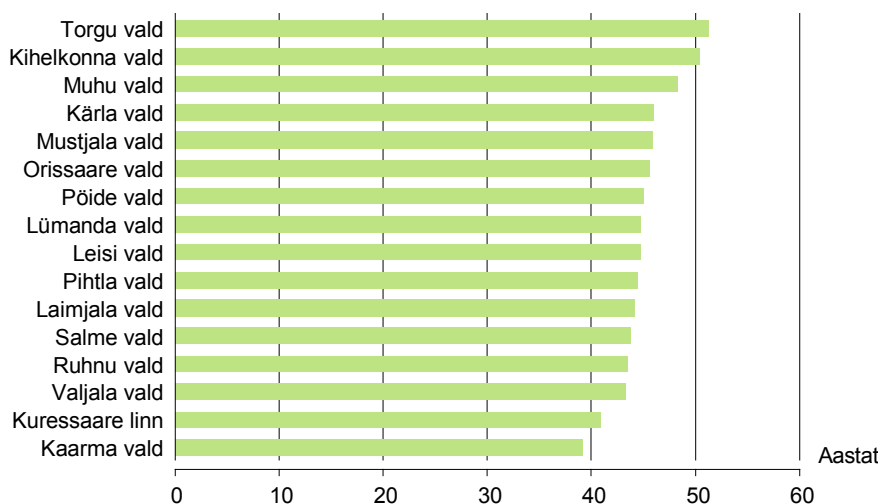
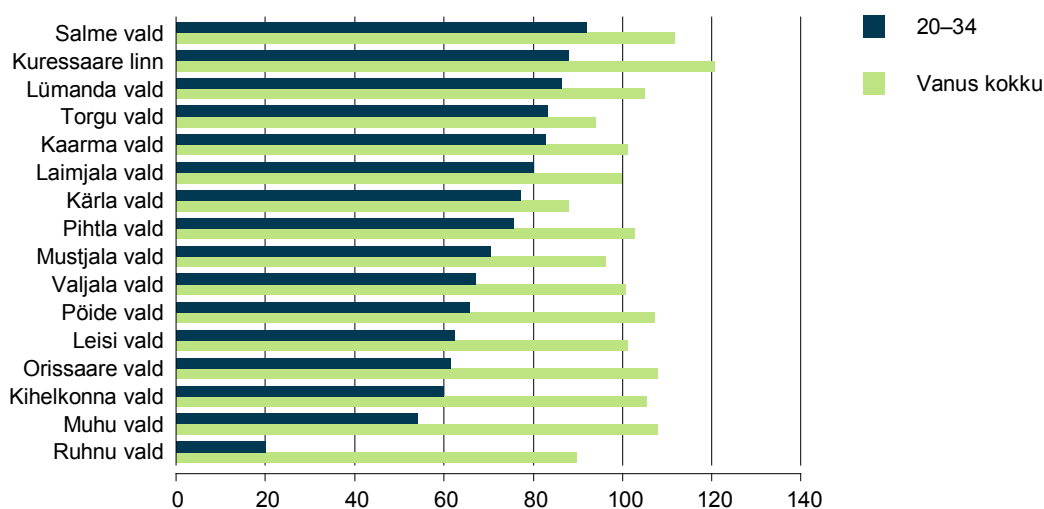
Kaart XI-2. Saare maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

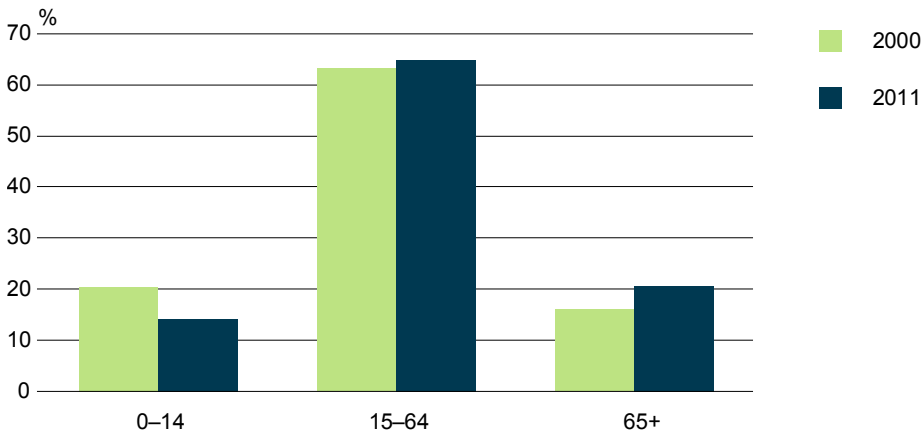
Saaremaa elanikest 98,1% on eestlased. See näitaja ei ole muutunud, küll aga on õige pisut muutunud elanikkonna koosseis üksikvaldades (joonis XI-3).

Joonis XI-3. Eestlaste osatähtsus Saare maakonnas, 31.12.2011

Mehi on Saaremaal Eesti keskmisest mõnevõrra rohkem – 100 mehe kohta on 109 naist. Samas on keskmine Saaremaa elanik Eesti keskmisest kaks aastat vanem. Vanuserühmade jaotus (vastavalt 14%, 65% ja 21%) näitab, et siin on lapsi 1% võrra ja tööelisi 2% võrra vähem riigi keskmisest, eakaid aga 3% võrra rohkem. Võrreldes eelmise loendusega on Saaremaal laste osatähtsus vähenenud keskmisest rohkem – 20%-st 14%-ni, kusjuures eakate osatähtsus ulatub ligi 21%-ni (joonised XI-4, XI-5, XI-6).

Joonis XI-4. Elanike keskmine vanus Saare maakonnas, 31.12.2011**Joonis XI-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Saare maakonnas, 31.12.2011**

Joonis XI-6. Vanuserühmade võrdlus Saare maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

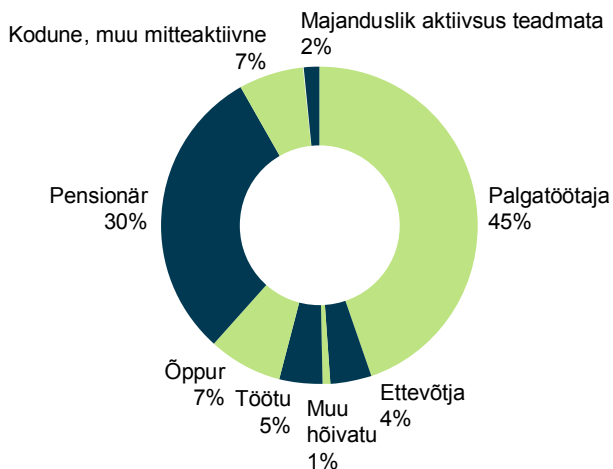
Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

Saaremaal elab 2,5% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest elanikest, see on üsna lähedane Saaremaa elanike osale riigi püselanikkonnas (2,4%).

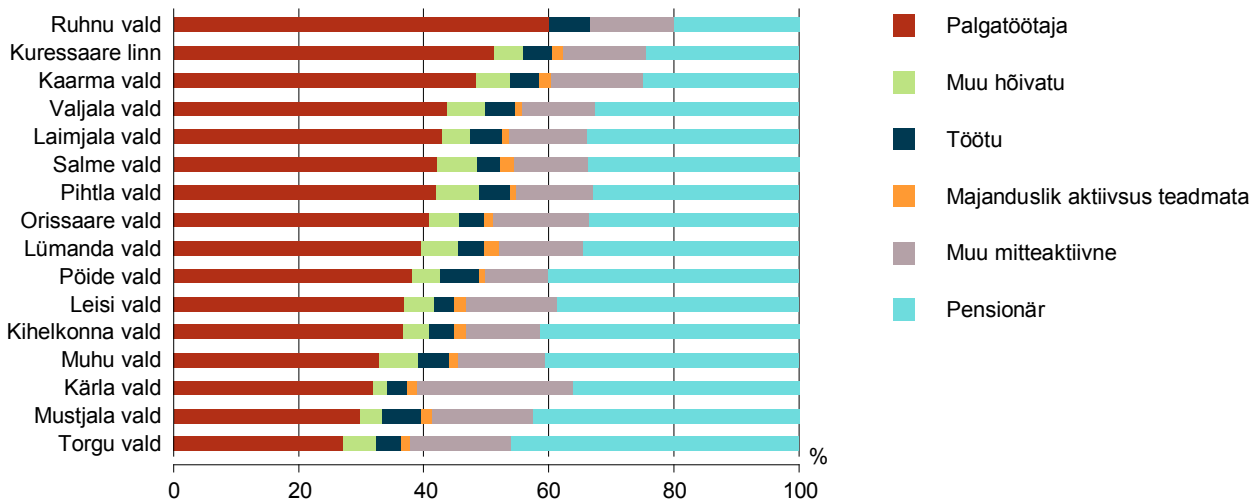
Kuigi Saaremaa elanikkonna sotsiaal-majanduslikus koosseisus ei ole teiste Eesti maakondadega võrreldes ühtegi silmapaistvat eripära, on see maakonnasiseselt siiski üsna vahelduv.

Kuressaare linn ja seda ümbritsev Kaarma vald paistavad silma palgatöötajate ning õppurite suhteliselt suure ja pensionäride ning muude mitteaktiivsete väikese osatähtsuse poolest. Samasugune on tillukese Ruhnu valla elanikkond. Seevastu Torgu, Mustjala ja Muhu vallas on palgatöötajaid suhteliselt vähe ning pensionäre palju. Torgu vallas on siiski keskmisest rohkem ettevõtjaid, sama kehtib Pihlta, Muhu ja Lümanda valla kohta. Töötuid ei ole üheski Saaremaa vallas üle riigi keskmise taseme (joonis XI-8).

Joonis XI-7. Saare maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

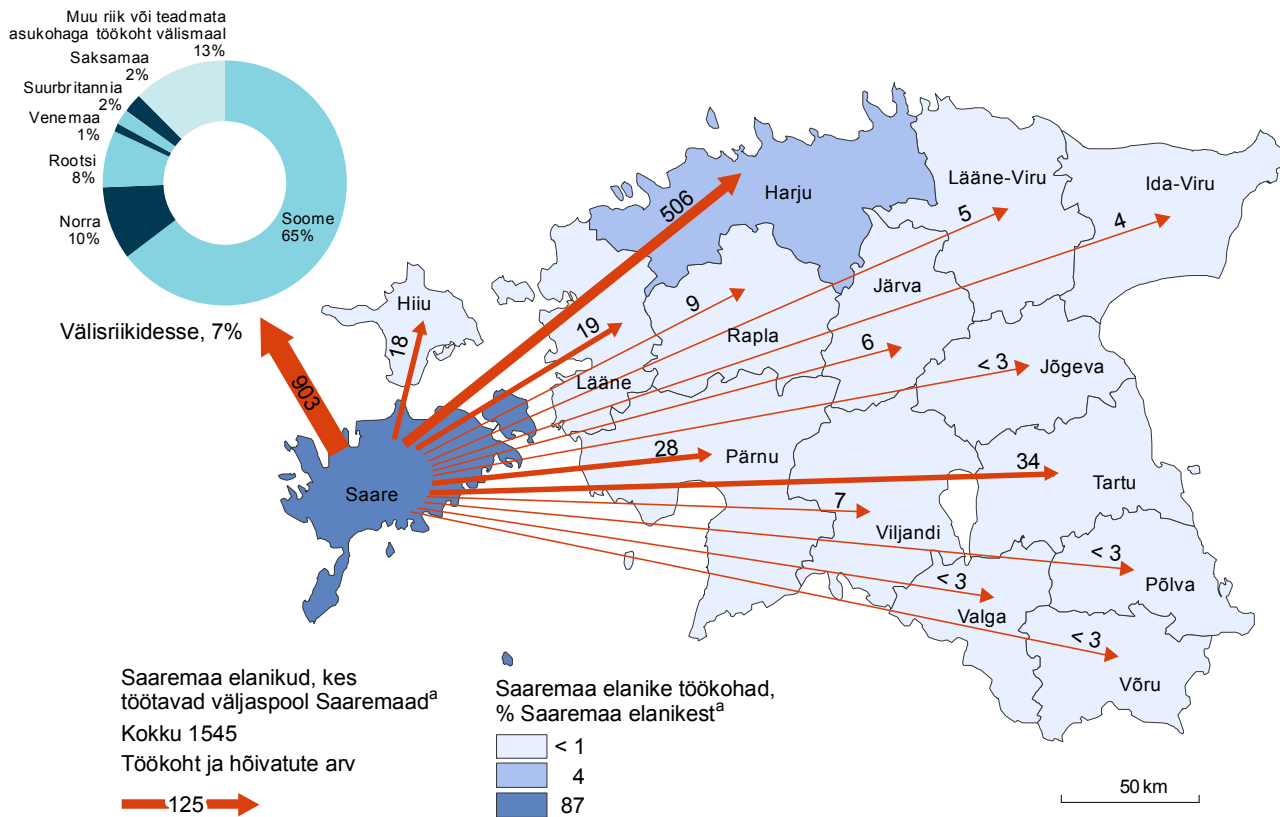

Joonis XI-8. Saare maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgis, 31.12.2011

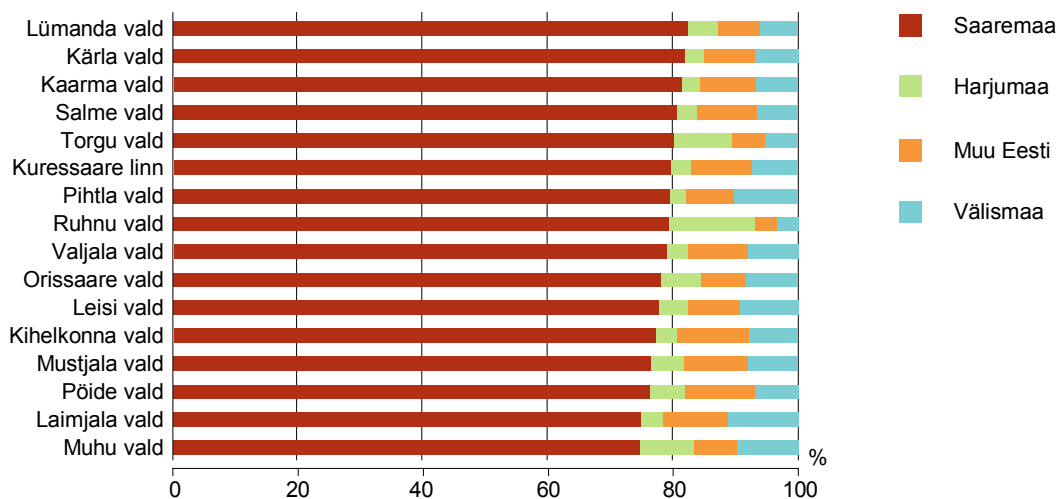
Saaremaa elanikud tänapäeval väga palju mandril tööl ei käi – ligi 80% saarlastest on töö leidnud kodusaaarel. Harjumaal teenib leiba siiski 9% Muhu ja 14% Ruhnu hõivatutest. Välismaal, peamiselt Soomes, töötab ligi 7% Saaremaal elavatest hõivatutest (kaart XI-3, joonis XI-9).

Kaart XI-3. Saare maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

10 592 inimese elu- ja töökoht on Saaremaal.

Joonis XI-9. Saare maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

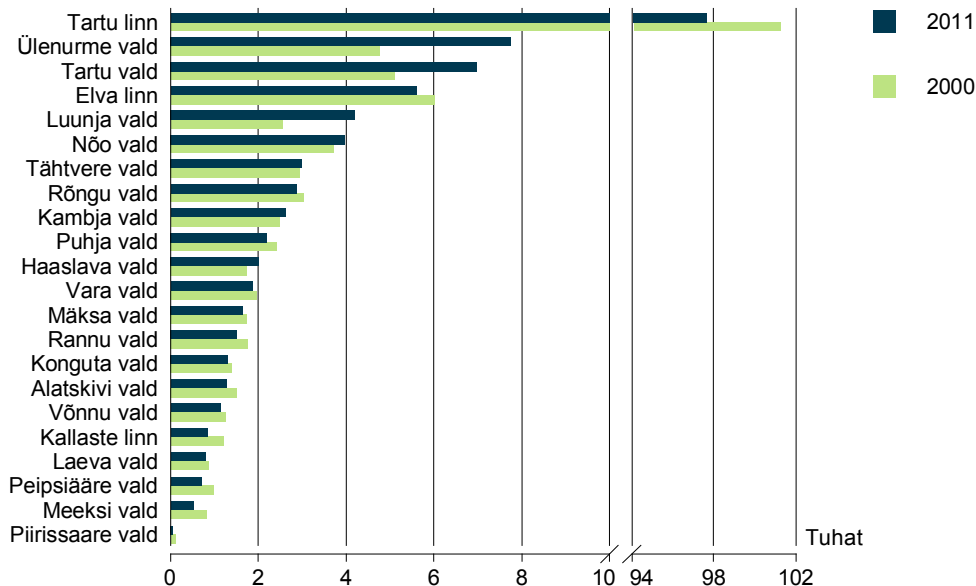
Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Tartumaa asustustihedus on Eesti kohta suur – üle 50 inimese ruutkilomeetril. Sellegi näitaja poolest on Tartumaa Harjumaa järel teisel kohal. Tartus on kolm linna – peale Eesti suuruselt teise linna Tartu veel Elva ja Kallaste. Linnades elab 69% Tartumaa elanikest.

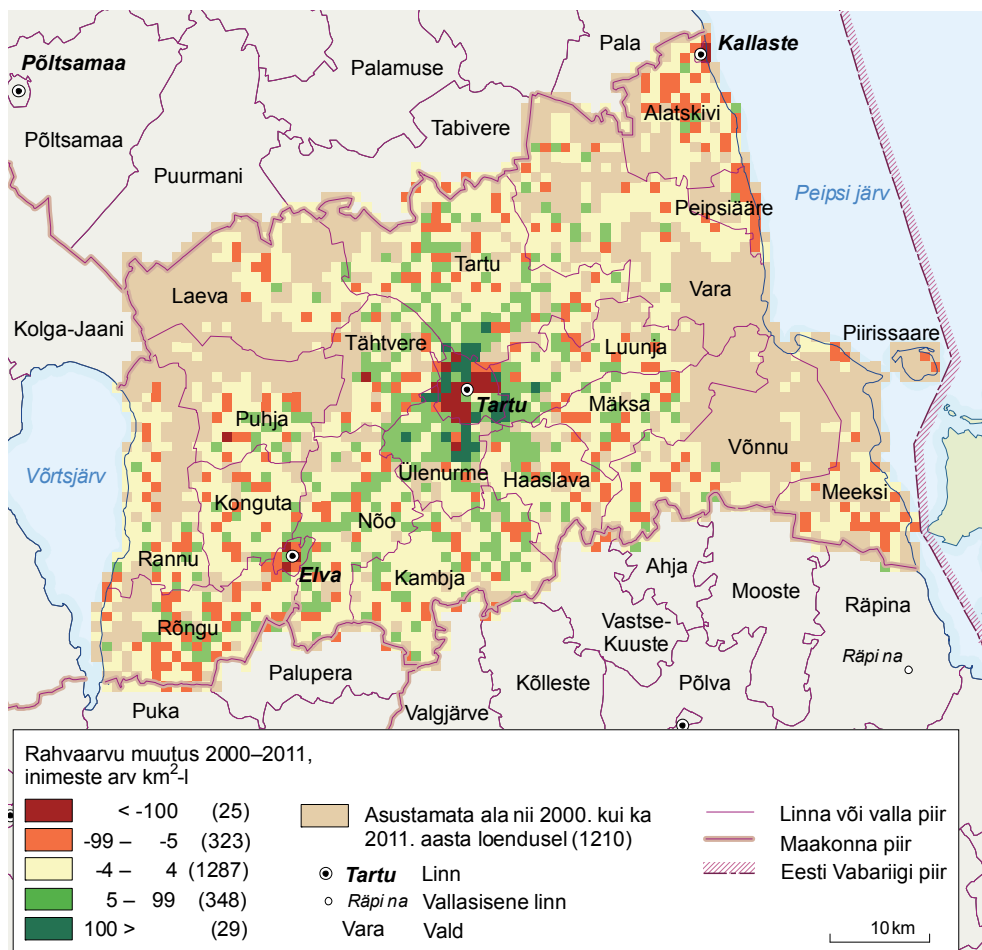
Tartumaa on ainus maakond peale Harjumaa, mille elanikkond ei ole eelmisest rahvaloendusest saadik kahanenud, vaid on koguni 0,6% kasvanud.

Tartu linna elanike arv on võrreldes eelmise loendusega siiski 3,5% vähenenud ja langenud alla 100 000 piiri, kuid seda kompenseerib linnalähedaste valdade – Ülenurme, Tartu ja Luunja – rahvaarvu märgatav kasv. Elanikke on kõige rohkem kaotanud Piirissaare vald, kuid samuti Kallaste linn ning Peipsiääre ja Meeksi vald Peipsi järve ääres (joonis XII-2, kaart XII-2).

Joonis XII-2. Tartu maakonna rahvastik, 31.03.2000, 31.03.2011

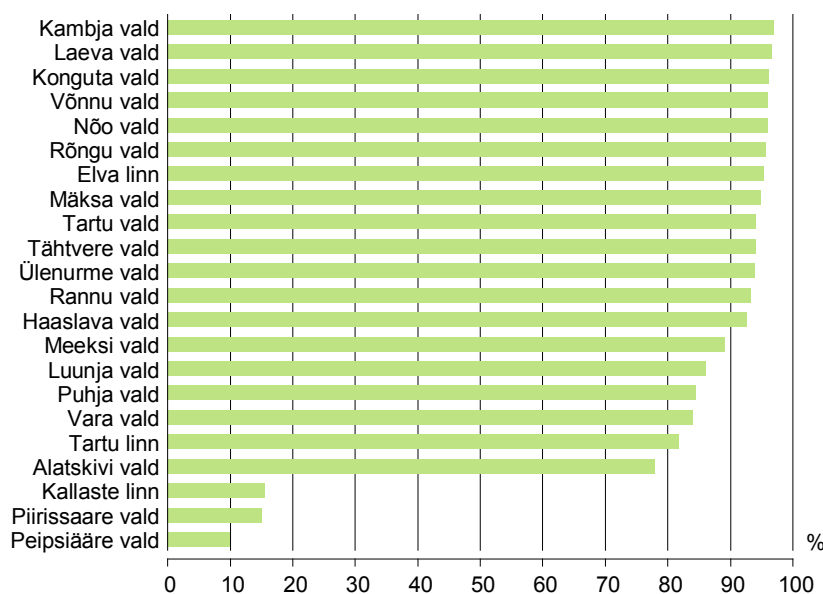

Kaart XII-2. Tartu maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

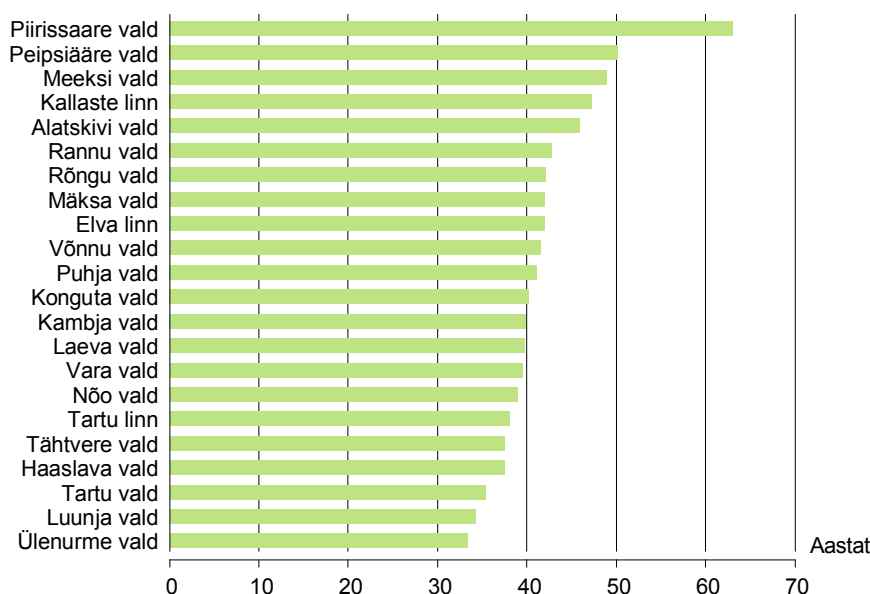
Tartu maakonnas on eestlaste osatähtsus alates 2000. aastast suurenenud 2,5% võrra ja jõudnud 84,7%-ni, ka Tartu linnas ületab eestlaste osatähtsus nüüd 80%. Põliselt venekeelsed on Peipsi-äärsed külad, Kallaste linn ja Piirissaare, kus juba mitusada aastat elab vene vanausuliste kogukond.

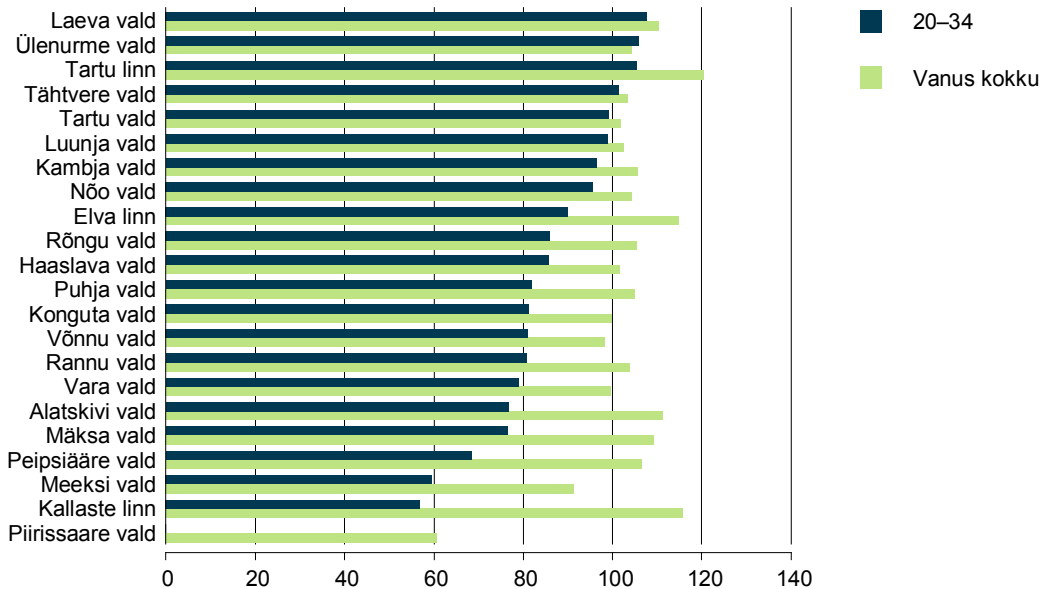
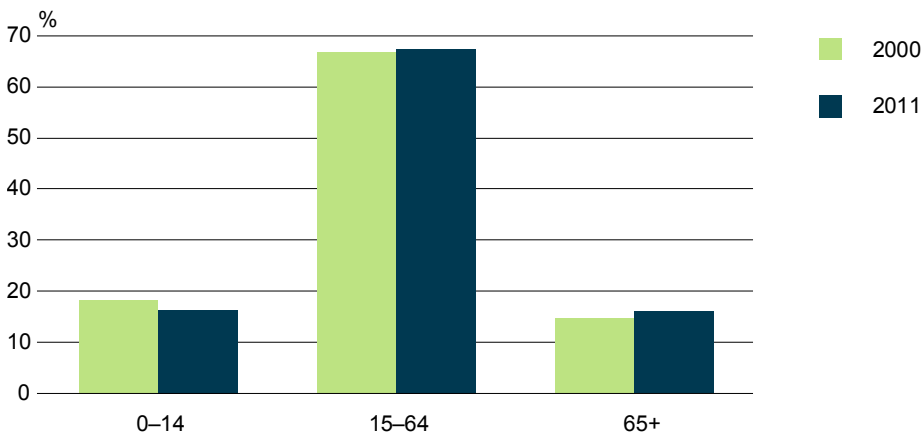
Joonis XII-3. Eestlaste osatähtsus Tartu maakonnas, 31.12.2011

Tartumaa keskmine elanik on kõigi Eesti maakondade võrdluses noorim – 38,2-aastane ehk 2,5 aastat noorem keskmisest eestimaalasest. Põhjus on tudengite suur osatähtsus Tartus ja selle ümbruses. Ka Tartu linna lähivaldade elanikkond on võrdlemisi noor. Naiste ja meeste vahekord aga on lähedane riigi keskmisele: 100 mehe kohta elab Tartumaal 115 naist. Kõigist teistest valdadest erineb radikaalselt Peipsi järve saarel asuv Piirissaare, kus elanikkond on vägagi maskuliinne – 100 mehe kohta on 60 naist – ja elanike keskmine vanus on 63 aastat. Kuigi ka Tartumaal on vanuserühmade vahekord viimase tosina aasta jooksul ebasoodsamaks muutunud, on siin praegu lapsi pisut rohkem kui eakaid – vastavalt 16,4% ja 16%.

Joonis XII-4. Elanike keskmine vanus Tartu maakonnas, 31.12.2011

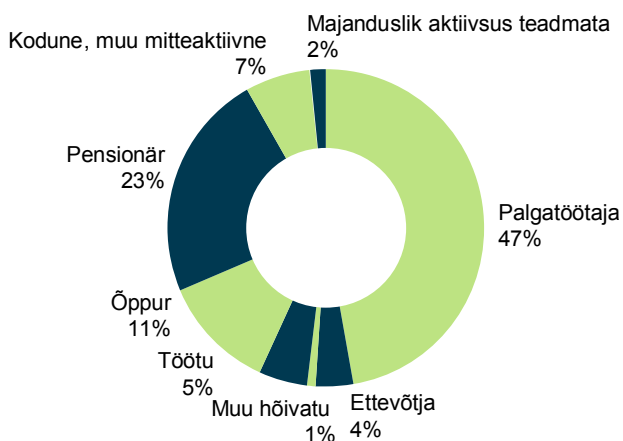
Joonis XII-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Tartu maakonnas, 31.12.2011

Joonis IV-6. Vanuserühmade võrdlus Tartu maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööranne

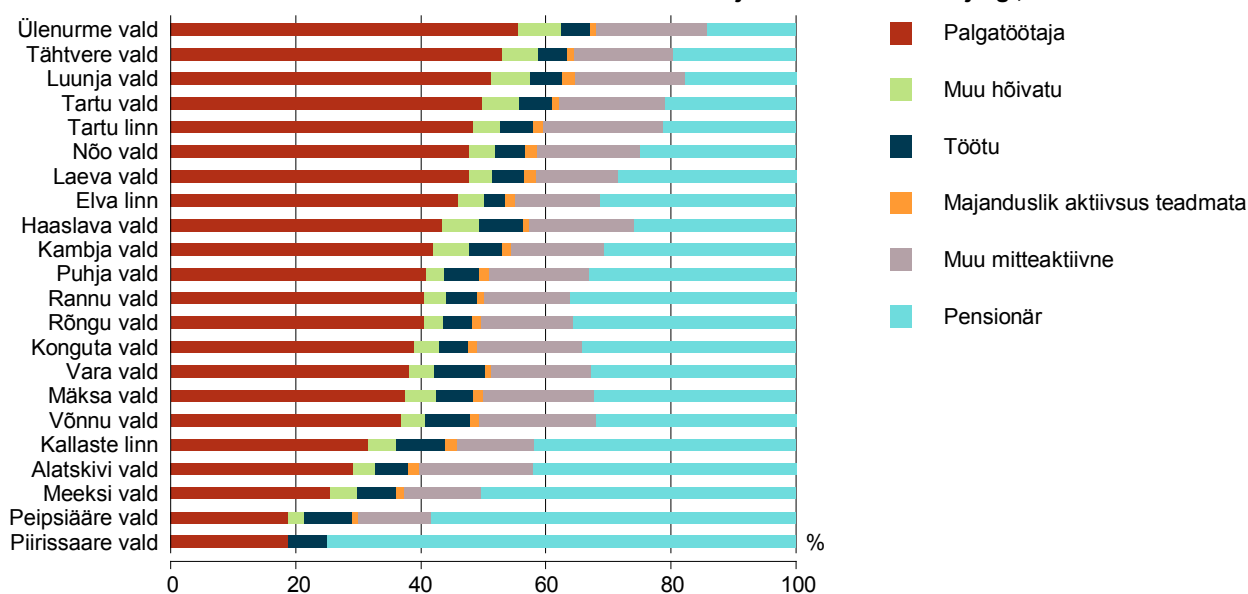
Tartumaal elab 11,5% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest püsielanikest, see on üsna lähedane Tartumaa elanike osale riigi püsielanikkonnas (11,6%). Erinevus tuleneb laste suuremast osatähtsusest võrreldes riigi keskmisega.

Tartumaa elanikkond on oma sotsiaal-majandusliku seisundi poolest äärmiselt kirev. Luunja, Tartu, Tähtvere ja eriti Ülenurme vald on tüüpilised valglinnastumise piirkonnad suure töötajate arvu ja väikese mitteaktiivsete ja pensionäride osatähtsusega. Tartumaa elanikkonna eripära on suur õppurite, s.o tudengite osatähtsus, neid on märkimisväärselt palju nimelt linnalähedastes valdades. Kuid Tartumaal on ka väga teistmoodi valdu. Kahtlemata on Eesti kõige omanäolisem vald Piirissaare, kus alla veerandi kõigist vähemalt 15-aastastest elanikest töötab ja kõik ülejäänud on pensionärid. Palju ei erine sellest ka Peipsiääre ja Meeksi vald, kus on samuti palgatöötajaid vähe ja üle poole vähemalt 15-aastastest on pensionärid. Töötuid on Tartumaal keskmisest vähem, neid leidub eeskätt maakonna keskusest eemal – Peipsiääre, Meeksi, Võnnu ja Vara vallas ning Kallaste linnas. Õppureid on lisaks Tartu linnale ja selle lähivaldadele rohkesti ka Elva linnas ja Nõo vallas. Enamikus Tartumaa valdadest ja linnadest on pensionäre alla riigi keskmise taseme (joonis XII-8).

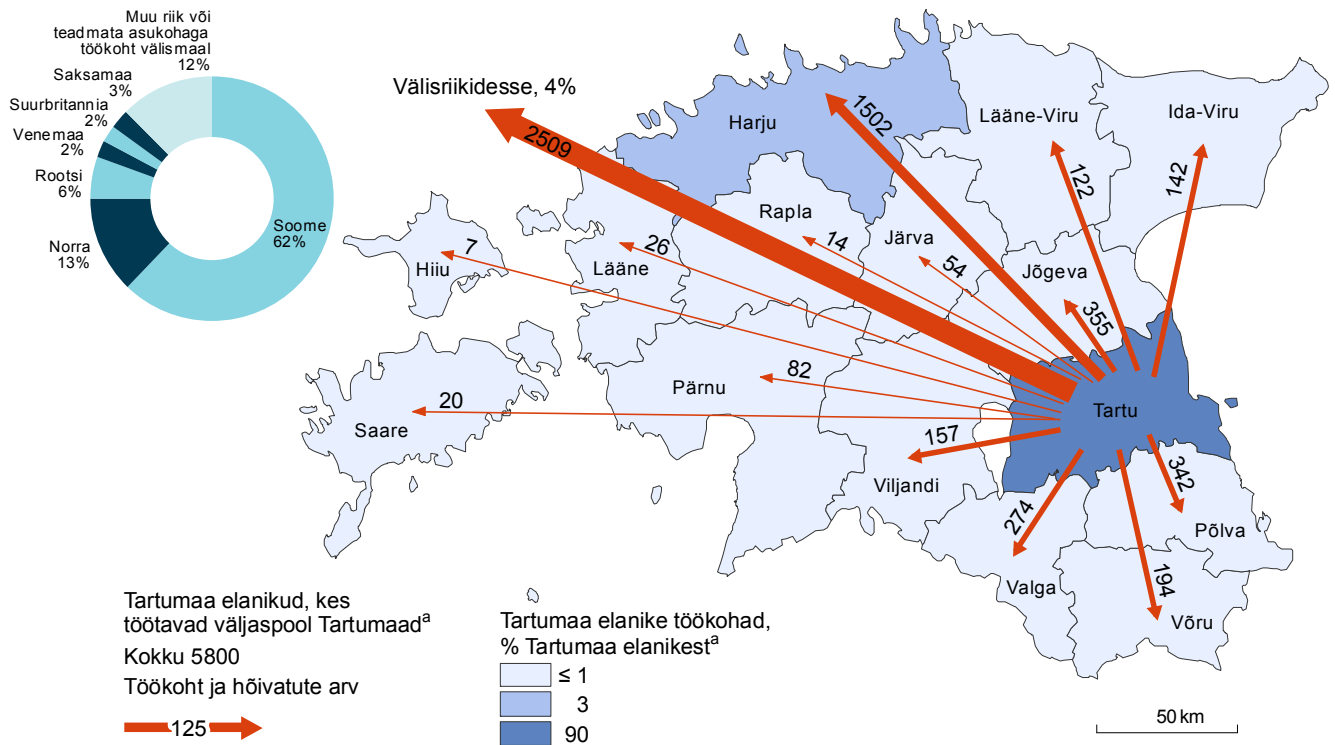
Joonis XII-7. Tartu maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

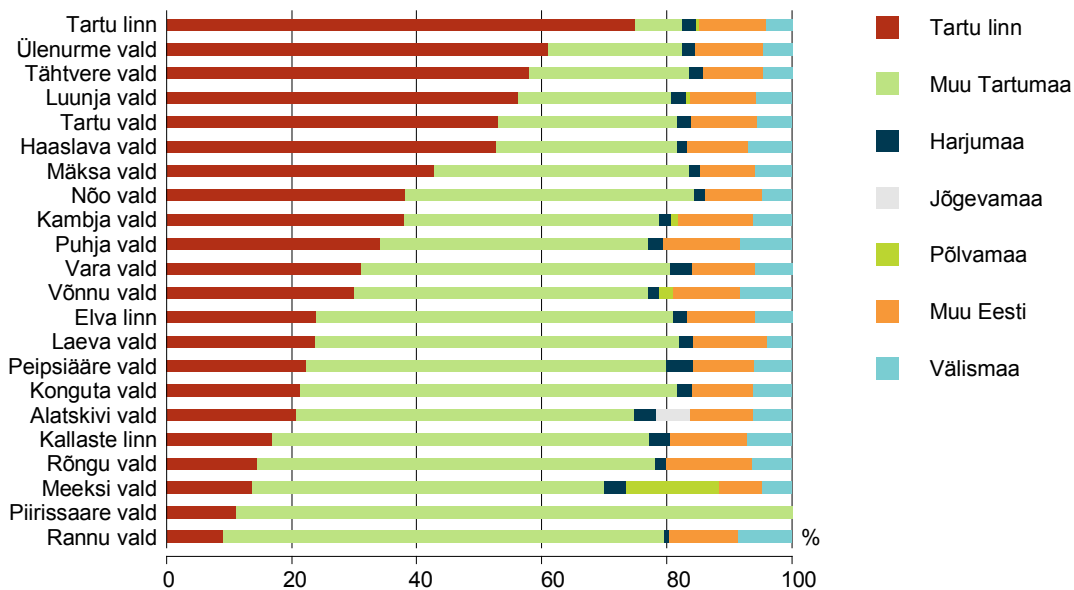
Joonis XII-8. Tartu maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Kõigist Tartumaa hõivatutest 64% töötab Tartu linnas, mujal Tartumaal töötab neist veel 18%. Seega annab Tartumaa tööd 82%-le oma maakonna hõivatutest, mis on suhteliselt suur näitaja. Harjumaal töötab 3,5% Tartumaa hõivatutest – osatähtsus pole küll suur, ent Tartumaa suure elanike arvu tõttu tähendab see siiski rohkem kui 1500 inimese tööranget. Väiksemal määral töötatakse ka naabervaldades, näiteks Alatskivi vallas Jõgevamaal ja Meeksi vallas Põlvamaal. Välismaal töötab ligi 4% Tartumaa hõivatutest, populaarseim sihtkoht on Soome (kaart XII-3, joonis XII-9).

Kaart XII-3. Tartu maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

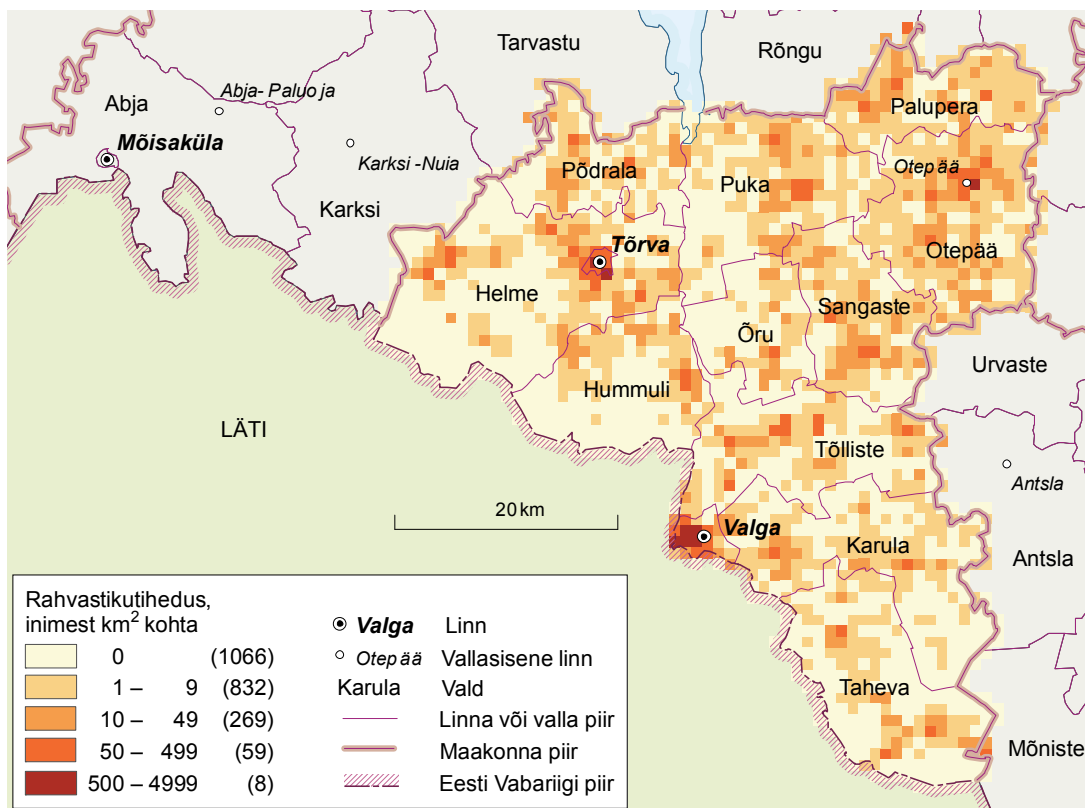
53 575 inimese elu- ja töökoht on Tartumaal.

Joonis XII-9. Tartu maakonna hõivatud töökoha asukoha järgi, 31.12.2011

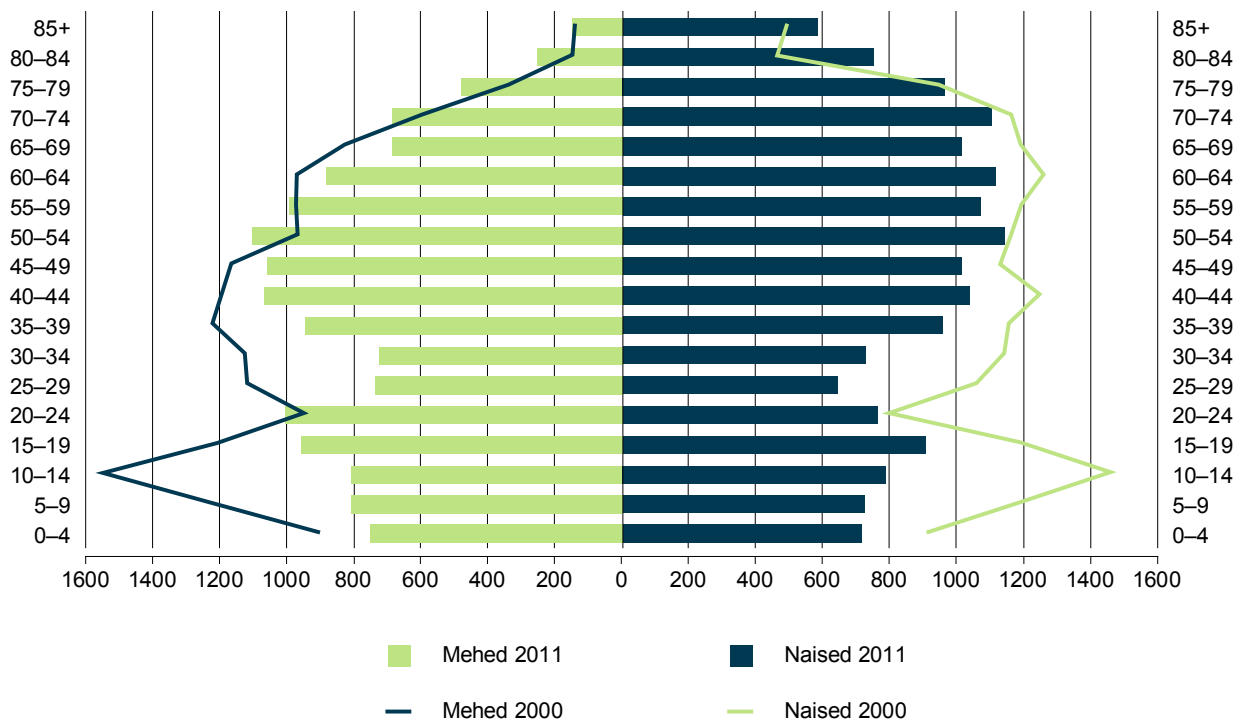
VALGAMAA

Valga maakond loodi pärast I maailmasõda, kui Eesti ja Läti vabariigi vahele tõmmati esimest korda riigipiir ja jagati Valga/Valka linn. Maakond moodustati naabermaakondade (peamiselt Viljandimaa ja Tartumaa) valdadest. Valgamaa pindala on 2044 km² ehk 4,7% Eesti pindalast, sellest väiksem on vaid Hiiumaa. Valgemaal elab 30 123 inimest ehk 2,3% Eesti elanikest. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil XIII-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel XIII-1

Kaart XIII-1. Valga maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis XIII-1. Valga maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

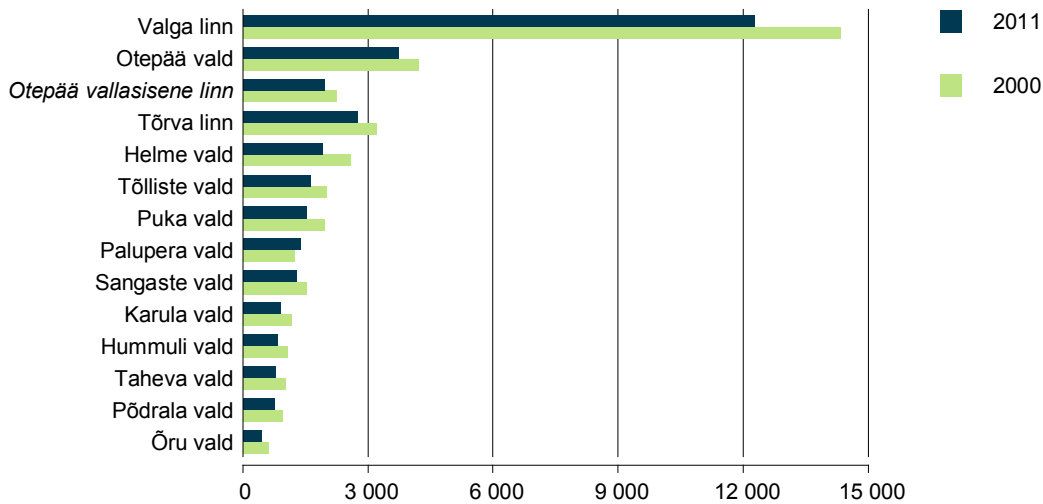

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

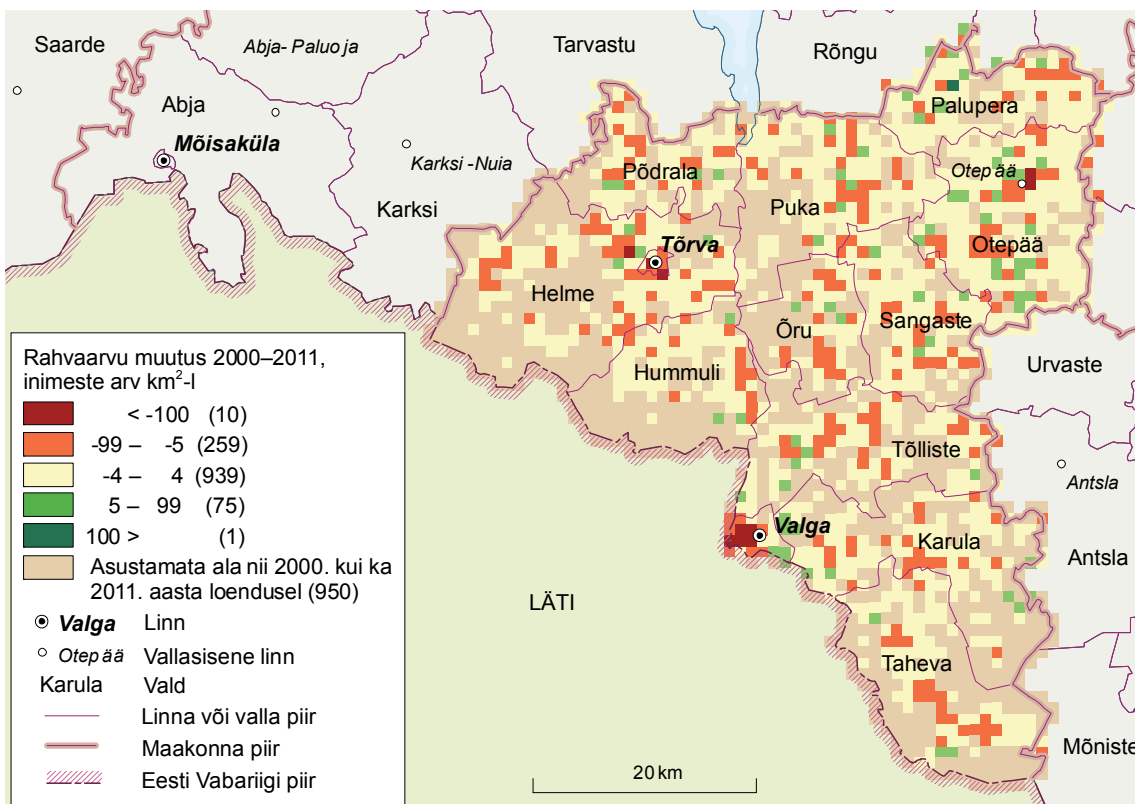
Valgamaa asustustihedus on 15 inimest ruutkilomeetri kohta, see on poole väiksem Eesti keskmisest. Siiski ei kuulu Valgamaa eriti hõredalt asustatud maakondade hulka. Valgamaal on kaks linna – maakonnakeskus Valga ja Tõrva –, neis elab kokku pool Valgamaa elanikest. Koos vallasise Otepää elanikega tõuseb linlaste osatähtsus Valgamaal 56%-ni.

Eelmisest rahvaloendusest möödunud aja jooksul on Valgamaa elanikkond kahanenud 15,8%, peaaegu sama palju – 14,4% – on vähenenud ka Valga linna rahvaarv. Võrdlemisi ühtlaselt on kahanenud kõik vallad (v.a Palupera), mõõdukamalt on kahanenud turismile orienteeritud Otepää elanikkond. Ligi veerandi elanikest on kaotanud Helme, Taheva ja Öru vald (joonis XIII-2, kaart XIII-2).

Joonis XIII-2. Valga maakonna rahvastik, 31.03.2000, 31.03.2011

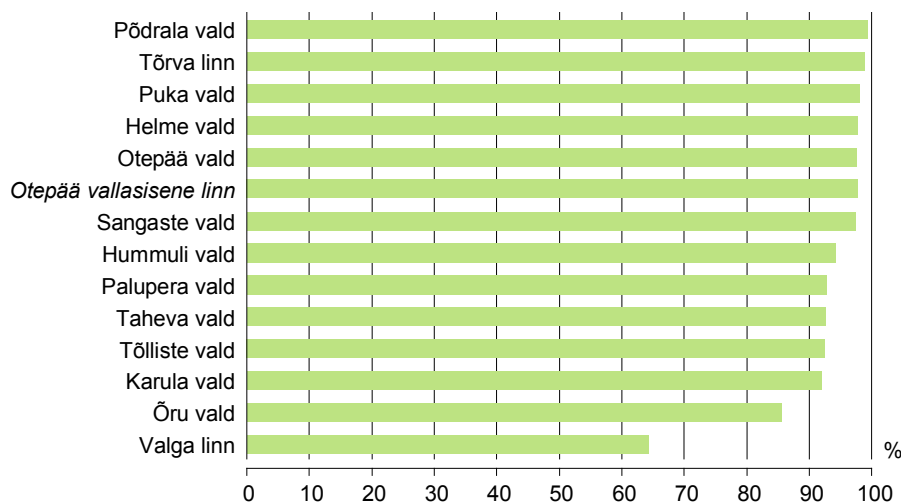

Kaart XIII-2. Valga maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

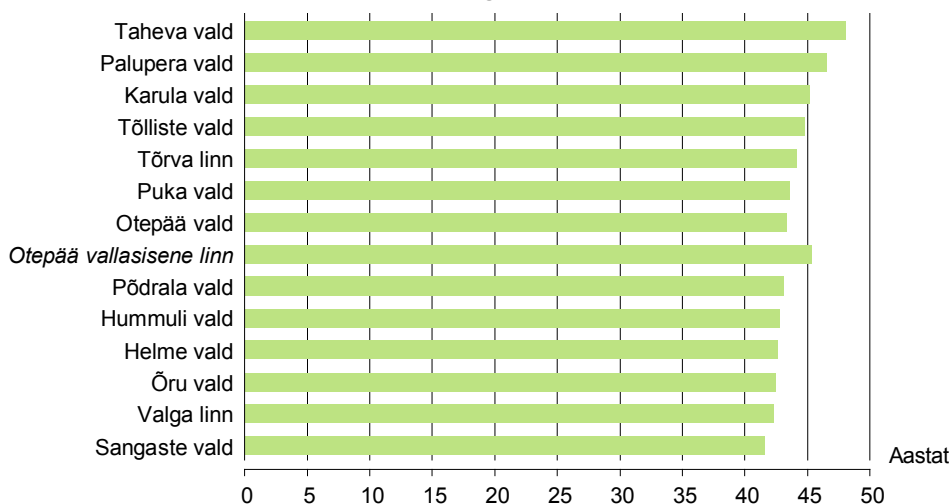
Valgamaa elanikest on eestlasi 83%, suhteliselt väiksem on eestlaste arvukus vaid Ida-Virumaal ja Harjumaal. Valga linna elanikest on eestlasi vaid 64%, kuid kahe rahvaloenduse vahel on see näitaja ligi 2% võrra suurenenud. Enamikus maakonna valdades on siiski üle 90% elanikest eestlased.

Joonis XIII-3. Eestlaste osatähtsus Valga maakonnas, 31.12.2011

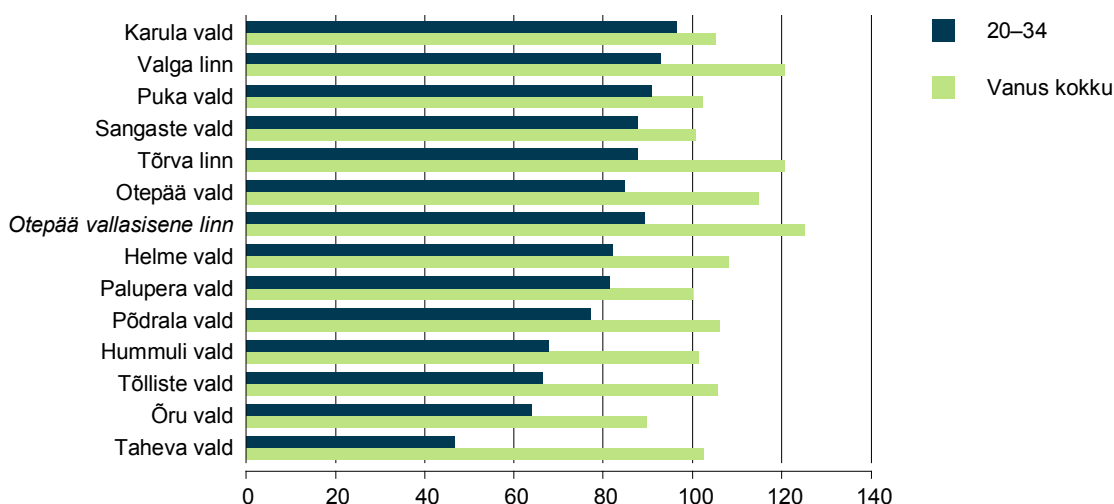

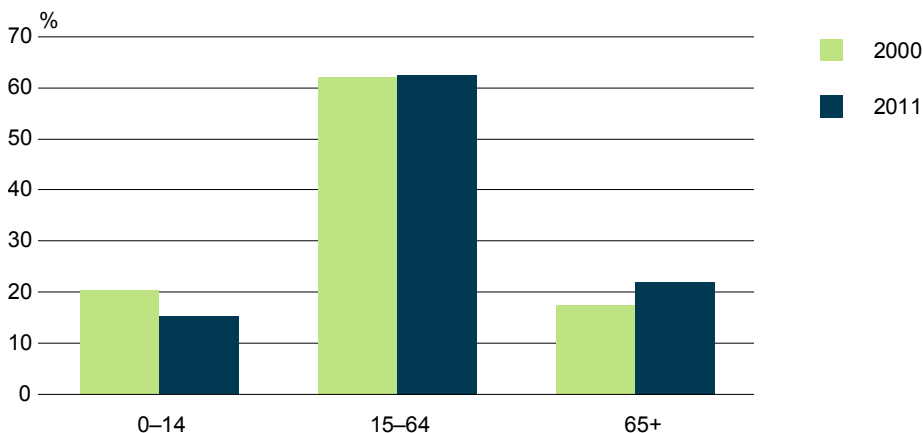
Valgamaa elanike keskmine vanus – 43,2 aastat – on 2,5 aastat kõrgem riigi keskmisest, meeste osatähtsus on samuti keskmisest veidi suurem – 100 mehe kohta on naised 113. Üheski Valgamaa vallas ei ole keskmine vanus alla 40 aasta. Eriti eakas on elanikkond Taheva vallas (48 aastat), kõrge on see näitaja ka Paluperas. Eeskätt on kahanenud tööaliste ja kasvanud eakate arv – tööelisi on siin napilt 63%, eakaid aga üle 22% – erinevus riigi keskmisega võrreldes on üle 4%. Laste osatähtsus on siiski riigi keskmisel tasemel (joonised XIII-4, XIII-5, XIII-6).

Joonis XIII-4. Elanike keskmine vanus Valga maakonnas, 31.12.2011

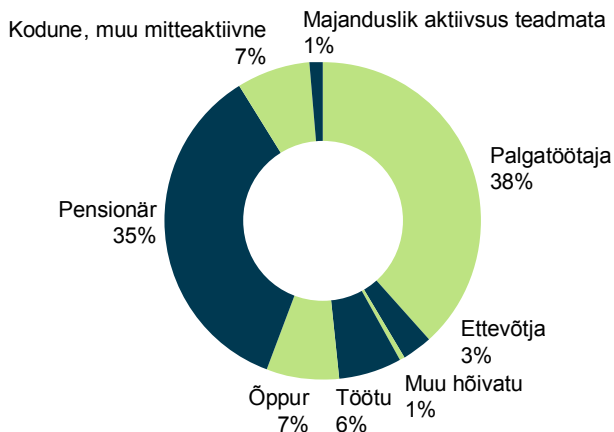
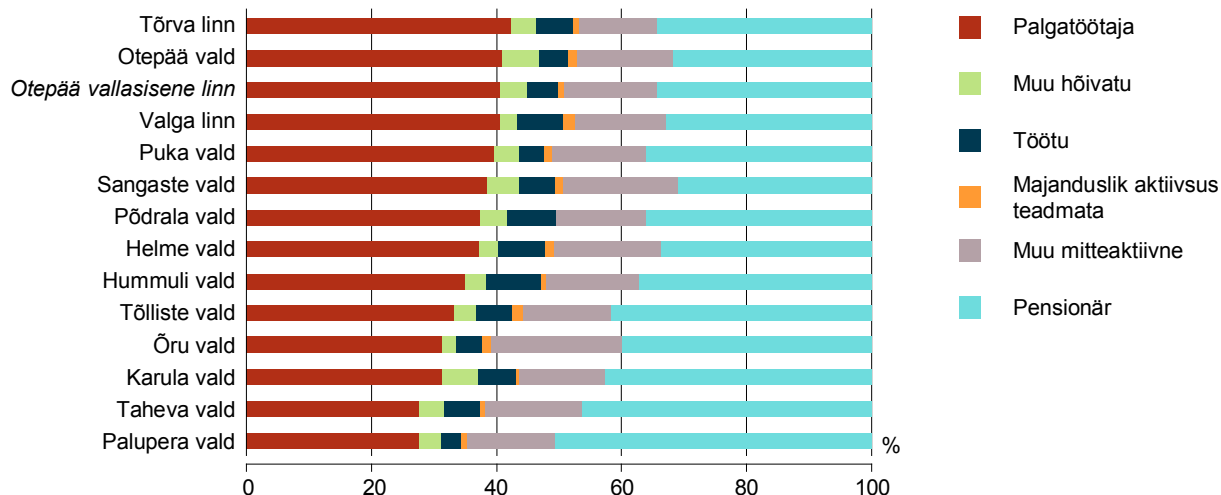
Joonis XIII-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Valga maakonnas, 31.12.2011

Joonis XIII-6. Vanuserühmade võrdlus Valga maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööranne

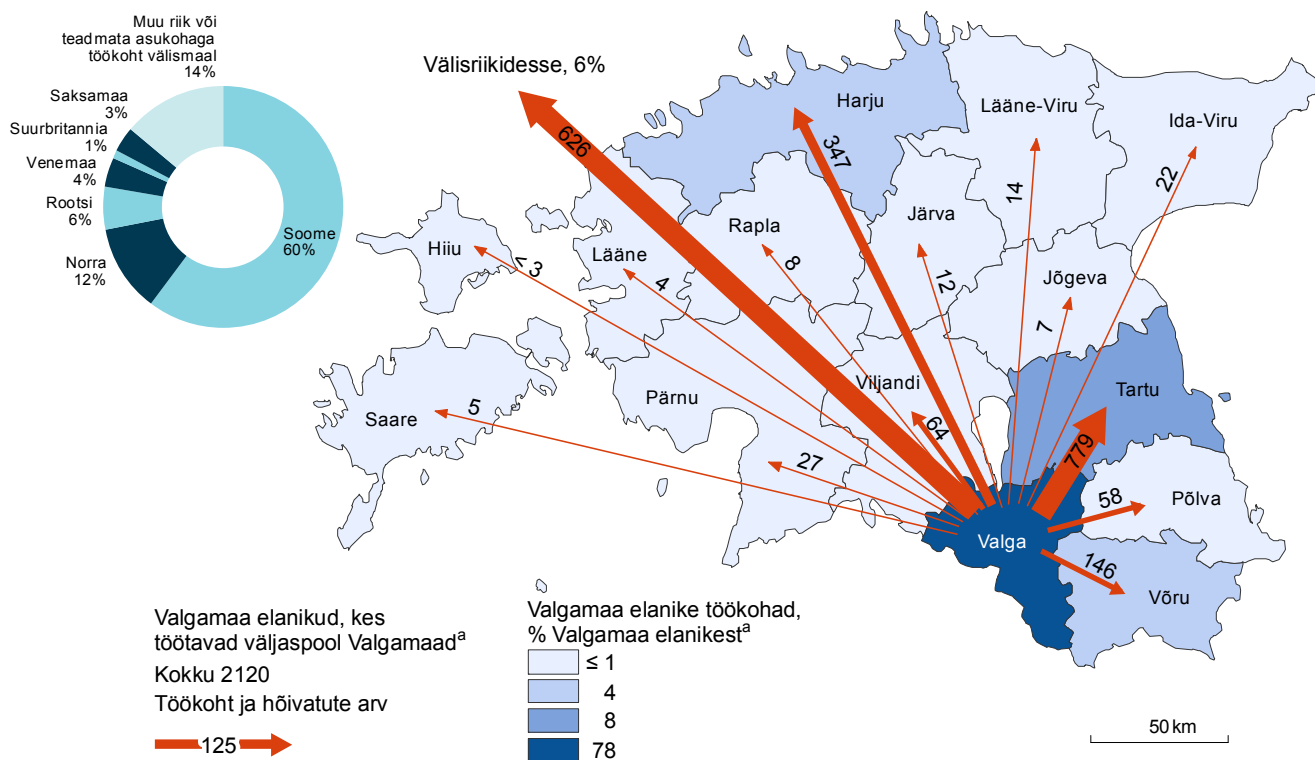
Valgamaal elab 2,3% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest elanikest, see vastab Valgamaa elanike osale riigi püsielanikkonnas (2,3%). Valgamaa on maakond, kus pensionäride osatähtsus on suur ja seda suuresti palgatöötajate arvel.

Valgamaal on pensionäre suhteliselt palju, nende arv on võrdlemisi lähedane palgatöötajate arvule. Soodsamas seisus on selles mõttes Tõrva linn ja Otepää vald. Need paigad edestavad palgatöötajate ning pensionäride suhte poolest ka maakonnakeskust Valga linna, millel pole erilist positiivset mõju ka oma naabervaldadele Karulale ja Tõllistele. Palgatöötajate osatähtsus on kõige väiksem maakonna põhjaservas paiknevas Palupera vallas ja lõunaservas Taheva vallas. Ettevõtjaid on rohkem Karulas ja Otepääl, töötuid Helme, Hummuli ja Põdrala vallas (joonised XIII-7, XIII-8).

Joonis XIII-7. Valga maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

Joonis XIII-8. Valga maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

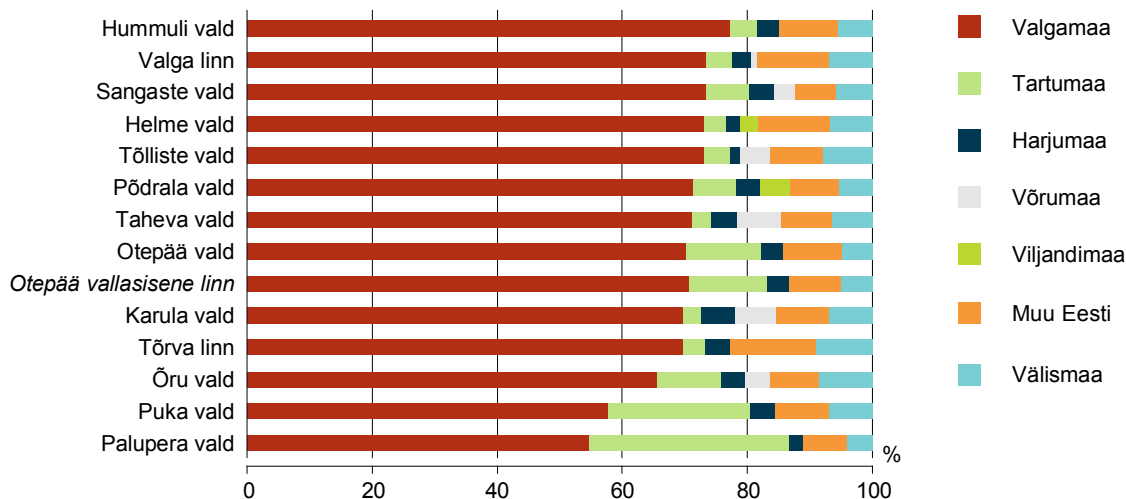
Valgamaal käib oma maakonnas tööl 71% hõivatutest, seda on vähem kui enamikus Eesti maakondades. Peamine töörände sihtkoht on Tartumaa, kus töötab 7% Valgamaa hõivatuid, eriti neist, kes elavad Palupera ja Puka vallas. Harjumaal käib tööl 3% Valgamaa elanikest. Taheva ja Karula vallast käiakse tööle ka Võrumaale. Ligi 6% Valgamaa hõivatutest käib tööl välismaal, kusjuures suurim on välismaal töötajate protsent Tõrvas (kaart XIII-3, joonis XIII-9).

Kaart XIII-3. Valga maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

7619 inimese elu- ja töökoht on Valgamaal.

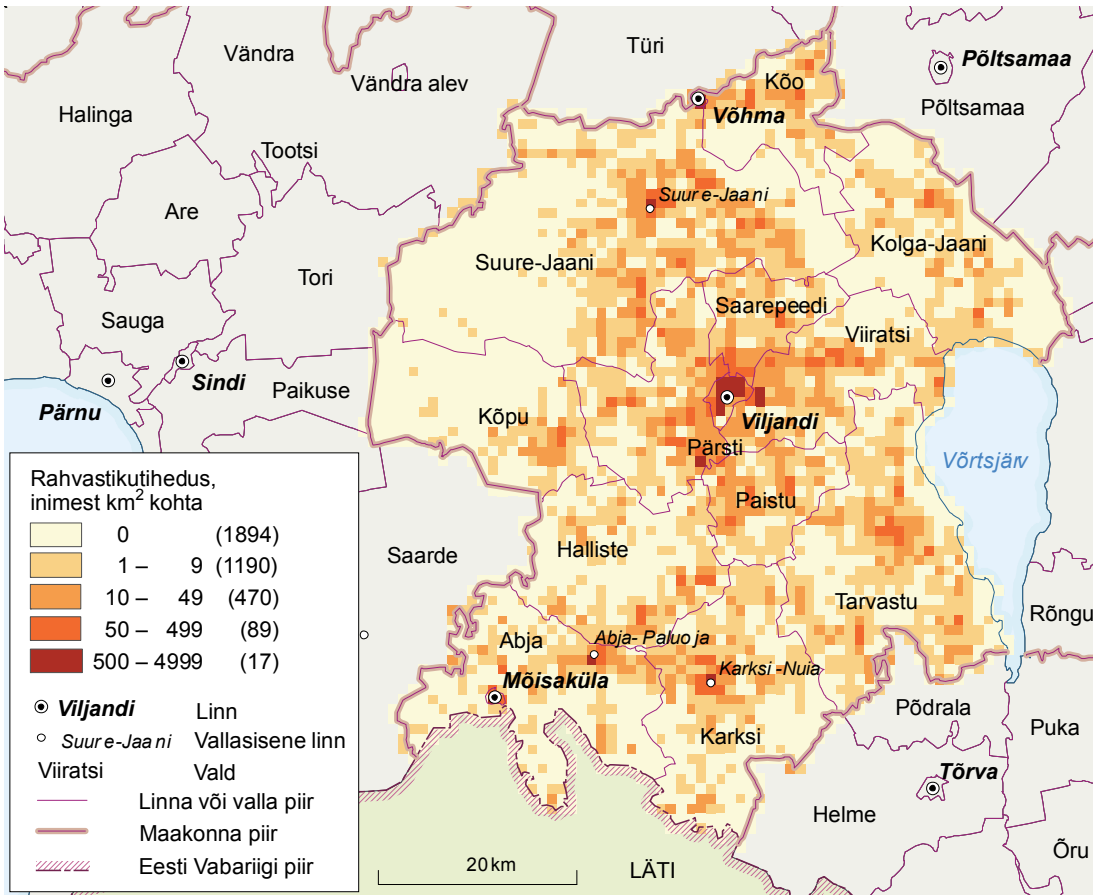
Joonis XIII-9. Valga maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

VILJANDIMAA

Viljandimaa on üks Eesti iidsetest maakondadest. Ka maakonna keskus, kunagine hansalinn Viljandi, on aukartust äratava ajalooa. Viljandi linn on elanike arvult Eestis seitsmes. Viljandimaa pindala on 3422 km² – ligi 8% Eesti pindalast. Maakond on pindalalt Pärnumaa, Harjumaa ja Lääne-Virumaa järel neljas. Viljandimaal elab 47 599 inimest ehk 3,7% Eesti rahvastikust. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil XIV-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel XIV-1.

Kaart XIV-1. Viljandi maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis XIV-1. Viljandi maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

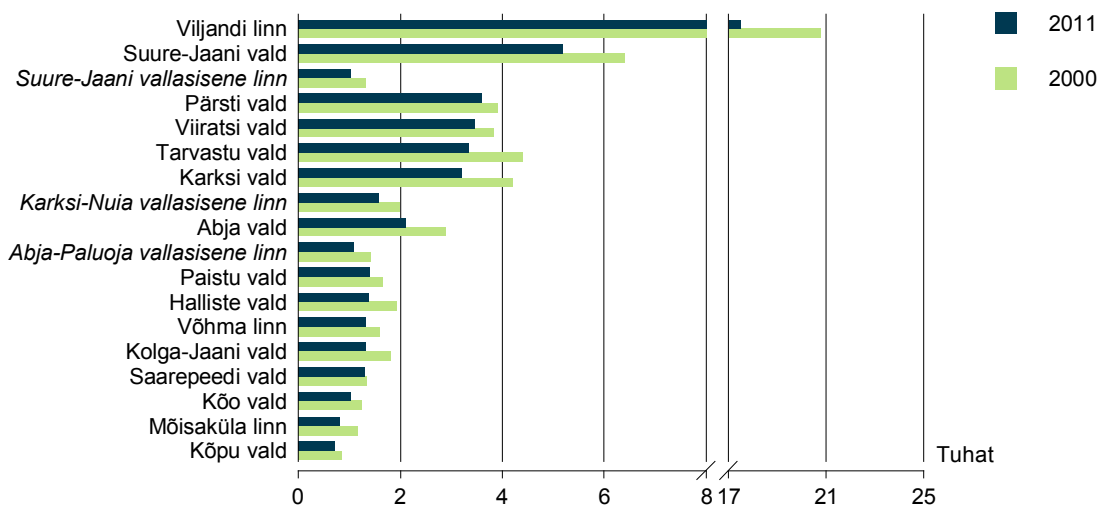

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

Viljandimaa asustus ei ole tihed – ühe ruutkilomeetri kohta 14 inimest. Viljandimaa kolmes linnas (Viljandi, Võhma ja Mõisaküla) elab kokku 41% Viljandimaa elanikest. Koos vallasest linnade Suure-Jaani, Abja-Paluoja ja Karksi-Nuia elanikega on linlaste osatähtsus maakonna rahvastikus 49%.

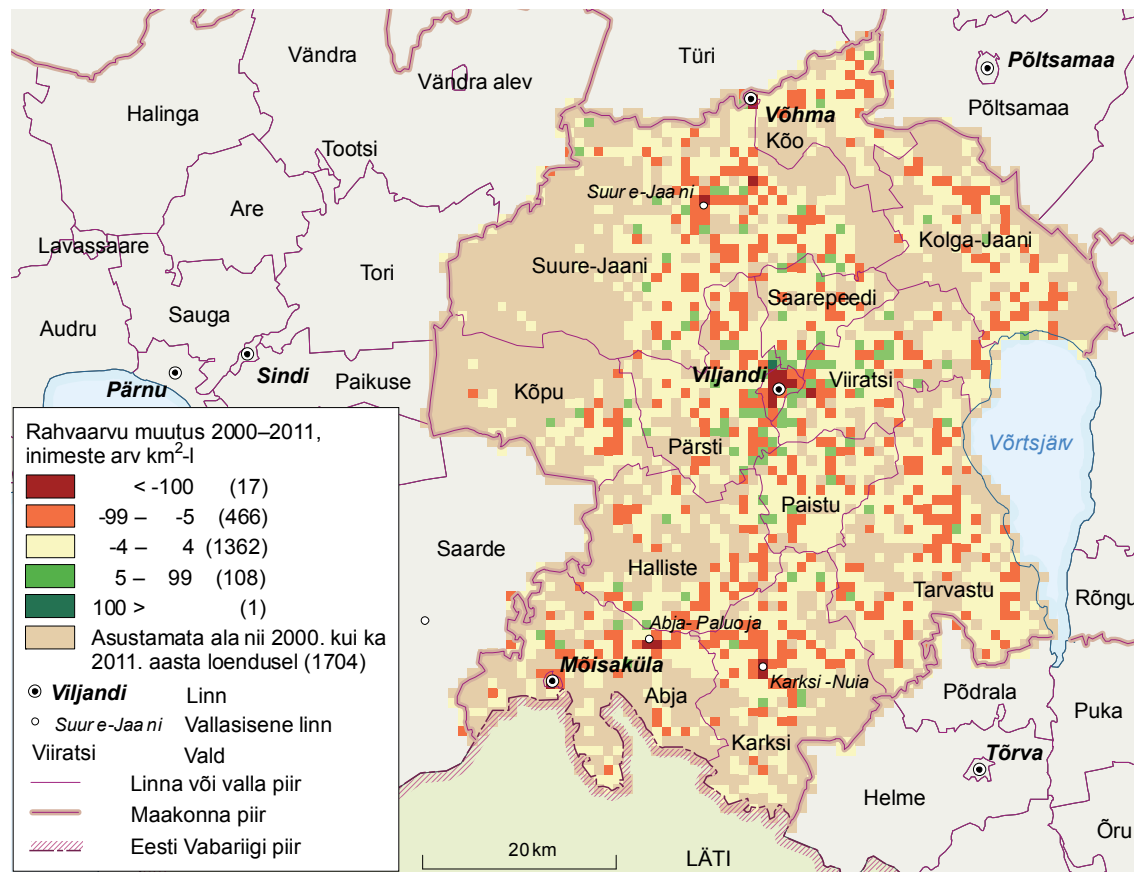
Eelmisest rahvaloendusest möödunud aastate jooksul on Viljandimaa kaotanud oma elanikkonnast ligi 17,5%, mis on suurimaid kadusid (ületab isegi Ida-Virumaa näitaja). Kaotusi on kandnud kõik Viljandimaa vallad. Suhteliselt väiksem (vaid 5–10%) on olnud elanikkonna kadu Saarepeedi, Pärsti ja Viiratsi vallas, üle veerandi elanikest on kaotanud Abja, Halliste ja Kolga-Jaani vald. Viljandi linn on oma rahvaarvult kuuenda Eesti linna staatuse loovutanud Maardule (joonis XIV-2, kaart XIV-2).

Joonis XIV-2. Viljandi maakonna rahvastik^a, 31.03.2000, 31.03.2011

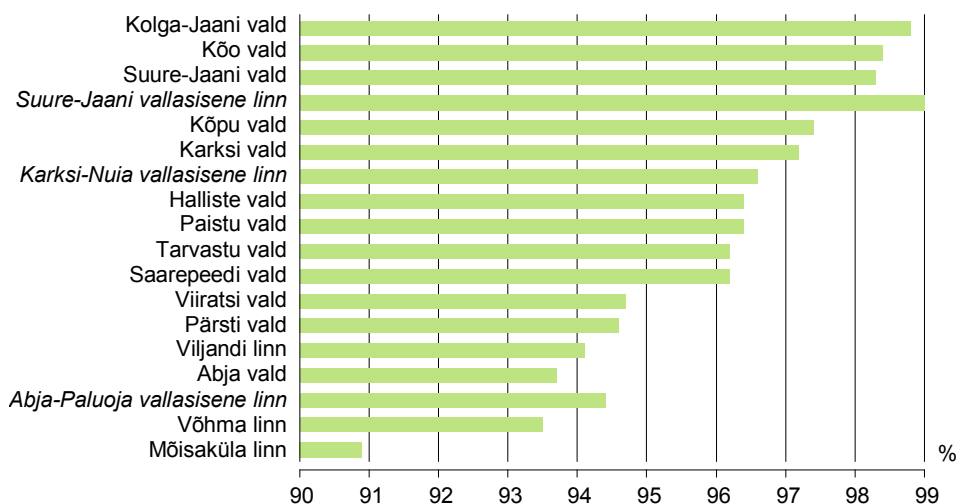
^a 2011. aasta halduspiirides.

Kaart XIV-2. Viljandi maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

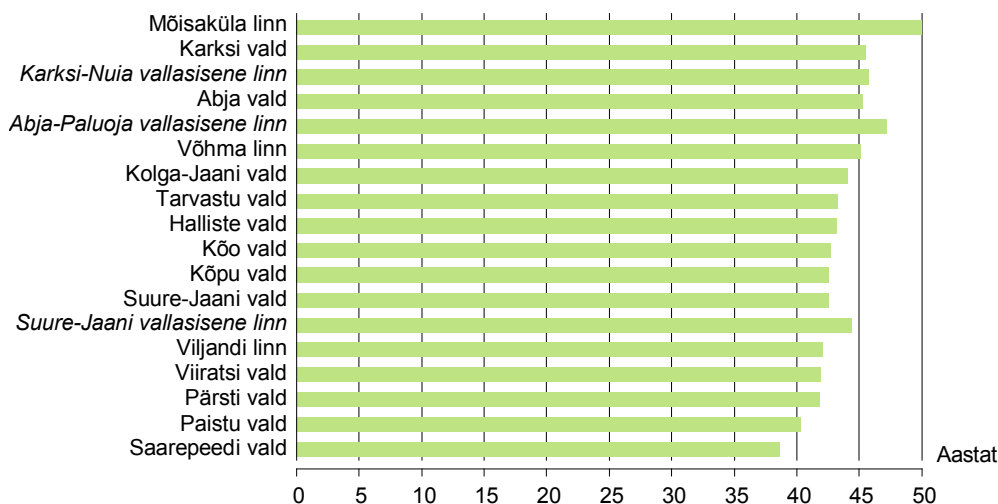
Viljandimaal elavad valdavalt eestlased, viimase loenduse andmetel on eestlaste osatähtsus Viljandimaal üle 95,4%, see näitaja on võrreldes eelmise loendusega suurenenud 17% võrra.

Joonis XIV-3. Eestlaste osatähtsus Viljandi maakonnas, 31.12.2011

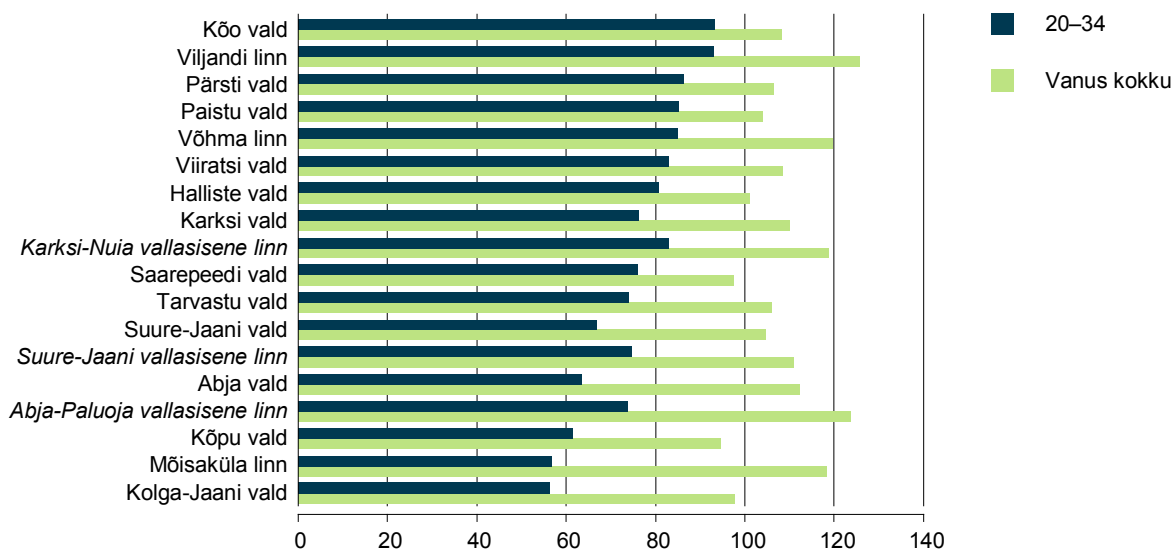

Viljandimaa elaniku keskmine vanus on 42,7 aastat – kaks aastat kõrgem kui riigis keskmiselt. Naisi on 100 mehe kohta 113 ehk riigi keskmisest pisut vähem. Valdadevahelised erinevused on üpris suured – Saarepeedi vallas on mehi rohkem kui naisi ja keskmine vanus alla 39 aasta, Mõisakülas aga on keskmine linlane 50-aastane. Eakate osatähtsus on Viljandimaal suurenenud 21%-ni (joonised XIV-4, XIV-5, XIV-6).

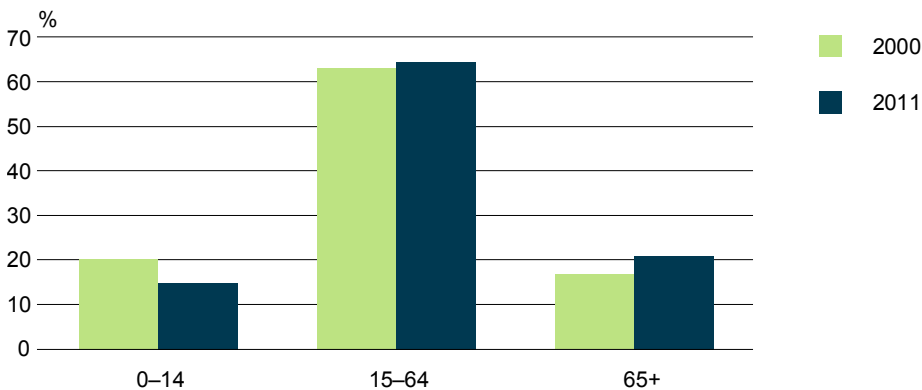
Joonis XIV-4. Elanike keskmine vanus Viljandi maakonnas, 31.12.2011

Joonis XIV-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Viljandi maakonnas, 31.12.2011

Joonis XIV-6. Vanuserühmade võrdlus Viljandi maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

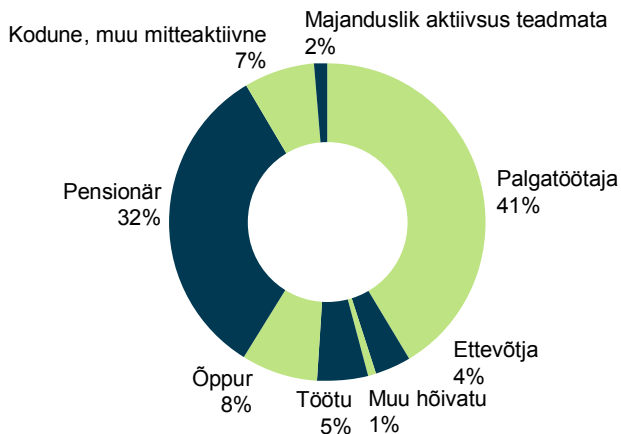
Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

Viljandimaal elab 3,7% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest püsielanikest, see vastab Viljandimaa elanike osale riigi püsielanikkonnas.

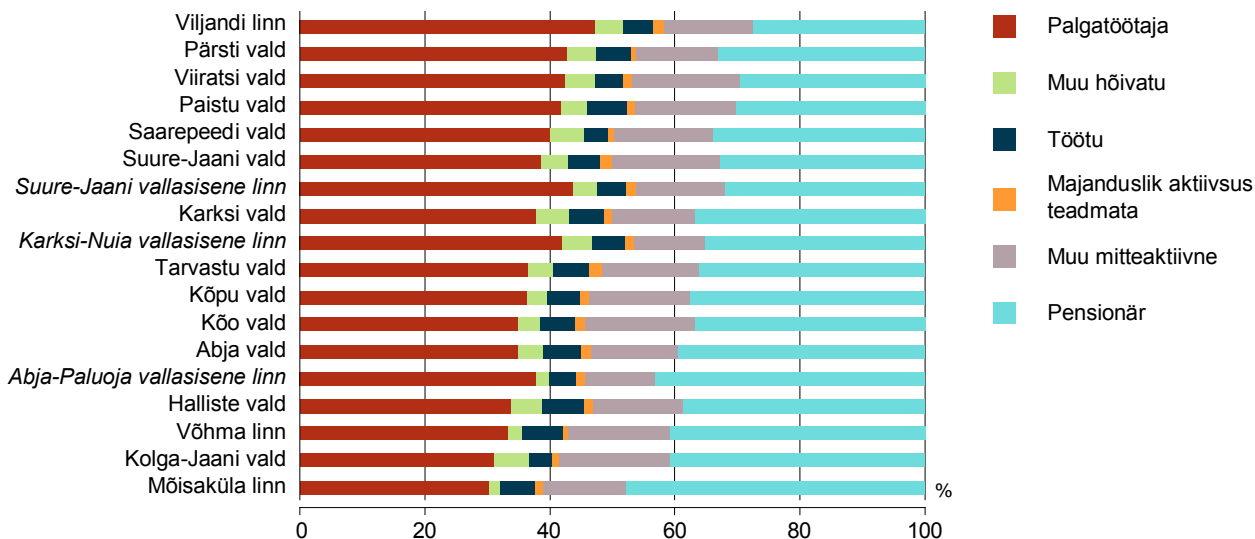
Viljandimaa elanikkonna sotsiaal-majanduslik koosseis on Kesk- ja Lääne-Eesti maakondade suhteliselt soodsa ja Lõuna-Eesti võrdlemise ebasoodsa vahepealne – niihästi palgatöötajate kui ka pensionäride osatähtsuse mõttes. Õppurite ja ettevõtjate arv on siin keskmine, töötuid veidi alla keskmise taseme (joonis XIV-7).

Suhteliselt palju on palgatöötajaid Viljandi linnas ja selle lähivaldades Viiratsis, Pärstis ja Paistus, kuid ka Suure-Jaani ning Karksi-Nuia linnas. Seevastu Mõisaküla pisilinn on palgatöötajate ja pensionäride suhte poolest pingerea lõpus niihästi Viljandimaal kui ka kogu riigis. Ettevõtjaid on rohkem Karksis, Kolga-Jaanis ja Paistus, töötute jaotus on võrdlemise ühtlane, õppurite suhtarv on Viljandi linna kõrval suur ka Halliste, Kõo, Suure-Jaani ja saarepeedi vallas (joonis XIV-8).

Joonis XIV-7. Viljandi maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

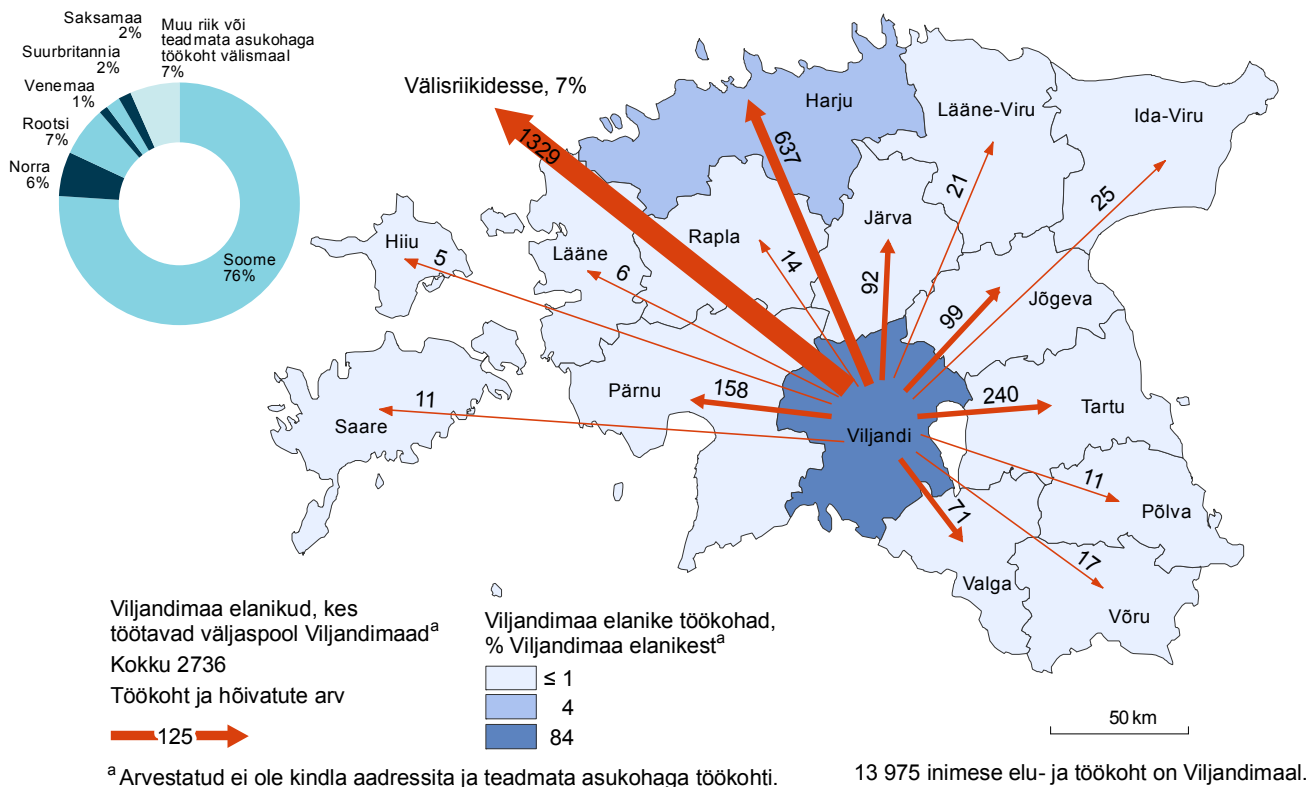

Joonis XIV-8. Viljandi maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

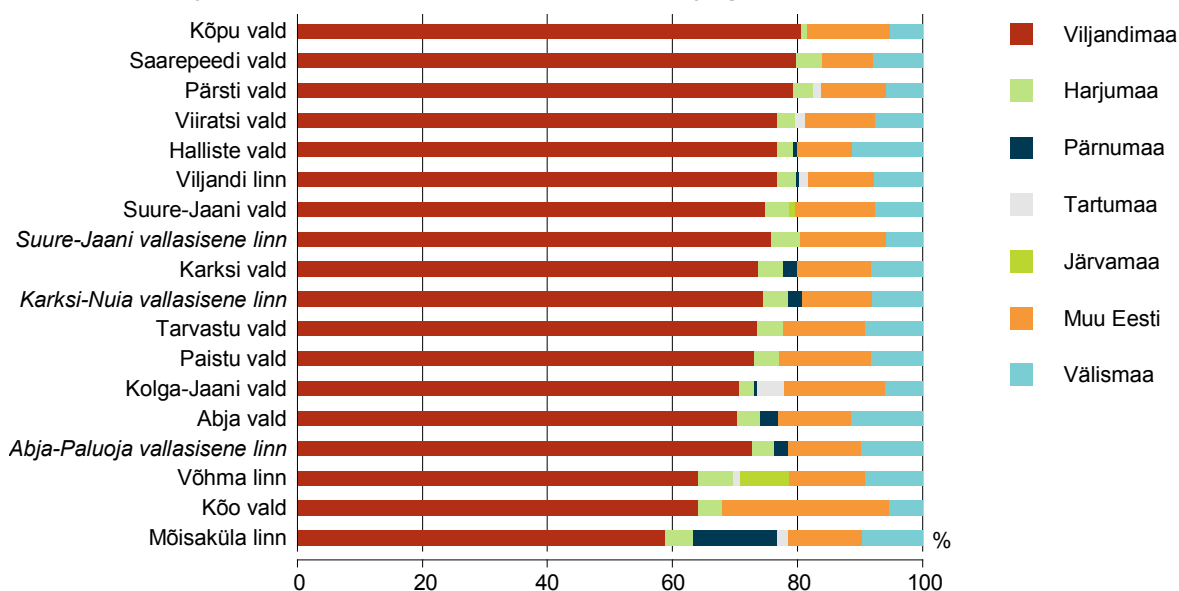

Viljandimaal leiab tööd kolmveerand maakonna hõivatutest. Suhteliselt palju – 7% – Viljandimaa hõivatutest töötab välismaal. Harjumaal töötab 3% Viljandimaa hõivatuid, kõige populaarsem on see maakond Võhma linna elanike jaoks, kes aga veel meelsamini käivad tööle Järvamaale. Tartus töötab veidi üle ühe protsendi Viljandimaa hõivatutest ja populaarseim on see maakond Kolga-Jaani elanike seas. Pärnus käib töö alla ühe protsendi Viljandimaa hõivatutest ja oluline on see eelkõige Mõisaküla elanikele. Seega domineerib Viljandimaa elanike töörandes vahetus naabritega, tugevasti toimivaid tõmbekeskusi ei ole ei maakonna sees ega ka väljaspool (kaart XIV-3, joonis XIV-9).

Kaart XIV-3. Viljandi maakonna elanike tööranne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

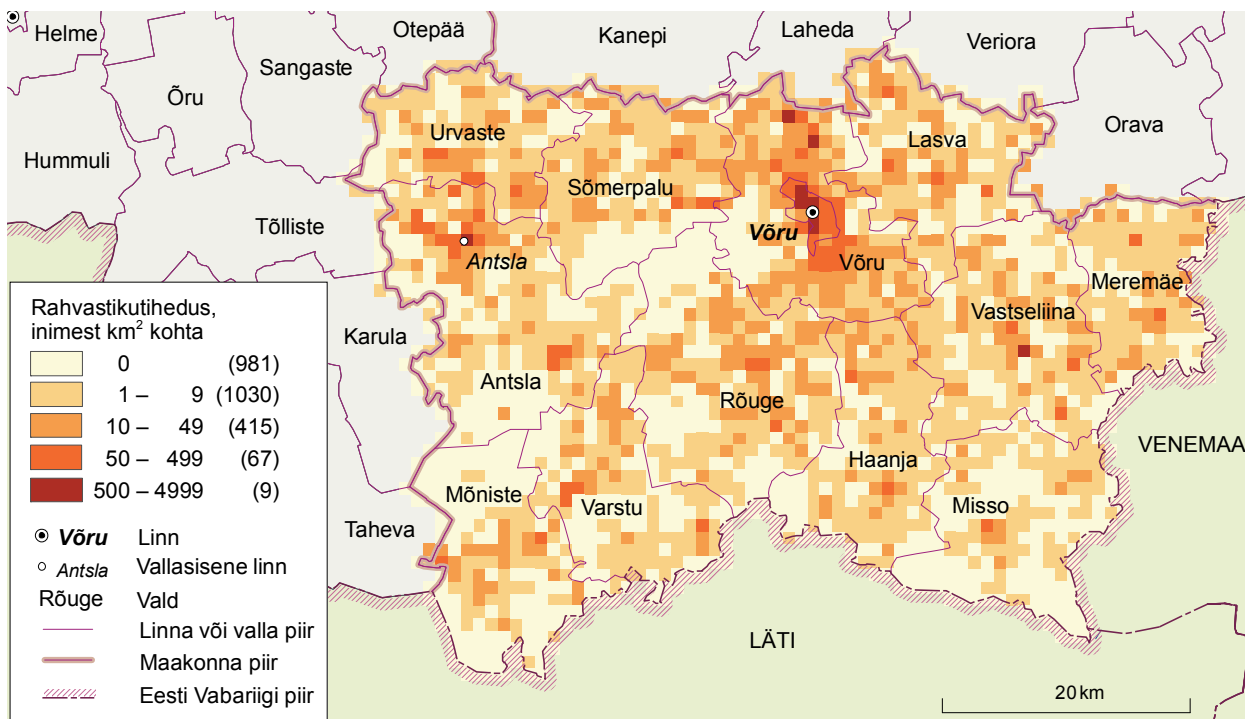
Joonis XIV-9. Viljandi maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

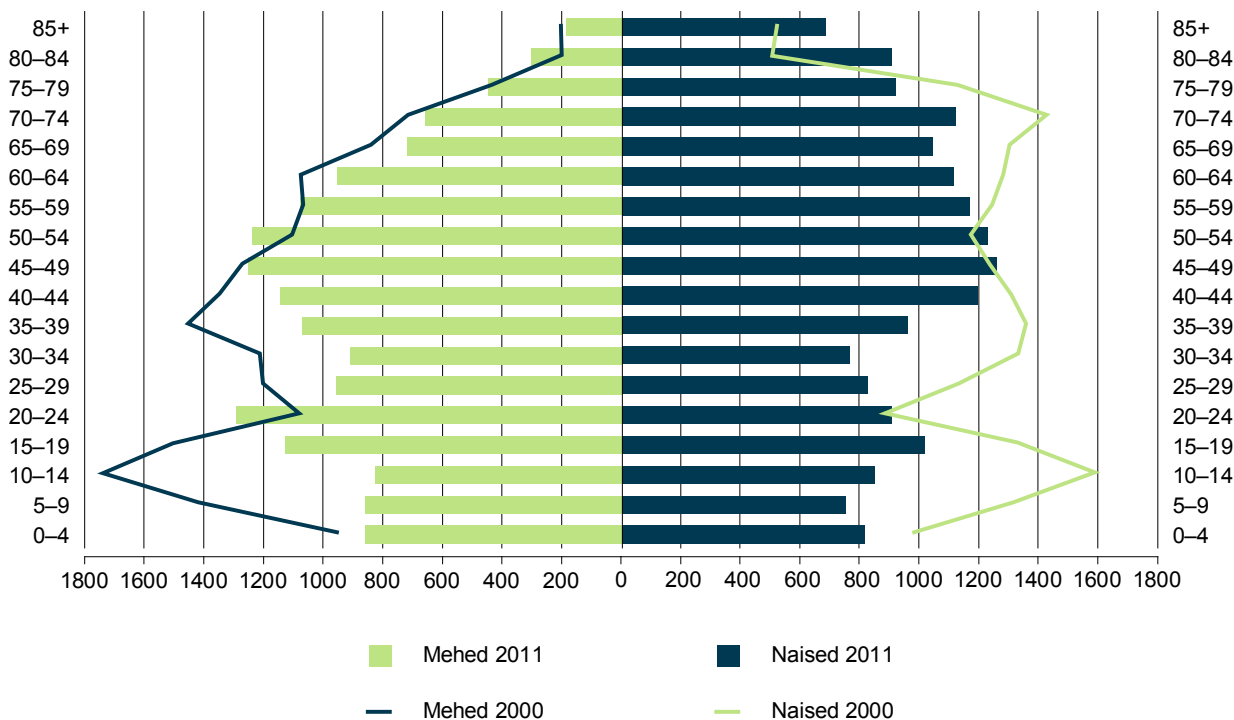
VÖRUMAA

Võrumaa on üks Eesti iidsetest maakondadest, kuid selle keskuse, Võru linna iga on siiski vaid mõni sajand. Praegune Võru maakond, mis on oma põhjapoolsed vallad loovutanud Põlvamaale, katab 2305 km² ehk 5,1% Eesti pindalast. Võrumaal elab 33 452 inimest ehk 2,6% Eesti rahvastikust. Maakonna rahvastiku paiknemine on esitatud kaardil XV-1 ja rahvastiku soo-vanusjaotus joonisel XV-1.

Kaart XV-1. Võru maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

Joonis XV-1. Võru maakonna rahvastikupüramiid, 31.03.2000, 31.12.2011

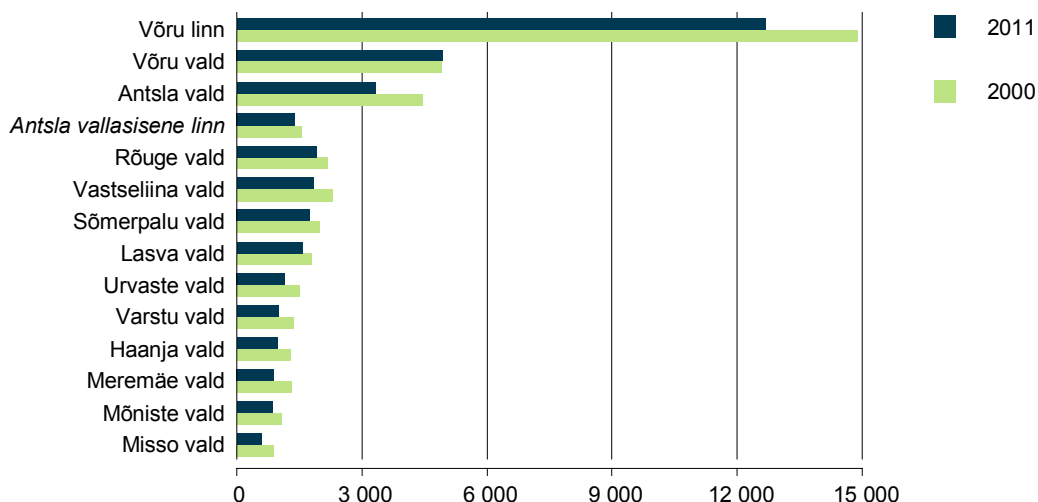

Rahvaarv, rahvus ja soo-vanusjaotus

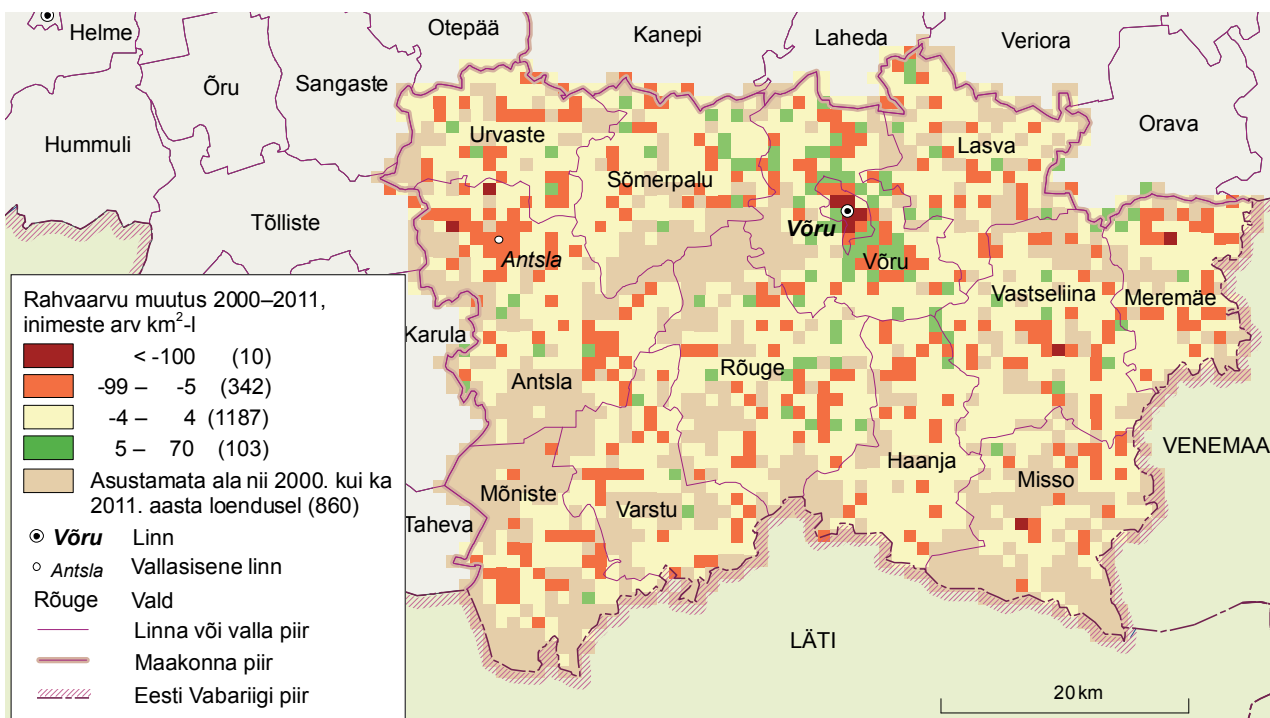
Asustustihedus on Võrumaal 15 inimest ruutkilomeetri kohta. Võru linnas elab 38% Võrumaa elanikest. Koos Antsla vallasisese linnaga suureneb linlaste osa Võrumaal 42%-ni.

Võrumaa on oma elanikkonnast pärast 2000. aasta rahvaloendust kaotanud 16,1%, Võru linn 14,9%, kuid Võru vald on 0,5% jagu inimesi juurde saanud. Ligi veerandi elanikest on kaotanud Varstu ja Haanja vald, üle kolmandiku Misso vald (joonis XV-2, kaart XV-2).

Joonis XV-2. Võru maakonna rahvastik, 31.03.2000, 31.03.2011

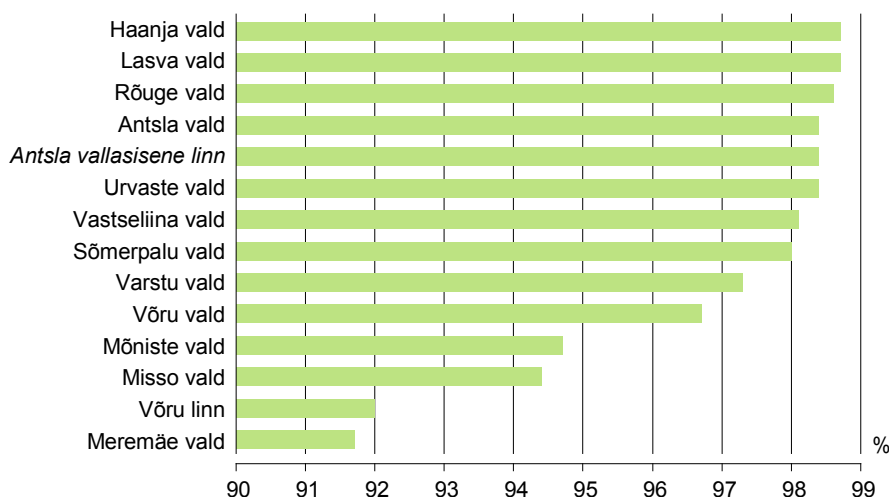

Kaart XV-2. Võru maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000–31.12.2011

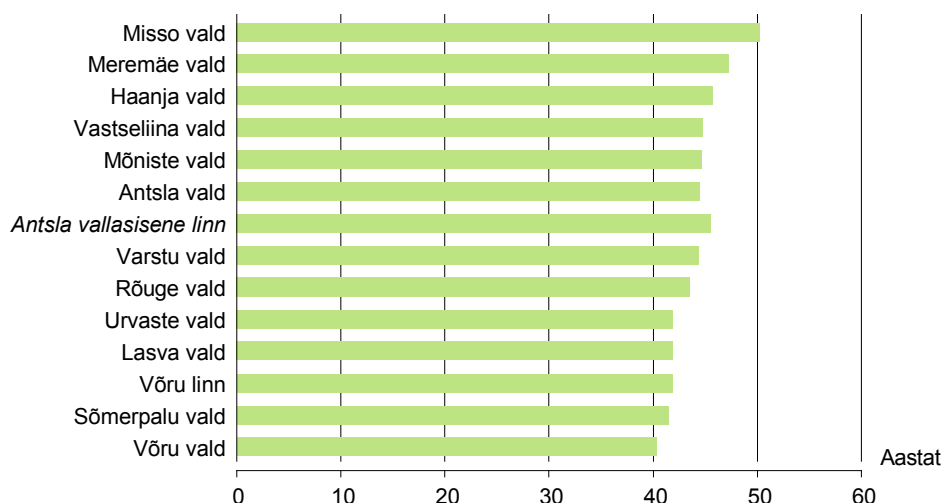
Eestlaste osatähtsus Võrumaal on viimase loenduse andmetel 1,3% võrra suurenenud, olles praegu 95,3%. Enamikus maavaldadest on eestlasi ligi 98% (joonis XV-3).

Joonis XV-3. Eestlaste osatähtsus Võru maakonnas, 31.12.2011

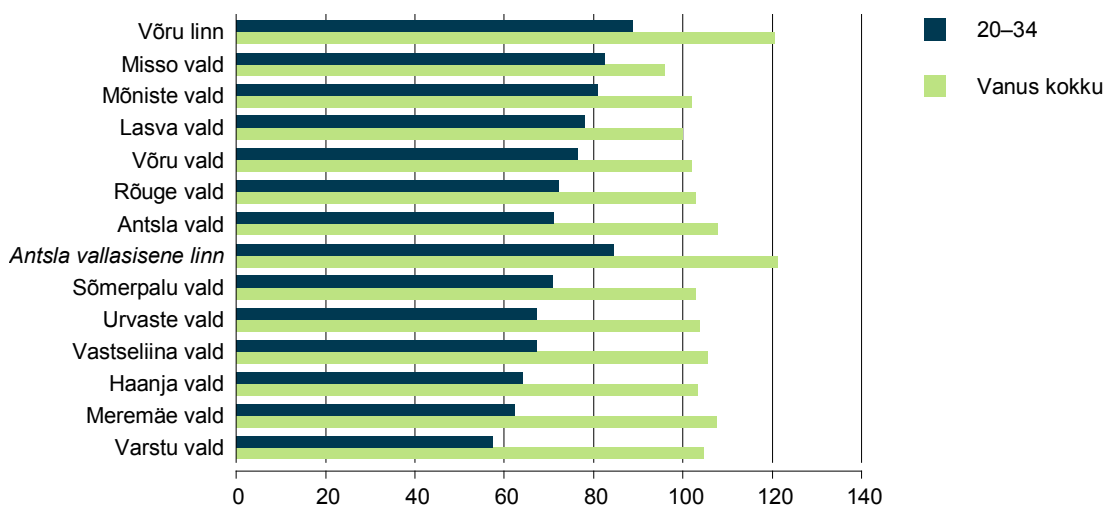

Võrumaa elaniku keskmine vanus on kaks aastat kõrgem Eesti keskmisest ehk 42,6 aastat. Mehi on keskmisest pisut rohkem – 100 mehe kohta on 110 naist. Teiste seast paistab välja Misso vald, kus mehi on naistest rohkem ja elanike keskmine vanus ületab 50 aastat. Võrumaa elanike vanusjaotus on väga sarnane Viljandimaa omaga – vanuserühmade vahekorrad on siin 15%, 64% ja 21%, oluline on eakate osatähtsuse suurenemine tööeliste vähenemise tõttu (joonised XV-4, XV-5, XV-6).

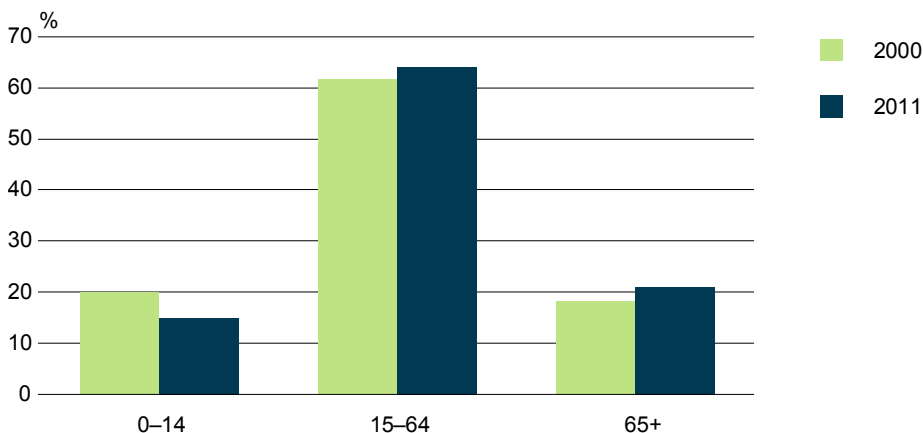
Joonis XV-4. Elanike keskmine vanus Võru maakonnas, 31.12.2011

Joonis XV-5. Naisi saja mehe kohta ja 20–34-aastaseid naisi saja 20–34-aastase mehe kohta Võru maakonnas, 31.12.2011

Joonis XV-6. Vanuserühmade võrdlus Võru maakonnas, 31.03.2000, 31.12.2011

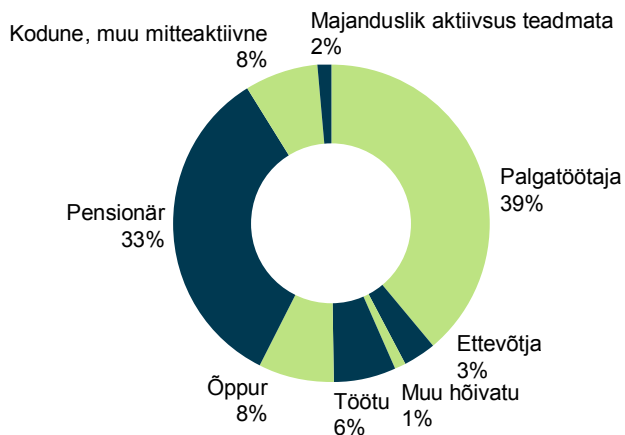

Elanike sotsiaal-majanduslik seisund ja tööränne

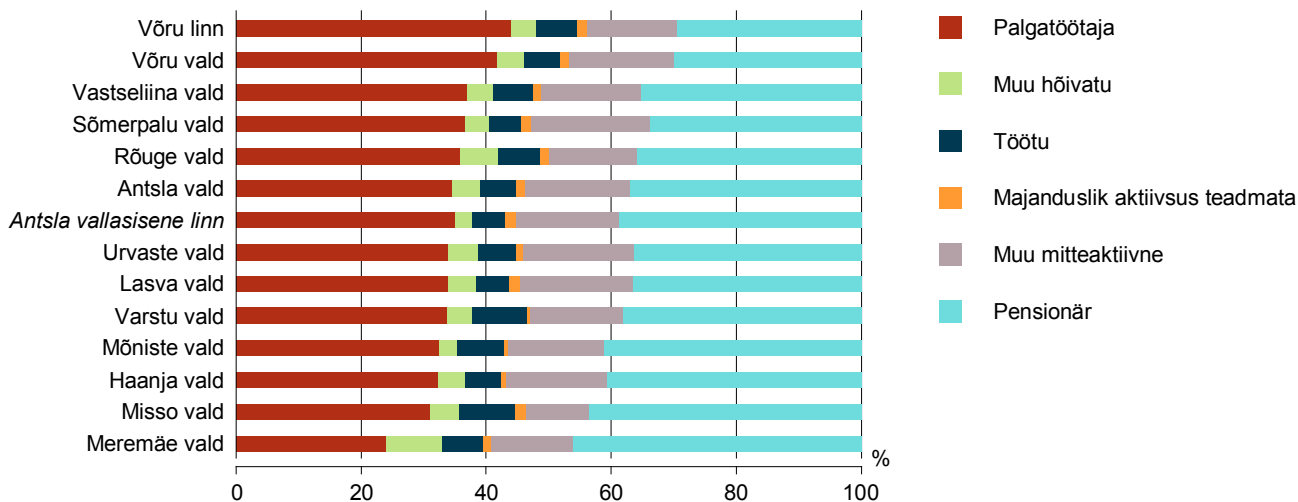
Võrumaal elab 2,6% kõigist Eesti vähemalt 15-aastastest elanikest, see vastab Võrumaa elanike osale riigi püsielanikkonnas. Võrumaa kuulub koos Jõgevamaa, Põlvamaa ja Valgamaaga suhteliselt ebasoodsa sotsiaal-majandusliku struktuuriga maakondade hulka – siin on kolmandik üle 15-aastastest pensionärid ja palgatöölise osatähtsus on alla 40%. Teiste rühmade esindajate, töötute ja ettevõtjate osatähtsus on üsna keskmise lähedane – õppureid isegi pisut enam (joonis XV-7).

Võru maakonnas on palgatöötajate ja pensionäride suhte poolest soodsaimas seisus Võru linn ja Võru vald, millele järgnevad Sõmerpalu, Vastseliina, Lasva, Rõuge ja Antsla vald, mis moodustavad maakonna tuumiku. Pensionäre on palju ja palgatöötajaid vähe maakonna äärtes paiknevates Meremäe, Misso ja Mõniste vallas; Meremäel ja Missos on ka õppureid võrdlemisi vähe. Seevastu ettevõtjate arvu poolest on Meremäe ja Rõuge teistest valdadest eespool. Missol ja Varstus on Võrumaa kõige suurem töötute suhtarv (joonis XV-8).

Joonis XV-7. Võru maakonna vähemalt 15-aastaste sotsiaal-majanduslik seisund, 31.12.2011

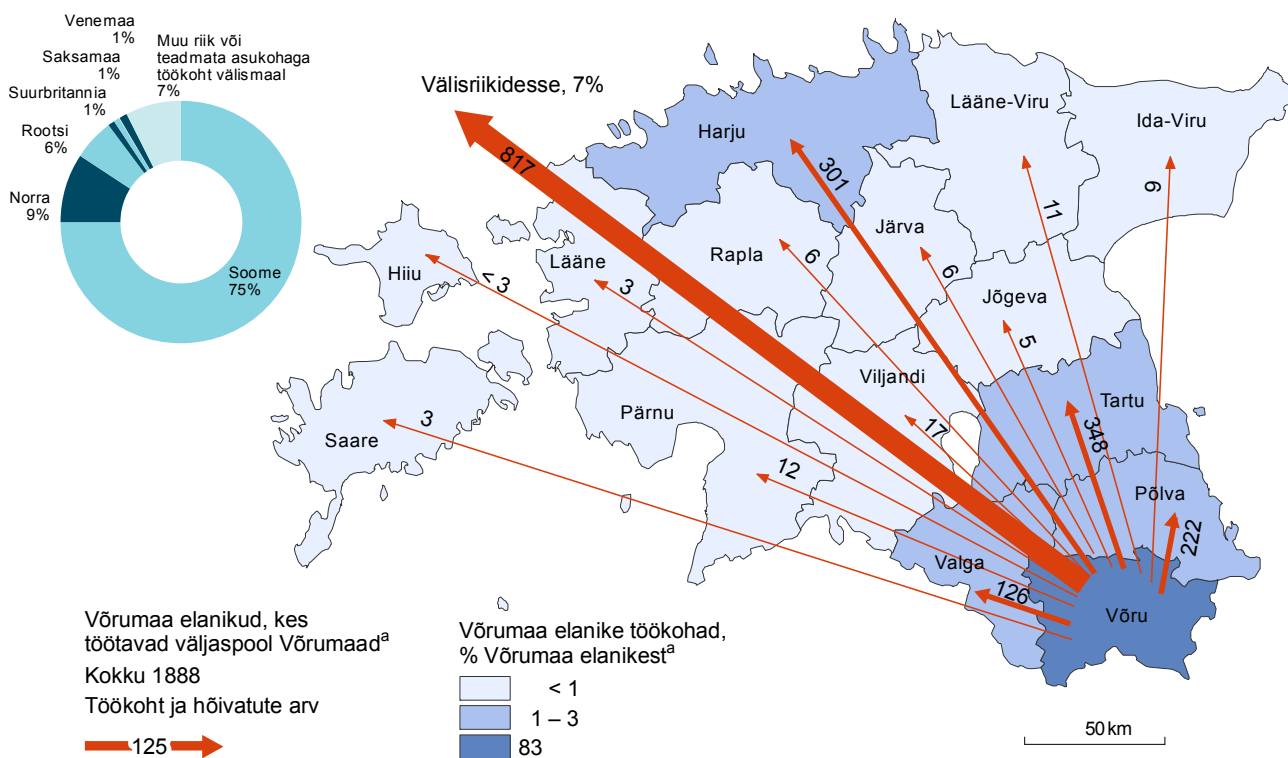

Joonis XV-8. Võru maakonna vähemalt 15-aastased sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 31.12.2011

Võrumaal leiab samas maakonnas tööd 75% kõigist hõivatutest, ligi 7% töötab välismaal ja ülejäänud jagunevad võrdlemisi ühtlaselt naabermaakondade ja muu Eesti vahel. Ainus arvestatav tõmbekeskus on Tartumaa, kus töötab siiski vaid 3% Võrumaa hõivatutest. Harjumaal ja Põlvamaal (eelistatuim sihtpunkt Meremäe elanikele) töötab 2% ning Valgamaal (eelistatuim sihtpunkt Urveste, Antsla ja Mõniste jaoks) 1% Võrumaa hõivatutest (kaart XV-3, joonis XV-9).

Kaart XV-3. Võru maakonna elanike tööränne Eesti maakondadesse ja välismaale, 31.12.2011

^a Arvestatud ei ole kindla aadressita ja teadmata asukohaga töökohti.

9233 inimese elu- ja töökoht on Võrumaal.

Joonis XV-9. Võru maakonna hõivatud töökohta asukoha järgi, 31.12.2011

